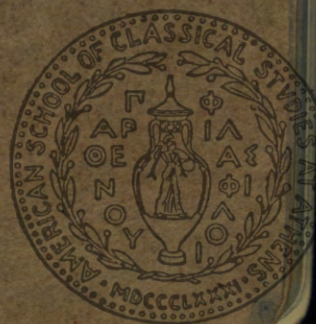
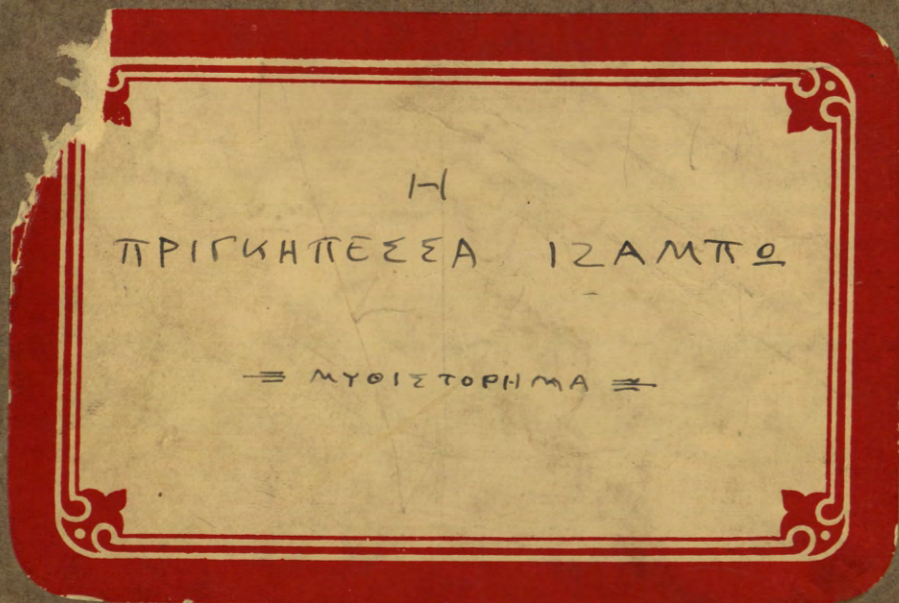

Η ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΣΑ ΙΖΑΜΠΩ

1ον

ΥΠΟ ΤΟΥ Κ. ΑΓΓΕΛΟΥ ΤΕΡΖΑΚΗ

"Η χώρα' αυτή που έσένα μοναχά κοιτά,
τούς ανθινούς της θησαυρούς στρώνει μπροστά σου.
Δικός σου ο κόσμος όλος, μά κι' απ' όλονε
τόν κόσμο στην πατρίδα σου νά δώσεις την καρδιά σου!
(ΓΚΑΙΤΕ: «Ελένη» του Ε. Φάουστ)
μετ. Θ. Σταύρου

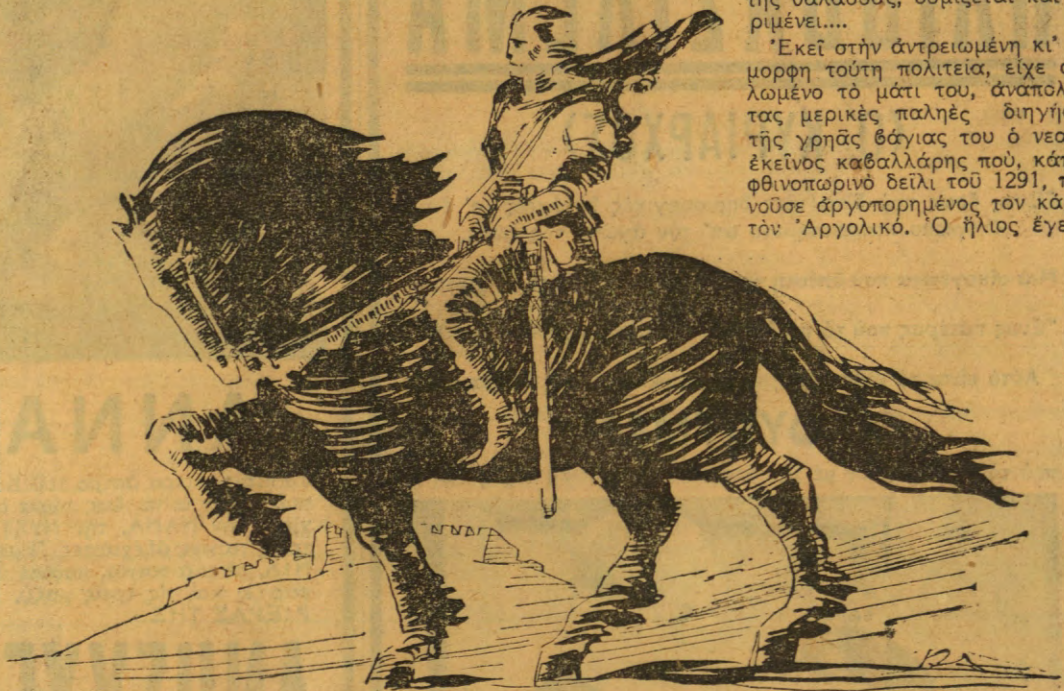
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α' ΤΟ ΠΕΤΡΙΝΟ ΛΙΟΝΤΑΡΙ

στρατοκόπος
μύθος

Ο ~~στρατοκόπος~~ που διασχίζει
τόν ανατολικό Μοριά τραβώντας
πρός τ' νότιο ~~μύθος~~ του, σάν
προσπεράσει της Νεμέας τις
σκυθρωπές κλεισοῦρες και τις
λαγκαδιές, θλέπει, σέ λίγην ώρα,

λιοντάρι, πεσμένο καταγής με
τήν κοιλιά, τ' κεφάλι του άγριω-
πά ύψωμένο, τή χαίτη ώρθωμένη
πολεμόχαρα, και πού τεντώνει
τόνα του ποδάρι για να χτυπή-
σει με τ' πέλμα, πεισματερά, τς
γαλανό κύμα του Αργολικού
κόλπου.

Πάνω στο άκρωτηρι τούτο

Τα τειχιά της ύψωνονται ακόμα,
οδοντωτά κι' άγέρωχα, συμμαζε-
μένα σέ μία προαιώνια στάση ά-
ναμονής. Μ' άγριωπή συνοφρύω-
ση τ' όψωμένο θράχινό κεφάλι
λαγοκοιμάται, κι' όμως — έτσι
κάθως τ' κοιτάς — νιώθεις πώς
μέσα στόν ύπνο του δέν άποξε-
χνιέται ολότελα ποτέ. Στήτο,
αυτιάζεται αδιάκοπα τόν άνεμο
της θάλασσας, όσμιζεται και πε-
ριμένει....

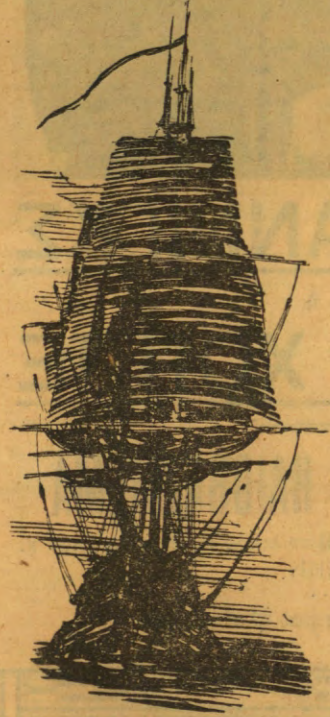
"Εκεί στην άντρειωμένη κι' ώ-
μορφη τούτη πολιτεία, είχε στη-
λωμένο τ' όμάτι του, άναπολών-
τας μερικές παλές διηγήσεις
της γρηάς θάγιας του ό νεαρός
έκείνος καθαλλάρης πού, κάποιο
φθινοπωρινό δείλι τού 1291, περ-
νούσε άργοπορημένος τόν κάμπε
τόν Αργολικό. Ο ήλιος έγερνε

ν' άνοίγεται μπροστά του φαρ-
δός κι' ολόφωτος, ένας μεγάλος
κάμπος καρπερός. Κάτω από τόν
πλατύστερνο θόλο τ' ούρανού,
πού' λ' ο' ακόμα πριν τόν έλθε
νιζε έρημικά με τόν άνασσαμό
του τ' όθυμάρι, τώρα μία θλα-
σση χαρούμενη άπλώνεται. Έί-
ναι μία χώρα ήμερη, με γή ά-
φράτη και παχειά, σάρκα ~~μυαλά~~
πού όλοχρονίς ξαπλώνεται πα-
ραδομένη άτάραχα στη μυστική
κυοφορία της δημιουργίας.

βουμερή,

"Η εύλογημένη τούτη χώρα εί-
ναι ό κάμπος ό Αργολικός.
Ο στρατοκόπος πού θαδίζει
πρός τ' νότια, περνώντας κάτω
άπό ψηλές, γλυκόθροες λεύκες,
νιώθει σέ λίγο τόν αέρα ν' άλα-
φρώνει. Κάποια φρεσκάδα δια-
χυτή, κάτι καινούργιο και άγνό,
ανάφτερώνει τήν άνάσα. Δεξιά
άπό τόν κάμπος, πού ήρεμα κολ-
πώνεται φεύγοντας πίσω, μία φω-
τεινή γραμμή, αδιόρατη ως έ-
κείνη τή στιγμή, ξάφνου πλαταί-
νει, παίρνει ζωή, σπιθίζει, χρω-
ματίζεται. Είναι ή θάλασσα. Με-
ρικά θαλτονέρια απόμακρα, κρυ-
μένα πίσω από θούρλα άγκαθω-
τά, γλυκομυρίζουν με τ' θράδι.
"Η άστραφτερή λάμψη τού πόν-
του αντικαθρεφτίζει πολλαπλασι-
ασμένο τ' όφέγγος τ' ούρανού.
Όμως εκεί, στο βάθος τού το-
πίου, φράζοντας τόν κάμπος από
κότα, μία γλωσσα θράχινη ξεπε-
τιέται από τή στεριά, βουτάει μέ-
σα στη θάλασσα και κλείνει τόν
ορίζοντα μ' άδέκαστη και σκυ-
θρωπή όρμη. Μοιάζει, καθώς τήν
κοιτάς, σάν ένα θεώρατο πέτρινο

πού φράζει με τόν τεφρό του όγ-
κο τόν κρουσταλλένιο ορίζοντα,
μία πολιτεία πανάρχαια είνα:
κουρνιασμένη. "Ηγεμονίδα άλλο-
τε, τώρα άπολησημονημένη και
γρηά, φέρνει πάντο τ' ίδιο άκρι-
τό όνομα: ~~μύθος~~ Τ' Άνάπλι.

Είθε στο πέλαγος τή σκιά έίς,
μεγάλου μύθου καραβιού.

δεξιά, πάνω στ' Αρκαδικά θου-
νά γλυστρώντας σα μπάλλα σύ-
φλογη μέσα σέ σύννεφα κοκκι-
νωπά, κουρελιασμένα. Κάτω άπό
τις ψηλές λεύκες τού δρόμου
πληθαίνει υγραίνοντας τόν αέρα
ή νοτερή σκιά, ένώ τ' όχώμα, πό-
τισμένο ακόμα από τήν πρωινή
βροχή, έκανε μαλακό και δύσκο-
λο τ' όβάδισμα τού αλόγου.

Τά δειλινά τού φθινοπώρου εί-
ναι κοντόπνοα. Ο καθαλλάρης, άν
και προχωρώντας με κάποιον κέ-
πο στο νοτισμένο χόμα, έδωσε
μία στροφή στ' αλόγ' του προς
τά δεξιά, για νά ζυγώσει κάπως
τ' ο γιαλό και νά συντομέψει έτσι
τ' όδρόμο πού τόν έχώριζε άπό
τήν πολιτεία. Είτανε νέος, σχε-
δόν παιδάριο, ίσαμε είκοσιενός-
είκοσιδυό χρονών. Τ' κεφάλι του
τό κρατούσε ψηλά, ξεσκούφωτο,
με τ' άγέρωχο έκείνο τεζάρισμα
τού λαιμού πού διακρίνει τούς
μεγαλόφρονες ανθρώπους, και τ' ά-
πυκνά, με μαλακούς κυματισμούς
μαλλιά του, τ' αθαυκάστανα, κα-
τέβαιναν στρουφίζοντας ίσαμε πί-
σω στόν άσπρο σφιχτοδεμένο
σθέρκο. "Η φορεσιά του είτανε
κάπως παράταιρη κι' άρχαϊκή
για τόν προχωρημένο κιόλα,
τούτον αιώνα: "Ένα λωρίκι κι-
τρινο, άπό κετσέ, τού έσφιγγε ί-
σαμε τή μέση τόν κορμό, με γλωσ-
σες άπό κάτω μακρυές, πού κα-
τεβαίνανε πίσω στούς γλωτούς
κι' έμπρός στά σκέλια. Το κατα-
κόκκινο σωκάρδι του, σε σχέδιο
μοντέρνο, φράγκικο, κρεμούσε
άπό ψηλά στά μπράτσα, κι' ανά-
μεσα στά κροσσώτά ~~μύθος~~

τῶν ὤμων, τὰ μυτερά του φαρδο-
μάνικα, ἐνῶ ἀπὸ τῆ μέση κι' ἴ-
σαμε τὰ μεριά του σούφρωνε
παιχνιδιάρικα μιά πτυχωτή φου-
στανελλίτσα. Τὰ γόνατά του εἶ-
τανε γυμνά, κατὰ τὴ μόδα τῶν
Βυζαντινῶν, καὶ τὰ τζαγγιά του
φοροῦσε στὰ πόδια του δὲν εἶτα-
νε μακρομύτικα, ὅπως τῶν νεο-
φερμένων Φράγκων, ἀλλὰ ἐφαρ-
μοστά στὰ νύχια, στρογγυλά καὶ
δεμένα ἴσαμε πάνω στὴ σφιχτὴ
γαμπα μὲ πέτσινα σταυρωτά λου-
ριά. Δὲν εἶχε μανδύα στους ὤ-
μους του. Ἀλλὰ ἕνα μεγάλο φρά-
γκικο σπαθί μὲ πλατεῖα λεπίδα
καὶ σταυρωτὴ λαβὴ κρεμότανε
θαρεῖα ἀπὸ φαρδὺ τελαμῶνα στ'
ἀριστερὸ πλάι του, καὶ πίεζε ἀ-
σκήκωτα τὸ εὐρωστο πλευρὸ τοῦ
ἀσπρου ἀλόγου.

Ὁ παράδοξος τοῦτος καθαλλά-
ρης κράμα στὴ φρεσίᾳ του ἀπὸ
αἰῶνες πού εἶχανε περάσει κι'
ἀπὸ αἰῶνες πού ἔρχονταν, ἔσφι-
ξε στὴ δεξιὰ γροθιά τὰ ρέτενα,
στήριξε τὴν ἀριστερὴν λεβέντικα
στὴ μέση καί, μὲ τὰ σφυρὰ τῶν
ποδαριῶν του, χτύπησε ἀπανωτὰ
τὴν κοιλιά τοῦ ζώου του. Εἶταν
ἕνα ἀγέρωχο φαρί, μὲ μάτι ὀλο-
στρόγγυλο, σπιθάτο, καὶ σγουρὴ
χαίτη στὸν ὀλόρθο τράχηλο. Βα-
δίζε τώρα δύσκολα, μὲ νευρικά
τινάγματα τῶν ποδαριῶν καὶ κά-
ποια περήφανη ἀποστρέψη, ξεκολ-
λώντας τὶς ὀπλές του πλαταγι-
ζανε ἀπὸ τὸ θουρκοτόπι. Ὁ ἀνα-
θάτης ἴσως θὰ τὸ γύριζε πάλι
στὴ στέρεη δημοσίᾳ, πού μόλις
πρὶν λίγο εἶχε ἀφήσει, ἀν δὲν εἶ-
τανε κάποιο φυσικὸ πείσμα τοῦ
χαρακτῆρα του πού τὸν κρατοῦ-
σε πάντα ἀμετανόητο γιὰ ὅλες
τοὺς ἀποφάσεις. Ἀντί γι' αὐ-
τὸ, τράθηξε πάλι πίσω, ἀπυτο-
μα, τὰ ρέτενα, καὶ ξαναχτύπησε
μὲ τὰ τακούνια, ἐπίμονα, τὰ πλευ-
ρά τοῦ ἀλόγου.

— Οἱ ἀναθεματισμένοι οἱ
Φράγκοι ἔχουσι σπιρούνια ἀπὸ
μάλαμα, εἶπε μεγαλόφωνα, σου-
φρώνοντας τὰ φρύδια του πεισμα-
τερά... κι' ἐγὼ οὔτε καν σιδερέ-
νια.

Ἀλήθεια, δὲ φαινότανε γιὰ
πλούσιος. Ἡ φορεσιά του, πού ἔ-
δειχνε ἄνθρωπο οὔτε θέρο στρα-
τιωτικὸ, οὔτε κι' ὀλότελα εἰρηνι-
κὸ πολίτη, εἶχε κάτι τὸ παλιωμέ-
νο καὶ ~~φαινότανε~~. Ἐδῆλπες
πὼς ἡ πρόθεση τοῦ νοικοκύρη,
τῆς εἶτανε νὰ φαντάζει, ἀλλὰ μὲ
μέσα ἐξεζητημένα, ἀσυμβίβαστα
κι' ἴσως-ἴσως — ὁ Θεὸς νὰ μὲ συ-
χωρέσει! — δανεικά... ~~το κατὰ
νόμισμα μάτι του, κάτω ἀπὸ
ἐλαφινὰ ματόκλαβα καὶ φρυδιὰ,
κοίταξε μ' ἀγέρωχο τάνισμα ὁ
λοτρίγυρος. Ὅμως, τὸ ἀκούμα
τρυφερό δερμα τοῦ προσώπου
του, οἱ γαλάζιες φλέβες πού φου-
σκῶνανε τὰ γυμνά μπράτσα κι'
ἡ ἀσπρὴ θαμπὴ σάρκα τῶν με-
ριῶν ἔρχονταν σ' ἀντίθεση χτυ-
πητὴ μὲ τὴ γερασμένη παλαιότη-
τά του καὶ τὸ θάρβαρο σπαθί του.~~
Μονάχα μὲ τ' ἄλογό του, τὸ ζῶ-
νρὸ καὶ περήφανο, ἔμοιαζε νάχει
ἕνα εἶδος συγγένεια ὁ καθαλλά-
ρης. Μ' ὅλο πού ~~πηγαίνανε συ-
χνότατα κόντρα οἱ δυο, μ' ὅ-
λο πού ἡ πορεία τους εἶτανε
μιά μακρὰ σειρά ἀπὸ μικροε-
πεισόδια, καυγάδες καὶ ξεσυνέ-
ριες, ὁ ἕνας ἐνιωθε τὸν ἄλλον ἀ-
πόλυτα, εἶτανε κι' οἱ δυο τους τὸ
ἴδιο ζῶνρὸ, τὸ ἴδιο ἀνυπόταχτοι
καὶ νέοι, καὶ ἡ παλάμη τοῦ ἀνα-
θάτη, συχνά, στίς ἀφῆρη-
τες στιγμὲς, ἀνέβαινε χαίτευτι-
κά, μὲ τρυφερὴ ἀπαλότητα, ἀπὸ
τὰ φαγωμένα ρέτενα ἴσαμε τὸν
ὠρθωμένο τράχηλο τοῦ ζώου.~~

— Ἐλα ~~μπαρέ~~ Ἀστρίτη!...
γόργεψε νὰ προφτάσουμε, πρὶν
κλείσει ἡ πόρτα τῶν τοιχιῶν! εἶ-
πε ὁ καθαλλάρης πού εἶχε τὸ
συνήθειο νὰ διατυπώνει με, ἀλό-
φωνα τοὺς στοχασμούς του.

Hδούσε

Τὸ εὐγενικὸ φαρί, μπαίνοντας
μὲ τὸ πρῶτο στὸ νόημα τ' ἀφέν-
τη του, τεντωσε τὶς νευρὲς τῶν
ποδιῶν, τίναξε πίσω τὸ κεφάλι
κι' ἄρχισε νὰ τριποδίζει ρυθμικά,
παρ' ὅλο τὸ θοῦρκο πού ἀναπῆ-
~~ρκε~~ πλατσουρίζοντας καὶ τοῦ πι-
τσίλιζε τὴν κοιλιά του. Ξαφνοῦ
ὅμως, διπλά σὲ κάτι θουρλά ἐ-
φυσικά θεριεμένα πού ψήλωναν
σάν καλαμιές, ἄφησε ἕνα κοφτὸ,
τρεμουλιαστὸ ρουθούνισμα καὶ τι-
νάχτηκε ἀριστερά, ἀποστρέφον-
τας μ' ἀλαφιασμένη ἀηδία τὸ κε-
φάλι. Στύλωσε τὰ μπροστινὰ πό-
δαρία του καὶ στάθηκε σάν καρ-
φωμένο, μὲ μάτι ἀγριωπὸ.

— Τίποτα νεροπούλια θὰ εἶναι
κρυμμένα μέσα στοὺς βάλτους,
εἶπε μέσα στὰ δόντια του ὁ κα-
θαλλάρης.

Κι' ἀλήθεια, καθὼς, σουφρώ-
νοντας τὰ φρύδια, ἔσκυβε λίγο τὸ
μέτωπο νὰ σαγιτέψει μὲ τὸ βλέμ-
μα τὰ φιλόλιγα ἀγκάθερα νερό-
χορτα, εἶδε ἐκεῖ πίσω κατὶ ἄ-
σπρο, καθισμένο χαμηλά, ν' ἄρ-
γοσαλεύει. Περίμενε μιά-δυο στι-
γμὲς νὰ φλετουρίζουν τὰ πουλιά
γιὰ νὰ τραθήξει πάλι ἀπρὸς κ-
πτα τὸ δρόμο του. Μὰ τὸ ἄσπρο
σημάδι, κάμποσο μεγάλο ἂν κι
ἀκαθόριστο, ἔσκυψε τώρα χαμη-
λότερα καὶ στάθηκε κι αὐτὸ ἀ-
σάλευτο, σάν γιὰ νὰ περιμενεῖ.

— Ἐ! κεῖ πίσω! φώναξε ὁ κα-
θαλλάρης ὑπονοιασμένος ξαφνι-
κά πὼς ὅ,τι κρυβόταν ἔτσι μπο-
ρεῖ νάτανε κι' ἄνθρωπος.

Δὲν ἔλαβε ~~ἀπάντησι~~.

Γύρισε τ' ἄλογό του καί, χτυ-
πώντας τὸ πραυντικὰ στὸ σέερ-
κο, τὸ ἔφερε ἴσια μπροστὰ στὰ
μεγάλα θουρλά. Περίμενε ἀκό-
μα λίγο, ψάχνοντας μὲ τὸ βλέμ-
μα, κ' ὕστερα πῆρε τὸ θαρὸ του
σπαθί, τὸ σήκωσε μὲ τὰ δυο τὰ
χέρια, ὅπως εἶχε ἰδεῖ νὰ κάνουν
οἱ Φράγκοι ἱππότες, καὶ σπάθισε
ὠργισμένα, δεξιὰ — ζερβά, τὰ
σκληρὰ χόρτα.

Τὰ θουρλά λαστιχάρανε θιτοί-
ζοντας τὸν ἀέρα κι' ἀνάμεσά
τους, χαμηλά στὴ γῆ, πρόβαλε
σέρπωντας ἕνα κεφάλι ἀνθρώ-
που.

— Φρόνιμα, φρόνιμα, ἀφέντη
Στῆρο! εἶπε μιά λιανοτρέμουλη
στυρτὴ φωνή. Καλησπέρα τῆς εὐ-
γενίας σου.

Ὁ ἄνθρωπος πού πρόβαλε ἔ-
ται, σχεδὸν μὲ τὴν κοιλιά, σὰ
ζῶο ἀμφίβιο ἀπὸ τὸ θαλτοτό-
πι, εἶταν ἕνας γέρος. Στὸ μα-
κροῦλό κεφάλι του φοροῦσε ἕναν
ἄσπρο σκούφο, ψηλὸ καὶ μυτερό,
κι' ἕνα πανὶ κίτρινο, τυλίγοντας
ἀπὸ μεσὰ τὸ κρανίον του κατέβαι-
νε νὰ δεθεῖ σὰ σάρπα γύρω στὸ
λαιμό του. Τὸ μούτρο πού πρό-
τεινε γελώντας εἶτανε λιπαρ-
κὸ, γυαλιστερό σάν ἀπὸ λύγδα,
καὶ γύρω στὸ ξεδιοντάρικο στό-
μα του, πού ἔχασκε κοροϊδευτι-
κά, υερικὲς τρίχες ἀνάρητες, μὲ
χρῶμα ἀμφίβολο, φυτρῶνανε κα-
τσαρωτές. Τὰ μικρὰ μάτια του,
πολὺ ζυγωτὰ στὸ ριζομύτι, ρίξα-
νε μιά στιγμιαία λάμψη, πράσινη
καὶ σκληρή.

— Πάντα σου ἀψύς, πάντα σου
ἀψύς, εἶπε μὲ τὴ στριγγὴ φωνή
τοῦ πού ἔθγαινε ἀπὸ τὴ μύτη σάν
ἀπὸ σάλπιγγα. «Ὅπως ταιριάζει
στοὺς ἀφεντάδες... Σωστά!»
πρόσθεσε χασκογελώντας μὲ μορ-
φασμὸ ἐμπαιχτικό.

Ὁ καθαλλάρης στάθηκε ἀπο-
ρημένος καὶ διέβουλος. Κατέβασε
ἀργὰ - ἀργὰ τὰ χέρια πού κρα-
τοῦσαν τὸ σπαθί, ἀνοίξε τὸ στό-
μα κατὶ νὰ πεῖ μὰ σύγκαιρα με-
τάνιωσε καὶ σούφρωσε μὲ πεισμα-
τάρικη ἀμηχανία τὰ φρύδια.

— Ἐσὺ ἦσουν, μεσσίρ. Καφού-
ρη; ἔκανε τέλος ψιθυριστὰ, ~~μπαρέ~~.

Παράταρο,

/τὰ

/αι/αι

/τῆ σφίγας!

/γυάσα

/ἀπόβυσσον.

τὸ

να πώς θά σέ θρώ έδω.
—Κάτι φιλοδουλειές, γεροντι-
κές ιδιοτροπίες, είπε ό γέρος κι'
άνασηκώθηκε στόν ένα άγκώνα
του. Ψάρευα, από τό μεσημέρι.

Καθώς άλλαξε στάση φάνηκε
τόρα πού φορούσε ένα μακρύ, τ-
σαμε κάτω στους άστραγάλους
πράσινο ρούχο, κεντημένο πλού-

σια στο στήθος, τους ώμους και
τις φάσες των μανικιών. Είτανε
βαρύ, από ακριθή δλόκρουστη
στόφα, και σ' έπιανε λύπη μά
κι' άπορία νά τό βλέπεις έτσι
πιτσιλισμένο από τις λάσπες ίσα-
με τά γόνατα.

—Ψάρευες, μέσα στο θούρκο;
έκανε ό καθαλλάρης νευριασμέ-
νος, νοιώθοντας πώς τόν κοροϊ-
δεύουνε.

—"Ημουνα πιό έξω, εογρο di
Bacco! άποκρίθηκε ό γέρος άγα-
νακτισμένος τάχα. «Στά θα-
θείά! Έχω μαζί και τη θαρκέτα
μου, νά, εκεί - δά άραγμένη. "Ο-
τι είχα γυρίσει, πού λές, κι' άπε-
σκάλωσα κομμάτι νά ξαποστά-
σω».

Η προφορά του ήταν δλοφάν-
νερα ξενική κι' ό τραγουδιστός
τόνος της φωνής φανέρωνε την
έθνικότητά του. Είτανε Γενοθέ-
ζος. Έκεί - κάτω, στη στενή λου-
ρίδα της στεριάς πού ένώνει τό
θαλασσινό κάστρο τ' Αναπλιού,
μέ τη θάλασσα, είχε τό έμπορικό
του, μία πολυδαίδαλη και σκο-
τεινή παράγκα από σταμινιά μέ
λάδι, θαγένια μέ κρασί και πυ-
θαράκια μέ ροδόσταμο. Έκανε
έμπόριο έξαγωγικό. Όμως άπά-
νω, στο σπίτι του πού είτανε στά
ψηλώματα της πολιτείας, μέσ' ά-
πό τά τειχιά, λέγανε πώς είχε
μιάν υπόγεια γηστέρινα γεμάτη
κιούπια μέ μανουηλάτα, πέρπυρα
και τουρνέζα, όλακερο θησαυρό,
νά συντηρεί την Τράπεζα πού
κρατούσε μαζί μέ τό έμπόριο.

Δέν είταν ωστόσο ή ύστερο-
βουλία του χρυσαφιού πού έκανε
τό νεαρό καθαλλάρη νά συγκρα-
τήση την πρώτη όργή ~~του~~ ^{του} άπέ-
ναντι στο γέροντα. Τό μόνο πού
συλλογίστηκε είτανε πώς ό Γενο-
θέζος είχε μία κόρη, δαιμονισμέ-
να όμορφη και ζωηρή. — Μπιάν-
κα τη λέγαν — πού άγαπούσε τις
νύχτες τις άσέληνες ν' άνοιγή ά-
θόρυθα τό μικρό πορτί του κή-
που της και νά δέχεται στην άγ-
καλιά και στο κρεβάτι τόν τω-
ρινό συνομιλητή του κύρη της.

Σήκωσε, τό παιδάριο, τά μά-
τια, είδε τόν ουρανό πού θάραινε
πάλι από σύννεφα, τό θράδη πού
έρχότανε γοργό, κ' είπε του γέ-
ρου, μέ μυστικό παλμό:

— Δέ θά γυρίσης άπόψε στο
σπίτι σου, μεσίρ Ματτέο;

— Πώς! πώς! και θέβαια. Νά,
τόρα - δά άθαράρω, κι' ως πού
νά στρίψης μέ τό φαρί σου σ' έ-
κείνες - εκεί τις καλαμιές θά μέ
ιδείς αγνάντια σου νά τραβώ ί-
σια γιά τό λιμώνα.

— Δέ θά προλάβης, είπε μέ
κάποιο υπόλοιπο έλπίδας τό παι-
δάριο. "Όταν θά φτάσης θάχουνε
κλείσει οι σιδερόπορτες.

— "Α μπά, μπά!.. "Ετουτό δώ
τό πασσάτζιο έγώ τό κάνω ά-
στραπή.

Η αλήθεια είναι πώς ό Ματ-
τέος Καφούρης — Γκαφφόρε τόν
έλεγαν οι συντοπίτες του — ξευ-
χτούσε συχνά — πυκνά έξω από
την πολιτεία. Είχε ένα - κάποιο
ληοστάσι μέ σπίτι έξοχικό στά
περίχωρα, μά οι χροοφιλέτες
του, πού δέν τόν χώνευαν κ' ήθε-
λαν νά τόν δυσφημίσουν, θυμίζα-
νε χαμηλόφωνα πώς είχε άδερφό
τόν Άντρέα Γκαφφόρε, τόν περι-
βόητο κουρσάρο, τόν τρομερό,
και πώς κ' ή άφεντιά του ό τρα-

πεζίτης τ' Αναπλιού είτανε συνε-
ταίρος στην μεγάλη την έπιχει-
ρηση...

— "Αν δέ σφάλω θά ήσουν
στά κτήματά σου πάλι, άφέντη
Σγουρό, είπε γελώντας άφωνα,
μέ μισόκλειστα τά ζαρωμένα μά-
τια του ό Γενοθέζος.

Ο καθαλλάρης δάγκωσε τά
χείλη του, σημείο πώς πειράχτη-
κε. "Ωρθωσε μ' αξιοπρέπεια τό
κορμί του, έσφιξε μέ τά γόνατα
τη μαδημένη σέλλα του και πα-
ρετήρησε άγέρωχα:

— Πρώτο πού δέ μέ λένε Σγου-
ρο άλλα Σγουρό. Και δεύτερο,
καθώς τό ξέρεις πολύ καλά με-
σίρ Ματέο, ό φίλος σου ό νοτά-
ριος δέ θέλει ν' άναγνωρίση τά
δικαία μου πάνω στά κτήματα.

Ο Γενοθέζος γέλασε λίγο σι-
ωπηλά, ψαχουλεύοντας μέ τά
κοκκαλιάρικα και στραβά του
δάχτυλα τά γένεια του, σά νά
θαυστοχαζόταν.

— Τό ένα είναι σχετικό μέ τ' άλ-
λο, άποκρίθηκε τέλος κοιτάζον-
τας κάπου λοξά. Έγώ, μά την
ψυχή πού χρωστάω στο θεό, τό
πιστεύω μέ όλη μου την καρδιά
πώς είσαι Σγουρός, ένας θέρος,
νά πούμε, Σγουρός, από τους πα-
λιούς εκείνους άφεντάδες. "Όμως
κι' ό νοτάριος, βλέπεις, έχει τό
δίκηο του. Τά χαρτιά πού του έ-
δείξες πάλι προχτές δέ μπόρεσε,
όσο κι' αν πάσχισε ό άμοιρος,
νά τά θρει, λέει έν τάξει. Κάποια
άνωμαλία φαίνεται νάναι στη μέ-
ση. "Ισως από μέρος της φαμί-
λιας της μάννας σου.

Ολάκερη ή κουθέντα του γέ-
ρου είτανε γεμάτη ύπονοούμενα
και πειράγματα, μά ή τελευταία
προσβολή έκανε τό νεαρό Σγου-
ρό ν' άναπηδήσει. Είτανε γνωστή
μέσα στη χώρα ή εύαισθησία του
πάνω στο περιμάχητο ζήτημα της
γνησιότητάς του.

— Είμαι λοιπόν νόθος, έ; έκανε
γελώντας νευρικά, μέ σφιγμένα
δόντια και τά μάτια του τινάζαν
άστραπές. Καλά, καλά, μεσίρ
Καφούρη. "Όπως άγαπάς! Έγώ
δέν είμαι σέ θέση τόρα νά πάρω
θέβαια τό δίκηο μου από τό νο-
τάριο μετρώντας του πέρπυρα,
καθώς τό κάνουνε κάποιοι άλλοι...
"Όμως έλπίζω νά τ' άποδείξω
μία μέρα αλλιώς, και σ' εκείνον
και σ' αυτούς, ποιός είμαι.

Και μέ την κάμποσο άόριστη
και κάπως ~~βλαβερή~~ ^{βλαβερή} από τα
μαύρα τούτη φοθέρα, ό νεαρός
Σγουρός γύρισε άπότομα τ' ά-
λογό του προς τη δημοσιά, πα-
ράτησε άχαιρέτητο τό Γενοθέζο
και τράβηξε γιά τ' Αναπλι καλ-
πάζοντας, ώργισμένος, μανιακά.
Και τόν είχε περισσότερο πει-
ράζει, καθώς γίνεται συχνά, εί-
ταν ή αλήθεια. Παιδί της τύχης,
μαζεμένο από μιάν έρημη γυναι-
κα, πού στάθηκε ή θάγια του,
μέσα σέ κάποιο σπίτι χτυπημένο
από τό θάνατο, δέ γνώρισε ποτέ
του μάννα ούτε πατέρα. Μεγάλω-
σε σ' ένα χαμόδι, εκεί πίσω, στις
νότιες κι' άπόκρημες πλαγιές
της Άκροναυπλιάς πού δέρνει ά-
διάκοπα ό άψύς άνεμος του πε-
λάγου. Η μάννα του, πεθαίνον-
τας, του είχε αφήσει γιά μοναδι-
κή κληρονομιά την έξομολόγηση
προς την άγαθή γυναίκα πού ά-
ναδέχτηκε τό όρφανό φιλόνηρω-
πα, πώς έπρεπε νά λέγεται Σγου-
ρός κι' ότι τό γένος του, αν κι'
άφανισμένο τόρα, είχε σταθεί
κάποτε μεγάλο και τρανό στόν
τόπο. Ποιοι δεσμοί συγγένειας
ακριβώς τόν ένωναν μέ τους άρ-
χοντικούς του, ύποτιθέμενους
προγόνους δέν είτανε γνωστό. Τό
βάφτισαν Νικηφόρο, όμως όταν
μεγάλωσε και θέλησε νά έπιδεί-
ξει τό οικογενειακό του όνομα,
συνάντησε τόν περίγelo του κό-

αμου: «Σγουρός; *Από ποῦ κι
ὡς ποῦ;! Τὸ γένος τῶν Σγουρῶν
εἶχε σθῦσει ἐδῶ καὶ χρόνια, ὁ
Λέων ὁ Σγουρός, ἄρχοντας τ'
Ἀναπλίου πρὶν ἀπὸ τῆς φράγκικης
κουγκέστα, δὲν ἄφησε ἀπογέ-
νους· καὶ λέγανε κάποιοι πὼς με-
νάχα πέρα, στὴν Ἕπειρο, ἀπο-
μέναν ἀκόμα κάτι ἀπώτεροί του
συγγενεῖς, ὅμως κι' αὐτοὶ πολὺ
λίγο σίγουροι, μὰ οἰκογένεια
ποῦ ἔφερνε τώρα τὸ παράδοξο ε-
πώνυμο «οἱ Μπούα Σπάτα».

ἡ πόλις «ὅτι ἦτοσαν ἑκατά»·
 Ὁ Νικηφόρος δὲν ἀπελιπίσθηκε.
 Ἀντίθετα: στὴν περιφρονητικὴ ἀ-
 διαφορία πού του ἔδειξαν οἱ συν-
 τοπίτες πού ἀντέταξε τὴν ἐπιμορ-
 του, μιὰ πρόωρη καὶ κάμποσο ὑ-
 περτροφικὴ ἀλαζονεία πού ἴσως
 δὲ θὰ εἶτανε καὶ τόσο πεισματερὴ,
 ἀνὲν εἶχε πρωτοεμπνήσει σὺν
 ἀντίδραση. Ἔβγαλε νὰ κενήσου-
 νε στὸ σωκάρδι του τὸν ~~ἄνθρωπο~~
 Θεόδωρο, ἐξέλημα καὶ προστά-
 τῶν μεγάλων του προγόνων, ἀπο-
 μονώθηκε ἀγέρωχα ἀπ' ὅλους
 τοὺς παλιούς του φίλους καὶ συμ-
 παίχτους κι' ἀγόρασε, μὲ τίς οἰ-
 κονομίες τῆς θάλας του, ἕνα
 ἄλλο, περήφανο κι' ὥρατο φε-
 ρί, πράμα πολὺ σπάνιο τότε σὰ
 Μοριά ὅπου ~~ἦτοσαν ἑκατά~~ ἄλλοι
 καὶ κρατούσαν, σὺν εἰδος προϊ-
 μιο, οἱ Φράγκοι θαρώνοι κ' ἱε-
 ρότες.

Τὰ κτήματα πού διεκδικούσε ὁ Νικηφόρος βρισκόνταν ~~φανερά~~ ~~ἐν~~ Ἀνάπλῃ, ἐκεῖ κατὰ τὴν παραλία τῶν Μύλων. Αὐτὰ τοῦλάχιστον εἴτανε γνῆσια, πατρικά, τῆς μάννας του, ἀπὸ χρόνια ὁμῶς ἀναριθμητά καταπατημένα, καὶ τώρα, μὲ τὴν καινούργια καὶ κάπως υπερδεμένη κατάσταση πού εἶχε δημιουργήσει στὸν τόπο ἡ ξενική κουγκέστα, κανεὶς δὲ εἰς αὐτοὺς οὐπεὺθενά να τοὺ πεί ἀπὸ ποιὰν ἀκριβῶς Αὐθεντία ἐξέπρεπε νὰ τὰ γυρέψῃ. Ὁ Μορίσις δάκερος εἴτανε πρὶν κατὰ τῶν Βιλλαρδουίνων, ἀλλὰ τ' Ἀνάπλῃ τὸ εἶχε χάρισει ὁ μακαρίτης μεσίσιρ Γυλιάμος σὺν δοῦκα τῆς Ἀθήνας, τὸ μεγαλότατο ἀφέντη Γουίδο Δελαρώωση.

ὁ Νικηφόρος Σγουρός, ἀπει-
πισμένους γιὰ τὸ δίκου του ἀν-
νοτάριους καὶ πρεβεζοὺρους, εἰς
καταφύγει στὴ χειρότερη λύσι-
φυσικά. Κάθε τόσο, σὰν τοῦ
καπνοὶ τοῦ καβαλ-
κεθε φουριόζος τὸν Ἀστρίτη, κου-
βαλιότανε στὰ «κτῆματα», ἔστηνε
καυγάδες μὲ τοὺς τωρινούς νο-
κοκυρέους, πιάνονταν, φοβέριζε,
χτυποῦσε κανένανε καμμιὰ φορὰ,
καὶ γύριζε πίσω, μὲ τὸ θρόαυ.
Ξεθυμασμένους σπιτί του. Οἱ Ἀντι-
πλωῖτες, σὰν τὸν ἔβλεπαν νὰ
φτάνει καλπάζοντας, ἀστραπή,
καὶ νὰ μπουκάρει μέσα στὴ βυ-
λωτὴ πόλιν τοῦ στεριανοῦ τεύχους,
ἔλεγαν κρυφογεγλώντας;

—Νά ὁ Σγοῦρος πού γυρίζει
ἀπὸ τὰ κτήματά του.

Τὸν ὀνομάτιζαν πάντοτε «Σγου-
ρο». Δὲν ἤθελαν νὰ τὸν παραῤ-
χοῦνε γιὰ Σγουρό...

«Έτσι κι' άπόψε. Άφου κι'νδύ-
νεψε ν' αναποδυρίσει μέσα σή-
φούρα του δυο φραγκακαλόγε-
ρους που γύριζαν ειρηνικά από
την έξοχή, μουρμουρίζοντας τις
προσευχές τους, χύμηξε μέσα σή
θλωτή στοά της σιδερόπορτας,
τή στιγμή άκριβώς πού, μέ τό η-
λιοθασάλεμμα, έτοιμαζότανε να
κλείσει. «Ή θροάνη σάλπιγγι-
α είχε σημάνει πάνω στή μεγάλη
ντάπια. Στά χαμηλά, μισοσκότει-
να μαγαζάκια τής πολιτείας, α-
ναβαν κιόλας κάποια λυχνάρια
του λαδιού. Ένας άνεμος ύπου-
λος αιγοφυσούσε, τής βροχής,
κι' ο ούρανός είχε θωρύνει από
σύννεφα μελανισμένα.

Ἀνάμεσα στὰ τρομαγμένα ξε-
φωνητὰ πού ἔμπηξαν οἱ γυναῖκες.

παρμερίζοντας ανόστατες μπροστά στο άπολυμένο αλόγο, πέρασε καλπάζοντας το κάτω διάγραμμα της πολιτείας κι' άρχισε ν' ανεβαίνει καθάλλα πάντοτε τὰ καλντεριμωμένα κι' άνηφορικά σοκάκια που φέρνανε στην άπείνω χώρα. Ή νύχτα έρχόταν σύντομα. Περνώντας κάτω από το σπίτι του Καπούρη, ο Νικηφόρος σφύριζε μακρόσυρτα. Δεν είπεν άλλωστε ανάγκη. Τὰ καρφοπέταλα του 'Αστρίτη, αντιλαλώντας στους πέτρινους τοίχους, δεξιά ζερβά, έκταναν ένα δαιμονισμένο πάταγο. "Άκουσε ένα παράθυρο νά τρίζει, μά ή φορά του αλόγου τόν είχε κιόλας συνεπάρει μακριά. Καθώς έστριβε πίσω το κεφάλι του, είδε νά προβάλλει μέσ' από τὰ παραθυρόφυλλα ένα λυγρό κι' άσπρο μπράτσο πύκνo κρατούσε κρεμασμένη μία μεταξωτή μπλόλια κόκκινη. Σημείο πώς τόν έπεριέμεναν απόψε... "Ο άνεμος έφερε στο μέτωπό του μία δυό ψιχάλες. Έβιασε τ' άλλο, ό του περισσότερο και σέ λίγες στιγμές, δρασκελώντας το πλάτωμα του τραχιονιού, έφτανε και πέζεψε στή νότια πλαγιά που είπανε τόν σπίτι του κι' ό σταυλός του 'Αστρίτη.

Όταν βγήκε από το σταύλο ο Νικηφόρος Σγουρός, είτανε πάλι νύχτα. Πέρα, κατά τ' ανοιχτά της θάλασσας, μέσα στο πυχτό σκοτάδι, έσκαζαν φλετουρίζοντας οι άστρατες. Στάθηκε λίγες στιγμές, με τα χέρια στη μέση, τα πόδια στυλωμένα ανοιχτά, ν' ανασάνει τη θερμαία πνοή του πελάγου. Μύριζε βροχή. Άννα-άργα, γύρισε πίσω ν' ανέβει πάλι στο τραχώνι για να κατηφορίσει στο σπίτι του Καφούρη, εκεί που ήξερε πως, πίσω από το πορτί του κήπου, τον έπεριμενε η Μπιάνκα, μυραμένη και ζεστή. Καθώς όμως, από το ψήλωμα, έβριχνε μια τελευταία ματιά πίσω, του φάνηκε, μέσα στο πελιδνό φως μιας άστρατης, πως είδε κάτω στο πέλαγο, τη σκιά ενός μεγάλου μαύρου καραβιού. Άπορημένος στάθηκε να περιμένει ως πού ν' ανάψει κι' άλλη άστρατη. Μα κρύα, κατά τ' νοτιά, μπουμπούλιζε. Μια πρώτη, ζεστή μπουχαλά, τον θίβαινε κοφτά στο πρόσωπο. Ποιό είτανε τούτο τ'ο καράβι που δέν τ' είχε ιδεί πριν όταν έρχόταν, με τ' ούρουπο και τώρα είχε προβάλει έτσι μπουκά μέσα στη νύχτα; Περίμενε, μά ξάφνου ξέσπασε με πάταγο μεταλλικό ή μπόρα.

Στράφηκε κι' ἔτρεξε ἴσια κα-
τὰ τὸν κατήφορο. "Ὅποιος δαίμο-
νας θέλει ἄς εἶταν. Τί τὸν ἐνοια-
ζε αὐτὸν γιὰ νὰ καθήσκει νὰ βοσκει

αὐτὸν γὰρ νὰ καθίστηαι νὰ θρᾷξῃ
 "Ὁμως, διὸ ἐθήματα πρὶν φθί-
 σει τοσπίτι τοῦ Καφούρη, ἀνα-
 κάστηκε νὰ ξαναοικισθῇ. Εἰ-
 χε ἰδεῖ, ἀντίκρου τοῦ, στοῖ ἰδιο πό-
 νω- κάτω σημεῖο τοῦ συναπα-
 τήθηκα τ' ἀπόγεμα ~~αὐτὸς~~ κι-
 Γενοθεῶ, ν' ἀνάθει μιὰ μεγάλ-
 κόκκινη φωτιά.

Ἐρρίξε μιά ματιά πίσω, μιά
ἄλλη ἔμπρός, θυμήθηκε τὸ ἄγνα-
στο καράδι, ξανάδε τὴ φωτιά
καὶ συλλογίστηκε σμίγοντας τὰ
φρύδια του πῶς κατὶ τὸ ἀσυνήθ-
στο πρέπει μέσα στὴν ταραχὴν
τούτῃ νύχτα νὰ μαγερευόταν.

τι στον κήπο.

Απορημένος είδε να τον οδηγούνε σιωπηλά, αθόρυβα, και σαν ξφτασε κάπου μπροστά σε μια ξύλινη σκάλα, ή γυναίκα ανέθηκε πρώτη δυο σκαλοπάτια, στράφηκε, τον αγκάλιασε και τον φίλησε σφιχτά στο στόμα.

— Salvato I, είπε με μαλακειά και βαθεία φωνή που έδειχνε ανακούφιση.

Τότε, από τη βαθύχορδη φωνή της, κατάλαβε πως ήταν ή κόρη του Καφούρη.

Ως τη νύχτα εκείνη την είχε ιδεί, περνώντας κάμποσες φορές στο παραθύρι της να χτενίζει σιγοτραγουδώντας τα μακρύτατα μαύρα μαλλιά της. Πάνω στην κορυφή του κεφαλιού συνήθιζε να φοράει μια μικρή κόκκινη σκουφίτσα, κολλητή σαν καλόντι, από

βελούδο, ύφασμα που τότε μόλις πρωτοφανερονόταν κ' είτανε πολύτιμο. Τα βαρεία μυρωδικά που άλειβε το μελάτο μελαχρινό της κορμί, της τάφερνε ο πατέρας της από τη Φλωρεντία. Όμως, τότε, για τις γεμάτες πόθο ματιές του νεαρού διαβάτη, δειχνόταν καταφρονετική κι' αγέρωχη... Απόψε τον έφερε, βαδίζοντας ή ίδια ~~κατεύθυνση~~ κατευθείαν στην κρεβάτο-κάμαρά της.

Ήταν ένα δωμάτιο μικρό κι' όχι πολύ ψηλό, που έβλεπε στο δρόμο. Μια καντήλα άσημνια έκαιγε κρεμασμένη στον τοίχο βαθαίνοντας φανταστικά, με τις χνουδωτές της σκιές, το παχύ κρεβάτι, το θαμπά άσπρο, κάτω από τις βαρείες μενεξελιές κουρτίνες. Απειρα μικροπράγματα πάνω στα έπιπλα, θαζάκια και κουτιά το γέμιζαν, συνωστίζοντας περισσότερο την πυκνή και μοσχοκαπνισμένη ατμόσφαιρα. Η Μπιάνκα μπήκε πρώτη, άνοιξε τα χέρια της να τεντωθεί με λάγνο χαμόγελο, το ~~μάτιο~~ έπεσε από τους ώμους της αφήνοντας γυμνά τα ~~μπράτσα~~ κ' ή κόρη στράφηκε στον ξένο που στεκόταν ~~αθέσπαστος~~ στο κατώφλι της πόρτας.

Τα μεγάλα σχιστά της μάτια, βλέποντάς τον, τεντώθηκαν από έκπληξη, άστραψαν, θόλωσαν και ξάφνου δλόκερη, ανάγυρε ~~και~~ έσκυψε πάλι το κορμί, γελώντας ~~ακραντα, με την καρδιά της.~~

Ο Νικηφόρος έσιμισε τα φρύδια. Είδε με το πρώτο πως γινότανε το παίγνιο κάποιας πλάνης. Δεν το περίμεναν, φαίνεται, πως θάναί αυτός, ή ίσως και περίμεναν πως θάναί κάποιος άλλος... Να κάτι που δέ μπόρεσε ποτέ του να ξεδιαλύνει. Καθώς, πεισματμένος εκείνο το θράδυ μπροστά στην ολοφάνερη τούτη πλάνη και περισσότερο στα γέλια που τον πρόσβαλαν, γύρισε κιόλας τη ράχη του να βγει από την κάμαρα, ή Μπιάνκα χύμηξε γελώντας πάντα και τον άρπαξε στην αγκαλιά της.

Τον κράτησε δλόκερη κείνη τη νύχτα κι' από τότε τρία χρόνια σφαλιστά. Στις καλόβολες στιγμές του ο Νικηφόρος συλλογιζόταν πως ή προσφορά της αυτή ήτανε μια γενναιοδωρη ανταμοιβή στο άγνωστο παλληκάρι του νυχτερινού έπεισοδίου, κατά τα έθιμα που είχαν οι γυναίκες εκείνου του καιρού. Άπλούστατα, στο σκοτάδι του δρόμου, ή κοπέλλα που παρακολούθησε τη σκηνή από το παραθύρι της—δεν είχε ξεχωρίσει ποιός είταν ο ήρωάς της. Κι' απορημένη αναγνώρισε ύστερα, στην κάμαρα μέσα, το φτωχό ευγενικόπουλο

που περνούσε συχνά-πυκνά από το δρόμο ~~κατάζοντας~~ την έτσι επίμονα...

Το μόνο ώστόσο που του χαλούσε κάποτε τα κέφια ήταν ή θύμηση μιας κάποιας κουβέντας που του έκανε ή Γενοβέζα πολύ πολύ άργότερα:

— Πρόσεξε, carino, μήπως ποτέ σε πάρει μυρωδιά ο πατέρας μου. Πληρώνει ανθρώπους, ξέρεις, και ξεμπερδεύουνε όποιον με ~~γλυκοκοιτάζει.~~

«Συχαμένη ιστορία», συλλογιζόταν ο Νικηφόρος στις άκεφες στιγμές του. Και τότε άφηνε τη σκέψη του να φτερουγίσει ανάλαφρη, με μυστική λατρεία, προς κάποιαν άλλη θύμηση—γαλάζια—που την εξέγινε ~~το γέλιο~~ ~~μυστική του.~~

Ίσως δεν ήτανε θύμηση. Ίσως ήταν όνειρο, ένα από τα παράδοξα εκείνα όνειρα που έκανε στις αμύβολες ώρες της ημέρας όταν ο άνεμος της θάλασσας του φτέρωνε ήρωικά τη φαντασία κι' ο παφλασμός των κυμάτων του την ελίκνιζε με καλωσύνη μητρική. Ή παιδική του δεισιδαιμο-

Ο άνθρωπος που έπρόβαλε ήταν ένας γέρος.

νία, τουλάχιστον, μπερδεύε συχνά, μέσα σ' ένα μισόφωτο παραμυθένιο, πολλά από τα κάτω απώτερα περιστατικά της απόκρυφης ζωής του. Έτσι και για το προπέρσινο εκείνο — ήτανε πρόπερσι;—άνοιξιάτικο πρωινό...

Στο περιβόλι της Μπιάνκας άνθισε ένα «ούράνιο», γαλάζιο λουλουδάκι πάνω σε ~~μια~~ περιπλοκάδα φουντωτή, καταπράσινη. Το κόβει ψαχουλευτα, μέσα στο σκοτάδι, και φεύγει από το πορτί γρήγορα, μη τον προφτάσει το γλυκοχάραμα, προδοτικό. Βγάνει στο δρόμο και ροβολάει όσο μπορεί αθόρυβα τον κατήφορο. Στον ούρανο, κιόλας, άρχίζει ν' απλώνεται ένα γαλάζιο, ύγρο φέγγος, σά σεληνόφως παράδοξο.

Η πολιτεία κοιμάται. Μονάχα με την ανατολή του ήλιου θα σημάνει ή σάλπιγγα κ' οι πόρτες των τειχιών θ' άνοιξουν. Τότε, ένας κόσμος ανάκατος, θ' άρχισει να ξεχύνεται στους δρόμους, να θουίζει σαν ποτάμι και

μυστική να

μυστική του.

από το δρόμο,

μπροστά

μασάζι

μαρμάρινα

στον πύλο
labrys

του.

Μπιάνκα

γυμνάσει να

λαί

Bayra.

âra, nu dăne de ajută,

1900
Ind / May 11

/ Derp duma

For our our our

[illegible]

17) Antropura

πρέπει

1/2 oxygen

1 πνιχτά

1 από τρυα

Spelman,

1/20 pdr άραγμένο

1 από τρυα

का'रा'द' ज'न'र' र'ज'न' प'र'

Ιπυχτά

13. Братъ

ua dly

καὶ ἔρρε

Ἡ Μπιάνκα ἀνασηκώθηκε θια-
στικά στὸν ἕνα τῆς ἀγκώνα.

μπορείς να

1000000 8100 0000

1 by water

— Εἶναι ἀπὸ μέσα τὸ κλειδί
καὶ δὲ μποροῦνε ν' ἀνοίξουν,
μουρμούρισε ἡ Μπιάνκα μὲ ἄ-
γρια ἀγαλλίαση.

— Signorina, signorina!... In nome di Dio!

— Δὲν εἶναι μόνος του, ἔκανε ἡ κοπέλλα θάζοντας προσοχή ν' ἀκούσῃ τὸ θόρυβο πού τώρα εἶχε φουντώσει ἔξω. Οἱ ἄνθρωποι πού περιμέναν ἐκεῖ φαίνεται νά'χανε θάλει πιὰ κατὰ μέρος κάθε πρόσημα.

— "Ὁχι, τοὺς ἄκουσα, εἶπε ὁ Σγουρὸς. Εἶναι πολλοί.

1/20 pdr άραγμένο

1 πνιχτά

1 από τρυα

का'रा'द' ज'न'र' र'ज'न' प'र'

Ιπυχτά

Братъ

ua dly

καὶ ἔρρε

— "Ανοιξε τὴν πόρτα, ἔκανε ὕστερα, προσταχτικά.

ὁ Ἰωάννης δὲν ὑπάκουσε. Στὴν πατρίδα τῆς δὲν ἀνοίγαν τοὺς δολοφόνους. Διπλώθηκε μὲ ἡρεμὴ καὶ πλατεῖα κίνηση στὴ ὕσσινιά τῆς ρόμπα, ποὺ εἶχε ἀντιφεγγιὲς πυρρεθ, κ' ἦθε νὰ σταθεῖ ὄρθια στὸ πλάι του.

σα νάχανε κοπάσει και μόνο τα ποδοβολητά πληθαίνανε, μουγκά και σύνταχα, ~~μουγκά~~ από κάποια παραγγέλματα κοφτά. Ένα χέρι δυνατό, με δάχτυλα σιδερένια, ήρθε να γαντζωθεί στο μπράτσο του Σγουρού και τον έσυρε βουβά προς το βάθος του κήπου. Εκεί ένωσε ~~περιστοιχισμένο~~ από ανάσες ανθρώπων γρήγορες και ζεστές.

~~Ένας~~ έγινε γύρω κάτι σά μιά μεγάλη σιωπή. Δύο-τρεις κραυγές, που σούρθηκαν ακόμη για μιά στιγμή στο δρόμο μισοπνιγμένες, λούφαξαν. Ένα μεγάλο δαδί, θαλαμένο από αντικρυνό παράθυρο, αναποδογυρίστηκε κι' έπεσε στο δρόμο κ' η άγρια στριγγιλιά που το ακολούθησε φημώθηκε σ' απόμακρο, μουγκό θρήνο. Ψυχόρμητα, ο Σγουρός, έκρυψε το μαχαίρι του και τράβηξε το κοντό σπαθί του, ~~που~~ που έπαιρνε μαζί ~~πάντοτε~~ όλες βραδυές έρχόταν έδω, στην Μπιάνκα. Οι άνθρωποι, γύρω, κράτησαν τις ανάσες τους. Και ~~ήταν~~ ίδιοι δαιμόνοι που τους ξερνάει στο θουερό της άνα-βασμό ή κολασμένη νύχτα, τι-νάχτηκαν ~~προς~~ την πόρτα, σφυρίζοντας ~~έναντι~~ τον συνεπήρανε μαζί τους, πατήσανε το μικρό φράχτη που τσάκισε σά νάταν από φύγανα και χύθηκαν στο μαύρο, σκοτεινιασμένο δρόμο.

Είτανε το ρεσάλτο της άπελπισίας. Από κεί και πέρα, ο Σγουρός, δέν κατάλαβε τί γινόταν γύρω του. Τα παράθυρα των σπιτιών έκλειναν θιαστικά, ο δρόμος θυθιζόταν όλο και σέ πυκνότερο σκοτάδι. Κατέβηκαν κάμποσο, τρέχοντας όλοι μαζί, τον κατήφορο, κ' ύστερα κοντοστάθηκαν, σά για να σφίξουνε ~~την~~ τους. Δέν τους έβλεπε παρά σά σκιές, όμως τους ένωθε πολλούς, περισσότερους απ' ό,τι είτανε στην κάμαρα της Μπιάνκας. Φαίνεται πως κ' οι άλλοι, που είχανε πριν φυλάξει σκοποί κι' έδρασαν στο δρόμο, ένώθηκαν μαζί τους καθώς έδωχαν. Τους λογάριζε μηχανικά, ~~ήσασα~~ δέκα-δώδεκα νοματέους. Άνάσαιναν κοντά, γρήγορα, και θάδιζαν σφιγμένοι σέ πυκνά ~~μαζα~~. Αυτόν, τον είχανε στή μέση. Άπορημένος άναρωτιόταν τί έγινε όλα εκείνα ~~είναι~~ που είχε πριν λίγο ξεσηκωθεί στο ποδάρι με το συναγεμύ. Ούτε αντίσταση συναντούσαν, ~~ήσασα~~ ούτε το κέρκετο πρόβαινε πουθενά γύρω, όταν, σ' ένα στρίψιμο του δρόμου, εκεί κοντά πιά στο λιμάνι, κάτι ~~μαζα~~ τους σταμάτησε μ' ένα τράνταγμα. Μαζί, ο Σγουρός, ένωσε δεξιά-ζερεβά του να χαρακώνουν τον άέρα ~~αν~~ σφυριχτές βιτσιές κι' ένας από τους κοντινούς του, που ίσα-με κείνη τη στιγμή του πίεζε τον άγκώνα με το θάρος του, κατρακύλησε χάμου, κάτω από τα πόδια της ομάδας, θογκώντας ~~προς~~ «Μας σαγιτάρου», συλλογίστηκε ο Ρωμιός, και μονάχα τότε ένωσε την παλαβομαρά της ~~αυτο~~ απόφασης που τον είχε φέρει ως έδω-χάμου. Μά δέν το μετάνιωσε. Δίπλα σ' αούτους τους άντρες, τους άπελπισμένους, δέν είτανε τάχα κι' αούτος ένας άπελπισμένος, με τον τρόπο του;

Είχανε σταματήσει. Μέσα του ο καθένας ένωθε πως ~~ήσασα~~ ν' αντιμετωπίσουνε μιάν επίθεση, ίσως φοβερή. Σφίχτηκαν σέ στενό ~~μαζα~~ έναν κύκλο πολυμέτωπο, άγκαθερό όλόγυρα από μαχαίρια, και στέρωσαν στο άνώμαλο λιθόστρωτο τά πόδια τους.

Ιόδημηνα

τοί αυτοί του

Ιούτανο

Ιμέ-μια,

Ιουάι σαγιτάρου,

Ιπα

Ιούταρου

Ιούρα,

Ιούταρος

Ιεφνιού

Ιεραδ.

Ιίμινε ή σιγνή τούρα,

Ένας δαυλός, ύστερα άλλος, φά-νηκαν αντίκρυ, να θαμποφέγουνε στο δρόμο τρεμουλιαστά. Γύρω από τα ~~μαζα~~ χέρια που τούς κρατούσαν, λόγχεις πυκνές άστραποβόλησαν, κράνη και πανοπλίες. Πάνω σ' άλογα άνήσυχα, που τρώγανε το καρφοπέταλο σφυροκοπώντας άνυπόμονα το καλντερίμι, ~~ήσασα~~ τρεις Φράγκοι καθάλλάρηδες ξεχώριζαν. Ο Σγουρός άναγνώρισε το μεσιανό. Είταν ο πρεβεδοῦρος. Πάνω σ' άτσαλένιο σκουτάρι του είχε ζωγραφισμένα, μεγάλα και ζωηρόχρωμα, τά οικόσημα των Ντε-λαρός.

Σε ~~μαζα~~ πρώτη γραμμή από τούς άν-τρες του προχώρησε με θάδισμα ~~μαζα~~, σέ άραιή τάξη. Είτανε τοξότες. Ίσαμε δεκαπέντε πάνω κάτω θήματα άπόσταση από τον έχθρο σταμάτησαν, τέντωσαν τις νευρές, σημάδεψαν κι' άφήσανε να φύγουν οι σαγιτες. Κουδουνιστές έβρεξαν γύρω, κι' από τούς συντρόφους του Σγουρού, που ό-λοι είχανε σκύψει σάν ένα κορμί, έλάχιστοι ξανασηκώθηκαν. Οι άλλοι, μουγκρίζοντας και θογκών-τας, κυλιόντανε χάμου, διπλωμέ-νοι στα δύο, έτσι καθώς έπεσαν χτυπώντας μ' άπελπισία τις πα-λάμες στο υγρό λιθόστρωτο του δρόμου.

Ο Νικηφόρος ήταν όρθός. Μη-χανικά πασπάτεψε το κορμί του, τά μπράτσα του. Τά δάχτυλά του, κρύα και νευρικά, έσφιγγαν ί-σαμε που να σπάσουνε το σπαθί του. Μιά σκέψη άπαισία τουτρω-γε το μυαλό: «Έτοι λοιπόν, θά μάς σαγιτάρου, βλους έδω, άνυ-περάσπιστους, από μακριά, σά νάμαστε λυσσασμένοι σκύλοι;». Τούλάχιστον μιά σπαθιά να μπο-ρούσε να δώσει, μιάν άκριβή τιμή για τό τομάρι του.

Βρέθηκε σέ λίγο ίκανοποιημέ-νος.

Η άραιή γραμμή από τοξότες κόπηκε στή μέση, παραμέρισε. Σά σμάρι πυκνό, με λόγχεις χαμηλω-μένες, οι άνθρωποι των άρμά-των, ξεμπουκάρανε από τό σκοά-κι, τρέγοντας. Πίσωθε έρχονταν τριποδίζοντας οι λιγοστοί καθά-λαρέοι. Με κάμποσο θόρυβο από σιδερικά, όπλα και πέταλα, τό άτσαλόφραχτο τουτο κοπάδι ήρ-θε να ζώσει, σέ ήμικύκλιο, τό χώρο όπου οι πολλοί λαθωμένοι σφάδαζαν κ' οι λίγοι ζωντανόι σ' άπόγνωση προσμέναν. Είταν όλοι-όλοι πέντε.. Ο Σγουρός τούς μέτρησε γύρω του καθώς, σ' ένα παράγγελο πνιχτό,, οι αντικρυνόι σταμάτησαν. Άργά, με θήματα άθέβαια, οι κουρσά-ροι ~~ήσασα~~. Πίσω τους θρή-κανε τοίχο, σταμάτησαν. Η ίδια ξερή φωνή, απ' αντίκρυ, τούς φώ-ναζε κάτι σέ γλώσσα φράγκικη, ίσως να παραδοθούν. Δέν έδωσαν άπόκριση.

Τότε, ο Σγουρός, στρέφοντας τό κεφάλι, είδε να στέκεται δίπλα του, ασάλευτος και σταυροχειρα-σμένος, ο άνθρωπος που μέσα στο δωμάτιο της Μπιάνκας είχε ~~μαζα~~ για άρχηγός. Στο χα-μηλό του μέτωπο έτρεχαν άραι-ές, χοντρές σταγώνες ιδρώτα, και στο άδύναμο φως των πυρών του φάνηκε του Σγουρού πως τον εί-δε να κρατάει τά μάτια του σφα-λά. Άνάλαφρα, δισταχτικά τον άγγιξε στο μπράτσο. Ο έέ-νος άνασειώστηκε και γύρισε τό ~~μαζα~~. Τά μάτια του ~~ήσασα~~ θολά.

Τό μέρος που τούς είχανε στα-ματήσει είταν ένα τριόστρατο. Στέκονταν στή μέση, έχοντας δε-ξιά τους τό δρόμο που κατέβη-καν σάν έρχονταν. Άντίκρυ τους

Ιόδημηνα

ένα μείζιμο πού είναι, ατάραχο,

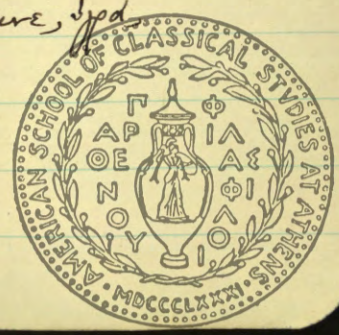
νά πάρει

Ιουσουάριαν.

Ιπροβόλα

Ιουά.

Ιούταρο. Ιούταρο. Ιούταρο.

είτανε τὸ σοκάκι πού ἔφραζε ἡ φράγκικη φρουρά. Ὅμως ζερβί- τους, λίγο λοξά καὶ πίσω, ἕνα ἄλλο, στενὸ καὶ φιδωτὸ δρομάκι ἔφευγε οδηγώντας τὸ ἤξερε ὁ Σγουρός—στὰ δυτικά τῆς παραλίας. Ἐκεῖ, στὸ σημεῖο ἀκριβῶς πού σταματᾷ τὸ τειχί τῆς θάλασσας κολλώντας τὸ πλευ- ρό του στοὺς θεώρατους, κάθε- τους θράχους, εἶταν ἕνας κατήφο- ρος ψηλοκρεμαστός, μονοπάτι γι' ἀγριοκάτσικα, χρήσιμος ὡ- τόσο πάντοτε γι' ἀπελπισμένους καὶ τραχεῖς ἀνθρώπους. Κεῖθε τοὺς τράβηξε ὁ Σγουρός.

Χύθηκαν ἀστραπή, δρασκελών- τας τοὺς λαθωμένους· κι' ἄ- κουσαν τοὺς στρατιώτες πού τοὺς ἐπαιρναν τὸ κατόπι. Στούς τοί- χους τῶν μικρῶν, ὀθλιῶν σπιτιῶν, πού ὅλο καὶ ἀραιώναν, κάτι σὰν ἕνα φέγγος πρασινῶν χυνόνταν. Εἶταν ἡ αὐγή. Ἐτρεξαν κάμπο- σο καὶ κόντευαν κιόλας νὰ φτά- σουν στὸ μουράγιο, ὅταν, στὴν ἔξοδο τοῦ δρόμου, ξεχώρισαν τὶς μεταλλικὲς λάμπες ἀπὸ λόγχες καὶ κράνη πού τοὺς προσμέναν. Ἄνοιον ἡμπούκα τοῦ σοκακιῶ εἶτανε ἡ μπλοκαρισμένη. Δὲν κοντοστάθηκαν ὅμως οὔτε στιγμή. Εἶταν, κ' εἶχανε πίσω τοὺς καμμιὰ τριανταριά ἀντρες πού τοὺς κυνηγοῦσαν ἀνελέητα. Ἐσφίξαν τὰ σπαθιά τους, τὰ σή- κωσαν, καὶ μὲ μεγάλες δρασκε- λιὲς πῆσανε πάνω στοὺς ἀντικρυ- νούς τους.

Ἡ σύγκρουση στάθηκε σύντο- μη, ξερή. Στὸ θαμπὸ φῶς τῆς αὐ- γῆς μόλις ξεχώριζαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Σηκώνανε τὰ χέρια καὶ τὰ κατεβάζανε σύνταχα, ἡσυχάζον- τας πάνω σὲ περικεφαλαί- ες, σὲ θώρακες, σὲ ἄλλα σπαθιά, σὲ χέρια. Ἀπὸ τοὺς μεγάλους ὄγ- κους πού μπλέκονταν στὰ πόδια τους, καταλάβαιναν πὼς ἀνοι- ναν δρόμο μέσα σὲ κορμιὰ κι' ἄ- τσάλι. Κάποια χέρια ἀπὸ χάμω γραπώνονταν στὰ μεριά τους, καὶ τότε στρέφονταν μιὰ στιγμή, προσπερνώντας, νὰ τὰ πελεκίσουν. Πίσωθε ζύγωνε ἡ παγανιά. Δυὸ—τρεῖς σαγίτες σφύριζαν στὸν ἄερα καὶ βόγχοι τοὺς ἀπάντησαν, ἀγνωστο ἀν ἀπὸ φίλους ἢ ἐ- χθρούς. Πολλὲς φορές, ὁ Σγου- ρός, σηκώνοντας τὸ σπαθί του, στὸ νευρωμένο χέρι του γιὰ νὰ χτυπήσει, ἀπόκρουσε ἔτσι, ἀθέ- λητα, φοβερὲς σπαθιὲς πού ἐρχόντανε κάθετες ἢ λοξὲς πάνω στὸ γυμνὸ τοῦ κεφάλι. Τέ- λος ὁ σάλαγος κόπασε, τὰ θή- ματα πίσω εἶχανε ζυγώσει. Νιώ- θοντας πὼς ὁ δρόμος εἶχε ἀνοί- ξει, χύθηκαν ἐμπρός. Ἀπὸ τὰ θή- ματα ὅμως πού ἐκείνη στὸν ἐ- λεῦθερο πιά χῶρο, κατάλαβαν πὼς ἦταν μονάχα δυό. Ὁ Σγουρός εἶδε νὰ τρέχει δίπλα του ὁ ἀντρας μὲ τὰ μπουκλωτὰ μαλλιά καὶ τοὺς τεράστιους ὤ- μους.

Ἡ παγανιά τοὺς πρόφτασε ἐ- κεῖ στὰ ριζὰ τοῦ κάστρου, ὅτι πισωπλάτιζαν γιὰ ν' ἀνηφορί- σουν. Εἶδαν τοὺς στρατιώτες νάρχονται κατὰ πάνω τους, τοὺς τρεῖς καθυλαρέους μαζί τους

κι' ἕνα δαδούχο πού ἔτρεχε πέρα δῶθε, γυρεύοντας νὰ φωτίσει κα- λύτερα τὸ μέρος πού στέκονταν οἱ δυὸ ἐχθροί. Οἱ πρῶτοι πού τοὺς ἐσμίξαν εἶτανε τρεῖς ὀπλί- τες. Οἱ καθυλαρήδες εἶχανε κρατήσει τ' ἄλογα κι' ἀσάλευτοι πρὸς πίσω, κοιτάζανε τὸ θέαμα. Μὲ τέσσερες σπαθιὲς, ὁ κουρσά- ρος κι' ὁ Σγουρός ἐσπλῶσανε χάμω τοὺς τρεῖς ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων. Ὑστερα περίμεναν τοὺς ἄλλους, ζητώντας σύγκαιρα νὰ σκαλώσουν, ψαχτά, στοὺς δι- πλανοὺς κάθετους θράχους. Στὸ ἀνάμειχτο φῶς τοῦ δαυλοῦ καὶ τῆς

Ιουστὰ

ἀνδρῶν πρὸς ἀρρῶ- των

ἐξομῶν γιὰ τὸ ἔργο

Περγουτὰ,

Πησφόρ

Ζαβιγασά

ἀπουριδνισαν,

τὸ

ἀντήχσαν

ἔχχαν ἀπομείνει

αὐγῆς, ὁ Νικηφόρος εἶδε τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς καθυλαρήδες νὰ σκύ- βει λίγο ἐμπρός, νὰ τὸν κοιτάζει, κ' ὕστερα, γέρνοντας τὸ κορμί του στὸν πρεθεδοῦρο, νὰ τοῦ λέει κάτι στ' αὐτὶ δείχνοντας τὸ ῥωμιὸ μὲ τετνωμένο χέρι.

«Μ' ἀναγνώρισαν», συλλογι- σθηκε. Τὴν ἴδια στιγμή, μιὰ σα- γίτα πέταξε, σφύριξε, κ' ἦρθε νὰ καρφώσει πάνω στὸ μουράγιο, δίπλα του κι' ὀρθόν, τὸν τελευ- ταῖο κουρσάρο. Μαζὶ, ἔφτασαν τρέχοντας καὶ δυὸ ἄλλοι. Γυρίζοντας μῦλο τὸ σπαθί του, ὁ Σγουρός, τοὺς κράτησε λίγες στιγμὲς σ' ἀπόσταση, ἔκοψε τὰ κοντάρια τους πού τ' ἀπλώναν νὰ τὸν τρυπήσουν, καὶ στὸν πρῶ- το πού τὸν ἐξύγωσε ἕνα μιὰ λοξὴ σπαθιά, στὴν κόψη λαίμου καὶ ὤμου. Μὰ ὁ καθυλαρής πού τὸν εἶχε ἀναγνωρίσει πρὶν, σπιροῦνισε τ' ἄλογό του, σήκωσε τὸ θαρὺ τοῦ φράγκικο σπαθί, καὶ περνώντας μὲ στροφή ἀπότομη μπροστά, τοῦ κατέβασε πά- νω στὸ κεφάλι χτύπημα φοβερό.

Εἶχε ἔκλεισε κι' ἐκεῖνος τὸ κον- τὸ τοῦ τοῦ σπαθί, καθὼς ἔμαθε νὰ κάνει πρὶν λίγο, ἀλλὰ τὸ μόνο πού κατάρθωσε εἶτανε νὰ γυρίσει λίγο λοξά τὴν κόψη τοῦ σπαθιοῦ τοῦ φράγκου. Τὸ δέχτηκε κατα- κέφαλα τὸ χτύπημα, μὲ τὸ πλα- τὺ, καὶ τὰ μάτια του θάμπωσαν. Τρέκλισε, γονάτισε καὶ σωριά- σθηκε χάμου, θαρὺς.

Οἱ καθυλαρήδες, θαρώντας τὸν τελειωμένο, γύρισαν τ' ἄλογα τους καὶ φύγανε καλπάζοντας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

Η ΜΟΙΡΑ ΤΟΥ ΦΤΩΧΟΥ

Ὁλάκερη τὴ νύχτα, κ' ἴσαμε τ' ἄλλο πρωί, ὁ Καφούρης πά- λαιψε ἀναμεσὰ ζωῆς καὶ θά- νάτου. Ἡ μοῖρα τοῦ στὸ κεφάλι δὲν εἶτανε θαθεῖα, ὅμως εἶχε καὶ μιὰν ἄλλη, στὸ πλευρὸ, σπαθιά δρεπανωτή, πού τοῦ τσάκιζε δυὸ παῖδια, κι' ἀπὸ κεῖ ἔχανε αἷμα ἄφθονο. Ὅσο ἡ ὥρα προχωροῦσε οἱ πόνοι τοῦ γίνονταν ἀφόρητοι. Δὲ μπορούσε νὰ ἴσχυε στὸ κρεβάτι, σὲ καμμιὰ στάση. Ὁ πυρετὸς τοῦ ξέρανε τὰ χεῖλια, ἡ ἀνάσα του σφύριζε ὅπουλα κι' ὁ νοῦς του ξεστράγγιζε συχνά σὲ μπερδεμένο, ἀναγνώσιο πα- ραμυλητό.

Ἡ γριά δούλα ἐξάντλησε ὅλα τῆς τὰ γιατροσόφια καὶ τὰ βότα- να. Τέλος, προχωρημένο τὸ πρωί, ὁ λαθωμένος φάνηκε κάπως νὰ ἡσυχάζει. Ξαστέρωσε τὸ μυαλό του, ἀνοίξανε τὰ μάτια του καὶ ζήτησε νὰ πιεῖ νερό. Ὑστερα θυ- θίστηκε σ' ὕπνο βαθύ κι' ἀνέ- ραχ. Ξύπνησε ἡσυχος κοντὰ τὸ μεσημέρι.

Τὴν ἴδιαν ὥρα, ἡ νεαρή, δούλα πού χάζεψε σκυμμένη στὸ παρά- θυρο μιὰς κάμαρας διπλανῆς, ἄ- κουσε νὰ ζυγώνει στὸ δρόμο τοὺς πολυάριθμοι καθυλαρήδες.

Ἡ μέρα πού εἶχε σήμερα ἀνα- τελεῖ εἶταν ὡμορφὴ, λιακάδα χλι- αρὴ τοῦ φθινοπώρου. Ἡ ρωμιο- πούλα ἔσκυψε περιέργη, κρεμά- σθηκε ἔξω, κ' εἶδε νὰ στρίβει στὴν παρακάτω γωνιά, ἀνεβαίνοντας πρὸς τὰ ἐδῶ, μιὰ συνοδεία ἀπὸ πέντε ἄρχοντες φράγκους.

Ἐκεῖνον πού προχωροῦσε πρῶ- τος, τὸν ἀγνώρισε. Εἶταν ὁ πρε- θεδοῦρος.

Τρομαγμένη τράβηξε πρὸς τὸν κορμὶν, κρύφτηκε πίσω ἀπὸ τὸ περβάζι τοῦ παραθυριοῦ. Ἡ καθυλαρή σταμάτησε μπροστὰ στὸ σπῆτι. Τότε, ἀλαλασμένη, ἐξέ- πνοη, ἔτρεξε στὴν κυρά τῆς κι' ἔδωσε τὸ μαντάτο.

Ιουστὰ

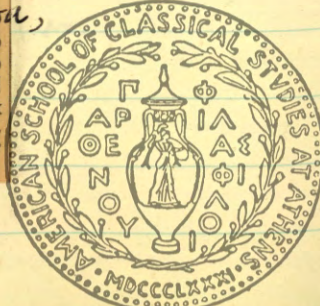
Ιουστὰ

μετὰ τὸν τὰ χέρια

Ιουστὰ

Ιουστὰ

Ιουστὰ

κώνα, ~~και~~ ξανάπεσε θογκώντας και μουγκρίζοντας από τους πόνους.

Η Μπιάνκα είχε εξαφανιστεί. Η γρήα δούλα έσπρωξε πίσω από τον Πρεβεδούρο μια πολυθρόνα και χάθηκε κι' αυτή. ~~Οι δύο άντρες~~ *ιδόρυθη.* ΟΙ δύο άντρες έμειναν μόνοι.

Μεγαλώτατε αφέντη, συμπαθατέ με, άρχισε ο Γενοβέζος με τρεμουλιάρικη και μισοσβυσμένη απ' τις σουβλιές ~~και~~ *το* πλευρό του φωνή. Η τιμή που κάνετε, στο σπίτι μου είναι μεγάλη ~~και~~ *τα συγχαίρει* και να τ'όξερα πως θ' άρθαίται, θα μου είταν άδύνατο να σηκωθώ. Τούτη ή λαθωματιά, στο πλευρό μου...

Λαθωματιά;... Έκανε τεντώνοντας τα μάτια του ο Πρεβεδούρος.

Ο Καφούρης κόπηκε στη μέση της κουβέντας του και τον κοίταξε. Λοιπόν δεν ήξερε τίποτα; Άλλα θέβαια, μέσα στη νύχτα που τον είχαν φέρει, έτσι μυστικά... Στάθηκε τρομαγμένος, να ~~και~~ *μαζί* Η όλονύχτια αγωνία, ύστερα ο πρωινός ύπνος, δεν του είχαν δώσει καιρό να καταστρώσει το σχέδιο που θ' άπρεπε ν' άκολουθήσει, τις προφάσεις που θά χρειαζότανε να μεταχειριστεί για να ελαφρώσει την ευθύνη του ~~και~~ *σχετικά με το* περιστατικό της χτεσινής νύχτας.

Ναι, λαθωματιά, ξανάπε όσο μπορούσε πιο γρήγορα. Δεν έσεβάστηκαν ούτε έναν άθωο γέροντα, ~~και~~ *τα συγχαίρει* άσπρα μου, μαλλιά, άχ!

Και δίχως ν' άποσώσει την κουβέντα του, για να μην ξανοιχτεί άθελά του περισσότερο, άναγνώρισε στο μαξιλάρι το κεφάλι του κι' άρχισε, με σιγανό θογκητό, να κοιτάσασαίνει.

Ο ~~και~~ *τα συγχαίρει* κοίταξε στυλά το γέροντα. Τό ότι είταν υπεύθυνος για τα χτεσινοβραδινά τό ύπόθετε, ήξερε καλά τους στενούς δεσμούς του με τον άδελφό του τον κουρσάρο. ΟΙ Καφούρηδες όμως είτανε υπήκοοι μιας έπικράτειας έπίφοβης στη θάλασσα, ~~και~~ *τα συγχαίρει* που συναγωνίζόταν άκόμα με κάμποση έπιτυχία την τρομερή Βενετία. Είτανε πάντα φρονιμώτερο να τάχεις μαζί τους καλά. ΟΙ Ντελάρος δεν είχανε στόλο για να υπερασπίσουνε τις παραθαλάσσιες κτήσεις τους, οΙ Γενοβέζοι συχνότατα συμμαχούσανε με τους Ρωμειούς. Ο Πρεβεδούρος είχε σταλεί να διοικήσει τ' Άνάπλι όρμηνημένος όπό τό δουκάτο της Άθήνας να φανεί, εκεί που θα πάει, όσο μπορεί περισσότερο έπιδέξιος και πολιτικός.

Έμαθα άκρες - μέσες τα δυσάρεστα της χτεσινής νύχτας, έκανε σέ τόνο αδιάφορης κουβέντας, παίρνοντας από τό γέρο Καφούρη τα μάτια του που είχανε πάντα πολύ σκληρό και διαπεραστικό τό βλέμμα. Μου είπαν ότι τό σπίτι σας κακόπαθε από κάποια συμμορία ξένων και θανάτων ανθρώπων που άζελά σας, γι' αυτό ούτε ~~και~~ *τα συγχαίρει* λόγος! - σκέφτηκαν να ζητήσουν άσυλο έδώ. Πρωί - πρωί σάν τ'όμαβα θέλησα, με τό πρώτο νάρθω ~~και~~ *τα συγχαίρει* να σ'ας ρωτήσω τί και ποιους θα είχατε να καταγγείλετε. Όμως ύστερα προτίμησα να κάνω ~~και~~ *τα συγχαίρει* ο ίδιος μια μικρή άνάκριση. ΟΙ πληροφορίες που συναξα είναι, λυπημαίνω τό πώ, σχεδόν άσήμαντες κι' όλες πολύ μπερδεμένες. . .

Έτσι, συλλογίστηκε πονηρά, τον αναγκάζω αυτόν πρώτο να μιλήσει, τον προειδοποιώ πως κάτι μπορεί κι' έγώ να ξέρω, κ' ύστερα, παραβάλλοντας αυτά που θα μου πεί ~~και~~ *τα συγχαίρει* αυτά που ξέρω, θγάζω τό συμπέρασμα. Η αλήθεια είναι πως, τό καινούργιο τούτο περιστατικό του τραυματισμού του γέρου, αναποδογύριζε

όλες τις ως ^{τα} τώρα υποθέσεις του. Αφού ή συνάντηση που έγινε χτες τη νύχτα στα θαλτοτόπια, καθώς του είχαν αναφέρει, είταν άνάμεσα σέ συνεταίρους, πως ο Ματτέος Καφούρης είχε γυρίσει σπίτι του με μια λαθωματιά;

Κάνοντας όμως, ο Φράγκος Πρεβεδούρος, τούτους τους συλλογισμούς, λογάριζε δίχως την ~~και~~ *τα συγχαίρει* πονηριά του γέρου.

— Άχ, ~~και~~ *τα συγχαίρει*, κυλώντας πέρα, δώθε μ' άπελπισία τό κεφάλι ~~και~~ *τα συγχαίρει* πάνω στο μαξιλάρι. Η θέση μου είναι αξιοθρήνητη. Με σφάζει ολάκερο τό κορμί και σέ κάθε λέξη που λέω μου φαίνεται ~~και~~ *τα συγχαίρει* φεύγει ή ψυχή. ~~και~~ *τα συγχαίρει* Μή νομίζετε, μεγαλώτατε αφέντη, πως θα με προσβάλετε αν μ' άνακρίνετε. Είμαι έτοιμος να δεχτώ, καθώς άρμόζει, την κάθε σας αξίωση.

Ο Πρεβεδούρος δάγκωσε νευρικά τα χείλη. ~~και~~ *τα συγχαίρει* Σηκώθηκε, έκανε μια βόλτα ως τό παράθυρο που έβλεπε στον ~~και~~ *τα συγχαίρει* στάθηκε κοιτάζοντας έξω μια στιγμή, και ξαναγύρισε ~~και~~ *τα συγχαίρει* άλλαγμένη, γελομένη ύψη.

Δεν πρόκειται γι' άνάκριση, μεσίση Ματτέο, φίλε μου. Άλλοίμονο! τέτοια πράματα μετξύ μας, που είμαστε ~~και~~ *τα συγχαίρει* φίλοι!

Η έκλαμπρότητά σας μου κάνει μεγάλη τιμή... μουρμούρισε χαμογελώντας με τό ξεδοντιάρικο στόμα του ο Καφούρης. Θά μου σκάσει, σ' άντάλλαγμα της έπιείκειάς του, τα τελευταία δανεικά, συλλογίστηκε τρέμοντας από λύσσα μέσα του.

Νά, θα ήθελα λογουχάρη να σ'ας ρωτήσω πως θρέθηκε ή μικρή πόρτα του περιβολιού σας ~~και~~ *τα συγχαίρει* ~~και~~ *τα συγχαίρει*.

Είναι ~~και~~ *τα συγχαίρει* φώναξε ο Γενοβέζος και τινάχτηκε στόν άγκώνα του παρ' όλους τους πόνους του πλευρού του.

Για πολύ άνόητο με πα'ρνει συλλογίστηκε άγανακτισμένος ο Φράγκος, και θάζοντας κατά μέρος την ύποκρισία ~~και~~ *τα συγχαίρει*, έσμιξε τα φρύδια του, πράμα που έκανε πάντα τό βλέμμα του αληθινά τροβερό.

...Είναι σπασμένο τό πορτί; ξανάπε με κούφια φωνή ο Καφούρης, κοιτάζοντας τό παράθυρο σά να μπορούσε να ιδεί, από κεί τό θρισκόταν, έξω.

Δηλαδή δεν υπάρχει πια καθόλου πορτόφυλλο, γέλασε σαρκαστικά ο Πρεβεδούρος.

Διο! με λήστεψαν, ~~και~~ *τα συγχαίρει* ο γέροντας και ξανάπεσε μισολιπόθυμος στο στρώμα.

Η άπελπισία του είταν όλοφανερη. «Περίεργο», είπε μέσα του ο άρχοντας. «Είναι λοιπόν άθώωτερος απ' ό,τι φανταζόμουν;...»

Τη σκέψη τούτη ήρθε να του ένοχώσει και μια άλλη λεπτομέρεια: Από δώ που θρισκόταν παρατηρούσε τώρα - πράμα που δεν πρόσεξε από κάτω σάν πρωτόρθε - ~~και~~ *τα συγχαίρει* οι σχίζες της κάσας κ' οι κλάπες έγερναν προς τα μέσα, που θα πεί ότι ή πόρτα είχε απ' έξω παραθιαστεί.

Όσο πάμε και χειρότερα, μουρμούρισε μέσα στά δόντια του νευριασμένος, κ' ήρθε πάλι να καθήσει κοντά στόν γέροντα.

Μη φοβόσαστε, δεν ακούστηκε τίποτα τέτοιο, πως σ'ας λήστεψαν, έκανε μισογελώντας παιδρά ~~και~~ *τα συγχαίρει* ~~και~~ *τα συγχαίρει* Απλώσε και τό χέρι του μάλιστα και τό ακούμπησε πραυντικά στο κρεβάτοστρώσι του άρρώστου.

Όμως ο Καφούρης, ύστερ' από την πρώτη του ψυχόρμητη τρομάρα για την ασφάλεια του πλούτου του, σκέφτηκε γρήγορα πού ψύχραμα και είδε πως τέτοιο πράμα είταν άδύνατο, από ανθρώπους μάλιστα του άδελφού

—Θαρρῶ. Καί... καί γιά κάτι άλλο ἴσως ἀκόμα...

Σήκωσε ὑποκριτικά τὰ μάτια του καί κοίταξε μέ συντριβή τὸν πρεβεδοῦρο.

—... γιατί εἶμαι ἀδερφός τοῦ Ἀντρέα Γκαφφόρε, ξέρετε...

—Κί' ἔπειτα;

—“Ε, χμ!... Ἡ ἀντιζήλια, ἡ ἐκδίκηση...” Ὅσο νάσαι!

Δέν τοῦ χρειαζότανε τίποτ' ἄλλο ν' ἀκούσει, τοῦ Φράγκου.

Ὁ Φράγκος στό μαῦρο χαμπαρό καί βγήκε ἀπό τήν κάμαρα μέ θήματα μεγάλα.

Ἡ συνοδεία ἀκούστηκε σέ λίγο νά κατηφορίζει τὸ δρόμο, θιαστική.

Ἡ Ντελαούρια, Χριστέ καί Κύριε, ἔξω ἀπό τ' Ἀνάπλι!...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Η ΜΑΝΝΑ Κ' Η ΚΑΛΗ

Ἐχ'αν ἀφήσει νά κοίτονται χάμου τὰ πτώματα τῶν κουρσάρων ὀλάκερο τὸ πρωί. Τέτοια εἶταν ἡ διαταγή τοῦ Πρεβεδοῦρου, γιά νά μπορέσει ἔτσι ὀλάκερη ἡ πολιτεία νά ἴδει καί νά θαυμάσει τὸν κίνδυνο πού γλύτωσε, τήν ἀξιοσύνη καί τήν καλή διοίκηση τῶν Φράγκων. Μπροστά στοὺς ταλαιπωρημένους γιά χρόνια, ἀπό τὴ θυζαντινὴν κακοδιοίκηση τῶν τελευταίων αἰώνων, Ρωμιούς τῆς νότιας Ἑλλάδας, καὶ τοὺς ἀπαυδημένους ἀπὸ τὴν ἀδιαφορία τῆς Βασιλεύουσας, τίς φαγομάρες, τίς ἐπιδρομὲς καί τίς φορολογίες, οἱ μεγάλοι ἀφέντες τῆς κουγκέστας δέν ἤθελαν νά χάσουν καμμιά εὐκαιρία ἐπιδείξης. Τὸ Μεγακυράτο τῆς Ἀθήνας καί τὸ Πριγκηπάτο τοῦ Μοριά, μὰ κι' ὅλες οἱ ἄλλες φράγκικες αὐθεντεῖες, εἶχανε δώσει ὁδηγίες στοὺς Πρεβεδοῦρους ἢ στοὺς θαρώνους τοὺς νά φέρνουνται πατρικά πρὸς τοὺς βασσάλους, νά καλοπιάνουνε τοὺς θουρηγῆτους καί λίγο-πολύ, νά πηγαίνουνε κατὰ τὸ δυνατό μέ τὰ νερά τοὺς. Ἐπειτα, ὁ Πρεβεδοῦρος τ' Ἀναπλίου, εἶχε καί μιὰ κρυφὴν ἀδυναμία ἀπὸ λόγου τοῦ ἀπὸ τὴν...

Αὐτὰ ἔγιναν πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπισκεψὴ τῆς εὐγενείας τοῦ ἀπὸ σπῆτι τοῦ Ματτέου Καφούρη. Ὁ ἀφηναιχτὰ κουφάρια τῶν κουρσάρων ἐκτεθειμένα στὰ σημεῖα πού πέσανε, ὁ... θά μπορούσε ἐλεύθερα νά τὰ σεργιανίσει, κ' ὕστερα, μέ τὸ μεσημέρι, θά τὰ κρεμούσανε σὲ δώδεκα ὥραιες κρεμάλες, στημένες ψηλά στὰ μπιντένια τοῦ κάστρου, γιά νά ἐπιδείξει... Δέν εἶταν ὅλοι τοὺς σκοτωμένοι στὸν τόπο, καθὼς τὸ λογιώστηκε ἀργότερα ὁ Πρεβεδοῦρος σὲ Γενοβέζο. Φρόντισαν ὁμῶς νωρίς-νωρίς, καὶ τὴν ὥρα πού μάζευσαν τοὺς λαθωμένους ἢ νεκροὺς ἀνθρώπους τῶν ἀρμάτων, ν' ἀποτελειώσουνε, μέ μιὰ καρφωτὴ σαϊτιά, κι' ὅσους κουρσάρους δέν εἶχαν ὡς τὴν ὥρα ἐκείνη ξεψυχήσει. Δέν ἔπρεπε κανεὶς τοὺς νά λείψει ἀπὸ τὴν ἀνταρσία στρογγυλὴ ντουζίνα τῆς ἐπιδείξης.

Κοντὰ τὸ μεσημέρι, τὴν ὥρα πού ὁ Πρεβεδοῦρος ἔβγαине φουριόζος ἀπὸ τὸ σπῆτι τοῦ Καφούρη, κάμποσοι χαῖροι, ἄντρες, γυναῖκες καί παιδιά, περιδιάβαζαν ἀκόμα σάν τσακάλια γύρω στοὺς σκοτωμένους. Ξεχωριστὴ ἐπιτυχία εἶχε ὁ τελευταῖος, ὁ ἀρχηγός, πού ἔμενε θεατρικά καρφωμένος, ὁρῶνς στὴν ἄκρη τοῦ θαλασσινοῦ μουράγιου. Μπροστά τοῦ... Γυναῖκες μέ μωρά στὴν ἀγκαλιά, μαστόροι ἀνασκουμπωμένοι, ἔμποροι ποζᾶτοι, χωριάτες καί μὲντες, ἐυπόλητοι, τὸν περιεργάζονταν μέ περιέργεια, φιλοκουβεντιάζοντας καὶ περιγελώντας. Εἶτανε κ' οἱ

Τοῦ χυμαε ὀρμπανιά

τὸ ὕστερα τῆς φρουρᾶς

ἡ φρουρὰ

τοῦ φρά

ἐπιδείξη. Πρεβεδοῦρος τοῦ θανάτου... καὶ τὸ δαυμάρι...

τοῦ φρά

δικαιοσύνης. ἐπιδεί-

πρῶτα μετ' αὐτοῦ.

χωρατατζήδες πού διασκέδαζαν μέ φίνες ἐξυπνάδες τὸ κοινό. Οἱ πῖο γενναῖοι πρόβαιναν ἀπὸ τὸν κύκλο κι' ἀγγίζαν μέ τὸ δάχτυλο τὸ κρῖο κορμί, κάνοντας ἔτσι τίς γυναῖκες νά σιγοστριγγιάζουν θαυμάζοντας, ἡδονικά ἀνατριχιασμένες. Κάθε τόσο, τὰ μάτια στρέφονταν καί πίσω, ψηλά, στὶς κρεμάλες πού στήνονταν μέ θιάση. Ἐβάζαν στοιχήματα ποιά θά... πρώτη κι' ἀναγάλλιαζαν ἀπέραντα, μυστικά, πού τὸ πανηγύρι θά τραθήξει ἴσαμε τὸ σούρουπο κι' ἔτσι ἡ μέρα τούτη δὲ θάνε τόσο θανατερὰ μονότονη ὅσο οἱ συνηθισμένες ἄλλες.

Μὰ ὁ Πρεβεδοῦρος εἶχε κατέβει τώρα ἀναστατωμένος σὲ... Βγαίνοντας, ἔδω καί μισὴ ὥρα, λογάριζε πὼς οἱ κουρσάροι πού... εἶτανε τοῦ Καφούρη. Γυρίζοντας ἔλεγε πιά μέσα τοῦ ἀνήσυχος πὼς εἶτανε τοῦ Ντελαούρια. Ρώτησε σὲ τί σημείο θρικότανε τὸ... καί τ' ἀποκρίθηκαν πὼς τώρα-δὰ ἔβγαине ἡ φρουρὰ νά μαζέψει τοὺς σκοτωμένους. Πρόσταξε νά διαστούν, νά τσακιστούν, κ' ὕστερα, παίρνοντας κατὰ μέρος τὸν κιβιτάνο τ' Ἀναπλίου, πὼς ἔπρεπε τὸ γρηγορώτερο νά χαλαστούνε οἱ κρεμάλες.

— Πῶς! κι' ὁ κόσμος πού πρᾶς μένει... τ' ἀπόγεμα νά κάνει χάρι;

— Ὁ Ντελαούρια εἶναι ἔξω ἀπὸ τ' Ἀνάπλι, καὶ χαμηλόφωνα... ὁ Πρεβεδοῦρος σ' αὐτὸ τοῦ κιβιτάνου τοῦ.

Οἱ δύο ἄντρες κοιτάχτηκαν... τὰ μάτια. Βέβαια πού, τέτοια πρόκληση, θάτανε κουταμάρα καθαρὴ νά γινε στὸν Ἀραγωνέζο ἀμύραλη. Ἡ... τῆς εἰρήνης, πού ἡ συνθήκη τῆς Γαέτας καθιέρωνε ἀνάμεσα σὲ βασιλεῖς τῆς Ἀραγωνίας Ἰσάκωβο καί τοὺς βασιλεῖς τῆς Νάπολης, εἶχε τελειώσει. Τὸ Πριγκηπάτο τοῦ Μοριά, ἡ ἡγεμονία τῶν Βιλλαρδουίνων, μπορούσε ἴσως-ἴσως νά ἐλπίζει ἀκόμα στὴ μεγαλοφροσύνη τοῦ Ντελαούρια, ἀπὸ θύμιση καί μόνο πρὸς ἐκείνη τὴ συνθήκη. Ἡ δυναστεία τῶν Ἀνζού, πού βασιλευσαν στὴ Νάπολη, κρατοῦσε κάτω ἀπὸ τὴν ἐπικυριαρχία τῆς τοῦ Πριγκηπάτο τοῦ Μοριά, ἀλλὰ τάχα, ὁ φοβερός κουρσάρος... δὲ θά μπορούσε νά προφασιστεῖ πὼς ἡ προστασία τούτη, δέν ἔφτανε κ' ἴσαμε τίς πολιτείες ἐκείνες τίς μορατίτικες, τίς παραχωρημένες ὅμως σὲ δουκάτο τῆς Ἀθήνας; Ὁ Γουίδος Α' ὁ Ντελαρός εἶχε ἀναγνωριστεῖ ἀπὸ τὸ ρήγα τῆς Φραγκίας, τὸ Λούη ἑνάτο, ἔδω καί τριάντα χρόνια, δούκας. Ὁ τίτλος αὐτός, πού προθ'ἔβαζε τὴν ἐπικράτεια τῶν Ντελαρός ἀπὸ μεγακυράτο σὲ δουκάτο, χαλάρωνε ἴσως, στὰ μάτια τοῦ Ντελαούρια, καί τοὺς δεσμούς τῆς ὑποτέλειας τῶν Ντελαρός πρὸς τοὺς Βιλλαρδουίνους. Ἔτσι κ' ἡ προστασία τῶν Ἀνζού ξεμάκραινε, καί τ' Ἀνάπλι ἔμενε ἀβοήθητο στὴ διάθεση τοῦ Ἀραγωνέζου καπετάνιου.

“Ὅλα τούτα εἶναι πού συλλογίστηκαν οἱ δύο ἄντρες στὶς λίγες στιγμὲς τῆς ταραγμένης τοῦ σιωπῆς. Ὁ κιβιτάνος, δίχως ἄλλην ἀντήρηση, βγήκε νά δώσει τὴ διαταγὴ νά ξηλωθοῦν οἱ κρεμάλες κι' ὁ Πρεβεδοῦρος... σὲ συλλογὴ... ἀνήσυχη.

Σὲ λίγη ὥρα, μεταδομένη ἀπὸ στόμα ἀγνωστο, κυκλοφοροῦσε στὴν πολιτεία ἡ εἶδηση γιά τὴν ἐμφάνιση τοῦ τρομεροῦ κουρσάρου. Ἡ μέρα τούτη, πού εἶτανε προωρισμένη ἀρχικὰ γιά σπάνιο κι' ἀπολαυστικὸ θέαμα, τέλειωσε σὲ θαρύθυμη καί σκοτεινὴ ἀγωνία. Ἐξαφανίστηκαν σάν ἀπὸ μαγεία τὰ ἐκτεθειμένα πτώματα, ἐκλείσαν νωρίς-νωρίς τὰ μαγα-

ἐτομαστῶ

τοῦ φρά

φράσε νὰ φράσαν

ἰζήμιο

τοῦτε δᾶρδα

τοῦ φρά

τοῦ φρά

τοῦ φρά

τοῦ φρά

τοῦ φρά

τοῦ φρά

Όταν χωρίζεται εκεί απέξω από το πορτί, τὸν κράτησε μιά στιγμή καὶ τοῦ εἶπε :

— Μέσα στὸ περσίκι σου θὰ βρεῖς ἕνα μικρὸ δῶρο. Θέλω νὰ τὸ κρατήσεις, θὰ σοῦ χρειάζεται γιὰ τὸ ταξίδι σου.

Πιο πάνω, στὸ διάσελο τοῦ τραχανιοῦ, στάθηκε ὁ Νικηφόρος μιά στιγμή κι' ἀνοίξε τὸ περσίκι. Μέσα βρῆκε, τυλιγμένα σ' ἕνα μαντήλι κόκκινο μεταξωτὸ, τριάντα πέρπυρα. «Μὲ ξέρει γιὰ φτώχό», συλλογίστηκε πικρά, «...μὰ δὲν πειράζει, τὴν προσβάλλω ἀπὸ τὴν καρδιά της»...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ' ΠΡΩΤΗ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ὁ ὕπνος πού ἔκανε κείνη τὴ νύχτα ὁ Νικηφόρος εἴτανε ὡς Κἄθε τόσο πεταγόταν ἀπὸ ὄνειρα παράδοξα, ἐφιαλτικά, κι' ἀνοίγε διὰ πλάτα τὰ μάτια του νὰ κοιτάξει τὸ σκοτάδι. Δὲν καλοθυμότανε τὸ τί ἔβλεπε. Ἡ ἐντύπωση μονάχα τοῦ ἀπόρρενε, περὶ τρομῆς κι' ἀνατριχιαστικῆς, σὰ νάχε ζήσει, στίς ἐνδιάμεσες τοῦτες ἐποχές, σ' ἕναν κόσμον δαιμονικό, στοιχειωμένον ἀπὸ ξωτικὰς κι' ἀκατανόητες δυνάμεις. Δυὸ - τρεῖς φορές εἶχε ξεχωρίσει ἕνα - κάποιον πρόσωπο γινώριμό του κι' ὅμως μακρινό, μορφὴ γυναικεία, πού ἐρχότανε πρὸς αὐτὸν ἀργοθαδίζοντας, μ' ἕνα χαμόγελο ἀχνό, σὰ νὰ χεῖλη. «Ποιά νάναι ; ποιά νάναι ;» συλλογιζόταν ἐναγώνια, κοιμισμένος πάντα, κ' ὑπόφερε πού δὲ μπορούσε νὰ τὴ θυμηθεῖ. Εἴτανε ψηλὴ καὶ νέα, τυλιγμένη σ' ἕνα ἀπλόχωρο ροῦχο θαλασσί. Τοῦ ἀπλωνε τὰ χέρια της, τὰ τυλιγμένα σὲ σφιχτὰ μανίκια ἀπὸ ὑφασμά...

...κ' εἴτανε σὰ νὰ τὸν προσκαλοῦσε ἢ νὰ τοῦ γύρευε βοήθεια. Ὅμως πὶο πίσω, σὲ μιά σκοτεινὴ, ὑγρὴ γωνιά, κάτω ἀπὸ χαμηλὴ καμάρα, τὸ μούτρο τοῦ πρεβεδοῦρου πρόβαινε, ἀγνωστο ἀπὸ πού ξετρυπώνοντας, καὶ τοὺς κοίταζε καὶ τοὺς δυὸ ἀμίλητα, χαμογελώντας ἐπίβουλα καὶ σαρκαστικά.

...Ἕνας ἄνεμος φύσηξε, βίαιος, καὶ τύλιξε σὲ γκρίζα καταιχινία τὴ μαγικὴ ὄπτασις. Τώρα εἴταν ὁ ἑαυτός του καθαλλικέ- μένος σ' ἄγριο καὶ κάλπαζε, κάλπαζε, πάνω σὲ ὁδὸν ἀόρατο ἀπὸ τὴν πολλὴ τὴ σκόνῃ. Θασσοῦσε πὺς τὰ πέταλα τοῦ ἀλόγου δὲν ἀκουμπᾶνε στὴ γῆ ἀλλὰ πὺς ἕνα σύννεφο σκοτεινὸ καὶ βαρὺ, σύννεφο καταιγίδας, τὸν ἔχει συνεπάρει. Κοίταξε τ' ἄλογο κι' εἶδε πὺς δὲν εἶναι ὁ Ἀστρίτης. Εἴταν ἕνα φαρί ὀλόμαυρο, γυαλιστερό καὶ χέλι, πού ρουθούνιζε τρανταχτὰ κ' εἶχε τὸ μάτι στρογγυλὸ, κόκκινο, σὰν κάρβουνο ἀναμμένο. Ὁ ἄνεμος φυσοῦσε σ' αὐτιά του, σάλπιζε, κι' ὁ καλπασμὸς γινόταν ὅλο καὶ διαβολικὸς σίφουνας μέσα στὴ βουερὴ τὴ νύχτα.

Τινάχτηκε τρέμοντας, μὲ τὴν ἀνάσα κομμένη, κι' ἀπλωσε τὰ χέρια του κάπου νὰ πιαστεῖ. Γέντωσε τὰ μάτια κι' ἀφουγκράστηκε. Ἐξω εἶχε σηκωθεί ἄνεμος, σ' ἀλήθεια. Δίπλα του, πάνω στὸ ἴδιο δεμάτι μὲ τ' ἄχυρα, ἄκουσε τὸν ἥρεμο καὶ κανονικὸ ἀνασασμὸ τῆς κοιμισμένης θάγιας. Δὲν εἶχε θελήσει νὰ τὸν ἀφήσει τούτῃ τὴ νύχτα μόνο του, ἦρθε καὶ πλάγιασε ἐκεῖ - δά,

ἀπὸ τὸν

χρυσά

ἀπὸ τὸν

ἀπὸ τὸν

ἀπὸ τὸν

ἀπὸ τὸν

ἀπὸ τὸν

ἀπὸ τὸν

κοντὰ του. Σὲ λίγο τὴν ἔνωσε ὡς ἀναδεύεται, κι' ἀπὸ τὸ ρυθμὸ τῆς ἀναπνοῆς τῆς πού ἀλλάξε, κατὰλαβε πὺς εἶχε κι' αὐτὴ ξυπνήσει.

Στὸ σανιδένιο πορτόφυλλο ἀκούσαν χτύπημα ἀνάλαφρο. Ὁ τὸ χέρι του νευρικά μέσα σ' ἄχυρα, νὰ πιάσει τὸ μαχαίρι. Μὰ ἡ φωνὴ τῆς θάγιας μίλησε ἀτάραχα :

— Ὁ Ἰλαρίωνας εἶναι. Ξημερώνει.

Σηκώθηκε ἀπὸ τὸ στρώμα ἡ γριά καὶ πήγε νὰ ξεμανταλώσει τὴν πόρτα. Ὁ Ἀστρίτης, ξυπνημένος κι' αὐτός, χτυποῦσε χάμου τὸ πέταλο. Μὲ τὰ μάτια στυλα, ὁ Νικηφόρος, συνεπαρμένος ἀκόμα ἀπὸ τὴ ζάλη τῶν ὀνείρων, κοίταξε κατὰλαβαινε τίποτα ἀπ' ὅ,τι γινόταν ὀλόγυρά του.

Ὁ καλόγερος ἔδεσε τὴ φορτωμένη μούλα του σ' ἕνα παλοῦκι ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα καὶ μῆκε στὸ σταῦλο μὲ γερὸ φτέρνισμα.

— Καλὴ σας μέρα ! Χειμῶνας πλάκωσε, εἶπε μὲ θραχνὴ φωνή. Ἀπὸ τὸ ἀνοιχτὸ πορτόφυλλο φάνηκε ὁ οὐρανὸς πού γαλάζωνε αὐγὴ. Κάτω, τὸ πέλαγο, μούγκριζε καὶ λυσοχτυπιόταν.

— Νὰ ντυθεῖς ἀπὸ μέσα καλὰ, εἶπε ἡ θάγια γυρίζοντας κοντὰ στὸν κανακάρη της. Χριστέ μου, τί ἄσκημη ἐποχὴ πού φεύγει... Ἀπὸ μικρὸ τὸν εἶχε ἀναστήσει μὲ τ' ὄνειρο πὺς κάποτε, σὰ μεγαλώσει καὶ γίνεῖ λεβεντιοῦς στὴν ὥρα του, θὰ τὸν ἐξαποστείλει σ' ἕνα μακρινὸ ταξίδι. Εἴταν εὐγενικόπουλο, ἀπὸ μεγάλῃ γέννα, καὶ δὲν τοῦπρεπε αὐτοῦνοῦ νὰ μείνει καὶ νὰ μουχλιάσει σὲ τοῦτο τὸ κακοκάλυδο. Θὰ πήγαινε νὰ βρεῖ τὸ θεῖο του, πού εἴταν ἄντρας μεγάλος καὶ τρανὸς στίς χώρες τῆς Ρωμανίας. Ὁ Σγουρομάλλης, τότε, θὰ τὸν ἀναγνώριζε ἀπὸ τὸ δαχτυλίδι του... Ὅμως, ὅσο κι' ἂν τῶλεγε αὐτὸ ἡ θάγια, τότε πού τῶνωθε ἀκόμα πὺς εἶναι μακρινό, τώρα πού ὁ ψυχγιός της μεγάλωσε τὴν ἐσφαζε νὰ τὸ Σιγά - σιγά, μὲ τὸν καιρὸ, ἡ ἱστορία γιὰ τὸ ταξίδι καὶ γιὰ τὸ θεῖο τὸν πανίσχυρο εἶχε γίνεῖ παραμῦθι. Μηχανικὰ τὸ ἐπλάθε ἡ γριά, μηχανικὰ τὸ ἄκουγε καὶ ὁ Κάλ. Καὶ νὰ πού τώρα, γρήγορα κι' ἀναπάντεχα, εἴτανε χρεια τὸ παραμῦθι νὰ γίνεῖ ἀλήθεια.

Ἀναψαν τὸ λυχναρί τοῦ λαδιοῦ, σφάλισαν τὴν πόρτα, κι' ἐκεῖ μέσα στὸ σταῦλο, ἔγιναν οἱ τελεσταῖες ἐτοιμασίες.

Ὁ Ἰλαρίωνας εἴταν ἀγουρο- ὑπνημένος καὶ χασιμοριότανε. Καθὼς ἔβλεπε στὴ γωνιά καὶ ἀπὸ τὸν ὄμιλον, τὸν πῆρε γερμένον πάνω στὸ φάρσωμα. Τὸ ροχαλητὸ τοῦ τράνταξε τὴν παράγκα ἴσασε τὴν ὥρα πού εἶχε φωτίσει ἔξω πιά καλὰ κι' ὁ Νικηφόρος, ντυμένος μὲ τὸ ράσο του, φόρτωνε πάνω στὴ μούλα τὰ πράματά του. Τὸ φράγκικο σπαθί, τὸ λυρίκι, τὸ τζαγγιά του καὶ τὸ σωκάρδι μὲ τὸ ταμπάρο, καὶ τὰ κατὰ...

...ἐπὶ τὸν ὄμιλον, μολὶς πού ἀφῆκε νὰ φαίνονται ἡ αὐτὴ καὶ τὰ μάτια. Δὲ μπόρεσε νὰ ἔγει ἀπὸ τὸ σταῦλο ὁ Νικη...

ἔχασε

μαὶ δὲν

τὸν περὶ δὲν

συμμορφῆται.

ταμπάρι.

ὡς πὺς νὰ ἐτοιμασθε,

ὁ ὕπνος

τὸν ἀπὸ τὸν μακρινὸν ἀπὸ τὸν

τὸν ἀπὸ τὸν

τὸν ἀπὸ τὸν ἀπὸ τὸν

φόρος δίχως να χαίρειται πρώ-
τα τον Άσπριτη του. Όσο κι' αν
θα τον έβλεπαν, απόγεμα, είχαν
αδύνατο να μη συλλογιστεί πως,
σε μία τέτοια μυστική φυγή, ά-
περα τα δυάρεστα υπάρχουνε
να τυχουν.

Καθαλλίκεψε στη μούλα και
~~βρήκε~~ κι' οι τρεις.

Πίσω από το θεώρατο μαύρο
βράχο ~~που εβράχισαν οι τρεις~~
~~μαύρο~~, ο ούρανός έρρόδιζε. Σύννε-
φα μελανά και σταχτοκίτρινα έ-
τρεχαν στον ούρανό ~~μαύρο~~. Η
θάλασσα κάτω, μαδιά μ' άσημω-
τές φολίδες άεικίνητες, ανάβραζε,
χυμούσε προς τη στεριά και τη
θροντούσε άγρια, μανιασμένη.
Κάτι είπε ο Ίλαρίωνας μ' άνε-
μος πήρε τα λόγια του και τα
σκόρπισε ~~πέρα~~. 'Η θάγια
περπατούσε με σκυμμένο κεφάλι,
πένθιμη και θουβή.

Καθώς έφταναν στην κατηφο-
ριά είδαν το φώς της ημέρας ξά-
φνου να ζωηρεύει. Κάποιο σύννε-
φο είχε ξεσκεπάσει τον ήλιο. Δε-
ξιά, από τη μεγάλη ντάπια, άντή-
χησε παλμική ή πρωινή σάλπιγ-
γα, ξυπνώντας την πολιτεία.

Στάθηκαν μία στιγμή, κ' ή θά-
για, με τα χέρια άνοιχτά, χύμηξε
ν' άγκαλιάσει το γιό της. Έσκυ-
ψε κείνος από τη μούλα κι' έμει-
ναν έτσι, για πολλή ώρα, κλαί-
γοντας και σφιγμένοι, δίχως να
μιλούν. Ο Ίλαρίωνας στάθηκε
να προσμένει λίγες στιγμές, ~~μα~~
Ύστερα τούς θύμισε πως θάτανε
καλλίτερο να θγαίνουν από τη
σιδερόπορτα με τούς πρώτους.
Χωρίστηκαν. Ο Νικηφόρος ένω-
σε το τρεμάμενο χέρι της ψυχομά-
νας του πού κάτι του έχωνε στον
κόρφο. Έκανε να διαμαρτυρη-
θεί, νιώθοντας πως είναι λεφτά,
μά το χέρι της του έκλεισε άπα-
λά το στόμα. «'Αν μ' αγαπάς...»,
του σφύριξε στ' αúτί. Της πήρε
και της φίλησε το χέρι.

Καθώς κατέβαιναν τον κατηφο-
ρικό δρομάκο, πού πάει ~~κατα~~
~~μα~~ άκουσαν το θουητό της πολι-
τείας ν' ανεβαίνει χαρούμενο, μυ-
ριόφωνο, σαν ξαλαφρωμένο από
το βραχνά της φοβισμένης νύ-

χτας. Καμπάνες σημαίνανε στίς
έκκλησίες έδω-έκει. Ένα κοπά-
δι γλάροι φτερούγισαν πάνω στο
άστραφτερό λιμάνι. Ο Νικηφό-
ρος γύρισε το κεφάλι πίσω του
κ' είδε ψηλά, σε κάμποση ~~κλό~~
λας απόσταση, τη γριούλα θάγια
~~μα~~ ανεβασμένη ~~προς~~ γκρεμομέ-
νες πέτρες ενός φράχτη χαμηλού,
να τον κοιτάζει ασάλευτη, με κρε-
μασμένα χέρια. Ο άνεμος έπαιρ-
νε τη μπόλια της και τη χτυπού-
σε σαν ~~μα~~ λαβωμένο μαύρο φτε-
ρό. Σήκωσε το δεξί της και του
έγνεψε με το μαντήλι, άποχαιρε-
τιστήρια. Ύστερα το έφερε στα
μάτια ~~της~~.

Της έγνεψε κι' αυτός με την
καρδιά σφιγμένη. Κλείδωσε μέσα
στην ψυχή του άκριβά ~~πάλι~~ την
εικόνα της, γιατί κάτι του έλεγε,
κρυφά, πως είναι ή τελευταία.

Πιο κάτω περνώντας από το σπι-
τι του Καφούρη, είδε τα παραθυ-
ρόφυλλα κλειστά. Δεν είχανε ξυ-
πνήσει έδω άκόμα. Μονάχα πίσω
από τη μάντρα του περιβολιού ά-
κουγότανε το σιγοτραγούδισμα
της πετεινούμαλης ρωμιοπούλας
πού ~~μα~~ σκάλιζε ή ~~μα~~ πότιζε. Κοί-
ταξε το παρθυρο της Μπιάνκας
κι' αναθυμήθηκε την πρώτη τους
γνωριμιά, τις νύχτες τους, το
χτεσινό θράδι. «Κοιμάται», συλ-
λογίστηκε. «...Κοιμάται ή καλή, την
ώρα που ή μάνα άγρυπνάει, δα-
κρυσμένη». Έκανε ~~πάλι~~ τη σκέ-
ψη άθέλτη, χαμογελώντας συγ-
καταβατικά, μ' ό νούς του γρή-
γορα ξεστράτισε κι' έφυγε γι'

άλλου, σ' ά συνεπαρμένος από τον
άνεμο πού χωνότανε πηλαλώντας
στά σοκάκια. Ένας-ένας, οι δε-
σμοί με τον τόπο και την παλιά
ζωή, κόβονταν. Σ' αν πουλί πού
φτερακίζει με την αύγή, ~~μα~~
~~μα~~ ή ψυχή του
όρμούσε κατά τα μελλούμενα, τ'
άγνωστο κιάλας μεγάλο κι'
άγνωστο ταξίδι.

Ανακατεύτηκαν με τον κόσμο.
Ο Ίλαρίωνας θάδιζε μπροστά,
σέρνοντας τη μούλα από το κα-
πίστρι. Χαίρετσε δυό - τρεις
γνωστούς του, έρριξε μία ματιά
~~πάλι~~ από την πόρτα ~~πάλι~~
~~μα~~ καπηλειό πού προσπερνούσαν.
Τού έκανε έντύπωση τού Νικηφό-
ρου πού κανέμ, από τούς διαβάτες
δέν τον πρόσχε ιδιαίτερα. Στην
τελευταία ταβέρνα, εκεί - κοντά
στη σιδερόπορτα, ο καλόγερος
δέν κρατήθηκε. Κοντοστάθηκε
και φώναξε να του φέρουν ένα
κρασοβόλι. «Θά μου κάνει καμ-
μιά συμφορά», συλλογίστηκε ώρ-
γισμένος ο Νικηφόρος ~~πάλι~~
~~μα~~ άνήσυχος τον κόσμο πού
ραμέριζε μπροστά στο ζωο του,
τούς ανθρώπους τών άρμάτων
πού σουλατσάριζαν πάνω στο τει-
χι και γύρω στην ύλη.

Δέ μπορούσε να μιλήσει γιατί
ή σφιχτή μπόλια τού έφραζε το
στόμα σ' ά φίμωτρο. Ο Ίλαρί-
ωνας ούτε πού τον κοίταξε, έκανε
τον αδιάφορο και περίμενε το
κρασί του.

Του τόφερε ένα ταβερνιαρόπαι-
δο, άλλοιθωρο και ξυπόλητο, πού
έσταζε λιγδα. Μιά συζήτηση ~~α~~
ρχισε άναμεταξύ στον καλόγερο
και το βούλο.

Ο Ίλαρίωνας είχε άντιρρήσεις
για το κρασί. Γιατί τού έφε-
ρε θαρνώτικο άφού τον ήξερε
πως είτανε παλιός πελάτης και
είχε γούστα άρχοντικά; «Δέ
βγήκαν άκόμα τα καινούργια»,
~~μα~~ έξήγησε ο άλλοιθωρος
κοιτάζοντας με τόνα μάτι το Νι-
κηφόρο. «Πώς δέν είχανε θυεί;
Αυτόνου θά του το πεί πού δοκι-
μασε χτές ένα άρεζινάδο ντόπιο
στου Βρακοτρύπη;» «Τά κρασιά
του Βρακοτρύπη είναι νεροκοπι-
μένα» άντιμίλησε το ταβερνιαρό-
παιδο. Ύστερα ζήτησε πληροφο-
ρίες για τον άλλο καλόγερο, τον
καθαλλάρη. «Είναι τανανοτρα-
γάτης», έξήγησε ο Ίλαρίωνας ά-
φρόντιστα και στράγγιζε το
μουρχούτι. «Μπας κ' είναι κολλη-
τικός;». «Όχι, όχι, όχι, μη σκιά-
ζεσαι».

Ξεκίνησαν επί τέλους.

Μπροστά άκριδώς στη σιδερό-
πόρτα ο καλόγερος σταμάτησε
να έπιθεωρήσει τάχατες τά χά-
μουρα της μούλας αν είναι καλο-
δεμένα. Οί άνθρωποι τών άρμά-
των τούς κοίταζαν. «Τί κάνει του-
τος ο παλαβός;!» συλλογίστηκε
άναμμένος από το θυμό του ο Νι-
κηφόρος. Ύστερα όμως το καλο-
σκέφτηκε και κατάλαθε πως δλ'
αυτά δέν είτανε παρά κόλπα για
να γίνει πιό πανερή ή φυσικότη-
τα της φευγάλας. Θαύμασε την
πονηρία τού Ίλαρίωνα. «Στα-
νά!» είπε μέσα του κρυφογελών-
τας, ~~μα~~.

Τόπο! φώναξε φράγκικα μία
φωνή κι' ένας άρματωμένος χτύ-
πησε με το κοντάρι της λόγχης
του τη μούλα στα καπούλια.

Ο Ίλαρίωνας άρχισε να ύπο-
κλίνεται και να χαμογελάει ύπο-
χρεωτικά. Στο μέρος πού είχανε
σταθεί έμπόδιζαν τη διάβαση.

— Έμπρός, έμπρός! χούγιαζε
ο άνθρωπος τών άρμάτων. Ξεκί-
νησαν. Έξω από το τειχί, ο Νι-
κηφόρος ανάσανε άνακουφισμέ-
νος. Όσο νάναι, όλη ~~μα~~ ή άρ-
γητα τού είχε πλακώσει την ψυ-
χή.

ζαίμωται

πέρα.

ζαίμωται

μια κοιτάζε

περίησκη και χαρή

φιδωτά,

σε μία ξεροδιά

παύτη

παύτη

στρογγυλά κι' ωραία γράμματα, παρά όσοι θ' ανοίγουνε τὸ δρόμο τους, καταπὼς λές, μὲ τὸ σπαθί τους...

— "Ἀμποτε νὰ μὴ ζῶ στὴ συχαμένη ἐκείνην ἐποχή. Ἡ πλάση θὰ κατοικιέται τότε ἀπὸ ψεῖρες.

Στὸ μεταξύ εἶχανε κάμποσο ξεμακρύνει ἀπὸ τ' Ἀνάπλι. Παίρνανε τὴν ἀνηφορία, κι' ὁ ἄνεμος πού ~~αὐτὴν~~ φυσοῦσε ἀπὸ τὰ πίσω, γερός πουνέντης, τοὺς θό-
ηθαγε ν' ἀνεβαίνουν ~~ἐκεῖ~~ τοὺς ἔσπαρχνε ~~ἐκεῖ~~ νὰ βιάσθουν.

— Ποιὸς εἶπες λοιπὸν πὼς εἶναι ἀφέντης τώρα στὸ Μοριά; ρώτησε τὰ παιδάκια, γυρίζοντας στὴν προηγούμενη κουβέντα τοῦ καλο-
γερού.

— Ἡ κυρά - Ζαμπέα, ἡ κόρη τοῦ μακαρίτη ~~Μίσερ - Γυλιάμου~~ ~~τοῦ~~ Βιλλαρδουίνου - Θεὸς ~~ὁ~~ χωρε-
σαι τὴν ψυχούλα του!

— Φαίνεται!... θάναι καμιά γριά, γεροντοκόρη καὶ παραέ-
να, εἶπε μορφαίνοντας μ' ἀποστρο-
φή ὁ Νικηφόρος. Γιά νὰ μπορεῖ νὰ διαφεντεύει ὀλάκερη μιὰ χώ-
ρα ~~δὲν πρέπει νὰ εἶναι γυναῖκα σω-~~
στή... ~~καὶ οὐκ οὐκ~~. Ἡ γυναί-
κα ἐμένα μ' ἀρέσει νὰ εἶναι νέα,
ὡμορφη, νὰ ἐρωτεύεται καὶ νὰ
κάνει παιδιὰ μὲ τὸν ἄντρα τῆς
καρδιά της.

— Μὰ τούτη εἶναι νέα, καὶ τὴ
λένε ὡμορφη. Ἐπειτα δὲν εἶναι
ἀνύπαντρη. Παντρεύτηκε πρόπε-
ρα μὲ τὸν μίσερ - Φλωράν ντ' Αἰ-
νώ, ἕνα λεβέντη ἱππότη ἀπὸ τὴν
Ἀνάπολη, λίγο μεγαλύτερο στὰ
χρόνια ἀπὸ τὴν ἀφεντιά σου.

— Καὶ τώρα ποῦ κάθονται;

— Στὴν Ἀνδραβίδα, εὐλογη-
μένη, ποῦ εἶναι ἡ πρωτεύουσα
τοῦ πριγκιπάτου!

Τέτοιες κι' ἄλλες κουβέντες ἔ-
καναν οἱ δυὸ συνοδοιπόροι καθὼς
ἀνηφόριζαν πρὸς τοὺς λόφους μὲ
τὶς ἀπαλές καμπύλες ποῦ κρε-
τοῦν σάν πετράδι καλοδουλεμένο
καὶ πολύτιμο τὸ μικρὸ μοναστήρι
μὲ τὴν ὡμορφη ἐκκλησιά του. Ὁ
ἥλιος εἶχε ψηλώσει κιόλας ὅταν
ἔφτασαν ἔξω ἀπὸ τοὺς τοίχους
του, τὶς μάντρες καὶ τὰ περιβό-
λια. Μὰ δὲ μῆλκενε στὴ θολωτὴ
πύλη. ~~Τὴν~~ ἄφησαν δεξιά κι'
ἀνηφόρισαν ἀκόμα, ἀπὸ τὸ φιδω-
τὸ μονοπάτι ποῦ ἔφερνε ψηλότε-
ρα, σὲ μιὰ ραχοῦλα ὅπου στεκό-
τανε μιὰ καλύβα. Αὐτὴν εἶχε
διαλέξει ὁ Ἰλαρίωνας γιὰ κρυ-
ψώνα τοῦ Νικηφόρου.

Εἶταν εὐκολο νὰ τὴν πάρει στὴ
μονή, μὰ φοβότανε τὶς φλύαρες
γλώσσες τῶν ἄλλων καλογέρων.
~~Εἶται ὅλοι τους, τότε, τραντα-
φτά.~~ «Στὴν καλύβα δὲν ἀνεβαίνει
ποτέ κανεὶς τους, εἶπε στὸν προ-
στατευόμενό του... κανεὶς ἐξὸν
ἀπὸ μένα καὶ τὸν τοσπάνη καμ-
μιὰ φορά... Μὰ τοῦτος εἶναι ἐμ-
πιστικός μου. Τοῦ εἶπα καὶ σοῦ-
χει ἔτοιμο στρώμα, φαί γιὰ μιὰ
μέρα καὶ νερό. Θὰ περάσεις μιὰ
στάλα σὰ ~~ἐκεῖ~~ φυλακή, μὰ παρά
λι, ἐκεῖ, θάσαι καλλίτερα παρά
στὴ φυλακή τοῦ Πρεβεδοῦρου...».

Ὁχι, δὲν τὸν ἐνοιαζε ἡ μονα-
ξιά τὸν Νικηφόρο. Τὴν εἶχε συνη-
θίσει ἀπὸ μικρός. Βολεύτηκε
ὅπως μποροῦσε καλλίτερα στὸ
καλογερικὸ καλὺθι, ~~ἐκεί~~ ~~ἐκεῖ~~
στὸ στρώμα, ἄφησε τὸν Ἰλα-
ρίωνα νὰ τοῦ ἀλλάξει τὸν ἐ-
πίδεσμο ποῦ εἶχε στὸ κεφάλι κ'
ὑστερα, μένοντας μόνος, ἔκλεισε
τὰ μάτια του.

Ἡ λαθωματιά τὸν πονοῦσε καὶ
τὸν ἔκαιγε. Ἡ ἄσχημη νύχτα, τὸ
πρωῖνὸ εὐπνημα καὶ τὸ μικρὸ τα-
ξίδι τοῦ εἶχανε φέρει πυρετό. Φο-
βότανε πὼς δὲ θὰ μπορέσει οὔτε
κι' αὐριο νὰ ταξιδέψει, μὲ τὸν ἄ-
σχημο μάλιστα τοῦτον καιρὸ, ποῦ
ὅλο καὶ χειροτέρευε. Φυσοῦσε ἔ-
ξω σφυρίζοντας ὁ πουνέντης, ἡ

κρύα του ἀνάσα χωνότανε ~~ἐκεῖ~~
ἀπὸ τὶς χαραμάδες τοῦ καλυ-
θιοῦ καὶ συννεφα ἀπανωτὰ σκο-
τείνιαζαν κάθε - τόσο τὴν ἡμέρα.
Ἐκεῖ κατὰ τὸ μεσημέρι, ἐνῶσε
κάποιο χέρι ποῦ τὸν τράνταζε
καὶ τὸν ἐμπνοῦσε ἀπὸ τὸ θαβύ
του λήθαργο κι' ἀνοίγοντας τὰ
μάτια εἶδε ἕνα κεφάλι ἀγριόμαλ-
λο, ἀφύσικα μεγάλο, ποῦ ἔσκυβε
πάνω του. Τὸ πέρασε γιὰ συνέ-
χεια τοῦ ἀτέλειωτου θραχνᾶ του,
μιὰ ἀπὸ τὶς τρομαχτικὲς ἐκείνες
μορφὲς πού, σὲ θεωρίες μακρό-
συρτες, περνοῦσαν ἀδιάκοπα
μπροστά του. Ἐκανε νὰ γυρίσει
στὸ ~~πῶς~~, ~~ἐκεῖ~~ ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ
ἀνθρώπου ποῦ τοῦ μιλοῦσε τρα-
υντικά:

— Εἶμαι ὁ τοσπάνος. Θέλεις τί-
ποτα;...

Ἐγνεψε πὼς ὄχι, ἡ τὸ νόμισε.
Ὁ σίφουνος τῶν δαίμων τὸν συ-
νεπῆρε ἀμέσως στὴ ζαλιωτὴν του
γυροβολή. Κι' ὅταν ξανάνοιξε
τὰ μάτια ~~ἐκεῖ~~ εἶδε μὲ κατὰπληξη
πὼς εἶτανε θράδι...

Ὁ νοῦς του εἶχε τώρα κάτω
ξελαγαρνέ. Δίπλα του ἕνας ἄν-
θρωπος ~~ἐκεῖ~~ εἶτανε γονατισμέ-
νος, πρόσωπο καλοκάγαθο, γε-
ροντικό, ποῦ τοῦλεγε πὼς ὁ Ἀ-
στρίτης θρискότανε σ' ἀσφάλεια,
στὸ σταῦλο τοῦ μοναστηριοῦ. Ὁ
ἄνεμος εἶχε κοπάσει, μιὰ μυρω-
διὰ ἀπὸ χῶμα θρεμμένο γλυσ-
τροῦσε μέσα ἀπὸ τὸ μιγανιοχτὸ
πορτόφυλλο, ~~προσπίπτει~~.

— Βρέχει; ῥώτησε ἀνήσυχος
δίχως νὰ ξέρει γιὰτί, καὶ τέντωσε
ὑπερβολικὰ τὰ μάτια.

— Ἐρριξε μιὰ ψιχάλα, ~~ἐκεῖ~~ ὁ
καιρὸς εἶναι βαρὺς.

Γιὰ πρώτη φορὰ στὴ ζωὴ του,
ἐνῶσε τὸν ἑαυτὸ του ἔρημο, μα-
κρὰ ἀπὸ τὴ ζέση τῆς γωνιάς,
τοῦ σπιτιοῦ ποῦ θέρμαινε μὲ τὴν

παρουσία της ἡ μητρικὴ ψυχούλα
τῆς θάγιας.

Στὸ τεφρὸ κάδρο τῆς πόρτας
πρόβαλε μιὰ σκιά μαύρη, ποῦ τὴν
ἔφραζε. Ἀκούστηκε ἡ λαχανια-
σμένη ἀνάσα τοῦ Ἰλαρίωνα κ' ἡ
ἀτάραχη φωνὴ του ποῦ ἔλεγε:

— Μὴν ἀνάψτε τὸ λυχνάρι. Οἱ
Φράγκοι ἀνακαλύψανε τὴν φευγά-
λα σου καὶ φέρνουν ὀλάκερη τὴν
πολιτεία ἄνω - κάτω νὰ σὲ θροῦν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Εἶναι κάποια πρωῒνὰ τοῦ φθι-
νοπώρου, ἐξαγνισμένα ἀπὸ ὀλο-
νύχτια βροχή, ποῦ σὲ κάνουνε νὰ
πιστεύεις ὅτι θρискεσαι σὲ μιὰν
ἀπὸ τὶς πρώτες ἐκείνες, τὶς παι-
δικὲς ἡμέρες, ποῦ περνοῦσε ἡ νε-
αρή γῆ ὅταν ἀργοκυλιόταν στὸ
γαλανὸ ἄπειρο μὲ τὴν παρθενικὴ
κι' ἀνύποπτη γύμνια ἐνὸς κόσμου
πρωτόπλαστου, ~~ἐκεῖ~~ ~~ἐκεῖ~~

Καίνουργιος ἀστράφτει ὁ οὐ-
ρανὸς, πυκνὰ μυρίζει τὸ παχὺ,
τὸ μεστωμένο χῶμα, κ' ἡ θλάστη-
ση, τὸ ξερὸ χορτάρι, τὸ γυμνὸ
δεντρί, ἔχουνε μιὰ γλῶσσα στὴν
εἰδὴ τους τὴν ἐπιθανάτια, σὰ ν'
ἀποκτήσανε τὴ γνώση, μέσα σὲ
μιὰ νύχτα, πὼς πῶς ἀπὸ ~~ἐκεῖ~~
~~ἐκεῖ~~ ἡ ζωὴ, πὼς
μέσα ἀπὸ τὸν τάφο ἀνατέλλει τὸ
ἄστρο τὸ ἀνέσπερο.

Τέτοιον εἶδε τὸν κόσμο, ὁ Νι-
κηφόρος Σγουρός, τ' ἄλλο πρωῒ
ποῦ ὄγῃκε ἔξω ἀπὸ τὸ καλογε-
ρικὸ καλὺθι. Ὁ Ἀστρίτης τὸν πε-
ρίμενε κουνώντας τὸ κεφάλι, σὰ
νὰ τὸν καλημέριζε, κι' ὁ Ἰλαρίω-
νας μὲ κόπο τοῦ κρατοῦσε τὸ κα-
πίστρι. Εἶτανε πρωῒ, ὁ ἥλιος μό-
λις ποῦ ἔσκαγε. Ἀπὸ τὸν πλατύ,
κίτρινο κάμπο μὲ τὴ γαλάζια
γλῶσσα ἀριστερά, ἀραιοὶ ἄνθρωποι
ἀνέβαιναν, μυρώνοντας τὸ δια-
μαντένιο ἀέρα. Ὁ Νικηφόρος πῆ-

σφυρίζω

ἔξω καὶ

| τὴν πόρτα,

| ὁρμω

| στὸν γυμνὸ, μὲ ῥαβδὸ
| μὲ τὸν γυμνὸ.

| ἄρρωστος

| ἔχει αἶμα ρυ

| χερσὶνὰ ἀγνῶ.

| τὸ δάκρυ

| παραμονεῖ

| πάντα καὶ

— Ἡ λαθωματιά! ξεφώνησε ὁ καλόγερος.

21

1 με

om van
läp x far

(απο

läxveto

πού ξυπνάει ἡ εὐδαιμονία, σπυρρύνισε τὸν Ἀστρίτη καί, σκύβοντας τὸ κορμί μπροστά, ἐάληθε νὰ κοντήνει τὴν ἀπόσταση πού τὸν χωρίζει ἀπὸ τὸν ξένο συνοδοιπόρο.

σπρη, τόσο φουντωτή, πού τ'όκανε
νά φαίνεται πελώριο. Τά μαλλιά
του δέν εΐτανε κομμένα πάνω στο
στέρνο, κατά τό συνηθείο τής ε-
ποχής. Ξεχύνονταν καί στούς ώ-
μους, άφράτα καί άέρινα, κατέ-
βαιναν μέ φευγαλέο κυματισμό ί-
σαμε κι' ανάμεσα στήν ώμοπλά-
τη. Ψηλά, στό κρανίο, τά έσφιγ-
γε ένα κράνος κωνικό, άσπραφε-
ρό. Δέν έμοιαζε ωστόσο όλοτελα
μέ τά γνωστά άλλα. *Εκείνο πού
τ'όκανε νά διαφέρει εΐτανε δυό
φετερούγες μεταλλικές, φυτεμέ-
νες στά πλάγια, καί τό τάνυσμά
τους, τό ήρωικό, έδινε στόν ά-
γνωστο καθάλλαρη κάτι τό ά-
γριωπό μαζί καί τό ένθεο.

Ἡ ἀπόσταση πού χώριζε τούς δυό ὁδοιπόρους εἶχε περιοριστεῖ σὺν μισό ὅταν, ξάφνου, ὁ Σχωρὸς ἄκουσε πίσω του νὰ ξεχωρίζει ἕνας θόρυβος πὸν εἶχαμε κείνη τὴ στιγμή δὲν τὸν εἶχα προσέξει. Θές γιατί εἶταν ὅλος προσηλωμένος στὸν ἵππότη πὺ πᾶσχιζε νὰ ζυγώσῃ, θές γιατί ὁ κρότος πὺ ἔκαναν οἱ ὀπλές τοῦ Ἰαστρίτη ἀπασχολοῦσε ἀπὸ ὥρα τ' αὐτιά του, μηχανικά, ὁ καινούργιος καλπασμός πὺ ἄκουσε πίσω του, τὸν ἔκανε νὰ τιναχτεῖ ξαφνιασμένος. Μὲ μιᾶς ὅλες οἱ προειδοποιήσεις κ' οἱ φόβοι τοῦ Ἰαλρίωνα, ξανάβηκε σὺν νοῦ του.

Δὲ σπράφηκε νὰ κοιτάξει ἀμέσως. Σκυμμένος πάντα στὸ λαίμυ τοῦ φανοῦ τοῦ, κάλπαζε καὶ σύγκαιρα ἀφουγκραζόμεν τὸν κρότο ἀπὸ τὶς ὀπίς πού ζῶνταν. Κατάλαθε πὼς τ' ἄλογα ποῦ τὸν ἀκολουθοῦσαν εἶτανε δύο. Γοργά, πεταχτά, ἔβριξε μιὰ ματιὰ πίσω ■■■■ κ' εἶδε τοὺς δύο καθ' ἑλπίδα. Εἶτανε Φράγκοι. Τὰ πρόσωπά τους δὲ μποροῦσε νὰ τὰ ξεχωρίσει γιὰ τὴ κράνη, κρύβοντας καὶ τὶς μύτες, ἀλλοίωσαν τὰ χαρακτηριστικά. Ὅμως, στὴν ἀσπρασιά τοῦτῃ ματιὰ, πρόσδε- ἔεισε καλὰ τὰ θλέμματά τους ποῦ εἶτανε καρφωμένα πάνω του. Δὲ χωροῦσε ἀμφιβολία: Τὸν κυνηγοῦσαν.

Τότε, ἡ μόνη σκέψη, καθὼς εἶ-
ναι φυσικό, πὺν πρόββαλε στὸ σα-
τισμένο νοῦ του, εἶταν νὰ φύγει
κατὰ μπῆρος. Ἀριστοτέρᾳ ἡ δεξιὰ,
στρίβοντας, δὲ μπορούσε νὰ ἐλπί-
σει σάτηρία. Ἐκτός πὺν θάχανε
καιρὸ στὴ στροφῇ, ζερβά του εἶχε
ἀκόμα τὴ θάλασσα καὶ δεξιὰ του
τὰ βουνά. Ὅμως κ' ἐμπῆρος του
δὲν προχωροῦσε ὁ ἔξενος καὶ πα-
ράδοξος καθυλλάρη;

Ξάνθου, γιὰ πρώτη φορά, μιὰ
υποψία χάραξε στὸ νοῦ του, σκο-
τεινὴ: Τούτος ποὺ προπορεύεται,
ὁ ἱππότης μὲ τὸ ἀφανέρωτο ἀκό-
μα πρόσωπο, ποιὸς τοῦ λῆει πῶς
δὲν εἶναι κάποιος ἀπὸ τὸν θαλ-
ωτὴ ἐκείνου γιὰ νὰ τὸν ἐξοντώ-
σουνε, καὶ ποὺ πέρασε μπρὸς μόν-
ο καὶ μόνο γιὰ νὰ τὸν ἔχει ἔτσι
στὴ μέση μὲ τοὺς κατοπινοὺς, κό-
θωντάς του τὸ μοναδικὸ δρόμο
τῆς φυγῆς;

«Είμαι χαμένος», συλλογίστηκε δαγκώνοντας το χέιλος με πείσμα σκληρό, «...χαμένος, και, το χειρότερο, σάν ένας κουτός, σάν το ποντίκι πού το κλείσανε στη φάκα!»

Είναι κάποιες σκέψεις ξαφνικές, φουντωμένες από αίφνιδιο πάθος, που ταράζουν την ισορροπία και του πιο ψυχραιμου μυαλού. Ο Σγουρός είχε καρδιά ψυχραιμή, μα ο νους του εύκολα ψήλωνε και ζαλιζόταν. Η ιδέα του χαμού ποτέ δεν τον συγκίνησε τόσο όσο τούτη τη στιγμή, που έπαιρνε το νόημα χασούρας σε παιχνίδι. «Πρέπει ν' αποφασίσω γρήγορα», σκέφθηκε, μέσα σε μιά άστραπή. «... Η πίσω ή μπρός. Άλλο δεν έχει».

Τόπος, και, προτού προλάβει ν' αποφασίσει τη σκέψη του, τόβαλε σ' ένα φαρμακείο. Μά, κάτι σ' έβαλε ο φαρμακός, ήρθε και συνεπήρε τα γεγονότα, τα στροβίλισε, τα μπερδέψε και ξάφνου, εκεί που ο Σγουρός σπιρούνιζε μπηχτά τον Άστρίτη και χυνότανε με το κεφάλι σκυμμένο μπρός, βρέθηκε ανάμεσα στους δυο διώχτες του. Τον είχανε προλάβει φτάνοντας κατεπάνω του σαν άνεμος. «Ο,τι είχε προϋπάσει ν' αγοράσει το σπαθί του, ποτ' άπορώριζε για ένα χτύπημα στο κεφάλι του ξανθοῦ καθαλλάρη. Οί δυο Φράγκοι δεν είχανε γυμνώσει τα σπαθιά. Τον έβαλαν στη μέση και, καλπάζοντας πάντα στα πλάγια του, σηκώσανε τα χέρια τους γνέφοντας του έτσι ν' σταματήσει.

Δέν τους υπάκουσε, θέβαια. Μά τραβώντας πίσω ξαφνικά τ' άρέτενα του Άστρίτη, ανάγκασε το έξαίσιο φαρί ν' κόψει άπότομα τ' ό δρόμο του και, καρφώνοντας τ' ά δυο πισινά του πόδια χάμου, ν' σηκωθεί όρθό.

Ο χειρισμός τούτοσης σάθηκε μιά μικρή, αναπάντεχη σχεδόν, επιτυχία. Οί δυο Φράγκοι, συνεπαρμένοι από τη φόρα τών άλλων τους, θρίκονταν κιόλας μακριά όταν, με χίλιες προσπάθειες, κατώρθωσαν ν' ά συκρατήσουν. Στο μεταξύ, κι' ό άλλος, ό μακρυνός καθαλλάρης, άκούγοντας τ' όδοβολητό πίσω του, έτ' άλογο, και στρέφοντας με τ' άλογό του ήρεμα, τούς παρακολουθοῦσε με τ' όλέμμα.

Ίσως, τ' ό στιγμή τούτη, ό Σγουρός, θάπρεπε ν' άρσημοποιήσει τήν κάποιαν άπόφαση π' ό είχε κερδίσει με ξαφνικό του σταμάτημα, για ν' άγυρίσει πίσω και ν' άφύγει τ' ό γρηγορότερο, καλπάζοντας, πρ' ός τ' Άργος. Μά θ' ές γιατί ένιωθε τήν πίσωθέ του χώρα έχθρική, θ' ές γιατί στοχάστηκε π' ός, σε λίγο ή πολύ, οί διώχτες του θ' ά τον έφταναν, έσκυψε τ' ό κορμί πάνω στ' όν τράχηλο του Άστρίτη, κάρφωσε, άνάμεσα από τ' άυτιά του ζώου, τ' ό θέμμα ~~στον~~ στους δυο αντίπαλους του και σάθηκε εκεί-δ' ά, ζυγιάζοντας τήν κάθε τους κίνηση, ν' ά τούς ~~παρα~~ ~~κολούθη~~.

Τώρα πιά όμως είχε αλλάξει κι' ή δική τους ταχτική. Η άπόπειρα π' ό έκανε ν' ά τούς ξεφύγει μέσα από τ' ά χέρια τους, τούς άνάγκασε ν' ά μεταχειριστούν άπέναντί του τ' ά μεγάλα μέσα. Ίσως, άκόμα, και ν' άχαν έξοργιστεί. Ο ένας, ό άρισतरος, τράβηξε τ' ό σπαθί του, σπιρούνισε τ' άλογο και δίχως ν' άώσει προσοχή στις προσπάθειες του συντρόφου του π' ό ήθελε ν' ά τον άναχαιτίσει, χύμηξε πάνω στ' ό Ρωμιό.

Οί Φράγκοι ίππότες είτανε στή μάχη άκατάβλητοι. Μεγαλωμένοι από τ' ά μικράτα τους με τ' άρματα, ζώντας στήν ερήνη με τ' ά διάκοπο όνειρο του πολέμου, μαθημένοι ν' άντιμετωπίζουνε καθημερινά τήν πάλη, τ' ά λαθωματί' ές, τ' ό θάνατο, λογάριαζαν έλάχιστα τ' ό ζωή τους, θ' άρούσανε χρέος τιμής ν' ά τήν παίζουν άσυλλόγιστα, κι' όταν ό άγώνας

δέν τούς προσφερόταν από τήν άνάγκη τών πραγμάτων, τ' ό άναζητούσαν με πάθος, με λύσσα, ίσως για ν' ά γεμίσουνε τ' ό άδειο τ' ό πληκτικής τους κι' άσκοπης ζωής. Μιά τέτοια ζωή, άναλλοίωτα έμπόλεμη, ρυθμός στρατοπέδου, τούς χαλύδωνε τούς μυ' όνες και τ' ά νεύρα. Η σιδερένια πανοπλία τούς πύργωνε σ' ά μικρά κάστρα μετάλλινα και κινητά πάνω σ' ά θαρειά και ρωμαλέα τους άλογα. Όταν σ' έ πρόφταναν, κάθε ήρωϊσμός σου είτανε πεινιός. ~~Μά ή~~ ~~πανοπλία~~ ~~τούτη~~, ή άσκήκη, είτανε κι' ό χαμός τους. Φοβεροί από κορτά, γίνονταν άνίσχυροι όταν μπορούσαν ν' ά τούς ξεγελάσεις ξεφεύγοντας ή όταν κατώρθωναν ν' ά τούς ξεσελλώσεις. Άν έπεφταν χάμου, δ' έ θ' ά σηκώνονταν μονάχοι τους ποτέ. Στή μάχη είταν οί σκουαράτοι τους π' ό τρέχανε και τούς ξαναστήνανε σ' ά πόδια.

Ο Σγουρός τ' ά ήξερε ~~ν' ά~~ δ-

λα τούτα ~~αυτοί~~ π' ό τ' ά τ' ά κυνηγούσαν, ίππότες δέν είτανε θέβαια, τούς γνώρισε όμως για σεργέντες. Κ' οί σεργέντες δέν είτανε στή μάχη καθόλου άξιοπεριφρόνητοι. Γι' αυτό, σαν είδε τ' ό τωρινό του αντίπαλο ν' ά φτάνει καλπάζοντας θαρειά, με πάταγο σιδερεικών, τ' όν περίμενε μονάχα ως π' ό ν' ά ζυγώσει. Υπολόγισε καλά τ' ό στιγμή π' ό θ' ά τον έφτανε. Και τότε, στή ριψοκίνδυνη έκείνη άστραπή του χρόνου, ένα παίξιμο ματιού, σπιρούνισε γενναία τ' ό λαστιχένιο Άστρίτη, τ' ό τίναξε έπίτηδες τ' ά ρέτενα και τ' όν έκανε ν' ά πηδήξει σ' ά λαγός λ' ό.

Οί δυο καθαλλάρηδες διασταυρώθηκαν στ' όν άέρα. Ο άγκώνας του Ρωμιού π' ό έξοφρατα τ' όν άτσαλένιο άγκώνα του Φράγκου κι' άντιπέρασε. Ύστερα, έκανε μιά άπότομη στάση, ένα έπικίνδυνο κάρφωμα του Άστρίτη στ' ό λαμπερό δρόμο και, δίχως ν' άφήσει τ' ό κορμό στ' όν ίππότη ν' ά προσανατολιστεί, ξαναπήδηξε κοντά του, πέρασε δεξιά, γύρισε ζερβά, τ' όν έφερε βόλτες, ζύγωσε, λόξεψε, τ' όν άχτηκε, ίδιο σκυλί π' ό παίζει χτυπώντας χάμου τ' ά πισινά του πόδια και τ' όλ' έ με κύκλους άπίθανους, ~~καλπάζοντας~~, ζαλιστικούς, τ' ό θ' ά ρ' ό λαχανιασμένο άλογο του Φράγκου.

Ο κλεφτοπόλεμος είταν από πάντα ή άσυναγώνιστη τέχνη του Ρωμιού. Ο Νικηφόρος, σαν είδε τ' όν αντίπαλό του σκοτισμένο κι' άνίσχυρο ν' ά τ' όν προσβάλει σ' ά σοβαρά, θ' ήρθε μιά διασκεδάση σ' ό τ' ό το παιχνίδι. Κρατήθηκε κοντά του μόνον όσο τ' ό χρειάζότανε για ν' ά τ' ό ξυπνάει από καιρό σ' ά καιρό τήν έλπίδα ή τ' ό φούρκα. Σ' ά τελευταία, θ' έλ' όντας ν' ά ξεμπερδέψει μ' ά για καλά, και ξεροντας π' ός τ' ό κοντό του τ' ό σπαθί θ' ά είταν άδύνατο ν' ά χτυπήσει σ' ά σοβαρά τήν πανοπλία του έχθρου του, τ' όν έφερε βόλτα από πίσω και θ' έβησε φευγαλέα τήν πλατεία λεπίδα σ' ά καπούλια του άλόγου του.

Τ' ό ~~αμύρε~~ ζώο κάθησε σαν τ' ό ακισμένο ~~π' ό~~ πισινά. Μαζί, ό ίππότης π' ό δέν όπολόγισε τ' ό τήν άπότομη καθόληση, βρέθηκε άνασκελωμένος στ' όν άέρα. Τ' ό κορμί του τουμπάρισε κατά πίσω, τ' ά άλύγιστα ποδάρια του σηκώθηκαν στ' όν άέρα, μπ' έ- έκανε σ' ός σκάλες τ' ός έλλας, σπαρτάρισαν γελοία μ' ά στιγμή κι' όστερα, άλογο, άναβάτης, πανοπλίες, σπαθιά, κυλίστηκαν σωρό κουβαρί μέσα σ' ός λάσπες.

Όλα τούτα είχανε γίνει σύντομα, άπανωτά, μέσα σ' ά μιά γυροβολή από λαχανιάσματα και

προσπίνα.

χτύπους. Ὁ ἄλλος Φράγκος, ὁ σύντροφός τοῦ νικημένου, σὸ μεταξὺ τοῦτο εἶχε κρατηθεῖ σ' ἀπόστασι. Θέσ ἀπὸ ἐκπληκτικῆς περιέργειας νὰ ἰδεῖ τί θ' ἀπογίνει, θέσ γιὰ τὸ νόμισε περιττὸ νὰ βοηθήσῃ τὸ σύντροφό του, ποὺ δὲν τὸ φανταζότανε ποτὲ νὰ μὴ θγεῖ νικητῆς, ἔμεινε μακριὰ, ἀκίνητος, νὰ κοιτάζῃ τὴν παράδοξή μονομαχία. Ὅμως, ὅταν εἶδε τὴν ἀνέλπιστή νίκη τοῦ Ρωμιοῦ, κατάλαβε πὼς ἡ μικρὴ τούτη περιπέτεια δὲν εἶτανε κι' ὁλότελᾶ ἕνα παιχνίδι. Ἐξαγριωμένος γιὰ τὴν ταπεινώσῃ πού εἶχε πάθει ἔτσι ξαφνικά κι' ἀνάρμοστα ἡ φυλὴ του, βύθισε τὰ σπιρουνία στὴν κοιλία τοῦ ζώου του, ἔσκυψε μπροστὰ καί, σηκώνοντας στὸν ἄέρα τὸ σπαθί, ἦρθε σὰν τὸν κεραυνὸ νὰ πέσει στὸ Σγουρὸ ποὺ στριφογύριζε ἀκόμα γύρω ἀπὸ τὸ πεδίο τοῦ θριάμβου του.

Ἰσὶα πού πρόφτασε, ὁ Νικηφόρος, νὰ ξεφύγῃ τὸ φοβερὸ τὸ χτύπημα, μ' ἕνα ἀπὸ τὰ γυναικίδια λυγίσματα τῆς μέσης τοῦ Ἀστρίτη. Μὰ ὁ δευτέρος ἀντίπαλος εἶταν ἀπειρα πρὶν εὐκίνητος καὶ ταχύς ἀπὸ τὸν πρῶτο. Δίχως νὰ παρασυρθεῖ ἀπὸ μιὰ ὀρμὴ παράφορη, πού θὰ τὸν ἔφερνε μακριὰ, ἔκανε μιὰ κανονικὴ βόλτα μὲ τ' ἄλογό του, κ' ἦρθε νὰ θγεῖ κατάντικρυ στὸ Σγουρὸ ποὺ ξεμάκραινε τριποδίζοντας. Τὴν ἴδια στιγμή, ἀπὸ πέρα, φάνηκε ν' ἀρχεῖται καλπάζοντας κι' ὁ μακρυνὸς, ξανθὸς καθαλλάρης.

«Τώρα εἶμαι χαμένος», συλλογίστηκε ὁ Ρωμιός. «Χαμένος γιὰ καλὰ». Μ' ἕνα Φράγκο ἀπομονωμένο μποροῦσε ἴσως - ἴσως ἀκόμα νὰ τὰ θάλει. Ἀλλὰ μὲ δυό, εἶτανε τρέλλα καθαρὴ. «Ἐδῶ τελειώνει τὸ ταξίδι μου», συλλογίστηκε μηχανικά, μὲ εἰρωνεῖα πικρὴ. Καὶ στάθηκε ἀσάλευτος, σφίγγοντας νευρικά τὰ ρέτενα, νὰ περιμένῃ πεισματωμένους τὸ μοιραῖο.

Τότε εἶναι πού ἔγινε κάτι ἀπὸ τὰ πιὸ ἀναπάντεχα, τὰ πιὸ καταπληκτικὰ πράγματα πού τοῦ εἶχανε τύχει στὴ ζωὴ του. Ὁ πρῶτος καθαλλάρης τὸν ἐξύγωνε ἀργά, φερμάροντας τὴν κατάλληλη στιγμή γιὰ νὰ ὀρμήσῃ. Ὁ δευτέρος ἐρχότανε ξοπίσω καλπάζοντας, μὲ χαμηλωμένη τὴ μακριὰ κι' ἀστραφτερὴ τοῦ λογχι, καὶ τὰ ξανθὰ, πουπουλένια του μαλλιά, ἀπλώνονταν, κυμάτιζαν, σκορπίζονταν στὸν ἄνεμο σὰν δυό χρυσὲς φτεροῦγες. Μὲ τὸ ρυθμὸ τοῦτον, ἡ ἀπόστασι ἀνάμεσα στοὺς δυό ξένους εἶταν ἐπόμενο νὰ λιγοστεύῃ γοργά. Ὅταν ὅμως ἔφτασε στὸ ἐλάχιστο, καὶ λίγα μόλις βήματα μακριὰ ἀπὸ τὸ Νικηφόρο, Φράγκος, πού ἄκουγε θέβαινα τὸ ποδοβολητὸ τοῦ ξένου ἀλόγου πίσω του, κοντοστάθηκε, στράφηκε μὲ κάποιαν ἀπορία καὶ κοιτάζε τὸν ξανθὸ καθαλλάρη πού τὸν πρόφτανε.

Τὴν ἴδια στιγμή, ἡ τεντωμένη λόγχι χτύπησε δυνατὰ τὴν πανοπλία του, ὁ τρανταγμὸς τσάκισε τὰ λουριά τῆς σέλλας κι' ὁ ἔχθρος τοῦ Σγουροῦ θρέθηκε, μὲ τὴ σειρὰ του, ριγμένος κεραυνόβολα καταγῆς.

Κατάπληκτο τὸ παιδάριο σήκωσε τὰ μάτια καὶ κοιτάζε τὸν ἀναπάντεχο σύμμαχό του. Εἶταν ἡ πρώτη φορὰ πού τὸν ἔβλεπε κατὰ πρόσωπο. Ἀσάλευτος, σὰ μαρμαρωμένος πάνω στὸ ἄσπρο τοῦ ἄλλο, πού εἶχε τὸ μέτωπο *συνιδρυτό*, ὁ ξένος ἱππότης στεκότανε μὲ τὰ μάτια χαμηλωμένα, τὸ δεξιὸ χέρι κρεμασμένο, τὴν αἰχμὴ τῆς λόγχης ἀκουμπισμένη στὴ γῆ. Τὸ πρόσωπό του εἶτανε νεανικὸ, σχεδὸν ἐφηβικό. Ὅμως εἶχε μιὰν ἔκφραση θαθεῖα σοβαρή, σεμνότητα μαζί καὶ συλ-

λογή, κ' ἡ ἡρεμὴ τῆς περίσκεψις ἄπλωνε ἕνα φέγγος ἀγνότητος θαμπό, πάνω στὸ καθαρὸ μέτωπο, τ' ὠραιόμένο ἀπὸ τὶς δυό ἀστραφτερές μετάλλινες φτεροῦγες.

Ὁ νικημένος Φράγκος δὲν ἔχασε καιρὸ. Πολὺ πρὶν νευρωμένος κι' εὐλύγιτος ἀπὸ τὸ σύντροφό του, κατάφερε μὲ δυό ἐπιτήδεια κολουριάσματα τῆς μέσης νὰ σηκωθεί στὰ πόδια του. Εἶταν ἡ στιγμή πού οἱ δυό νέοι, οἱ καθαλλάρηδες, στέκονταν ὁ ἕνας ἀγνάντια στὸν ἄλλο σιωπηλοὶ κι' ἀκίνητοι. Τράβηξε κάτω ἀπὸ τὸ πεσμένο ἄλογο τὸ σπαθί του, ζύγωσε μὲ βήματα λαθραῖα τὸν ξανθὸν ἀγνωστο καί, ταχύς, τοῦ κατέβασε χτύπημα πελεκητὸ πάνω στὸ δεξιὸ τὸ μπράτσο.

Ὅμως, ὅσο ἀσάλευτος καὶ ἡρεμος ἔμοιαζε ὁ ξένος, τόσο ὁ νοῦς του θρискόταν ἀδιάπτωτα ἐξυμνῶς κ' ἡ σκέψις του γοργή.

Τὴν ἴδια στιγμή πού κατέβαινε καὶ τὸ σπαθί, τράβηξε τ' ἀριστερὸ πόδι *ἔγινε πάνω ἀπὸ τὸν ἀντίπαλό του,* ἀπὸ τὴ σέλλα, γλύσθηκε κάτω ἀπ' ἄλογο καὶ θρέθηκε ὀρθός, ψηλὸς κι' ἀτσαλωμένος, δίπλα του.

Εἶτανε τώρα ἀντιμέτωποι, πεζοὶ κ' οἱ δυό τους. Πέταξε χάμου τὴ λόγχι τοῦ ὁ νικητῆς καὶ τράβηξε τὸ σπαθί του. Ἡ μονομαχία ἀρχισε ἀπὸ κοντὰ, σχεδὸν σῶμα μὲ σῶμα, μὰ γρήγορα ὁ νικημένος θρέθηκε στὴν ἀνάγκη νὰ ὑποχωρήσῃ. Τὰ δυό θαρεῖα σπαθιά ἀνεβοκατέβαιναν μ' εὐκίνησια στὸν ἄέρα, χτυπούσανε μὲ τὴν κόψη ἢ μὲ τὸ πλατὺ πάνω σὲ κομμάτια πανοπλίας γλυστερά, μὰ πάντα τὸ πλέξιμό τους κατὰφερνε ὥστε νὰ λιγοστεύῃ ἡ ὁρ-

μὴ τους. Ἀπορημένος ὁ Σγουρος, πρόσεξε πὼς ὁ προστάτης του δὲν πάσχισε νὰ λαθῶσῃ τὸν ἐχθρό του. Μὲ ψυχραιμία ἀκλόνητη κι' ἐπιδέξια, τοῦ ματαίωνε τὰ χτυπήματα, τὸν ἀπομάκραινε ὅταν καταφερνε νὰ πλησιάσῃ καὶ δίχως μεγαλὸν κόπο, ἴσως καὶ στήτος, στρεφότανε στὸν τόπο, γύρω ἀπὸ τὸν ἑαυτό του, σταυρώνοντας τὸν ἄέρα μὲ τὴ λεπίδα τοῦ ἢ διαγράφοντας κύκλους λαμπεροὺς γύρω ἀπὸ τὸ ἀτομό του.

Ἰσως θὰ κρατοῦσε ὥρα ἡ μονομαχία τούτη, ὅπου ἡ ψυχραιμία κ' ἡ δεξιωσύνη ἰσοφάριζαν θαυμαστὰ τὸ πείσμα καὶ τὴν ὀρμητικότητα, ἂν δὲν ἐρχότανε νὰ μεσολαθῇ ἕνα γεγονὸς ἀπὸ τὰ σπάνια ἐκεῖνα πού σὲ κάνουνε νὰ πιστεύεις στὴν ὑπαρξὴ τῆς πιὸ σκοτεινῆς κι' ἀνήμερης μοίρας. Σὲ μιὰ στιγμή πού ὁ ξανθὸς ξένος, ζητώντας ν' ἀπομακρύνῃ πάλι ἀπὸ κοντὰ τοῦ τὸν ἀντίπαλό του, σχεδίαζε ἕνα προσηματικὸ χτύπημα κατακέφαλο, κι' ὁ δευτέρος τὸ ἀπέκρουε μὲ τὸ σπαθί του σηκωμένο πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι, τὸ σπαθί τοῦτο ἔσπασε. Ἐσπασε ὅπως πολὺ σπάνια μπορεῖ νὰ σπάσῃ μιὰ λεπίδα τόσο χοντρή καὶ πλατεῖα, καὶ τὸ ξερό τῆς αὐτὸ τσάκισμα εἶχε κάτι τὸ ἀσυμβίβαστο σχεδὸν μὲ τοὺς φυσικοὺς νόμους, ἐκείνους τοὺς ἀσπίστο πού εἶναι στὴν ἀνθρώπινη πείρα γνωστοί.

Θάλεγες γιὰ μιὰ στιγμή πὼς, φευγαλέο κι' ἀόρατο, πέρασε ἀπὸ τὸν ἄέρα τὸ γνέψιμο μιᾶς δύναμης *ἀνέβηκε καὶ μέγιστος.*

Ἰὸ σπαθί τσάκιστηκε, τὸ ἄλλο κατέβηκε, ράϊσε τὸ κράνος, κι' ὁ Φράγκος, κρεμόντας θαρεῖα τὰ χέρια, *ἔγινε* λύγισε τὰ γόνατα καὶ κυλίστηκε κουβαριασμένος χάμου.

Ἡ σπαθιά τούτη σὰ νάχε κόψῃ μαζί καὶ τὸ μαγνάδι τῆς ἀταραξίας πού ἔδενε τὸ νικητῆ. Ἀλαφιασμένος, χλωμός, πέταξε τὸ σπαθί του καὶ πήδηξε κοντὰ στὸ λαθῶμένο. Γονάτισε χάμου, ἔ-

κοπα από μακρὰ κ' ἀθέβαια
μηνύματα, προαισθήσεις σκοτει-
νές, ἀνήσυχια σημάδια γιὰ τὸ μέλ-
λον.

Τὸ λέγανε «Μυστρά». Τ' ὄνο-
μα τοῦτο δὲν εἶναι ρωμέικο, ἀλλὰ
οὔτε κ' ὁ πρῶτος κτητορας, πού
ἔλαβε τὸ ~~κωνσταντινικόν~~ ἐκεῖνο ἀν-
τέρισμα τοῦ Ταυγέτου σὲ κάστρο
κ' ὕστερα πολιτεία, εἴτανε Ρω-
μῖός. Γυρίζοντας ἀπὸ τὴν πολιορ-
κία τῆς Μονεμβασίας, ἔδω καὶ
σαρανταδύο χρόνια, ὁ Γουλιέλ-
μος Βιλλαρδουῖνος, εἶχε ζητήσει
νὰ τοῦ δείξουνε κάποιον μέρος κα-
τάλληλο γιὰ νὰ ~~ἐκτινάξουν~~ κρα-
ταὶ δυναμάρ. Τοῦ δείξανε, στὰ
περίχωρα τῆς Λακρεμονίας, τὸ ἔ-
να ἀπὸ τ' ἀντιστύλια ~~ἐκεῖνα~~ ποὺ
στέκονται παραταγμένα, ~~ἐν τῇ~~
~~ἐκείνῃ~~ δὲ δόρυφοροι βασιλι-
κῆς πομπῆς, μπροστὰ στὴ μεγα-
λειότητα τοῦ Ταυγέτου. Ἰὸ ρω-
μέικο ὄνομά του εἴτανε Μυτση-
θρᾶς. Ὁ Γουλιέλμος ὁ Βιλλαρ-
δουῖνος τὸ στεφάνωσε μ' ἀτράν-
ταχτο δυναμάρ, μὰ δὲν ἀξιώθη-
κε νὰ τὸ χαρεῖ. Στὴ μάχη
τῆς Πελαγονίας, μαζί με τὴν ἑ-
λευθερία του, ~~ἀπὸ τὸν~~
τοῦ Μιχαὴλ Η', ἔχασε καὶ τέσσε-
ρα ἀπὸ τὰ μεγάλα του τὰ κά-
στρα.

Ὁ Μυστράς ἔγινε ρωμέικος,
ἀκρίτας νότιος, ἐρημικός,
σὰ ναυαγὸς γαντζωμένος ἐπιμο-
να ~~στὴν~~ θράχο, ἐνῶ γύρω τὸν
περιτριγνίζει τὸ πέλαγος τῆς
φραγκίας, ὁ Μοριάς ~~ἀντιστά~~
πρίγκηπάτο τῶν Βιλλαρδουῖνων.

Ἐπειὴ λοιπὸν ἀνήσυχαστικὴ
καὶ ~~καταστροφικὴ~~ ~~ἐστὶν~~ ἡ Μυστρά, ἀπὸ
ἐκεῖναι ποὺ δὲν ξέρεται κανένα ποτὲ ποῖο
στόμα τίς φέρνει. Ἡ ἐπικοινωνία
μετ' τὸ κέντρο τῆς αὐτοκρατορίας
δὲν εἴταν ἄμεση. Γιὰ νὰ σταλεῖ
μαντατοφόρος στὴ βασιλεύουσα
ἢ ἀπὸ τῆ βασιλεύουσας, θάπρεπε
νὰ περάσει ὅλες τίς φραγκικὲς ἐ-
πικράτειες τῆς Ἑλλάδος ἢ νὰ
ταξιδέψει μέρες καὶ μέρες μετ'
πλοῖο στὸ ἀνήσυχον Αἰγαῖο. Ὡς-
τόσο, ἀπὸ κάμποσα χρόνια, εἰρή-
νη βασιλεψε, συνθηκολογημένη,
ἀνάμεσα σὲ Φράγκους καὶ Ρωμι-
οὺς. Ὁ ἀντρας τῆς πρίγκηπας-
σας Ἰσαβέλλας, ὁ Φλωρέντιος
ντ' Αἰνῶ, εἶχε ζητήσει ἀπὸ
τὸν Ἀνδρόνικο Παλαιολόγο, κ' ὁ
αὐτοκράτορας, πού πρῶτ' ἀπ'
ὅλα ἤθελε τὴν ἡσυχία του, τὴν
τόσο εὐνοϊκὴ γιὰ μεταφυσικά
κουδεντολογήματα καὶ θεωρητι-
κὲς συζητήσεις, ὀλοπρόθυμα τὴν
εἶχε δεχτεῖ.

Ὁ Μυστράς, ἀπομακρυσμένος
ἀπὸ τὸ κέντρο καὶ γιὰ ~~κατ'~~
ἀνάγκη λίγο - πολὺ αὐτοκέφαλος,
ἐνῶθε ~~ὅλες~~ τίς συγκινή-
σεις καὶ τίς ἀγωνίες τῶν ἁμεσῶν
εὐθυνῶν. Ἐχοντας γιὰ διοικητὴ
ἕνα στρατηγὸ πού ἡ βασιλεύου-
σα ἔστειλε μετ' περιθώριο ὑπηρε-
σίας ἕνα χρόνο ~~καὶ~~
~~ἐπὶ~~ τὴν «κεφαλὴ» τὸ
ρωμέικο κρατίδιό τοῦ φραγκο-
κρατημένου Μοριά, ζοῦσε τὴν ἀρ-
χοντικὴ καὶ ριψοκίνδυνη ζωὴ πού
ταιριάζει σὲ κάθε ἀνεξαρτησία.

Τὴ νύχτα ~~ἐκείνη~~ τοῦ φθινοπώ-
ρου, τὴ θροχερὴ καὶ κρύα, ~~ἐν~~
ὁ πρῶτος μαντατοφόρος ξεπρό-
βαλε καλπάζοντας ~~ἀπὸ~~
μπροστὰ στοὺς ~~ἀντιπάλους~~
~~ἀντιπάλους~~, κάτω - κάτω, στὰ ριζὰ τοῦ
θράχου, ἕνα συμβούλιο ἑκτακτο
εἶχε γίνει ἀπάνω, στὸ διοικητήριον.
Ἡ «κεφαλὴ» ~~ἐκεῖνη~~ ~~ἐκείνη~~
Κατάσκοποι, ἑξαποσταλ-
μένοι ἀπὸ τὸ Μυστρά ἔδω κ' ἔλα-
βαν γυρίσει ~~ἀπὸ~~ φέρνοντας
~~ἀπὸ~~ τὸν πρίγκη-
πα Φλωρέντιος, πού ἀπὸ καὶρὸ
ἐτοιμαζότανε νὰ ταξιδέψει στὴ
Νάπολη γιὰ νὰ ἐπισκεφτεῖ τὸ
βασιλεῖον τῆς Κά-

καὶ μεταμόρφωσε

ἰστίου

αὐτὸ

κινεῖται ἀπὸ

παίρνει καὶ ποίαν

ἐπὶ τὴν

ἴσχυ

ἰσχύ

ἡ εἰρήνη τῆς

τοῦτο

ἰσχύς

βρίσκουνε ὁ δὲ δυνατὸς

ἡ προοριζόμενος

ἡ γὰρ τῆς

ρολο, εἶχε ~~ἐκείνη~~ ἑαφνικά ἀνα-
βάλλει αὐτό του τὸ ταξίδι. Λόγος
πειστικός κανένας δὲν παρουσια-
ζότανε γιὰ αἰτία ~~τῆς~~ ἀνα-
βολῆς. Ὅμως, ἀντίθετα, μαντα-
τοφόροι ἑκτακτοὶ εἶχανε ἑξαπολυ-
θεῖ ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα τοῦ
πρίγκηπάτου σ' ὅλους τοὺς με-
γάλους θαράνους καὶ φλαμπου-
ριάρηδες ἱππότες τοῦ Μοριά, με-
δηγίες μουσικὲς καὶ τὴ φανερὴ
πρόσκληση νὰ ἔρθουν ~~ἐκεῖ~~
θιαστικά στὴ συγκαλούμενη ἀπὸ
τὸν πρίγκηπα μεγάλη κούρη.

— Ὁλη-ξέρουμε πὼς μιὰ τέ-
τοια πρόσκληση σημαίνει πόλε-
μο, εἶπε ὁ στρατηγὸς φέρνοντας
τὸ λαμπερὸ του βλέμμα γύρω,
κάτω ἀπὸ τὰ σφιγμένα παχὺὰ
φρύδια του. «Ὁ μέγας κοντό-
σταυλος τῆς Ἀχαΐας ἔφτασε ἀνα-
πάντεχα στὴν Ἀνδραβίδα προ-
χτὲς τὸ πρωῒ».

Κοίταξε γύρω του, τοὺς συμ-
βουλάτορες πού στέκονταν θου-
βοί, μαρμαρωμένοι πάνω στὰ θα-
ρεῖα ἐξόχια ~~ἐκείνη~~ τους. Εἴ-
ταν ~~ἐκεῖ~~ ἔντεκα. Στὰ τρα-
πηλινὰ καὶ ~~ἐκείνη~~ τους πρό-
σωπα ἡ ἐγνοία ἔριχνε σκιὰς
~~ἐκείνη~~ ζαρώματα ~~ἐκείνη~~ ἀ-
νησυχίας. Οἱ κίτρινες γλῶσσες
τῶν λύχνων, ~~ἐκείνη~~ ἀκούσαν
ἀκούσανε κ' αὐτὲς, τεντώθη-

καν πρὸς τὸ ταβάνι καὶ φτύσανε
μαύρη, πνιγερὴ καπνία.

Ὁ κόμης τῆς κούρης ἔκουφε
πρῶτος τὴ σιωπὴ:

— Ἡ εἰρήνη ἔχει ὑπογραφεῖ
ἀπὸ τὸν πρίγκηπα Φλωρὰν κ' ἀ-
πὸ τὴν ἀγιότητά του τὸ βασιλεῖα ~~τῶν~~ Ρωμαίων,

~~ἐκείνη~~ ~~ἐκείνη~~ πῶς κανέ-
νας ἀπὸ τοὺς δύο συμβαλλόμε-
νους δὲν ἐμποδίζεται νὰ ~~ἐκείνη~~ ἐ-
νισχυθῇ ~~ἐκείνη~~ τοῦ ἄλλου.

Ὁ στρατηγὸς ~~ἐκείνη~~ τὸ ἀ-
γριεμένο μάτι του στὸ μάλισσρό
του χέρι πού ἀκούμποῦσε πάνω
στὸ τραπέζι, θαρὺ. Μετ' ὁ μεγάλο
καὶ χοντρὸ δαχτυλίδι του, σύμβο-
λο/ἐξουσίας, χτύπησε μιὰ, δύο,
φορὲς τὸ ξύλο, κ' οἱ ~~ἐκείνη~~ κρότοι
τῆς ἀμνηχανίας καρφώθηκαν κά-
τω ἀπὸ τὰ λόγια του, ξεροί.

— Ποιὸς εἶναι ὁ ἐχθρὸς; ρώ-
τησε ἀόριστα, σὰ νὰ φοβότανε τὰ
λόγια του ὁ δρουγγάριος τῆς
βίγλας.

Εἴταν ἕνας ἀντρας πανύψηλος,
καὶ ξερακιανός. Τὰ σταχτιά, ἀ-
χρῶμα σχεδὸν μάτια του, ἀπόφα-
γαν ταραγμένα τὸ ἀνυπόμονο
βλέμμα τοῦ στρατηγοῦ, πού τὰ
ζητοῦσε.

— Ὁ δεσπότης Νικηφόρος!, εἶ-
πε ἡ κεφαλὴ μετ' νευριασμένο πεί-
σμα.

— Εἶναι ἀνίσχυρος...

— Εἶναι πανίσχυρος! Τοῦ ὑπο-
σχέθηκε συμμαχία ~~ἐκείνη~~ ὁ
Ἰωάννης ὁ νόθος.

«Ὅλοι σηκώσανε τὰ κεφάλια.
Ἐντεκα ζευγάρια μάτια, εἰ-
κοσιδύο ἀστράπες, ἀντικαθρέφτι-
σαν τὸ φῶς τῶν λύχνων. Ὁ δού-
κας τῶν Νέων Πατρῶν λοιπὸν ξε-
σηκωνόταν ἀκόμα μιὰ φορὰ γιὰ
νὰ χτυπήσει ἐπίβρυλα τὴ μάννα
ρωμιόσυνη».

— Οἱ ἐξπλοράτορες φέρανε τὸ
μαντάτο σήμερα πρωῒ, εἶπε ὁ
στρατηγὸς δαγκώνοντας λοεὰ τὸ
χεῖλος καὶ τὰ γένεια του. Στὴ
θάλασσα καὶ τὸ θουνὸ ὁ δούκας
Ἰωάννης ξεσήκωσε φοροῶτο ἀνή-
μερο γυρεύοντας νὰ πάρει ἐκδί-
κηση γιὰ τὸ φυλακισμένο γιό του.
Αὐτὴ εἴταν ἄλλη ἱστορία, ἀπὸ
τίς μυσερὲς ἐκεῖνες καὶ κουτοπό-
νηρες τοῦ κυρ' Ἀνδρόνικου τοῦ
Παλαιολόγου! Στὴν πεισματάρη
λύσσα του νὰ ἐξοντώσει τὸ φοβε-
ρὸ δοῦκα τῶν Νέων Πατρῶν, τὸν
αἱματόχαρο ἀντίπαλο τοῦ μεγα-
λοῦ του πατέρα, ἡ ἀγιότητά του
ὁ βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτορας

ἰσχύς
τὴν δὲ
ἰσχύς

κατέβαρε

τῆς

Ρωμαίων είχε σκεφτεί, παραζα-
λισμένος από τὸ φόβο του, νὰ
βάλει σ' ἐνέργεια, δίπλα στὴ θία
καὶ τὴν κατεργαρία. "Ετσι, ἐνῶ
ξαπόστασε ὀδόντα καράβια καὶ
φουσατο μὲ τὸν Ταρχανιώτη καὶ
τὸν Ἀλέξιο Ραούλ νὰ χτυποῦ-
νε φανερά τὸν ὁμόφυλο ἐχθρό
του, σύγκαμα ἐρχότανε καὶ σὲ
συνεννόηση μυστική μὲ τὴν πρώτη
Ξαρδέρφη του, τὴ βασίλισσα τῆς
Ἡπείρου Ἄννα τὴν Κατακουζή-
νῃ. Ἀπ' αὐτὴν ζητοῦσε νὰ τοῦ πε-
τύχει, μὲ τὸ γυναῖκειο της τὸ δό-
λο, ὅ,τι ὁ ἀντρίκιος πόλεμος τοῦ
ἄλλου ἀθέβαιο καὶ σκοτεινόν: Τὸ
ξεθεμελίωμα τοῦ ἀντιπάλου...

Ἡ Ἄννα ἔβαλε σ' ἐνέργεια τὰ μέσα της, τὰ θηλυκά. Ὁ Ἰωάννης ὁ νόθος εἶχε γιό, κ' ὁ γιὸς αὐτοῦ ἀρχίζε νὰ παίρνει ἀνάστη-μα ἀνησυχαστικό, ἀντάξιο τῶν πρώτων χρόνων τοῦ πατέρα. Ὁ κυρ-Ἀνδρόνικος ἔδλεπε συχνὰ στοὺς καλογερικοὺς ὕπνου του, τὸ νεαρὸ Μιχαὴλ νὰ ὤφωνεται αὐθάδης κ' ἀπειλητικὸς μπροστὰ στὴ μακάρια σκιά τοῦ ἀναπαυτι-κοῦ του θρόνου. Ἦξερε ἀπὸ πεί-ρα γενεὸν ὅτι τ' ἀνήσυχα αὐτὰ παιδιά θεριεύουν γρήγορα, πὼς ἡ ἀνάπτυξή τους εἶναι ἐπικίνδυ-νη γιὰ ὅτι ἥσυχο κ' ἀνέμελο ζῇ υἰσταζόμενα μὲ τ' ὄνειρο τῆς ἀ-πραξίας.

Λοιπόν, ἀπὸ τῆς ἐξιδέρφης τοῦ
τὴν κατακουζηνῇ ἤθελε τοῦτο·
ἀκριθῶς νὰ τοῦ ἐξασφαλίσῃ;
Ὁ Μιχαήλ. Κ' ἡ εὐχή του, ἡ φι-
λόνομη, εἶτανε δικηο καὶ ὀρθο νὰ
πιάσῃ...

Ἡ Κατακουσινή ξεγέλασε τὸ Μιχαήλ. Τὸν ἐμπλέξε στα δίχτυα κάποιου συνοικέσιου υποθετικοῦ μὲ μιὰ ἀπὸ τὶς θυγατέρες της, τὸν μώρανε, τὸν κοίμισε, κ' ὕστερα τὸν παράδωσε δέσμιο στα νύχια τοῦ ξαδέρφου.

Τούτη τὴν προδοσίᾳ τῇ νόμι-
μῃ, ζητοῦσε τώρα ὁ γερο-δού-
κας καὶ πατέρας, ὁ παράνομος,
να ἐκδικήσῃ.

— Ἡ Κατακουζηνή γελάστηκε στὶς ὑποθέσεις της, εἶπε δὲ στρατηγὸς, παίρνοντας κατὰ καθήκον τὸ μέρος τοῦ εὐσεβέστατου δυνάστη. Ὁ Ἰωάννης πῶς, σ' ἀνταμοίωθι γιὰ τὴν ὑπηρεσία της, ἡ ἀγιότητα τοῦ θά πάντρευε τὴν κόρη της μὲ τὸ γιό του. Τώρα μανιανισμένη γιὰ τὴν προσβολή, βάζει τὸ Νικηφόρο νὰ χτυπήσει τοὺς Ῥωμαίους, καὶ γίνονται φίλοι οἱ παλιοὶ ἔχθροί. Ὁμοῦς ὁ Ἰωάννης δὲ νόθος εἶναι σύμμαχος ὕπουλος. Θὰ τὴν πληρώσει, λέω μὲ τὸ νοῦ μου, μιά μέρα τὴ βασιλίсса γιὰ τὸ παλιό του χρέος.

Καὶ γέλασε πλατειὰ καὶ ἄχα-
ρα, μὲ τὸ δυσάρεστο στρατιωτι-
κό του γέλιο.

«Ολοι άνδρασαν, εξαλαφρωμέ-
νοι. Από ήμέρες ή άγωνία συνεί-
χε τίς ψυχές τους, λιώνοντας τά μέ-
τωπα. Ξάφνου, εκεί που ό κόμη ή
της κούρτης άνοιγε τό στόμα του
■ ■ ■ ■ ■ μιάν αναφορά γιά τίς
στρατιωτική κατάσταση των
Φράγκων, ένας καλπασμός άγρι-
ος και λαχανιαστός άκούστηκε
έξω στο δρόμο ν' άνεβαίνει, σαν
κι' ό καθαλλάρης που έφτανε έ-
τσι μέσα στην νύχτα να ξεπεταγό-
τανε μέσ' από τίς πύλες του "Α-
διδ. Τά πέταλα του άλόγου του
πλατάγιζαν στά νερά της θρο-
χής μέ μεταλλικό κρότο, και τό
ρουθούνισμά του τό θίαίο ■ ■ ■
■ ■ ■ ■ ■ άνήμερο ρυθμό.

—Θάχουμε νέα, εἶπε ὁ στρατη-
γὸς καὶ σηκώθηκε ταραγμένος,
δέξιος.

Ὅλοι τὸν μιμήθηκαν. Οἱ πνιγμένοις κραυγὰς τῶν σκοπῶν ἀκούγονταν μουντὰ ἔξω, στὴ νύχτα.

Στὸ μικρὸ διάστημα τῆς σιω-
πῆς ποὺ μεσολάβησε, ὅλων τὰ

Θλέμματα ^{καρφωμένα}
στην πόρτα. Άνοιξε, κι' ὁ ἀξιω-
ματικός του μπήκε: ~~ἀνταποφύγε~~
— Μαντατοφόρος ἀπὸ τὴν "Η-
πειρο, ^{ἀνταφύγε}
— Νᾶρε!

Μπήκε ο άνθρωπος. Είτανε νέος, με τὰ μαλλιά ανάστατα καὶ κολλημένα στὸ μέτωπο ἀπὸ τὴ βροχή, τὰ ρούχα του μουσκιδι. Ἐφερνε μαζί του μιὰ μυρωδιά ὑγρασίας, περονιαστή, καὶ σταύλου.

Ξανακάθισαν. Ὁ στρατηγὸς
ἔγνεψε στὸ μαντατοφόρο νὰ ζυ-
γώσει.

- Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι;
- Ἰσαίᾳ ἀπὸ τὰ Γιάννενα.
- Πόσες μέρες ἔκανες;
- Τρεῖς μὲ τὸ φαρί, μισὴ μὲ θάρκα.
- Τὸ μαντάτο σου;

— Ὁ δεσπότης Νικηφόρος κ' ὁ Ἰωάννης ὁ νόθος νικήθηκαν κοντὰ στὸ Ζητοῦνι.

Θριαμβίζοντας ο σούσουρο ~~ακού-
θηκε~~ γύρω από το τραπέζι. 'Ο
δουκάριος της θύλας χαμο-
γέλασε από τὸ ὕψος τοῦ ξυλια-
σμένου του κορμιού μὲ περιφο-
ρητική αὐταρέσκεια. Εἶχε προ-
μάντσει ὅτι ὁ Νικηφόρος εἶταν
ἀνίσχυρος. 'Ο κόμης τῆς κούρτης
χαίδευε μεγαλόπρεπα τὰ σταχε-
τά του γένεα. Κ' οἱ ἀντικνω-
ρες, οἱ μίνωρες καὶ οἱ δουκατό-
ροι, οἱ παραταγμένοι ὄρθιοι γύ-
ρω στὸς τοίχους, σκύψαν ὁ ἕνας
στὸν ἄλλο κι' ἄρχισαν νὰ φλυα-
ροῦνε χαμηλόφωνα κι' ἐνθουσια-
στικά.

“Ὅμως ὁ στρατηγὸς χτύπησε
 μὲ ὀργή τὴ γροθιά του στὸ τρα-
 πέζι κι’ ὅλοι σάωπασαν.

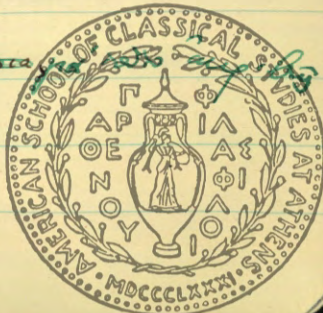
— Τί πανηγυρίζετε; τοὺς ~~ἀντι~~ φέροντας γύρω τὰ λαμπερά ~~μα~~ ~~τα~~ ~~ν~~ ἐνῶ τὰ γένητα του, τὰ φρύδια του καὶ τὰ μoustάκια, τὰ μπερδεμένα καὶ σκληρὰ σὰ σύρματα, μοιάζανε νὰ ὀρθώνονται. Τὰ μοντάξα τοῦτα εἶναι παλιά. Δὲν ἀκούσατε πού τὸν ρώτησα πόσες μέρες ταξίδεψε; Οἱ δυὸ δεσποτὲς νικήθηκαν ἀπὸ τὸ φουσατο τοῦ θαυιλέα πρὶν τέσσερες μέρες. Ὅμως, προχθές τὸ πρωτὶ, ~~ὁ~~ Φράγκος κοντάουλος ἔφατσε ἀναπάντεχα στὴν Ἀνδραβίδα, καὶ τοῦτὴ τὴν στιγμή, οἱ δώδεκα θαρώνοι, οἱ φλαμπουράρηδες, ὅλοι οἱ ἱππότες κ' οἱ σεργέντες τοῦ Μοριά ξεσηκώνονται καὶ ~~οἱ~~ ~~ἐκ~~ νὰ δώσουν ἀπόκριση στὸ κάλεσμα τοῦ πρίγκηπά τους. Κάτ' καινούργιο μεσολάβησε, πού ἐμεῖς δὲν τὸ ξέρουμε. Οἱ Φράγκοι ἀρματώνονται γιὰ πόλεμο.

Ἔσώπασαν πάλι. Ὅσοι εἶχανε
 θιαστέι να ὑπερβάλουνε σὲ θορύ-
 βου, πάσχισαν νὰ γυρίσουν τὴ
 ἐνθουσιαστικὴ τους ἔκφραση σὲ
 περισπούδαστη ἀποφασιστικότη-
 τα καὶ ἔζηλο γιὰ κεραυνόβολη
 δράση. Ὁ δρογγγάριος τῆς βί-
 γλας σήκωσε τ' ἄχρωμα μάτια
 του πάνω στὸ στρατηγὸ καὶ τὰ
 χαμῆλωσε πάλι. Τὰ μάτια αὐτὰ
 γυάλισαν μὲ μιὰ λάμψη κίτρινη,
 κρύα φλόγα ἀντιπάθειας καὶ φθό-
 νου.

Κὁ πρωτονοτάριος, ἔξα γεροντάκι μὲ στερεότυπο κ' ἀνεξήγητο χαμόγελο, ποῦ ἴσαμε κείνη τὴ στιγμή δὲν εἶχε βγάλει ἀπὸ τὸ στόμα του λέξη, εἶπε μέσα στὴ γενικὴ σιωπῇ:

— Μόνον ἡ ἐνδοξότητά του ὁ πρωτοστράτορας λείπει ἀπὸ τὴν ἀποψινὴ συγκέτρωσή μας.

Ὁ στρατηγὸς ἔσμιξε τὰ φύδια ~~του~~ νευρίας. Ἀπὸ τὴν ἀρχῇ τῆς συνεδρίας, εἶχε παρατηρήσει τὴ θραεὶα τοῦτῃ παράλειψη μὰ, ~~ὅσῃδῃ~~ ἴσα ἴσα ~~ἐν~~ ἐνέκωθε ~~ἐν~~ ἀπόφυγε καὶ νὰ τὴ σημειώσει. Ὁ δρουνγάριος σήκωσε γι' ἄλλη μιὰ φορά τὸ κρῦο

θλέμμα του, τώρα νικητήριο.
— Ουκ ἑκατόνταρχος πού στεκο-
τάνανε στὴν πόρτα, ἔσκυψε μέσα
τὴν ἴδια στιγμὴ κ' ἀνάγγειλε μὲ
φωνὴ γεμάτη εὐλάβεια:
— Ἡ ἐνδοξότης σου ὁ πρωτο-
στράτης Σγουρομάλλης.
— Ἐπὶ θῆμα σέλετο καὶ γοργὸ
ἀκουστικὴ στὸ διάδρομο νὰ παρ-
αίκεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΔΕΚΑΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ ΑΙΩΝΑΣ

Ἡ δὲ δεύτερος μαντατοφόρος ἔ-
φτανε κοντά τὰ μεσάνυχτα. Τὴν
ώρα κείνη ἦ βροχὴ, ποῦ εἶχε ἐ-
ναναρχίσει, ἔπερτε δαρτὶ, ἀστραπὲς
πράσινες σπάραζαν τὰ οὐράνια
κι' ὁ Μυστράς δάκρυος, μὲ τὰ
κάμπυσα σπίτνια του καὶ τὴς ἐκ-
κλησίες, ὅλα σκαρφαλωμένα ἀ-
νάκατα στὸν κάθετο σχεδὸν θρό-
νο, εἶχε βουτηχτεῖ στὸν ὕπνο καὶ
τὴν σιωπῇ.

Σταμάτησε κάτω, στὰ ριζά,
φώναξε τὸ σύνθημα νὰ περάσει
καί, με' ἀπορία του μεγάλη, εἶδε
πὼς δὲν τὸν ἄφηναν.

— Μαντατοφόρος από την "Η-
πειρο! ~~Μαντατο~~ ὠρθωμένος πάνω
στὶς σκάλες τῆς σέλλας του. Ἡ
φωνή του ἔσχιζε τὸ σκοτάδι ~~ἐν~~
~~τὴν ἀπογεύματα~~. Εἶτανε μουσκε-
μένος ἀπὸ τὴν βροχή, τσακισμένος
ἀπὸ τὸν κόπο.

Δέν τ' ἀποκρίθηκαν. Πάνω ἀπὸ
τὴν τάπια, κάτι μουρμουρητὰ
μπερδεμένα, ~~ἀκούστηκαν~~. Ὑστε-
ρα ἔπρεπε νὰ ἀφαισίου, καὶ τὴ
~~συνέδρασαν~~ ~~προέβη~~ τὸ μεγαλόφω-
νο κί ἀπέραντο κρουναίσμα
τῆς βροχῆς.

— Ιία τ' ὄνομα τοῦ Ὑψίστου!
φώναξε ἄλλη μιὰ φορά ὁ μαντα-
τοφόρος μὲ παλμὸ σπαραχτικό.
Καὶ τοῦτη τῇ φορά ἡ κραυγὴ
τοῦ ἔμοιασε σάν ἐπίκληση ναυα-
γοῦ ποὺ χάνεται μέσα στὴν τρι-
κυμία.

Πάνω από την κορυφή του βουνού άστραψε δυο φορές. 'Ανάμεσα στα ~~πυλινά~~ ~~πυλινά~~ δέντρα της άστροπής ~~το~~ ~~ήχος~~ ~~ήχος~~, φάνηκε μαύρο και θουβό το κάστρο του Βιλλαρδουίνου. Βροντοχτύπημα ~~ήχος~~ ~~ήχος~~ συντάραξε τη γη. Ο παντιφόρος γύρισε τα ρέτενα και χύθηκε κατά τον κάμπο.

Κάλπαζε μέσα στο πυκνό σκοτάδι, σὲ δρόμους στενούς καὶ φιλοδοξούς. **Τὸ νύχτιο** κροτάλιζε ἀναπνεύσοντας κάτω ἀπὸ τὰ πέταλα τ' ἀλόγου του καὶ κλαδιά δέντρων, γυμνά, τὸν θίγαῖσαν στὰ μπράτσα, σκαλώνανε στὸ μαυδύα του, τὸν ἄρπαζαν, ἀγκαθωτά, σὰ νύχια **τὸν ἀνταρξία** νὰ τὸν ξεσκίρουν. Δὲν ἔβλεπε ποῦ πάει, τὸ σκοτάδι εἶπανε πετρωμένο γύρω του. Ἔκλεισε τὰ μάτια κι' ἔσκυψε τὸ κεφάλι μπροστά. Ξάφνου, δεξιά του, ἄκουσε μιὰ πνιχτή, σὴν ὑπόγεια, ψαλμαδία.

Ψυχόρμητα, τράβηξε πίσω τὰ
ρέτανα καὶ σταμάτησε τ' ἄλλοτε
του. Στὸν καλντερισμωμένο δρόμο
τὸ ζῶο γλῦστροσε, μὰ μπόρεσε
μὲ μιὰν ἀπελπισμένη προσπάθεια
τὼν νεφρῶν, νὰ κρατηθῇ ὀρθοί.
Ὡς πῶτα χαμηλὴ γὰρ ἦν ἡ
ἐξωστρεφὴ κίτρινο φῶς πρὸς γο-
πνέριον.

Πέζεψε ὁ καθαλλάρης, τράθη-
ξε τὸ φαρί του κοντὰ καὶ χτύπη-
σε στὸ πορτόφυλλο.

— "Ε! άκούστηκε μιὰ θραχνή
φωνή από μέσα. Τò μαγαζί έχει
κλείσει.

«Μαγερείο εἶναι», συλλογίστη-
κε ἀναγαλλιασμένος ὁ ταξιδιώ-
της, νιώθοντας νὰ θγαίνει ἀπὸ τὶς
χαραμάδες μυρωδιὰ ξύλων καμ-
μένων καὶ φαγιοῦ. «Θὰ τὸν ἀναγ-
κῶσιν ν' ἀνοίξει θέλει δὲ θέλει».
Καὶ ξαναγύησε.

—Κλείσαμε λέω!, χούγιαξε ἀ-
πὸ μέσα ἡ ἴδια φωνή.

— Ἀνοίξτε, γὰρ τ' ὄνομα τοῦ
Θεοῦ, φώναξε ὁ μαντατοφόρος
χτυπώντας μαζί, ἀπανωτά, τὴν
πόρτα.

Βήματα θαρειά, σουρτά, ζύ-
γωσαν, ξτρίξαν κλειδαριές, αλυ-
σίδες, καὶ τέλος τὸ πορτόφυλλο
μισάνοιξε.

—Τί θέλεις;

—“Ανοιξε, ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ!
Εἶμαι ξένος ~~καὶ~~ ὁδοιπόρος. Γιὰ
τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἄφησέ
με νὰ μπῶ μέσα.

Ὁ ἄνθρωπος πού εἶχε ἀνοίξει
τὸ πορτοφόλλιό εἶτανε κοντόντο-
ρος καὶ θωρακός, ~~καὶ πορτο-~~
~~φολιό~~ ~~μαύρο~~ μαύρος καὶ κα-
νέλι ~~ἐξ~~ ~~ἐξ~~ γὰρ ἀπὸ τὸν τοῦ. Στὸ
φῶς τῶν λύχνων, τὸ μούτρο του
προβαλλόταν μαύρο κι' ἀγκασθ-
τὸ ἀπὸ γένεια καὶ μαλλιά ~~ἐπὶ~~
~~τοῦ~~ ~~δρα~~ ~~φύχτη~~.

—Τί ἀγαπᾷς;

—Φαῖ ~~καὶ~~ ἄσυλο γιὰ τὴ νύχτα.
Ὁ κάπελας δίστασε λίγο ἀκό-
μα ~~ἔτι~~ τέλος ἀνοιξε ὁλάκερο
τὸ πορτοφύλλο.

Μπαίνοντας, ο μαντατοφόρος,
είδε πώς το μαγαζί δέν ήταν έρη-
μο. Τουλάχιστο δέκα — δώδεκα
~~επαιρέτες~~^{αφεντικά} εΐτανε καθισμένοι στὰ
~~δωμάτια~~^{τραπέζια}. Μέσα στην
ταϊκνα που κλώθογύριζε πυχτή

κάτω από τους χαμηλούς ξύλι-
νους θόλους, ξεχώρισε τρεις κα-
λογέρους, πεντέξη στρατιωτικούς.
Οι καλόγεροι, μισοκρυπταμένοι
και θαρτοί από το κρασί, ξέγε-
ναν άκούσιμα πάνω στο τρα-
πέζι και σιωπώμενοι υπερδεμένα
και κακόφωνα τροπάρια.

“Έπεσε άπαυδής σ’ ένα
σκamνί, άπλωσε κάτω από τὸ τρε-
μουλιάρικο τραπέζι τὰ ποδάρια
του καὶ ζήτησε νὰ τοῦ φέρουνε
νὰ φάει.

“Εξω άκουγότανε νά πέφτει ή
θροχή μέ [redacted] τώρα
πείσμα. [redacted] συντάραζαν
τον κάμπο. Οί κουβέντες τών αν-
θρώπων, πού είχανε πάψει γιά
μιά στιγμή καθώς ό ξένος έμπαι-
νε, ξανάρχισαν πάλι [redacted]
[redacted] και τό ταυτίσισμα τής
φωτιάς, πού έσκαζε τά [redacted]
ξύλα στή γωνιά, συνταίριαζε τή
γκρίνια του μέ τό νιαούρισμα τών
καλογέρον.

Ὁ μαντατοφόρος, ὅτε εἶχε μι-
σοκλείσει τὰ μάτια ἀπὸ τὴν κού-
ραση, τινάχτηκε ἀλαφιασμένος.

—Τὸ φαρί μου! φώναξε σαν νά-
θλεπε **■** ὄνειρο! Ἀφήσατε τὸ
φαρί μου ἔξω στὴ βροχή!

Ὁ κάπελας ἔγνεψε στὸ παιδί
τῆς λάντζας νὰ θυγεί νὰ πάρει τ'
ἄλογο. Ὕστερα, στὸν ξένο:

—Πληρώνεις καὶ γιὰ τ' ἄλογο;
"Ἐσκυψε τὸ κεφάλι τοῦ ἀποκα-
μωμένος.

—Εἶμαι μαντατοφόρος γιὰ τὸ στρατηγόν, εἶπε. Ἔρχομαι ἀπὸ τὴν Ἥπειρον καὶ δὲν ἔχω οὔτε ἓνα μῆλιαρσί.

Τὸ παιδί σταμάτησε στὸν τόπο,
ὁ κάπελας ἔσμιξε τὴ φρυδάκι,
ἐθῆκε πίσω ἀπὸ τὸν πάγκο
κι ἔβαλε τὶς γροθιές στὴ μέση.

—Τότε γιατί ήρθες ἐδῶ; Νὰ πᾶς στὴ δουλειά σου.

—Δέ μ' ἄφησαν οἱ θιγλάτορες
νά μπῶ.
—Εἶσαι μαντατοφόρος ἀπὸ τὴν

Ἦπειρο καὶ δὲ σ' ἀφήσαν· νὰ
μπεῖς;

Ὁ κάπελας ἔφερε γύρω τὸ
πρόβλημα τοῦ σὰ νὰ ζητοῦσε μάρ-
τυρες γιὰ τὸ κατὰ φῶρ πῆμμα

Τότε, ένας αξιωματικός, έκα-
τόνταρχος, καθισμένος μ' άλλους
πέντε στο θάβος του καπνελιού,
σηκώθηκε, έγνεψε σιωπηλά στον
καπέλα να ησυχάσει, κ' ήρθε,
βαδίζοντας άργα, να σταθεί
μπροστά στο μοναστοφόρο.

—Τί μαντάτο φέρνεις; ρώτησε.

— Έχω διαταγή να δώσω τη γραφή στο στρατηγό και σε κανέναν άλλο.
— Έχεις γραφή.
— Έχω γραφή.
— Και από πού ξεκίνησες;
— Από τὰ Γιάννενα.
— Ποιός γράφει;
— Δέ μπορώ να πώ.
Στο μεταξύ κι' άλλοι, περίεργοι, είχανε σηκωθεί από τὰ τραπέζια και ζώνταν' ακούσουν.
— Δείξε τη γραφή.
— Έδω την έχω.
— Άνοιξε τὸ χιτώνιό σου στο στήθος και τὴν ἔδειξε. Εἶταν ἕνας λιγνὸς ρόλος με κρεμασμένη θούλα κόκκινη.
— Εἶναι πιττακοφόρος, ἀφήστε τον νὰ μείνει ἔδω, ἀκούστηκε μιά φωνὴ τραχειὰ καὶ μπάσσα.
Στράφηκαν ὅλοι κ' εἶδαν ἕναν καλόγερο. Ὁ καλὸς αὐτὸς ἀπὸ τὴν παρέα τῶν ἱερωμένων ἔχε σηκωθεί καὶ δὲν ἔμοιαζε, τώρα, καθόλου μεθυσμένος. Ἐνῶ σὶ συντρόφοι του ἔμεναν πεσμένοι πάνω ἀπὸ τραπεζὶ μπρούμυτα καὶ ρουχαλιὰν βαρεῖα, αὐτὸς, ἄρθιος καὶ ψηλός, στεκότανε ντοῦρος ἀνάμεσα στὸς σπαθοφόρους.
Χαμογέλασε βιαστικά, μὲ προσποιητὸ χαμόγελο, σὰ νὰ θελε νὰ πρᾶναι τὴν ἐντύπωση πού ἔκανε ἡ ἀρρενωπὴ του φωνή. Εἶχε ὦμους πλατῆς, ὦμους παλαιστή, καὶ τὰ δάντια του ἀστραφταν κατάσπρα καὶ μεγάλα.
— Ὁ Χριστὸς νάμαστε ἐλεήμονες στοὺς ἱερομένους. Τὸ παλληκάρι τοῦτο ταξίδεψε καθόλου νύχτες καὶ μέρες γιὰ τὴ δόξα τοῦ βασιλέα καὶ τὸ καλὸ τοῦ κράτους τῶν Χριστιανῶν. Ἀς τὸν ἀφήσουνε, νὰ ξαποστάσει τούτη τὴ νύχτα ἀπὸ τὴν ἀσπὴ. Ἡ «Μεγαλή» θ' ἀναγνωρίσει τὸν ἄξιό της τὴν ἀγαθὴ προαίρεση καὶ τὴν ἀνταμείψει τὸ φιλόξενο νοικοκύρη.
Κοίταξε τὸ σαστισμένο μαντατοφόρο κατάματα καὶ πρόσθεσε:
— Γιατί, ἂν κρίνω ἀπὸ τὴ θίαση του, ὁ πιστὸς αὐτὸς ἀποσταλμένος φέρνει νὰ κοιμηθῇ καὶ ἐν τῷ οὐν καὶ ἐν τῇ γῇ.
Ὁ κάπελας ἔντεψε πὼς συμβιάζεται, οἱ γυρίσανε τὶς ράχες καὶ ὁ κύκλος τῶν περιέργων σκόρπισε.
— Ἐφεραν στὸ μαντατοφόρο νὰ φάει κ' ὕστερα τὸν νὰ κοιμηθῇ. Καθὼς ἀκολουθοῦσε τὸν κάπελα στὴ στενὴ καὶ σάπια σκάλα, μιά σκέψη τοῦ κάπελας ἔφαινε:
— Δέ μοῦ λές, ἀνθρώπε, ρώτησε, τὸ καπηλειό σου εἶναι σίγουρο;
— Τί σίγουρο;
— Θέλω νὰ πώ, ξέρεις ποιὸς ἀνθρώπους θάξεις νὰ κοιμηθοῦν ἀπὸψε;
— Ἐλα, ἀκολουθα με τώρα!, ἔκανε θαρρεστιμένος ὁ κάπελας.
— Ὁχι, πρέπει νὰ ξέρω. Ἡ γραφὴ πού φέρνω εἶναι ἔγγραφο ἀκριβό.
— Τρεῖς καλογέρους ἔχω, κι' ἕναν ξένο, ἀρχοντόπουλο ἀπὸ τ' Ἀνάπλι. Μὴ σκοτίζεσαι.
— Τρεῖς καλογέρους; ἔκανε ὁ μαντατοφόρος ἀνεβαίνοντας τὴ σκοτεινὴ σκάλα σκεπτικός. ἕνας, εἶναι αὐτὸς ἐκεῖ—κάτω;
— Δὲν ἔλαβε ἀπάντηση. Τὸ λυχναρί πού κρατοῦσε ὁ κάπελας ψηλά γιὰ νὰ βλέπουνε, φώτισε θαμπὰ ἕνα πάτωμα σανιδένιο, μετέωρο σὺν πατάρι πάνω ἀπὸ τὸ

Αὐτὸ πὺλ ἔχε πῶν καὶ τὴν
δὲν πρόσεξε, ὅμως πρὶν γο
ἀνδρὰ δὲν εἶταν δὲ
— γένη.

προσέταξε
ἰδοὺντοῦς.
ἰδία

ἰδοὺντοῦς
ἰδοὺντοῦς
ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς
ἰδοὺντοῦς

μαγαζί τοῦ ἱσογείου, μὲ καγκελωτὸ διάδρομο μπροστὰ καὶ τρεῖς στενὲς πόρτες στὸν τοῖχο.
— Ἐδῶ θὰ κοιμηθεῖς, ὁ ξενοδόχος ἀνοίγοντας τὴ μεσιανή.
Ἐκεῖ μιά κάμαρα μικρὴ καὶ χαμηλὴ σὰν κλούβα, μοναδικὰ ἐπιπλα ἕνα τρίποδο σκαμνί, μίαν ἀγκαλιά ἀχυρὰ ἀντὶς κρεβάτι καὶ δίπλα ἕνα σταμνί. Τὸ παράθυρο, μικρὸ καὶ στενόχωρο, ἴσαμε δυὸ σπιθαμὲς ὄλο—ὄλο ὕψος, ἔβλεπε στὸ μαῦρο δρόμο κ' εἶτανε φραγμένο ἀπ' ἕξω μὲ σιδερένιο κἀγκελο σταυρωτὸ.
— Ἡ πόρτα ἀμπαρώνεται;
— Ὁχι, δὲν ἀμπαρώνεται.
— Τότε, πὼς θὰ τὴν ἔχω;
— Θὰ τὴν σφαλίσεις ἑστί. Ἐδῶ δὲν εἶσαι σπῆτι σου! Ξενοδοχεῖο εἶναι.
Ὁ μαντατοφόρος ἔσκυψε τὸ κεφάλι ἀποστομωμένος τὸ ἀμάχητο ἐπιχείρημα. Ὑστερα ἔκλεισε τὸ πορτόφυλλο, ἔβαλε πίσω τὸ σκαμνί, ἔκανε τὸ σταυρὸ τοῦ καὶ πλάνιασε.
Ἡ νύχτα ἔξω εἶταν ἀγρία. Τ' ἀστροπελέκια τραντάζονταν τὸ δῶμα, ἡ βροχὴ πλατάγιζε στὶς πλάκες τοῦ δρόμου μὲ πάταγο μεταλλικό. Ἐλτανε κ' ἡ κοῦραση βαρεῖα κι' ὁ ἀπαυδημὸς, μὲρμίδιζε στὰ τσακισμένα μέλη τοῦ ὁδοιπόρου. Ἐκλείσε τὰ μάτια καὶ κατρακύλησε σ' ἀβυσσαλέα νάρκη.
Ὁ ξενοδόχος πού πέρασε ἔξω ἀπὸ τὶς πόρτες τὰ μεσάνυχτα, γιὰ ν' ἀνέθει στὴν κάμαρά του τὴν σοφίτα, τὸν ἄκουσε ν' ἀναστενάζει βαρεῖα, σὰ νὰ θογκοῦσε. Ἰσως εἶταν ἀρρωστος, ἴσως ἔβλεπε δνείρο μαῦρο. Ἐκεῖ κατὰ τὴν κονταυγὴ, ἡ γυναῖκα του, πού εἶχε ξυπνήσει ἀπὸ αἰτία ἀγνωστὴ, τὸν σκούνησε ἀπὸτομα κι' ἔσκυψε πάνω του ταραγμένη.
— Ἄκουσε, τοῦ εἶπε σφυριχτὰ σ' αὐτὴ.
— Τί τρέχει;
— Δὲν ἄκουσες τίποτα;
— Ὁχι.
— Σὰ νὰ κλαίει μωρὸ παιδί...
Ὁ ξενοδόχος ἀφουγκράστηκε μὰ δὲν ἐξεχώρισε κανέναν ἦχο.
— Ἄντε, κοιμήσου, ἔκανε γυρίζοντας στὴ πλευρὸ. Μωρὸ δὲν ἔχουμε στὸ σπῆτι;
— Εἶτανε κλάμμα, ἡ σούρλια...
— Εἶναι ὁ ἀγέρας. Ὀνειρεύεσαι. Πραγματικά. Ἡ βροχὴ εἶχε πάψει κι' ὁ ἀνεμὸς σφύριζε στὰ γυμνά κλαδιά.
Ἀποκοιμήθηκαν. Τὸ πρῶτο, κατεβαίνοντας, εἶδανε τὴν πόρτα τοῦ μαντατοφόρου διαπλατωμένη. Ἐκεῖ δὲν ἐξεχώρισαν τίποτα μέσα πρὸ τοῦ γαλῆος τετραγώνου τοῦ παραθύρου. Ὁμως, καθὼς κατέβαιναν τὰ τελευταῖα σκαλοπάτια πρὸς τὸν κάπελα, ἡ γυναῖκα καὶ ὁ σταμνιὸς στὸν τόπο.
— Χριστέ καὶ Παναγία!... Κοίταξε! ἔκανε τὸ χερί της μπροστὰ στὰ μάτια τ' ἀντρός της.
Κοιτάζανε στὸ φῶς τοῦ λυχναριοῦ. Πάνω στὴ ράχη τοῦ χεριοῦ εἶχε ἀπλωθεῖ, πιτσιλιστὴ, μιά μεγάλη σταγόνα αἷμα.
— Τ' εἶν' αὐτό; ρώτησε σαστισμένος ὁ ἀντρας.
— Ἀκούμπηγα στὴν κουπαστή, κι' ἔσταξε ἀπὸ πάνω...
Στάθηκαν, ἔκλεισε τὰ κεφάλια. Ἐκεῖ, στὴν κόψη τοῦ παταριοῦ, ἕνας μεγάλος μαυροκόκκινος λεκές εἶχε φανεῖ τὸ ξύλο κι' ἀπὸ τὴ μέση κόμμι χοντροί, ἀραιοί, σουρώνανε ἀργὰ καὶ στάλαζαν κάτω.

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

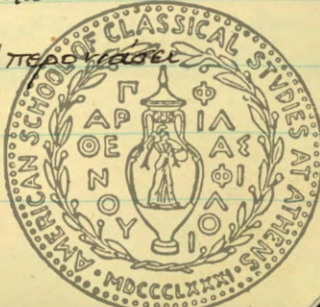
ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ἰδοὺντοῦς

ὁ κάπρος,

κούγκρισε τρεμου-
λιάρικα, τινάχτηκε πίσω, γούρ-
λουσε τα μάτια, ~~δίστασε~~ και
~~είπε~~ χύμηξε πίσω κατά πάνω,
δρασκελώντας δυο - δυο τα σκα-
λοπάτια, με τα κοινά παθάρια
του.

Ἡ γυναίκα κόλλησε τὴ ράχη
τῆς στὸν τοῖχο, πανιασμένη, μὲ
τὸ στόμα ανοιχτό. Πέριμενε λίγες
στιγμές, **κοιτάζοντας** ψηλά, νὰ
ἐκασθεῖ τὸν ἄντρα τῆς. Κι' ὅταν
τὸν **κεράμει**, **τρεμάμε-**
νο νὰ **ἐκασθαινεῖ** **ὁ** **ἀνὴρ**
γιὰ νὰ **πιστεῖ** **μισολιποθύμους** ἀ-
πὸ τὰ κάγκελα, ἔμπηξε μία με-
γάλη, ἀπαίσια στριγγιλιά.

Δυὸ ~~καὶ~~ ~~καὶ~~ καλόγεροι πετά-
χτηκαν ἀπὸ τῆ δεξιᾶ ~~ἐν~~ κάμαρα,
κοιτάζοντας γύρω τους μὲ βλέμ-
ματα ~~ἀπορίας~~ ἀγασσόμενα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Ὁ πρωτοστράτορας
τοῦ Μυτζηθρά.

Ἡ μέρα πού ξημέρωνε εἶτανε
γιορτὴ μεγάλη, τῶν Ταξιαρχῶν.

Πάνω από τὸ θράχο τοῦ Μυστρά, καὶ κάτω, σ' ὅλη τὴν ἔκτα-
ση τοῦ κάμπου, σήμαντρα γλυκοῦ
καυκάου καὶ ἀσπιδόχρηστου
δούνεζαν ἀπὸ τὸν ὄρθο. Μὲ τοὺς
ἀίמוὺς τῆς καταχνιάς, ἡ θύμιση
τῆς χτεσινῆς βροχῆς ἀνέβαινε
ἀπὸ τὰς ἀκροτάτους κορυφὰς τῶν ἱ-
ριδιστῆς ἀχτίδες τοῦ καινούργιου
ἡλίου. Κι' ἀπ' ὅλους τοὺς δρό-
μους ποὺ κλαδώνονται σὰν ἄ-
σπρες φλέβες πρὸς τὸ λάσιο
στήθος τοῦ μεγάλου κάμπου, κα-
θαλαλαροῦν καὶ πεζοί, χωριάτες
καὶ ἄρχοντες, λαϊκοί, ἐρωσμένοι,
παίδευαν τραβώντας ἄλλοι κατὰ
τὴν ὁρῇ Λακρεμονία, τῇ γερεμ-
ιᾷ ἐρωτιάρικα στὸ πλεῦρο τοῦ
λυγεροῦ Εὐρώτα, κι' ἄλλοι πρὸς
τὸν ἄδρo κι' ὄρθιο θράχο τοῦ
Μυστρά.

Τὰ σπίτια τὰ χτισμένα σὴν
προσῆλική, ~~καὶ~~ ἡμερώτερη πλά-
για τοῦ βράχου ~~καὶ~~ ποῦ ἀντι-
κρύζει τὸν κάμπο, εἶταν ~~πολύ~~
λίγοστά. Οἱ ἀρεντάδες ~~πολύ~~
~~καὶ~~ σὴν Λακρεμονία ~~πολύ~~
~~καὶ~~ συνιθίζαν ~~πολύ~~
~~καὶ~~ ἀνεβαίνον, γιὰ νὰ ἐκκλη-
σιαστοῦν σὸ Μυστρά, μαζί με
τὴν κεφαλὴ καὶ τοὺς ~~ἀλλοι~~ ὀρ-
φικιαλούς. Καβαλλικεμένες γυ-
ναίκες, σὲ μοῦλες ἀσημοκούδου-
νες, οἱ ἀρχόντισσες σκαρφαλῶ-
ναι ἀπὸ τὰ φιδωτὰ δρομάκια, τὰ
πλακοστρωμένα καὶ σκαλωτὰ, ἐ-
νῶ, ἀπὸ ψηλά, τὰ βούκινα καὶ
τὰ σαλπίγγια, χαϊρέτιζαν τὴν ἔ-
ξοδο τοῦ στρατηγοῦ. ~~Καὶ~~
~~πολύ~~ ἀπὸ τὰ Διοικητήρι-
ο μετὰ τὴ μακρὰ του ἀκολουθία,
τραβοῦσε ἀργοπεπάτητος, μα-
λοστολισμένος, κατὰ τὴν ἐκ-
κλησιά.

^{κλεισμένη} ~~καταβασμένη~~ με τὸν ὄχλο,
ποῦ παραμένει βίαιατικὰ, ~~απαρα-
γμένη ἀπὸ τίς λόγους~~ αὐτὴν φρου-
ροῖ, ὁ νέος μὲ τὴν πολεμικὴ ἐν-
ξάρτησή, τόσο παράταιρος ~~αὐτοῦ~~
στὸ φτωχοντυμένο πλῆθος, στή-
θηκε ~~ἐν αὐτοῖς~~ περιέρους νὰ ἰδεῖ
τὴν ἀκολουθία. Οἱ φρουροὶ προ-
πορεύονταν σὲ δυὸ στοίχους κρα-
τώντας τὰ κοντάρια καταβάσμε-
να, ~~καὶ~~ φράγμα μακρὸν. Στὸ πλα-
κόστρωτο σοκάκι, τὸ κλεισμένο
ζεφρώδεα ἀπὸ ομοιομορφους πε-
λεκητοὺς θράχους, ἕνα μπόι ψη-
لوῦς, τὰ θέματα κι οἱ ἄρματωσα
ἐς κροτάλιασαν σά χειμαρρος ἀπὸ
μπакίρι. Πίσω, στὴ ἀγκωνὴ τοῦ
δρόμου τὴν φιδοφυλλοῦ ~~ἐκεῖ~~ κατη-
φορίζοντας, ἡ συνοδεία ἀπὸ τοὺς
πατρικίους καὶ τοὺς ἀρχόντες,
πρόβαλε λάμποντας ἀπὸ χαλκὸ,
ἀσημί καὶ μετάξι.

Μ' ὅλο πού εἶτανε τόσο θια-
στικός, ὁ νῆος; στάθηκε κι' αὐ-
τὸς γιὰ μιὰ στιγμή νὰ ἰδεῖ, θαυ-
μάζοντας καὶ σαστισμένος. Ποτέ
του ὥς τώρα δὲν εἶχε τύχει σὲ τέ-

τοιο ~~τοιο~~ ἡ φορεσιά του
τὸν ἔδειχνε γι' ἀρχοντόπουλο, μα
οἱ τρόποι του καὶ ἡ θωριά του
εἴτανε κάπως βάρβαροι. Ἐπαψε
να σκουντάει τοὺς διπλανοὺς του,
ὀρθώθηκε στὰ νύχια καὶ στάθηκε
~~ἐπὶ τοῦ~~

Πέρασε πρώτος ο στρατηγός, ὄχι μὴ τὴν πολεμική του τὴν στολή, μὰ ντυμένος ὡς ὁ κοινὸς ὁλομέταξο. Τὸν γινώρισε ἀπὸ τὶς κοινὲς θέσεις, τὶς χαμηλόφωνες, ποὺ θούζιζαν λόγυρά του. Ἀκολουθώντας τον ἀπὸ κοντὰ, βάδιζαν ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο οἱ ἄλλοι ὀφφικιάριοι, κι' αὐτοὺς τὸ πλῆθος τοὺς δνομάτιζε ἕναν- ἕνα ὡς ἐπὶ τὰ μὲν ἐπιφωνήματα πνιγμένα. Ἀνάμεσα στοὺς δύο λιανοὺς στοίχους τῶν φρουρῶν, τὸ βαρύτερο ρυάκι κυλοῦσε σιωπηλόν. Ὁ πρωϊνὸς ἥλιος τὸ πιπιλίζει μὲ λάμψεις φυγαλέες. Τὸ ξένο ἀρχοντοπούλο ἔσκυψε διαστικά στὸ διπλανό του θεατὴ καὶ ρώτησε:

— Ποιὸς εἶναι ὁ Σγουρομάλ-
λης;

Ὁ ἄνθρωπος γύρισε τὸν κοῖτα-
ξε, τὰ μέληα τοῦ περὶ ἑαυτὸν αἰ-

—Ο ἄρχοντας Σγουρομάλλης;

Ἡ ἐνδοξότητά του πέρασε.
Νά, ἐκεῖ κοντὰ στήν κεφαλή πη-
γάνει.

Τὸ ἀρχοντόπουλο ἀκολούθησε
μέ τὰ ματία τῇ διεύθυνση τοῦ χε-
ριοῦ κ' εἶδε, ψηλότερα ἀπὸ τ'
ἀλλὰ τὰ κεφάλαια, ἕναν ἄντρα ποῦ
προχωροῦσε ἀργοθαδίζοντας, μέ
~~κατὰ~~ πυκνάταλλάκια καὶ ~~κατὰ~~
νικὰ πιασμένα.

Χύμηξε ανάμεσα στο πλήθος, άνοιξε δρόμο με τους άγκωνες του, πάλαψε, έστρεψε κι έφτασε τέλος στο ύψος του άρχοντα που του είχανε δείξει.

Τὴν ἴδια στιγμή, ὁ στρατηγὸς κ' οἱ πρῶτοι τῆς ἀκολουθίας, στρίβοντας μπῆνανε στὴ διαπλατωμένη πύλη τῆς ἐκκλησίας. Τὸ ξένο παιδάριο, παρασυρμένο ἀπὸ τὴν ὀρμή του, παραμέρισε τοὺς ποτιέργους κ' ἔφτασε ἴσια πάνω στὸ σταματημένο τώρα ζυγὸ τῶν φρουρῶν. Ἐσπράξε δυὸ στρατιῶτες καὶ πᾶσχιε νὰ περάσει ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ κοντάρι. Ἀμύλητοι, ζυγῶσανε τὰ θωρακισμένα τοὺς κορμιά καὶ τὸν ἔσπαστελανε μὲ τὴν ράχη πίσω.

— Ἀφήστε με!... Ἀφήστε με...
ἔκανε λαχανιασμένος, χτυπώντας
μὲ τὶς παλάμες τ' ἀστραφτερά
λωρίκια τους.

— Πίσω! μούγκρισε ὁ ἕνας καὶ τοῦδωσε μιὰ μὲ τὸν ὧμο, κατάστηθα.

Ἀρπάχθηκε ἀπὸ τὰ τουφεῖα τοῦ
στρατιώτη καὶ τὸν χτύπησε μὲ τὸ
γόνατο στὰ πιασινά. Τὸ πλῆθος,
ποῦ εἶχε παραμερίσει ἀνήσυχο
γιά μιὰ στιγμή, βάλθηκε νὰ γε-
λάει.

— Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ὁ παλα-
βός; ρώτησε ἓνας πένταρχος ζυ-
γώνοντας ἀγριεμένος.

Στό μεταξύ, ἡ ἀκολουθία πού καταχωρίζεται ὀλοένα στή σκιερὴ πύλῃ τῆς ἐκκλησίας, κόντευε νὰ τελειώσει. Οἱ ἀρχόντισσες κλείνοντας τὴν παράταξη, ἀνέβαιναν στὰ σκαλοπάτια ~~αὐτῶν~~ μεσοῦσάρα ~~αὐτῶν~~ μεταξωτῶν. Οἱ στρατιῶτες παρατάχθηκαν σὲ δυὸ ζυγοὺς μπροστὰ στὴν πύλῃ, φράσσοντας ἔτσι τὴν διάβαση, γιατί ἡ ἐκκλησίαν εἶχε μικρὴ κ' οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν εἰχανε γεμίσει. Ἀνάσφρη μυρωδιά ἀπὸ λιθᾶνι καὶ ζεστό κερὶ ἔφευγε κ' ἀπὸ τὸν πρῶνὸ ἀέρα.

—~~Χρ.~~ εἶναι ὁ κακοκέφαλος ἐ-
κεῖνος ποῦ ~~πρῶτ~~ πρῶτ-πρῶτ στ
παλάτι ζητώντας νὰ ἰδεῖ τὸν ~~πένταρ~~
~~πέντ~~, εἶπε ὁ πένταρχος κοιτάζον-
τας τὸν ἀνήσυχο νέο. Τραβήξου
πίσω, παλληκάρι μου, καὶ κάθησε
φρόνιμα ~~ἐν~~ δὲν θέλει νὰ σέ μα-
στιγώσουν.

— Πρέπει νὰ ἰδῶ τὸ στρατηγό,

Ρεζα.

ταρτορα.

ve 'δu-

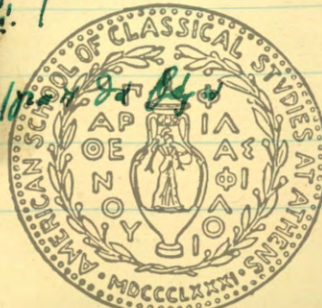
1618

αἰνέω

υποκρίνομαι και
ψευδίζομαι.

$\tau^{\alpha} \gamma^{\epsilon} \tau^{\alpha} \gamma^{\epsilon}$

1890

— Δε μπορείς, ξανάπε ο σκοπός μ' άπάθεια. Κι άρχισε νά βολτάρει κανονικά έξω από την πύλη.

Άπελπισμένος, γεμάτος άμνηχανία, στάθηκε νά κοιτάζει τόν στρατιώτη. Τόν παρακολουθούσε μέ τόν θλέμμα νά πηγαίνει και νάρχεται κι άναρωτιόταν μήπως σ' αλήθεια είτανε γραφτό νά ξεκινήσει από τ' Άνάπλι και νάρθει στό Μυτζηθρά για νά μὴν κάνει τίποτα στό τέλος. «Είμαι λοιπόν τών άδυνάτων άδύνατο νά ιδεί κανείς και νά μιλήσει στούς άρχόντες της Ρωμανίας;...». 'Η σκέψη τούτη τόν έβαζε σ' άπορία έκνευριστική κι άρχιζε κιόλας νά τοϋ κεντρίζει την άγανάκτηση. 'Η παρέμβαση του σκοπού ήρθε πάνω στην ώρα:

— Τραβήξου πέρα.

Λές και τούδωσε χαστούκι ή θάναυση ~~φώνη~~.

— Έγώ νά τραβήχτῶ πέρα ή έσύ; Έκανε τρέμοντας από τό κακό του, πυροκόκκινος.

— "Ελα, έλα, άφησε τά χωράτα ~~άναρωτιέσαι~~!

Και λέγοντας αυτό, ο στρατιώτης, χαμήλωσε άπειλητικά τη λόγχη.

— Ποιοί είσαστε σεις, μωρέ, πού όλο λογχίζετε τόν κόσμο; Ξεφώνησε στό έπακρο της όργης τό παιδάριο. Ρωμιοί ~~είσαστε~~ ή Μπαρμπερίνοι;

Οί σκηνές της έκκλησίας, τό ποδοπάτημα του πλήθους από τό στρατό, σιγόθραζαν μέσα του ύπουλα και τοϋ είχαν άνάψει τά αίματα από ώρα. Άρπαξε τό κοντάρι του στρατιώτη, τό τράβηξε άπότομα και θρέθηκε πιασμένος μαζί του, δίχως νά καταλάβει πώς, στά χέρια.

— Πίσω!

— Πάρε την!

Με μία γροθιά πού δέχτηκε στό σαγόνια, ο σκοπός άφησε τό κοντάρι του στά χέρια του Σγουρού και θρέθηκε κολλημένος στην πόρτα.

Την ίδια στιγμή ένα γελάκι σκαστό, γυναικείο, άκούστηκε από πάνω. Σαστισμένος ο ~~Σγουρός~~ ~~έβλεπε~~ σήκωσε τά μάτια. Στην προεξοχή πού έκανε τό δεύτερο πάτωμα του σπιτιού, ένα είδος μακρύ πέτρινο μπαλκόνι, μία άρχόντισσα είτανε σκυμμένη και τόν κοιτάζε. Άνασηκώθηκε, κάτι είπε πρὸς τά μέσα κ' ύστερα έσκυψε πάλι και κοιτάζε ξεκαρδισμένη τό νεαρό ταραξία του δρόμου.

— ~~Ανάμνηση~~ με τό μαντήλι πού κρεμόταν από τά δάχτυλά της, τοϋ έγνεψε.

Ο σκοπός είχε συνέρθει στό μεταξύ και, φερμάροντας τόν αντίπαλό του, με μάτι άγριο, έτοιμαζότανε νά τοϋ ριχτεί για τά καλά όταν, βλέποντάς τον νά κοιτάζει κατά πάνω, σήκωσε κι αυτός τά μάτια.

— Τί θέλει τό άρχοντόπουλο;

'Η έρώτηση της κυράς, πού με κόπο συγκρατούσε τά γέλια, ~~άναρωτιόταν~~ τόν στρατιώτη νά καθλωθεί αή θέσης του. 'Η φωνή της άντήχησε κρουστάλλινη στό διάφανο ~~άέρα~~.

Ο Σγουρός έσιαζε τά ρούχα του.

— Κυρά μου, είπε χαιρετώντας μ' αδέξια χάρη, κατά την μόδα τών Φράγκων, ζητώ νά ιδώ τό θείο μου.

— Ζήτησε νά ιδεί τόν ένδοξότατο, έξήγησε ο σκοπός, κι έπειδή τοϋ είπα...

'Η άρχόντισσα σήκωσε τό χέρι, ~~και~~ ο στρατιώτης κόπηκε με τη μιλιά στό στόμα. Την ίδια στιγμή, ένα-δυό κεφάλια άντρών σκύψανε αϋστηρά από τόν έξώστη, κοιτάζανε κάτω και πάλι τραβήχτηκαν.

— Τό θείο σου είπες, πώς ζήτας άγόρι μου; ρώτησε ή νεαρή κυρά και τά σχιστά της μάτια άστραψαν από πνιγμένα γέλια.

— Ναι, κυρά μου, τό θείο μου τόν πρωτοστράτορα!

Μία φωνή άντρίκεια, θαιρεία,

άκούστηκε από πάνω νά μαλώνει σιγανά την κυρία. "Ομως έκείνη στράφηκε πρὸς τά μέσα, άνοιξε τά χέρια της κ' είπε, σκαμμένη στα γέλια:

— ~~Είναι~~ ~~έτσι~~ άνηψιός μας!..

Έπειτα τραβήχτηκε μέσα.

Σαστισμένος ο Νικηφόρος στάθηκε νά κοιτάζει τόν άδαιο τώρα έξώστη με τό στόμα μισανοιχτό. 'Η όμορφη τούτη κυρά είτανε λοιπόν γυναίκα του Σγουρομάλλη; Δίχως νά καταλαβαίνει τό γιατί, τό πράμα τοϋ φαινόταν δυσκολοπίστευτο. "Αν είτανε σ' αλήθεια ή γυναίκα του πρωτοστράτορα τότε είτανε και θειά του. Άπίστευτο πράμα! Για τά πρώτα, τά τρυφερά νάτα, ή όμορφη έχει πάντα κάτι τό ~~έξω~~.

Ο Νικηφόρος σηκώθηκε στά νύχια, κοιτάζε τις κόκκινες καμάρες τοϋ έξώστη με θλέμμα άπληστο κι ένιωσε την καρδιά του νά χτυπάει.

Ο ύπνρέτης πού είχε κατέβει στό μεταξύ ν' άνοίξει την πόρτα του δρόμου, τόν ~~αναβόλεσαν~~ ~~παρακαλούσαν~~. Πρέπει νά τόν είχε φωνάξει κάμποσες φορές γιατί τό σπανό μούτρο του-μούτρο ευνούχου-είχε κοκκινίσει. Τό παιδάριο έσκυψε τό κεφάλι και τράβηξε ίσια κατά την πύλη, για νά μπει.

Ένα χέρι μαλακό, κίτρινο, άκούμπησε πάνω στό στήθος του και τοϋκοψε τη φόρα.

— 'Η ένδοξότητά του, είπε ο δοϋλος με ψιλή, οϋδέτερη φωνή, δε μπορεί νά σε δεχτεί. Έχει μεγάλη άπασχόληση τούτη τη στιγμή με τά σκυλιά του...

Σήκωσε τά μάτια και κοιτάζε ~~τον ύπνρέτη~~. Τόν κορόιδευαν; Έσμιξε τά φρύδια ~~κι~~ έρθωσε μ' αξιοπρέπεια τό κορμί. ~~Ο~~ ~~μας~~ ~~και~~ τά μάτια του δοϋλου, ~~και~~ ~~κουτά~~ τόν κοιτάζανε ~~με~~ με τη μελαγχολική σοβαρότητα τών ήλιθίων.

— Σϋρε και πές του πώς είναι μεγάλη άνάγκη νά τόν ιδώ. Πές του άκόμα πώς είμαι και συγγενής του, άνηψιός της εύγενείας του, από τ' Άνάπλι. Νικηφόρος Σγουρός λέγομαι. Τ' όνομα τοϋτο κάτι θα τοϋ θυμίσει. Άντε, και νά... δώσ' του και τοϋτο δώ, για νά θεβαιωθεί.

Έβγαλε τό δαχτυλίδι από τό χέρι του, τό δαχτυλίδι πού τοϋ είχε άφήσει ή μάνα του, και τόβαλε στό ~~χέρι~~ τοϋ ύπνρέτη. "Υστερα, καθώς εκείνος κοντοστεκόταν άναποφάσιτος, τράβηξε από τό περσέκι του ένα-δυό μηλιαρέσια και τοϋ τόβαλε στό ~~χέρι~~.

— Άντε, τοϋ είπε στρώχνοντας τον ~~ευνούχο~~ ~~νέ~~ ~~θαύρα~~.

Ο ύπνρέτης μῆκε πάλι μέσα και ξανάκλεισε την πόρτα. «Τώρα πιά, δε μπορεί... ~~Εάν~~ ~~ιδεί~~ τό δαχτυλίδι!» συλλογίστηκε τό παιδάριο. «Θά κατέβει μονάχος του στην αϋλή νά με προϋπαντήσει. Θ' άνοίξει την άγκαλιά του και θά πεί: 'Εσύ είσαι λοιπόν ο γιός της 'Ελένης Σγουρού, της αλησμόνητης συγγενείας μας από τ' Άνάπλι;!»

Και πάλι ή καρδιά του άρχισε νά χτυπάει, με την κρυφή λαχτάρα τούτης της στιγμής, της στιγμής πού είχε μάθει νά προσμένει από μικρός, και πού θ' άνοιγε καινούργιους δρόμους, άνυποψίαστους ως τώρα, στη ζωή του.

/σου γέω

/άπομα

/βουτά.

από τό σπινθηρ.

/απομα

/κατά

/χέρι

/χάρτα.

τὸ βλέμμα. ~~Ὁ δὲ~~, κόβοντας ξαφνικά τὸ γέλιο, ὁ στρατηγός, θρόνιζε τὴ γροθιά του στ' ἀκουμπιστήρι τῆς ἐξέδρας καὶ καθόταν καὶ δείχνοντας μὲ τὸ δάχτυλο τὸ Σγουρό, τοῦ εἶπε:

— 'Εοῦ 'σαι ὁ φονιάς!

Τέντωσε τὰ μάτια του καὶ κοίταξε γύρω. ~~Ὁ δὲ~~ ἦ ὅλοι τοῦτοι γύρω ~~αὐτοῦ~~ εἶχαν ~~ἐκλείψει~~ τὰ μάτια, τὰ ξανάνοιξε. Οἱ τοῖχοι κ' οἱ κολῶνες ~~αὐτοῦ~~ εἶταν ἀκλόνητοι, τὰ πόδια του πατοῦσαν στέρεα στὸ πλακόστρωτο.

— Δώσε μου τὸ πιττάκιο, ~~ὁ~~ στρατηγός ἀπλώνοντας τὸ χέρι.

Τότε, μὲ μιὰς, κατάλαβε. Χτύπησε τὸ μέτωπό του, ἀπλώσε τὰ χέρια καὶ ξέσπασε σ' ἓνα γέλιο νευρικό. "Ὀλη ἡ καταπιεσμένη λύσσα κι' ἀγανάκτηση γιὰ τὶς καταφορές τῆς μοίρας ἐξοθήκαν στὸ θρανό ~~αὐτοῦ~~ χαλάνισμα.

Σκυθρωπός, μὲ μάτι φλογισμένο, ὁ στρατηγός τὸν κοίταξε. ~~Ὁ δὲ~~ δὲν ἐκρατήθηκε. Χτύπησε τὴ γροθιά του, σηκώθηκε ὀρθός καὶ μούγκρισε:

— Σκύλε! Δώσε μου τὴ γραφὴ πού ἐκλείψες ~~ἐν τῇ~~ νύχτα!

Σταμάτησε.

— Πού ἐκλείψας;... Μὰ τὴν ἀλήθεια, θ' ἄξιζε γὰρ τὴν εἶχα κλέψει! Ἀπὸ τὰ ~~χτυπῶ~~ χτυπῶ τὴς πόρτες σας γιὰ νὰ σὰς δώσω τὸ μαντάτο ~~αὐτοῦ~~ καὶ δὲ μ' ἀνοίγετε κανεῖς!... Τιμὴ καὶ δόξα στὴ Ρωμανία!...

— Προδότῃ!

Ἡ θροισιὰ τοῦ ἦρθε θροντερή, κατάστηθα. Τινάχτηκε/κι' ἐσφίξε τὶς γροθιές του.

— 'Εγὼ προδότης; 'Εγώ;! Ἐξοφώνισε. Μαχαιρώνουνε τοὺς μαντατοφόρους τοῦ βασιλέα μέσ' τὰ καπνιστὰ, τοὺς κλείνουνε τὶς πόρτες τῶν τειχιῶν, ἀφήνουνε τοὺς ἐσθ' ἐστὶ στὰ χέρια τῶν ληιστῶν, διώχνουν ἀπὸ τὰ παλάτια τῶν ἀρχόντων ἐκείνους ποὺ ὀντοῦν νὰ τοὺς ~~ἀφήνουν~~ ἓνα μήνυμα, καὶ μένα θρίζετε; 'Εμένα;!...

Γέλασε κοφτὰ κι' ἄγρια, χτυπώντας τὰ μεριά του.

— Εἶσαι κατάσκοπος τῶν Φράγκων, εἶπε ὁ στρατηγός. Σκότωσες τὸ μαντατοφόρο ~~αὐτό~~ καὶ πῆρες τὴ γραφὴ τοῦ βασιλέα. Δώστηνε στὴ στιγμή, ~~καὶ~~ ἀλλιῶς ~~σε~~ σὲ τυφλώνω.

— Κατάσκοπος;! ~~Ὁ δὲ~~ Κατάσκοπος;....

"Ἄλλο καὶ τοῦτο. ~~Ὁ δὲ~~ Ἡ φαντασία του, ὅχι, δὲν εἶχε φτάσει ἐκεῖ. Μὰ πῶς Χριστέ μου, εἶτανε δυνατόν... ~~αὐτό~~

Κάποια σκιά, μεγάλη καὶ μελανή, γλύστρησε δίπλα του καὶ τὸν προσπέρασε ἓνα βῆμα. Ὁ καλόγερος στράφηκε, τὸν ἔδριξε, καὶ γελώντας ἀφωνα καὶ ὑποσπαστικῶς εἶπε:

— Αὐτὸς τὸ ἔκανε. Μὴ τὸν ἀκούτε. Εἶναι ὑποκριτής.

~~Ὁ δὲ~~ καὶ τὸν κοίταξε. Πράσινο, ~~καὶ~~ σπιθιάτο τὸ μάτι τοῦ ρασοφόρου τὸν κάρφωνε.

— Αὐτός, ξανάπε ἀποστρέφοντας τὸ βλέμμα. Κοιμόμασταν στὴ διπλανὴ κάμαρα κι' ἀκούσαμε ~~αὐτοῦ~~ ἔγινε. Μαχαίρωσε τὸν ἀποσταλμένο κοντὰ τὰ χαράματα, ροβόλησε τὴ σκάλα κι' ἔφυγε στὴ στιγμή. Τὸ πιττάκιο μὲ τὴ βοῦλα τοῦ βασιλέα τὸ πῆρε μαζί του. Τὸ πάει στὸν πρίγκηπα τῶν Φράγκων πού συμμαχησε μὲ τὸ Δεσπότη τῆς Ἡπείρου γιὰ νὰ χτυπήσει τοὺς Ρωμαίους καὶ τὸν αὐτοκράτορα.

— 'Αχρεῖε! φώναξε τὸ παιδάριο κι' ἔκανε νὰ χυμῆξει. Γέσσερα χέρια ὅμως τὸν ἄρπαξαν καὶ τὸν καθήλωσαν στὴ θέσῃ του.

/ὁ πόσο,

/ὁ φρονιά

/Εἶτανε βραχνάς;
παγιδεύει;

/βανάπε

/πῶς

/χαράματα

/πῶς

/φράνσε

/τῶρα

/τὸν ἴδιο.

/ὁ Σγουρός

/ὁ σαράν.

— Ὁ καλόγερος, πού εἶχε ~~ἀκούσει~~ ζαρώσει, γέλασε χαϊρέκακα. Κοίταξε πάλι γύρω του κι' ἐνίωσε, γι' ἄλλη μιὰ φορά, τὴν ἀπέραντη ἐρημία του. Κανένας, κανένας στὰ οὐράνια καὶ στὴ γῆ δὲ θὰ θρικότανε νὰ τὸν παρασταθεῖ, ποτέ του.

— Καλά, ἔκανε ἄθυμα, μὲ μαύρη ἀποκαρδίωση, σὰ νὰ μιλοῦσε ~~αὐτοῦ~~ στὸν ἑαυτό του. Καλά... Ἄν ὅμως ὅλα τοῦτα εἶτανε ~~αὐτοῦ~~ γιὰ τὴν θάρσυνση μέσα στὸν Μυτσηθρά; Ἄν ἤμουν κατὰ σκοπος, ~~καθὼς τὸ λέει~~ θάρσυνονα νὰ πέσω ἐδῶ στὰ χέρια σας;

— Ἦρθε γιὰ νὰ μὰς ~~ἀποκαρδίωσῃ~~ εἶπε ὁ στρατηγός κοιτάζοντας σύγκαιρα τὸν καλόγερο. Ἄρπαξε τὴ γραφὴ, τὴν ἐκρύψε. Ἦρθε γιὰ νὰ μὴνύσεις ~~ἀλλ' ἂν~~ ἄλλων.

Ἐνῶς ἡ κεφαλὴ μιλοῦσε, ὁ καλόγερος ἔγενε ~~αὐτοῦ~~ εἶταν ~~αὐτοῦ~~ ἡ δική του/κατάθεση. Ἐάνοντο, κάτι σὰν ἀστραπὴ φώτισε τὸ νοῦ τοῦ Νικηφόρου. Σηκώθηκε στὰ νύχια καὶ φώναξε:

— Οἱ καλόγεροι εἶτανε τρεῖς!

— Λοιπόν;

— Λοιπόν, ἐκεῖνος πού ἔκανε τὸ φόνον κι' ἐκλείψε τὴ γραφὴ πάει, σὰς ἔφυγε! Τὴν ὥρα τοῦτη καλπάζει γιὰ τὴν Ἀνδραβίδα. Νὰ τί ἐρχοῦν νὰ σὰς πῶ πρῶτ-πρῶτ!...

Ὁ στρατηγός ἐσμίξε τὰ φρύδια.

— Τρεῖς εἶταν οἱ καλόγεροι; ρώτησε.

— Τρεῖς, ~~ἀπὸ~~ πῶς μιὰ φωνή. Ὁ Νικηφόρος ~~στράφηκε~~ κ' εἶδε τὸν κάπελα τοῦ Σιγαλὸ πού στεκόταν ἀνάμεσα σὲ δυὸ στρατιώτες, ~~προσὰτὰ~~ στὴν πόρτα. ~~Μα~~ χαλνικά σκούπιζε τὰ χέρια τοῦ στὴ βρώμικη πεδιά του. ~~Εἶτανε~~ κίτρινος σὰν ~~αὐτοῦ~~ τὸ ~~αὐτοῦ~~

— Τρεῖς; ~~ἔτι~~ πάλι ὁ στρατηγός καὶ κοίταξε τὸν καλόγερο. Σ' ἐμένα ἦρθατε ~~αὐτοῦ~~ δυό. Ποῦ εἶν' ὁ ἄλλος;

— Ὁ ἄλλος; ~~εἶπε~~ φώναξε μὲ παράδοξη ἔνταση ὁ ρασοφόρος. Ὁ ἄλλος εἶτανε γιὰ νὰ φύγει πρῶτ-πρῶτ. Πάει στὴ Μονεμβάσι!

Ἡ ὑπόθεσις τώρα μπερδεύονταν ἄσχημα καὶ ~~γιὰ~~ τὸν ~~αὐτοῦ~~ τὸν στρατηγόν. Πρὶν λίγην ὥρα, καθὼς στεκότανε στὴν ἐκκλησία ~~αὐτοῦ~~ μὲ τὴν ἀκολουθία του, ἦρθε ὁ τουρμάχης καὶ τοῦ ἀνάγγειλε τὸ φόνον τοῦ μαντατοφόρου. Πρέπει νὰ εἶταν ἀποσταλμένος τοῦ βασιλικοῦ φουσατοῦ καὶ θάφερνε νέα σημαντικά ~~καὶ~~ ἐπειγόντα ἀφοῦ ~~μὴν~~ λίγες ὥρες εἶχε ἀκολουθήσει τὸν πρῶτο, πού παρουσιάστηκε τὴ νύχτα ~~αὐτοῦ~~ στὸ σιλέντιο. Ποιὸ εἶτανε τὸ μήνυμα πού ἔφερνε; καὶ μήπως ~~αὐτοῦ~~ τὸ ἄλλο; Μήπως ~~κατένευσε~~ γεγονός, βαρυσήμαντο, εἶχε μεσολαβήσει, καὶ δὲν ~~αὐτοῦ~~ πρόλαβε ~~να~~ νὰ τὸ ~~ἀναγγεῖ~~ στὸ Μυτσηθρά ὁ νυχτερινὸς ταχυδρόμος;...

...Ἄν κάτι τέτοιο συνέβαινε, τότε τὸ καινούργιο, τὸ χαμένο μαντάτο, θὰ εἶτανε δυσάρεστο. Τὸ πρῶτο ἔλεγε πῶς ὁ Νικηφόρος τῆς Ἡπείρου νικήθηκε. Τὸ δεύτερο, ~~να~~ νὰ νάσαι τόσο διαστειλμένος, πᾶει νὰ πεί πῶς κάποιο ἀνὰ πάντεχο καὶ κεραυνοβόλο γύρισμα τῆς τύχης ἐρχότανε νὰ μὴνύσει.

— Πάρτε τοὺς ἔξω, εἶπε ὁ στρατηγός δείχνοντας τὸ Σγουρό καὶ τοὺς καλόγερους. Θὰ τοὺς κρατήσετε ~~καὶ~~ τοὺς ~~τρεῖς~~ στὰ αἶδρα ὡς ὅτου ἀποφασίσω.

Τοὺς πῆραν. Κι' ὅταν οἱ ἄρχοντες ἔμειναν μόνοι κ' ἡ αἴθουσα ἀδείασε κατὰ διαταγὴ τοῦ στρατηγοῦ ἀπὸ κάθε κατώτερο,

/αὐτοῦ τὰ ἔπε

/παρασημασίον,

/εἶναι, μὰ νὰ χυμῆξει
/τὸ ἀνδρόνι τῆς ἀνδρείας.

/ἐπιδουμισστικά!

/ἦ

/εἶναι.
/ῥάπε

/μῆς

/αὐτοῦ φράσε

/φρά

χαίρωσε τὸν ἀποσταλμένο, πῆρε τὸ πιττάκι μὲ τὴ βοῦλα τοῦ θασιλάκα καὶ τὸ πάει στὸν πρίγκιπα τῶν Φράγκων ποὺ συμμάχησε μὲ τὸ Δεσπότη τῆς Ἠπείρου... Ποιὸς εἶταν ὁ Δεσπότης τῆς Ἠπείρου; ὁ Νικηφόρος δὲν ἤξερε. Οἱ πολιτικές γνώσεις ποὺ ἀπόχτησε ἀπὸ τὸν Ἰλαρίωνα περιορίζονταν στὰ πράματα τοῦ Μοριά. Μὰ φοβότανε πὼς κάτι τὸ τρομερὸ καὶ τὸ ἀνεξιχνίαστο κρυβότανε κάτω ἀπ' ὅλες τοῦτες τίς μανοῦβρες κι' ὁ ρόλος ποὺ παίζαν οἱ καλόγεροι τοῦ ἔμενε πάντοτε σκοτεινός.

Αὐτὰ συλλογιζόταν καλῶς, ὅταν πλεuro τοῦ σταπηλοῦ συντρόφου ἦταν σὲ μιὰ στιγμή, καθὼς ἤκωσε τὰ μάτια νὰ κοιτάξει δεξιὰ του, εἶδε τὴν αὐγὴ νὰ γαλανιάζει τὸν ὀρίζοντα. Τὸ τοπίο, ποὺ ἴσαμε κείνη τὴ στιγμή τοῦ εἶχε ἀόρατο, ἀρχίζε σιγά-σιγά νὰ προβάλλει γύρω, μέσ' ἀπ' τὸ χάος τῆς νύχτας, καὶ τοῦ φαινότανε τόσο παράδοξο, τόσο ἀναπάντεχο, ποὺ θαρροῦσε πὼς, κοιμημένος, τὸν εἶχανε μεταφέρει σὲ τόπο ἄγνωστο καὶ ἄμετρο.

Εἶχε προχωρήσει ὅλη τὴ νύχτα ὀδηγημένος στὰ τυφλά ἀπὸ τὸ ἐνστικτο τοῦ συνοδοιπόρου του. Ἀσυνείδωτος, μ' ὅλο ποὺ ἔμενε πάντα βουτηγμένος σ' ἓνα πέλαγο ἀπὸ ἀνήσυχες σκέψεις, εἶχε σχηματίσει στὸ νοῦ του μιὰ κάποια ἐντύπωση, μαντικὴ θέβαια, γιὰ τὴ χώρα ποὺ περνοῦσαν. Ὁ ἄνθρωπος δὲ μπορεῖ εὐκολὰ νὰ φανταστῇ τὸν ἑαυτὸ τοῦ μετεωρισμένο σὲ χάος, νιώθει ψυχόρμητα τὴν ἀνάγκη νὰ τοποθετηθεῖ μέσα σ' ἓνα γάδρο κόσμου ὕλικου. Ὅταν ὁ Νικηφόρος σήκωσε τὰ μάτια του εἶδε πὼς ἡ χώρα ποὺ περνοῦσαν δὲν εἶταν ἡ μονότονη καὶ πληκτικὴ αὐτὴ ποὺ φανταζόταν ἀπὸ κάμποσες ὥρες τώρα. Στὸν οὐρανὸς τοῦ προσηνοκρινέει καὶ σύννεφα τεράστια, τουφεκά, κυλιόνταν ἐξελκινόμενα ἀπὸ τὸ νοτιά, καὶ ἔφηναν γύρω στὸν ὀρίζοντα μονάχα μιὰ χαραμίδα ἀπ' ὅπου γλυτροῦσε λεῶς καὶ κρῖο, τὸ γαλάζιο φέγγος τῆς αὐγῆς.

Δεξιὰ, σὲ μιὰ κορυφὴ λόφου, ἔνα κάστρο μεγάλο εἶχανε κουρνιασμένο καὶ προβαλλόνταν φανταστικά στὸν ὀρθρινὸ οὐρανὸ, ἐδωριωτό, μαῦρο. Πάνωθι τοῦ κάστρου φεύγανε γοργὰ ὁ ἀνεμὸς ποὺ πρέπει νὰ φυσῶσε ἐκεῖ ἀπὸ τὸν ἀνύπαρκτο ἀνέμο, γιὰ κείνη τὴν ὥρην, ὅπου βασιλεὺς μιὰ χλιαρὴ καὶ παράδοξη μουσική. Ἀπὸ κείνη τὴν πλάση εἶχε σταματήσει τὴν καρδιά της, κατὰπληκτη καὶ ἀσπληκτη, γιὰ νὰ κοιτάξει τὴν ἐρχόμενη αὐγὴ.

Ἐνα σμᾶρι κοράκια, μαῦρα καὶ ἀποσκελετωμένα ἀπὸ πελιδνὸ φῶτο τ' οὐρανοῦ, πέρασε κρῶζοντας πάνω ἀπὸ τοὺς καθάλας-ρέους καὶ, κόβοντας ἀπότομα δεξιὰ, χύθηκε κατὰ τὸ κάστρο μὲ πλαταγὰ φτεροκόπτημα. Ὁ συνοδοιπόρος σήκωσε τὸ χέρι καὶ, δείχνοντας κατὰ κείθε,

— Ἡ Βελιγοστή, εἶπε, γὰρ πρῶτη φορά. Ἡ φωνὴ τοῦ ἀντήχησε δυσάρεστα σκληρὴ μέσα στὴ γενικὴ ἡσυχία κι' ὁ Σγουρός, στρέφοντας τὸ κεφάλι, τὸν κοίταξε παραγμένος. Τοῦ φαινότανε σὰν καὶ νὰ τοῦ μιλοῦσε μιὰ ακιὰ.

Ἐάντου, ὁ σταπηλὸς ἀνέβηκε, ἔκοψε τὴ φόρα τ' ἀλόγου του. Ἐγενετο ὁ Νικηφόρος νὰ κάνει τὸ ἴδιο, ζύγωσε μὲ μικρὰ βήματα τοῦ φαριῶ του πολὺ κοντὰ, στάθηκε δίπλα καὶ δείχνοντας μπροστά:

— Κεῖθε θὰ τραβήξεις, τοῦ εἶπε. Κοίταξε, ὅπου τοῦ εἶδειναν. Τὸ

ἐπίπεδο τῆς γῆς ποὺ ἀναιεσα στὰ διαπλατωμένους ἀγκάλαι τοῦ βουνοῦ, ἄφηνε μιὰ χώρα ἀπέραντη καὶ μακρινὴ νὰ φαίνεται. Εἶταν ἓνας κάμπος σγουρός ἀπὸ θλάσση, γεμάτος φῶς, κ' ἡ αὐγὴ τὸν εἰσέδουσε μὲ ἄνερα πέπλα.

— Στὸ θάθος, ἴσια, ἄμα τραβήξεις δίχως νὰ λοξέψεις, θὰ θγείς στὴν Καρύταινα. Θὰ τὴν γνωρίσεις εὐθύς. Ἐχει μεγάλο καὶ φοβερὸ δυναμᾶρι... Ὅμως νὰ μὴ σταθεῖς. Νὰ πάρεις τὸ μεγάλο τὸ ποτάμι, ἀπὸ τὸ δεξιὸ τὸν ὄχτο, καὶ νὰ τραβήξεις ἀνὰ λουθώντας το. Σ' ἐνάμιου μερόνυτο θὰ βρίσκεισαι στὴν Ἀνδραβίδα.

Εἶπε, καὶ δίχως νὰ σταθεῖ ἄλλο, γύρισε καὶ τ' ἀλόγου του, τυλίγτηκε στὸ ταμπάρο του, καὶ σκύβοντας μπροστά, καλῶς.

Ὁ Νικηφόρος ἀπόμεινε μονάχος.

Κοίταξε γύρω του. Τὸ φῶς τῆς ἡμέρας δυνάμωνε. Δεξιὰ, μιὰ λαμπρὴ κιτρινωπὴ, προμήνουσε τὸν ἥλιο. Σιγανὰ, ἀδιόρατα, ἓνας ἀνεμὸς ἀρχίζε νὰ φυσᾷ καὶ τὰ σύννεφα, μελανὰ, ἀπλώνονταν πάνω στὸν οὐρανὸ καὶ τὸν ἔδω-
ναν. Στὸ μεγάλο κάμπος, ἀντικρὺ του, πέρασαν φευγαλέες, σκιές.

Σπιρουνίσε τὸν Ἀστρίτη καὶ χύθηκε μπροστά.

Τράβηξε ἴσια, ὅπως τοῦ εἶχανε δείξει. Γιὰ πρώτη φορά, ὕστερα ἀπὸ τίς φοβερὲς κι' ἀτέλειωτες ὥρες ποὺ εἶχε περάσει, ἐνίωθε τὸν ἑαυτὸ τοῦ λεύτερο. Πάσχιζε νὰ ξεχάσει καὶ τὸν κύλιντρο ποὺ ποὺ, δίχως νὰ ξέρει γιὰτί, στάλαζε ἀθυμία θαρεὶα στὴν ψυχὴ του.

Δὲν ἀναλογιζότανε τὸ Μυτσηθρὰ μ' ὅλο ποὺ, λογικά, κρίνοντας, θάπρεπε νὰ σκεφτοῦναι τὸ πότε θὰ ἔβγαζε ὕριση. Μέσα τοῦ εἶχε πὼς πάει πιά, ἡ ἱστορία αὐτὴ εἶναι γιὰ καλὰ τελειωμένη. Ἀκολουθοῦσε τὸ δρόμο ποὺ τοῦδειξαν καὶ δὲν ἤξερε κατὰ θάθος ὅτε κι' αὐτὸς γιὰτί. Σ' ἓνα χαντάκι μπροστὰ σταμάτησε. Τοῦ φάνηκε πὼς εἶχε λοξέψει καὶ κοίταξε γύρω νὰ προσανατολιστεῖ. Ἐνας θρόντος μαυροκλιστός, τὸν ἔβλεπε. Ὁ τόπος ὀλάκερος γύρω εἶχε σκοτεινιάσει, μύριζε χῶμα νοτισμένο, κι' ἀντίκρυ, πάνω ἀπὸ κάτι γυμὰ δέντρα, ἀναψε μιὰ ἀστραπή.

Εἶχε ξεχαστεῖ ὁλότελα. Ὅσο εἶτανε στὸ βουνὸ ἔβλεπε ἀπὸ ψηλά τὸν κάμπος καὶ μπορούσε εὐκολὰ νὰ προσανατολιστεῖ. Ἀπὸ κάτω, τώρα, ἡ ὄψη τῆς χώρας εἶταν ἀλλιώτικη. Σάτισε. Ἡ μπόρα ζύγωνε, ὀνιτωδὲς καὶ γύρω του, ὅσο ποὺ φτάνει τὸ μάτι, δὲν ἔβλεπε ψυχὴ.

Δυὸ-τρεῖς ἀνέμοι τοῦ κόλλησαν στὸ μέτωπο, ὁ ἀνεμὸς στρούφιζε θαρρεῖς γύρω στὰ πόδια τοῦ Ἀστρίτη, σηκώνοντας χαλίκια καὶ σκόνη χοντρή. Ἐρριξε δεξιὰ-ζερεθὰ ματιὰς θιαστικές, ζητώντας ὀχι πιά τὸ δρόμο ἀστυλο. Στοχάστηκε νὰ ζυγώσει δέντρα. Ἐσχινὸ καταφύγιο τῆς ἀνάγκης, μὰ τὴν ἴδια στιγμή, ἓνα ἀστροπελέκι, λαμπαδιάζοντας ἀπαίσια, συντάραξε τὸν κάμπος. Ἡ μπόρα ξέσπασε, ὀρηκτικὴ.

Τότε, σπιρουνίσε τὸν Ἀστρίτη καὶ τράβηξε στὴν τύχη, παίρνοντας ἓνα μικρὸ μονοπάτι ποὺ ἀνέβαινε μπροστὰ του. Περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ του νοιαζότανε τὸ φαρί του μὴ βραχεῖ. Πῆδηξε ἓνα μικρὸ χαντάκι, κατέβηκε σὲ κάποιον πλατὺ ξεροπόταμο, ξανανέθηκε τὸν ἄλλον ὄχτο, πέ-

μυενοῦται

πέρα.

ἔρχε ἀσφαλί,

μυαῖς

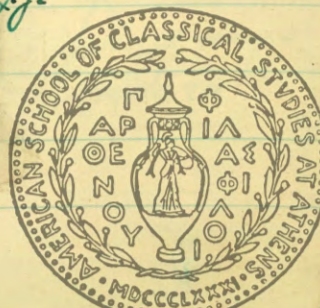
μὲ τὴν φωνὴν τοῦ Σγουρο

μὰ σὲν προαίδημα

ἔαφνισε.

ισταγαπαῖς

ἰσὰ καίτοις ἀνίμυ καίτοις σμᾶρι

ἔμενε

πέρα / ηδαιται

πρασινός / ὅταν κοίταξε τὸ / τὸ γέγραπτο πὺς ἀπὸ, ἔβλεπε / καὶ ἔβλεπε, τὸν ἥλιο.

καίτοις / ἓνα καίτοις ποὺ βουνοῦται

καὶ ἔβλεπε / τὸ οὐρανὸ.

βουνοῦ ἀπὸ τὴν προμήρα,

γὰ πρῶτη φορά.

ιστὸ Σγουρὸ

ἰσὰ

ἔβλε

φο

ἰσὰ καίτοις ἀνίμυ

βουνοῦ ἀπὸ τὴν προμήρα,

ἰσὰ

ἀνπραγμά

τοῦ Ρωμιοῦ βασιλέα. Ἀθέβαια
 κι' ~~ἐπὶ τῇ~~ ἐπὶ τῇ ἀνταντίκῃ μνημό-
 τα, ἄλλοτε πῶς θρίσκειται ἔξω
 ἀπὸ τῇ Λακρεμονία, ἄλλοτε πῶς
 ἔχει στήσει σέντζιο τοῦ Μυστρά,
 κι' ἄλλοτε πῶς κατηφορίζει κατὰ
 τῇ Μονεμβάσι. Ἀπαυδημένες
 ἀπὸ τὴν ἀπαντοχὴ οἱ ἀρχόντισ-
 σες, στερημένες γιὰ μῆνες καὶ
 χρόνους δολάκερους τὴν ἀγκαλιά
 τοῦ ἀντρα, ἔδιδαν μετὸ νοῦ
 τοὺς τὸν ἀψὺ σὲ φαντασίες πυ-
 ρετικές, ~~ὅ~~ δνεῖρα σκανταλιάρι-
 κα καὶ κούφια. Κ' οἱ τροβαδοῦ-
 ροι, οἱ ~~λαρῶνες~~ ~~κ'~~ οἱ ζογκλα-
 τόροι, φερμένοι πάνω σὲ καρά-
 θια θαλασσοδαρμένα, ~~ἀνταρ-
 χες~~ ἀπὸ τῇ μακρινῇ χώρα τῇς
 Φράντσας, τοὺς τραγουδοῦσαν ἀ-
 σπασμένα, μετὸ τόνους θρηνητι-
 κούς, ~~ἐπὶ τῇ~~ τὸ θάνατο τοῦ γενναίου
 Ρολάνδου στὸ Ρανσεβῶ, τοὺς πό-
 νους τοῦ ~~ἐπὶ τῇ~~ ἔρωτα καὶ τὴν
 ἀπέραντη θλίψη τῶν αἰώνιων πο-
 λέμων.

δίαμοπα

ἀνατρεπῶ
ἀνταρχες

ὁρδία

Ἀνάμεσα στὸν κόσμο τοῦτο,
 τὸν ἱδρωκοπημένο μυστικά ἀπὸ
 κρυφὲς ~~ἐπὶ τῇ~~ πέρασε τὰ παι-
 δικά τῇς χρόνια ἡ πριγκηποπού-
 λα Ἰσαβέλλα. Στὴν ὄψη τῇς εἶ-
 χε πάρει τῇ θαμπῇ ἀσπράδα τῇς
 ρωμιάς μητέρας τῇς, τὰ θαυο-
 κάστανα μαλλιά τῇς κι' ἀκόμα
 τῇ λιγνὴ ~~καὶ~~ ἐκεῖνη κόψη
 τοῦ λαιμοῦ ποὺ ἀργολύγιζε μ'
 ἀρμονικὴ εὐγένεια καὶ χάρη. Ἀ-
 πὸ τὸ Φράγκο πατέρα εἶχε τὰ μά-
 τια, τὰ γαλανά. Ὅμως, στὰ πρῶ-
 τὰ παιδικὰ χρόνια τῇς, ὁ λιγνὸς
 λαιμὸς καὶ τὰ οὐρανία μάτια, ἔ-
 διναν στὴ θωριά τῇς κάτι τὸ ἀτο-
 νο καὶ τὸ ἀχνό, τὸ στερημένο
 σχεδὸν ἀπὸ υἱεία.

Ὁ Γουλιέλμος Βιλλαρδουίνος,
 ὅταν σὲ σπάνιες φορές τὴν ἔβλε-
 πε, συλλογιζόταν πῶς ἡ κόρη
 τοῦτη, ποὺ τόσο λίγο τοῦ ἔμοια-
 ζε, εἶταν ~~ἐπὶ τῇ~~ σύμβολο ζωντανό,

θεόσταλτο, τῇς παρακμῆς τοῦ γέ-
 νους τοῦ ποὺ ἀρχίζει...
 Τὸ κάστρο τῇς Καλαμάτας εἶ-
 ναι ἓνα καλοδουλεμένο πετράδι,
~~ἐπὶ τῇ~~ καὶ τὸ ζυγιάζει ἀνάλα-
 φρα, στὴν ἀκρὴ τῇς παλάμης
 ὁ κάμπος ὁ Μεσσηνιακός. Δὲν
 ἔχει τίποτα ἀπὸ τὸ ἀγριωπὸ ἀπο-
 τράθηγμα τῶν ἄλλων κάστρων
 τοῦ Μοριά. Δὲ στέκεται κουνια-
 σμένο μισάνθρωπα στὴν ἀητορ-
 ράχη ἑνὸς θουνοῦ νὰ δυναστεύει
 ἐπὶ τὴν σκελεθρένιες βίγλες ~~ἐπὶ τῇ~~
 μιὰ χώρα ὑποταχτικά ~~ἐπὶ τῇ~~
 στὰ ριζὰ τοῦ. Προβάλλει ἀνά-
 λαφρα φουσκώνοντας τὴν καρ-
 ποφόρα γῆ, ~~ἐπὶ τῇ~~ ἀνασασμός
 μαστοῦ εὐχυμοῦ, ρόγα σπαρτα-
 ριστὴ πάνω στὴ μητρικὴ τῇς ὥρα.

Ἀπὸ τὸ λόφο τοῦτο λοιπὸν εἶ-
 ναι ποὺ ἡ Ἰσαβέλλα πρωταντί-
 κρυσε τῇ θάλασσᾳ.

Σὰν κάτι νὰ τῇς ἔλεγε πῶς τὸ
~~ἐπὶ τῇ~~ θά παίζει ρόλο στὴ
 ζωὴ τῇς.
 Ξεφεύγοντας ἀπὸ τὴν κάμαρες
 ποὺ μέσα ~~ἐπὶ τῇ~~ οἱ ἀρχόν-
 τισσες, ἐρχότανε τὰ θράδια, πα-
 τώντας ~~ἐπὶ τῇ~~ ἀθόρυβα, ~~ἐπὶ τῇ~~
 νὰ σταθεῖ στὸ ἀνοιγμα τῇς
 ντάπιας. Ἀντίκρυ, πλατεῖα κι'
 ἐπίπεδη ξαπλώνονταν ἡ θάλασσα,
 ἀλλάζοντας μέσα στὴς φευγαλέες
 ὥρες τῇς ἡμέρας ἀπειρα χρώμα-
 τα, χίλιες θωριές, ~~ἐπὶ τῇ~~ μάτι τε-
 λώνιου ποὺ παιζολάμπει ~~ἐπὶ τῇ~~
~~ἐπὶ τῇ~~ γιὰ νὰ μαγνητίζει τὴν
 τροφὴ τοῦ. Ὁ ἥλιος, μπάλλα σύ-
 φλογη, ~~ἐπὶ τῇ~~ κατέβαινε δί-
 χως φῶς στὴ δύση, ~~ἐπὶ τῇ~~
~~ἐπὶ τῇ~~ καὶ γλυσταρώντας ~~ἐπὶ τῇ~~ ἀ-
~~ἐπὶ τῇ~~ ~~ἐπὶ τῇ~~. Κάποιες καμ-
 πάνες ἀπόμακρες, ἐρημικές, σὰν
 κουδουνίσματα κοπαδιοῦ στὸ
 θραδιασμένο λόγγο, σημαίνανε
~~ἐπὶ τῇ~~ τὸν ἐρχομὸ τῇς ἑσπέρας.
 Τὰ πρῶτα φτωχὰ λυχνάρια τοῦ
 λαδιοῦ, σκόρπια κάτω στὴ μεγά-
 λη λευκὴ πολιτεία, πάλευσαν με-
 τὴν σκιὰς τῇς νύχτας ποὺ κατέ-
 βαινε. Καὶ πίσω, στὴς πέτρινες

μενιστρίχοι βαρροτόχοι
τὰ καὶ τὰ βασίκα
καὶ τὰ
λασσογύτοι

λαχτάρες

ἀμύγνοι

ἐπὶ τῇ

ἀνδριάντες πρ

ἐπὶ τῇ
ἐφαρμύσιν

ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ

θολωτὲς κάμαρες τοῦ κάστρου,
 ὅπου οἱ γυναῖκες εἶχανε ~~ἐπὶ τῇ~~
 κρατήσει τὴν ἀνάσσει τους, οἱ ἀρ-
 γοὶ τόνου ~~ἐπὶ τῇ~~ λαγοῦτο, συνο-
 δεύοντας τὸ μοναχικὸ τραγουδι-
~~ἐπὶ τῇ~~ ~~ἐπὶ τῇ~~ προβοδίζανε
 ρυθμικά, μακρόσυρτα, τὴ μέρα
 τὴν ἀνώνημη ποὺ ἐφευγε μετ' ὀθ-
 ῖματα ~~ἐπὶ τῇ~~ πάνω στὸ θραδια-
 σμένο πόντο.

Ἀμίλητη, δίχως ἀνάσσα, ἡ Ἰ-
 σαβέλλα κοίταζε. Ἡ θάλασσα
 τοῦτη, ποὺ εἶχε πρῶτὴ ρίξει τὸ
 γαλανὸ βλέμμα ~~ἐπὶ τῇ~~ πάνω στὴν
 παιδικὴ ~~ἐπὶ τῇ~~ ἀσπράτερη τὰ
 πρῶινά, μαθιὰ τὰ μεσημέρια, ἄ-
 σπρη σὰ γάλα τ' ἀπόβραδα, πό-
 τε ἀφρισμένη καὶ παίγνιδιάρη,
 πότε σκυθρωπὴ ~~ἐπὶ τῇ~~ στὴς
 ὥρες τῇς θροχῆς, σὰ νὰ τραβοῦ-
 σε, ~~ἐπὶ τῇ~~ τὴν ~~ἐπὶ τῇ~~
 ὑπαρξὴ τῇς. Κοντὰ τῇς, στὸ ἀμ-
 μουδερό ἀκρογιάλι, εἶχε γνωρίσει
 τὴν πρῶτη τῇς χαρὲς. Εἶτανε
~~ἐπὶ τῇ~~ τὰ αἰθρία πρῶινά, ἡ μεγάλη
 συνοδεία ἀπὸ ~~ἐπὶ τῇ~~ ἀρχόντισσες,
 κατέβαινε γιὰ περίπατο στὴν πα-
 ραλία. ~~ἐπὶ τῇ~~ ἀνὰ βάλ-
 λα σὲ μούλες ἀσημοκούδουνες,
 περνοῦσαν τὴν πολιτεία ἀνάμεσα
 σὲ δυὸ γαϊτάνια θουρηγῆσιους ~~ἐπὶ τῇ~~
~~ἐπὶ τῇ~~ γελούσαν οἱ ἀρχόντισσες,
 ξεφώνιζαν μετ' τρομαγμένο τάχα
 νάζι, καὶ τὰ νιάτα τους, ~~ἐπὶ τῇ~~
~~ἐπὶ τῇ~~ ~~ἐπὶ τῇ~~, περνιασμένα
 ἀπὸ τὴν μαυλιστρα τῇ λιακάδα,
~~ἐπὶ τῇ~~ τὸ διαμαντένιο ἀέρα μετ'
 τιτίθισμα πλήθιο, παλασό.

Τὰ παιδόπουλα, βαδίζοντας μετ'
 χάρι δίπλα στὴς κυράδες, ~~ἐπὶ τῇ~~
 κρατοῦσανε τὰ ρέτενα, τὴν δόθηθα-
 γαν ~~ἐπὶ τῇ~~ ἐρωτιάρα προσοχὴ νὰ
 σκαρφαλώσουνε στὴ σέλλα ἢ νὰ
 πεζέψουν. Ἐγερναν ἐκεῖνες, παι-
 χνιδιάρες, κι' ἀκουμπούσανε τὴ
 μαλακία παλάμη στοὺς ὤμους
 τῶν παιδιῶν. Φευγαλέα, πονηρά,
 τοὺς χαίδευαν μ' ἀφροντισιά σο-
 φὴ τὰ σγουρόμαλλα στὸ σθέρ-
 κο. Κ' οἱ διαβάτες, σταματώντας
 στὰ πλάγια τοῦ δρόμου γεμάτοι
 θαυμασμό, ~~ἐπὶ τῇ~~ μετὰ τὰ μά-
 τια ~~ἐπὶ τῇ~~ καὶ μακρόσυρτο
 τοῦτο ὄνειρο ποὺ περνοῦσε.

Ἐκεῖ εἶναι ποὺ, κάποιον πρῶ-
 τῇς ἀνοίξης, ἡ Ἰσαβέλλα προχω-
 ρώντας καθισμένη πάνω στὴν ἄ-
 σπρη μούλα τῇς, ἀκούσε δίπλα
 τῇς χαμηλά, δυὸ ἀγνωστες φων-
 ἐς νὰ λένε:

— Πόσο μεγάλωσε, πόσο ὡμόρ-
 φηε ἡ πριγκηποπούλα!..

— Εἶναι κοπέλλα πιά σωστή.

Γυρίζοντας στὸ κάστρο, φρόν-
 τισε νὰ ξεφύγει μετ' τρόπο ἀπὸ τῇ
 θάγια τῇς καὶ πῆγε νὰ κλειστεῖ
 στὴν κάμαρά τῇς. Ἀπὸ ἡμέρες,
 κάτι ἀσυνήθιστο καὶ σκοτεινὸ, σὰ
 μιὰ λαχτάρη μυστικὴ στὸ αἷμα,
 τὴν ἐξάλιζε. Στάθηκε μπροστὰ
 στὸν ψηλὸ θενέτικο καθρέφτη καὶ
 κοττάχτηκε σμίγοντας τὰ φρύδια,
~~ἐπὶ τῇ~~ αὐστηρὴ σπουδῇ. Τὸ εἰδωλό
 τῇς, ἀπὸ μέσα, τὴν κοίταζε κι'
 αὐτὸ μισοκλείνοντας τὰ ματόφυλ-
 λα, μετ' σφιγμένη κι' ἐρευνητικὴ
 περιέργεια, σὰν ξένη ποὺ μόλις
 τῇς ~~ἐπὶ τῇ~~. Οἱ δυὸ Ἰσα-
 βέλλες κοττάχτηκαν ἔτσι γιὰ
 κάμποσο, μετ' προσοχὴ. Ὑστερα,
 αὐστηρὲς πάντα, στρέψαν κ' οἱ
 δυὸ τὴν ράχες τους καὶ ξεμάκρυ-
 ναν, χωρίσαν περήφανες κι' ἀκα-
 τάδεχτες, μετ' μιὰ σκιά ἔγνοιας
 στὸ ριζομῦτι.

Τὸ ἴδιο θράδυ, ὁ μικρὸς γυιὸς
 τῇς θάγιας, ὁ συμπαίχτορας τῇς
 Ἰσαβέλλας, ἀνοίξε ψηλώνοντας
 στὰ νύχια τῶν ποδιῶν τὴ θαρειὰ
 πόρτα τῇς κρεββατοκάμαρας καὶ
 χῶθηκε μέσα, ζητώντας τὴ φιλε-
 νάδα. Δὲν τὴ θρῆκε καθισμένη
 στὸ κρεββάτι ὅπου μονάχη κοιμό-
 τανε θαθεῖα, καθὼς πάντα, ἡ μι-
 κρὴ Μαργαρίτα, δὲν τὴ θρῆκε
~~ἐπὶ τῇ~~ στὴν κασέλα ποὺ εἶτανε
~~ἐπὶ τῇ~~ στὸ τζάκι, δὲν τὴ θρῆκε
 μέσα στὴν κάμαρα ποὺ φώτιζε
 μπαίνοντας ἀπὸ τὸ παράθυρο τὸ
 φεγγάρι.

ἐπὶ τῇ
ἐπὶ τῇ
ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ
ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ

ἐπὶ τῇ

Καθώς, ἀπελπισμένοι κι' ἔτοι-
μος νὰ κλάμει, τραβοῦσε νὰ θγεῖ
ἀπὸ τὴν κάμαρα, ἄκουσε θήμα-
τα μαλακά νὰ ζυγαλοῦν. Μέρα-
σε τρομαγμένοι καὶ μούλωξε σὲ
μιά γωνία. Ἀπὸ τὴν ἀνοιχτὴ πόρ-
τα τοῦ ἐξώστη μιά σκιά μακρου-
λὴ πρόβαλε, γλύστρησε ἀργὰ στὸ
πλακόστρωτο, καὶ πίσωθε κολ-
λημένη πόδια μέ πόδια μαζί της,
ἡ Ἰσαβέλλα μπήκε στὸ δωμάτιο
θαδίζοντας νυχτοληγὴ τυλιγμένη
στὸ ἄχνινο λυγρὸ κίτριν.

Τηγε στο κρεβάτι, άφησε, μ' αβροντισιά γυναίκας ώριμης η γλυστήρησι από πάνω της τό διά φανο ροδό καί, άπρη σαν τό μάμαρο, γυνή σά νεράϊδα, έγυρε σά παχιά κρεβάτοστρώσια. Η νύχτα έίτανε θερμή καί έξπνη. Η νεαρή κοπέλλα τένωσε τό κορμί της, πού είχε άρχίσει νά κυματίζει άπαλά τίς λείες τού γραμμές, καί τενωθήκε άνάσκελα, σαν άγαλμα θαμπό, μέσα στή νερένια άντιφεγγιά πού έβριχη τό φεγγάρι.

“Εμμεινε ἄλλalos ὁ παιδικὸς φίλος, ἄλλalos καὶ μαρμαρωμένος νὰ κοίταζει τρέμοντας, Μία χλιαρή ἀνάσα, ἀδιόρατη, ξέφυγε μέσα ἀπὸ τὶς ἀνοιχτὲς κουρτίνες τοῦ κρεββατιοῦ. Κ’ ἡ ἀνάσα αὐτὴ ὅσο πῆγαινε δυναμέως καὶ ψήλωνε, συντόμευε τὸ ρυθμὸ της, φυσοῦσε σὰν ἀεράκι τοῦ πελάγου ἀνησυχαστικὸ, ποὺ προμηνáει τὸ μακρινὸ **μπουρβάνι**. Δίχως νὰ ξέρει τὸ γιατί, μηχανικά, τὰ γόνατα τοῦ λυθῆκαν, γονάτισε. Ἀνάμεσα στὸ σύνταχο ξεφύσημα ξεχώριζε κάτι ποὺ φτεροκοποῦσε, πιχτὸ καὶ κούφιο, σὰν ἓνα ἀγέννητο λυγμό.

Ἀκουσθήσα, νιώθοντας τὴν
καρδιά του νὰ λυγώνει, ἄρχισε
νὰ κλαίει. Δὲν τοιλοῦσε νὰ θγεῖ
ἀπὸ τὸν κρυφάνα του, ἐνῶθε πᾶς
αὐτὸ ποῦ ἔκανε, νὰ βρίσκεται ἐ-
κεῖ, εἰтана κακό, ~~καὶ~~ καὶ
θασανίζετανε τί δρόμο νὰ δια-
λέξει. Στὴν πόρτα τῆ θαρεία,
ἀπ' ἑξω, κάποιος ζῶγωσε,
φανάσε τ' ὄνομα του. Εἴταν
ἡ μάνα του, ἡ θάγια τῆς Ἰσα-
βέλλας, Ψυχὸρμητα, ξετρελλάμε-
νος, πετάστηκε νὰ τρέξει μὰ τὴν
ἴδια στιγμή, μιά ~~πρὸς τὴν πόρτα~~
τὸν κάρφωσε στὴ θέση του. Ἡ
πριγκηποπούλα, ὀρθία, τυλιγμέ-
νη θιαστικὰ στὸ πέπλο τῆς, τὸν ἐ-
ζῶγανε μὲ μάτια ἀστραφερά, τὰ
δάχτυλα γαντζωτά, σὰ γάτα ἀ-
γριεμένη.

Τινάχτηκε δίπλα, τῆς ἔξφυγε
κι' ἔπεσε πάνω στο πορτοφύλλο
σάν παλαθός. Μιά κοφτερή νυ-
χιά, στο μάγουλο, τὸν ἔκαιγε. Ἀ-
νοιξε ζαλισμένος κι' ἔτρεξε ἔξω
σκουντοφυλώντας σὰ ντουβάρια.

"Υστερα, γιά εβδομάδες, γιά
μήνες ολάκερους, δέν τόλμησε
νά τήν ξαναντικρύσει.

Ἡ θραδιά ἐκείνη τῆς παιδικῆς
ἡλικίας της ἔμεινε κ' ἡ μοναδική
ἐκείνη τοῦ κορμιοῦ της.

Γιατί, είταν άπίστευτα σεμνή.
Τά πρώτα ροδίσματα στά άλλοις
τόσο άσπρα μάγουλά της θάρ-
ρεϊς και ήρθαν από τίς πρώτες
αίσθήσεις της ντροπής. Χαμηλώσα-
ντά μάτια της, όπως τό συνήθει-
ε κ' ή μητέρα της, ή Άνα Άγγε-
λίνα, και την εφηβότητα πού άρ-
χιζε νά ζωντανεύει πίσω από τό
ματόφυλλά της, δεν την ύποπτε-
θηκε σχεδόν κανείς. Άλλως τ
δέν έπρόλαβε και νά ξεπληρώ-
σει μονάχη. Τήν τρομάξανε στόν ύ-
πνο της...

Νικήτης του Κορραδίνου, σφοδρή μάχη του Ταλιακότσο, Γουλιέλμος Βιλλαρδουίνος γύριζε στο Μοριά θριαμβευτής, με τους τετρακόσιους χρυσόσπιρντους ιππότες του. Η νίκη του, κ' ή στενή φίλδα του με το θαύμα σιληῶ την Ἀναπόλιν καὶ σύμμα-

χό του Κάρολο ντ' Άντζου, σά
νά παρηγορούσαν την άγρια φι-
λοδοξία του ύστερα από την τα-
πείνωση της αιχμαλωσίας α-
πό τόν Παλαιολόγο. Γύριζε στο
Μοριάς περίφανος, γεμάτος λάφυ-
ρα και δάρα, κ' ἄπ' ὅπου περ-
νοῦσε, οἱ θουργγοὶ μ' ἐπὶ κεφα-
λῆς τοὺς δεσποτάδες του, θγαί-
νανε νά τόν προὔπανθισουν μέ
θυμιάτ' αὐτοῦ, σά Μεσοία.

Πόθησε στη Γλαρόντζα κι' ά-
νέθηκε στην Άνδραβίδα με θρι-
αυφάνα πομπή. Ή Άννα Άγ-
γελίνα, ή Ίσαβέλλα κ' οι άρχόν-
τισσες τόν περιέμεναν εκεί, μετα-
φερμένες, ξεπίτρηδες από τήν Α-
λαμάτα. Στήν έκκλησία τού "Α-
γιου Ιακώβου, όπου τό δεσπότης
της "Ωλενας τό Τε Deum,
τό Βιλλαρδουίνους μπήκε καταφρα-
κτος, όπως στή μάχη, έχοντας δε-
ξιά του και ζερβά τούς φοβε-
ρους τού ανήψιους, τό Γοδοφρείδο
ντέ Μπρυγέρ και τό μεγάλο κον-
τόσταυλο Ιωάννη. Στάθηκαν κ'
οί τρεις μέ τίς παλάμες σταυρω-
ιές πάνω στά όρθια σπαθιά, τα
σκέλη διχαλωτά και τεντωμένα.
Πίσω, σέ δυό έξάδες ατσάλοπλε-
χτες, στέκονταν άνάλευτοι οι δώ-
δεκα βαρβάνοι. Οι άρχόντισσες,
γονατισμένες στά πάλγια, σέ μα-
κρυνες σειρές, έσκυβόν τό μέτω-
πο πάνω στις κολλημένες τους
παλάμες. Κι' άπ' έξω, μέσα στο
κυματιστό χλημίνισμα τών φα-
ριών, στή δόξα τού ήλιου πού ά-
ναθε τίς πανοπλίες, οι τετρακόσι-
οι Ιππότες, σεργιάντες σέ σκουα-
ράτο, σέ τάξη πυκνή, περίμεναν
μέ όρθιες τίς λόγχες τους, ξεδι-
πλωμένα τά ζωηρόχρωμα φλάμ-
πουρα, άστραφτερά τά κράνη.

Πρώτη φορά είχε ιδεί ἡ Ἰσα-
θέλλα τὸν πατέρα της ἔτι, σ' ὅ-
λη του τὴ δόξα. Τὸ ἴδιο θράδι τῆς
μελλότανε νὰ τὸν γνωρίσει καὶ σ'
ὅλη του τὴν [REDACTED] ἰσχύ.

Εκεί στη μεγάλη θάλα του κάστρου, όπου τ' άδύναμο και κιτρινωπό φώς των λύχνων χαμότανε μέσα στους θώλους τούς βαριούς, στη σάλλα, που μαζεύονταν ή οικόγενεια κ' οι μεγάλοι, θαρρήναι της κούρτης, τις νύχτες του χειμώνα, υπήλκε απόψε ο Βιλλαρδουίνος χαρούμενος και ζωηρός. Το πρόσωπό του τό τραχιά και συνωφρυωμένο, με τά πυκνά φρύδια που δένονταν κόμπω στο σαυρό, χαμογελούσε. Είχε νά χαμογελάσει, ~~με~~ χρόνια, με τέτοιο λαμποκόπημα. Κάθισε άνασταυρώντας μ' άνακούφισή στο μεγάλο ~~έπι~~ που κοίταξε την Ίσαβέλλα. Κοντά στο σθυσμένο με τόν έρχομό της άνοιχτες τζάκι, καθισμένη πάνω σ' ~~έ~~ κεντητό μαξιλαράκι, κατάχαμα, ή πριγκιποπούλα χάιδευε με δάχτυλα άφαιρμένα τή γάτα. Ή μητέρα της, καθιστή δίπλα, ~~σε~~ καθισμα με ράχη ψηλή, έγνεβε και κάπου - κάπου άνασταυρώντας σιγανά, ~~έπι~~ τόδε συνήθειο.

— Ἰζαμπώ, εἶπε ὁ πρίγκηπας
κοιτάζοντας μ' ἄγνωρη ὥς τώρα
τρυφερότητα τὴν κόρη του. ~~με-~~
γάλῳσες!

Δέν τὸ ἀποκρίθηκε. Σήκωσε
μιά στιγμή τὰ μάτια της καὶ τὰ
χαμήλωσε πάλι. Στὴ ζάρα ποὺ
έκανε ὁ ἀπαλὸς της λαιμὸς μὲ
τὸ γερίμενο λοξὰ κεφάλι, μιά
μπούκλα καστανὴ γλύστρησε, ἀ-
κούμπησε.

χοροστάτοι γὰ

ἰάπρετο,

12/24/20

Гарра краун

ἐφομοῖται

2. Exports

1/27 πορσε δυο το
ταξιδι του αντ' αρχαγο,
τι ομαδιο ον ~~ε~~ γινο
του ην φα λεγατο αντ' αρχαγο

18port

εφτά

[illegible]

(Bj. Bologhian
ay. 186-187)

γελώντας μίαν άγνωστη γλυκό-
τατη γλώσσα.

1

φυλλά, χαμηλώνοντας θαρεία,
~~προ~~ξανετήν καταχνιά τους ~~πάντο~~
 στή χόβολη. Τὸ Φίλιππο, τὸν ἄν-

~~Maximilian~~

παράγειν / φανερώνει

Πρόγραμμα

~~Maximilian~~

50

(Handwritten notes in Greek, mostly illegible)

(Handwritten notes in Greek, mostly illegible)

ζότανε φέουδο ἀντάξιο με τὴν ἀν-
τρεία του καὶ τ' ὄνομά του.
Τότε δυὸ μοραῖτες θαρῶνοι, ὁ
μέγας κοντόσταυλος Ἰωάννης
ντὲ Σωντερόν κι' ὁ Γοφρέδος ντὲ
Τουρναί, ἤρθανε στὴν αὐλή τῆς
Ἀναπόλης ζητώντας μιὰ λύση ἄ-
ξια νὰ ἐξασφαλίσει στ' ὄρφανέ-
μο πριγκηπάτο τὴν ἡσυχία. Τὸ
σχέδιο ποὺ θὰ προτείνανε στὸ
Ρήγα Κάρουλο φαίνεται νὰ τὸ εἶ-
χαν ἀπὸ καιρὸ καταστρώσει μετ'
τὸ νοῦ τους. «Ἀν δὲ θάλεις στὴν
Ἀχαΐα ἄνθρωπο ποὺ νὰ εἶναι
κληρονόμος καθολικὸς τῆς αὐ-
θεντίας, τοῦ εἶπαν, ξέρε το κα-
λά: Τὸ χάνεις τὸ πριγκηπάτο!»
Ὁ βασιλεὺς ἐταράχτηκε. Πολύ
τὸν τρόμαξε ἡ ἰδέα νὰ δειχτεῖ δι-
άδοχος ἀνάξιος τοῦ πατέρα του,
καὶ πάλι ἐνώθε πῶς δὲν εἶχε οὐ-
τε στὴν ψυχὴ οὔτε καὶ στὸ σῶμα
τὰ προσόντα πολεμιστῆ. Ἀκού-
πησε τὸ χέρι στὸ κουτσό του πόδι
κι' ἔπεσε θαρὺς, χλωμός, στὸ με-
γάλο γιὰ τὸ κορμὶ τοῦ θρόνου.
Τοὺς ζήτησε συμβουλὴ. Τοῦ
προτείνανε τὸ σχέδιό τους.
— Πηγαίνετε νὰ τὴν ἰδῆτε, εἶ-
πε ἀφοῦ τοὺς ἀκούσε ἀνασπίνον-
τας μ' ἀνακούφιση. Κάθεται στὸ
Κάστρο τοῦ Αὐγοῦ.
Περιττὸ νὰ σὰς πῶ πῶς δὲ θὰ
ζητήσετε τὴ γνώμη της. Ἀποφά-
σισα. Θὰ παντρευτεῖ τὸ κοντό-
σταυλο Φλωρὰν ντ' Αἰνῶ καὶ θὰ

κατέβη μαζί του στὴν Ἀχαΐα.
Τοὺς χαρίζω τὸ φῖε τοῦ Μοριά νὰ
τὸ διαφεντέψουνε σὰ νόμιμοι
πρίγκηπες...
Κράτησε μ' ἕνα γνέψιμο τοὺς
δυὸ θαρῶνους καθὼς προσκυνού-
σανε γιὰ νὰ θγοῦν, καὶ πρόσθε-
σε:
—... «Ένας εἶναι ὁ ὅρος μου:
Ἄν ὁ Φλωρὰν πεθάνει πρὶν ἀπ' αὐ-
τὴν, τότε, οὔτε ἡ Ἰζαμπῶ, οὔτε
ἂν ἀποχτήσει κόρη, ἡ κόρη της,
οὔτε καμμιά θηλυκιά τῆς ἐγγονῇ
θὰ παντρευτῇ ποτὲ διχῶς τῇ συγ-
κατάθεσή μου. Ἄν ἀθετήσουνε
τὸν ὅρο αὐτό, τότε τὸ πριγκηπά-
το τῆς Ἀχαΐας θὰ ξαναγίνει φέ-
ουδο τῆς Ἀναπόλης. Σῦρτε νὰ
τῆς τὸ πείτε.
Ὁ Ἰωάννης ντὲ Σωντερόν κι'
ὁ Γοφρέδος ντὲ Τουρναί θρήκανε
τὴν Ἰζαμπῶ στὸ κάστρο. Εἶχανε
χρόνια νὰ τὴν ἰδοῦν. Καθισμένη
στὴν ἴδια θέση, μπροστὰ στο πα-
ράθυρο, μετ' ὅν παλιὸ συμπαίχτη-
ρα στὰ πόδια της, ἄντρα μονάχα
τώρα, θαρρεῖς καὶ δὲν εἶχε σα-
λέψει καθόλου ἀπὸ κεῖ. Μιὰ μαγ-
γανεία ἀκατανόητη λὲς καὶ τὴν
εἶχε πετρώσει στὴν ἴδια στάση,
μετ' ὅν κεφάλι ἀναγεμένο πίσω,
τὸ μικρὸ σαγόνι ἐμπρός, νὰ κοι-
τάζει κάτω ἀπὸ τὰ μισόκλειστα
θαρεῖα ματόφυλλα, τὴ θάλασσα.
Μπαίνοντας, τὴν εἶδανε νὰ ξε-
κόβεται μαύρη στὸ θαμπωτικὸ
ψηλὸ κάδρο τοῦ γοτθικοῦ παρά-
θυρου. Ξεχώρισαν μονάχα τὴ σι-
λουέττα της, κι' ὅμως ἐστάθηκαν
ἀπορημένοι... Ζυγώσανε πατών-
τας ἀνάλαφρα, στὰ νύχια, καὶ
προσκυνήσανε θουβοί. Ὁ ἀκολου-
θος ἔφυγε γοργός, γλυστρώντας
σὰ σκιά ἔξω. Ἡ Ἰζαμπῶ στρά-
φηκε, τοὺς ἀναγνώρισε καί, ὅπως
πάντα σὰν ἔβλεπε ἀνθρώπους
φερμένους ἀπὸ τὴν πατρίδα της,
κοκκίνησε ζωηρά.
— Ἀρχόντες μου, καλῶς ὤρι-
σατε!... Στάθηκαν ἐκστατικοί
νὰ τὴν κοιτάζουν. Ποτέ τους, μ'
ὄλο ποὺ τὴν ξέρανε ἀπὸ μικρὸ
παιδί, δὲν τὴν εἶχανε φανταστεῖ
τόσο ὠραία. Εἶχανε τὸ πρόσωπο;
Εἶχανε τὸ βασιλικὸ κορμὶ; Εἶχαν
ἡ ~~ἡ~~ τῆς φωνῆς της;... Μὰ
εἶχανε πρῶτ' ἀπ' ὅλα τὰ μάτια
της, τὰ μάτια ποὺ μέσα τους κα-
θρεφτίζονταν τὰ ματόκλαδα, σὰν
καλαμιές σὲ φεγγαρολούμενο

μεγάλα

(Handwritten notes in Greek)

μεγάλο

(Handwritten notes in Greek)

θάλασσα, καὶ μέσα ποὺ ἀπὸ τὸ πῆ-
μαρ ἐκείνη τὴν ὥρην ἔβλεπε τὸν
ὄρανο τοῦ ἀνιχνεύοντος τοῦ
ἀνδρὸς.
«Ἀκούσε τὴ πρότασή τους, τὴν
ἀπόφαση τοῦ ρήγα Κάρουλου, δι-
χῶς νὰ μιλήσει. Συμφώνησε. Χω-
ρὶς νὰ πεί λέξη. Τὸν ἤξερε τὸ
Φλωρέντιο ντ' Αἰνῶ, τὸν εἶχε ἰδεῖ
πολλὲς φορές στὴν Κούρτη. Εἶχαν
ἔλθει νέος, φιλόδοξος κι' ὀρμητι-
κός, ἱππότης ἀπὸ τὴ Φλάντρα.
~~Συμφώνησε~~ ἔξεχωρίσει γρήγο-
ρα κι' ἐγινε κοντόσταυλος τῆς
Σικελίας, καπετάνος τῶν Κορ-
φῶν.
Συμφώνησε...
Κι' ἔτσι εἶναι ποὺ ἡ πριγκηπέ-
σα Ἰζαμπῶ, ἡ κόρη τῶν Βιλλαρ-
δουίνων, μπαρκάρει πάλι μιὰ
μέρα στὴν Ἀναπόλη κι' ἀξι-
ώθηκε ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ νὰ ξανα-
δεῖ τὴ γῆ τῆς Ἀχαΐας.

(Handwritten notes in Greek)

μεγάλο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'
Η ΚΟΥΡΤΗ ΤΩΝ ΒΑΣΣΑΛΩΝ
Ὅπως ὅλα τὰ πράγματα ποὺ
γιὰ καιρὸ πολὺ τὰ ἔχει κανεὶς ἐπι-
θυμήσει, ἡ σκέψη τῆς πατρίδας εἶ-
χε πάρει γιὰ τὴν Ἰζαμπῶ μιὰν
ἐκφραση ἀπόκοσμη. Στὰ χρόνια
τῆς σκλαβιάς της ἐκεῖ- κάτω,
στὸ κάστρο τοῦ Αὐγοῦ, ὅταν κά-
θε ἀνθρώπινος δεσμός σιγὰ- σιγὰ
κοβότανε μέσα της καὶ κάθε τρυ-
φερότητα στέρευε στὴν καρδιά
της, ὁ ὄνειρο τοῦτο τῆς ἐπιστρο-
φῆς, ὁ ἱμερος μιᾶς χώρας
~~ποὺ λίκνισε τὴν παιδι-~~
~~κὴ ζωὴ της, εἶχε ἀπομείνει μονα-~~
~~δικὴ πηγὴ πόθου, ὅστατο καταφύ-~~
~~γιο τοῦ ἰδανικοῦ γιὰ νὰ τῆς κά-~~
~~νει νοητὴ τὴν ὑπαρξή. Τὴν οὐλοῦ-~~
~~σαν, ὅταν ἐννοεῖτο ὅτι ἔπειτα~~
~~τοῦς, πρὶν ἀπὸ τὴν ἰδέαν, ἡ~~
~~ἰδέα τῆς πατρίδας, τῆς~~
~~χώρας, ἡ προοπτικὴ τῆς~~
~~ἐλευθερίας, ποὺ ἀπὸ τὴν~~
~~ἐλευθερίαν ἀπὸ τὴν ἰδέαν~~
~~ἐλευθερίας, ἀπὸ τὴν ἰδέαν~~
~~ἐλευθερίας, ἀπὸ τὴν ἰδέαν~~
«Ἄν ὅμως ~~ἐλευθερία~~ στὰ εἰκο-
σιπέντε τέλος χρόνια της, νὰ ξα-
ναδεῖ τὴν Ἀχαΐα, ~~ἐλευθερία~~
~~ἐλευθερία~~ τὴν ἀνέλπιστη
τύχη νὰ ξεμπαρκάρει μιὰ μέρα
στὴ Γλαρέντζα ~~ἐλευθερία~~
~~ἐλευθερία~~ δὲν ~~ἐλευθερία~~ ποτὲ τὴν
ἐξορία τελειωμένη ὀριστικὰ ἐνό-
σω ~~ἐλευθερία~~ ἀναγκασμένη νὰ κατοί-
κει ὅπου ἡ Κούρτη τῆς Αὐθεντί-
ας τὸ ἀξίωνε, δηλαδὴ στὴν πρω-
τεύουσα τοῦ πριγκηπάτου, ποὺ εἶ-
ταν ἡ Ἀνδραβίδα.
Τὴν καρδιά της τὴν κρατοῦσε
σκλαβωμένη πάντα ἡ χώρα ποὺ
τὴ γνώρισε παιδί. Ἡ Καλαμάτα.
Τὴν εἶδε μονάχα σὲ λίγες, ἐ-
λάχιστες στιγμὲς, ὅταν, ἐκκινη-
μένη ἀπὸ τὴ Γλαρέντζα πάλι, γιὰ
ἕνα ταξίδι σ' ὅλη της τὴν ἐπικρά-
τεια, θέλησε νὰ περάσει κι' ἀπὸ
δῶ, νὰ μείνει λίγες μέρες στὸ πα-
λιό, τὸ πατρικὸ τῆς κάστρο. Ἡ
περιοδεία ~~ἐκείνη~~ εἶχε ἕνα λόγο
αὐστηρὰ πολιτικὸ. Ἀπαυδῆμένοι
ἀπὸ τὴ φτώχεια καὶ τὴν κακοδιοί-
κησι, οἱ βουρghοὶ ~~ἐκείνη~~
~~ἐκείνη~~ οἱ βιλλανοὶ τοῦ Μοριά,
ἀρχίζανε νὰ μουρμουρίζουν μ' ἀ-
γανάκτηση γιὰ τὴν ἐξαχρεωμέ-
νη φράγκικη αὐθεντία. Οἱ μπάι-
λοι ποὺ διαφεύντευαν τὸ πριγκη-
πάτο ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Βιλλαρ-
δουίνου κι' ἐδῶ, γδύνανε τὴ φτω-
χολογία μετ' ὅν ἀπληστία τους,
καυγαδίζανε συναμεταξύ τους
καὶ πολεμοῦσαν ἀδιάκοπα μετ' αὐ-
τοκρατορικὰ φουσάτα τοῦ Μω-
στρά. Ἡ χώρα ὅλο καὶ ἐπέφετε
ἀπὸ τὴν ὀρφάνια στὴν ἐρήμωση,
ἀπὸ τὴν ἐρήμωση στὴν πείνα, ἀπὸ

(Handwritten notes in Greek)

μεγάλο

τὴν πείνα στὴν ἐξαθλίωσιν. Στὸς κάμπους ποὺ ἔμεναν ἀσπαρτοὶ, ἀγριοὶ, γυμνοὶ, καθάλας ἀπὸ σεργέτες κατηφόριζαν, ροβολώντας ἀπὸ τὰ δυναμάρια, καὶ γδύνανε τὰ χωριά, ληστεύανε καὶ καίγαν. Τὸς γυαλοὺς ἐρή-

μῶναν οἱ κουράσοι, Γενοθέσοι, Σαρακηνοί. Ἐγλύφαν ἀδηφάγα ὡς τὸ κόκκαλο τοὺς θουρηγέ-
τους οἱ Βενετσάνοι κ' οἱ Ἑβραῖοι τοκογλύφοι, κ' οἱ πρῶτοι ροβολατοῦροι, ἐκκόβοντας ἀπὸ τὰ κα-
τοικημένα μέρη, παίρνανε τ' ἀρ-
ματα στὰ θουνά, σμίγανε σὲ
ληστοσυμμόριες, στοιχειώνανε τὰ
μονοπάτια, τίς κλεισοῦρες καὶ
τίς δημοσιές.

Ἡ Ἰζαμπώ, μὲ συνοδεία ἀπὸ
ἐμπιστικούς ἱππότες τῆς, ἀνέλα-
θε νὰ περιδεύει τὸ Μοριά γιὰ
νὰ πραύνει τὸ λαὸ καὶ νὰ τοῦ
κερδίσει τὴ συμπάθεια πρὸς τὴν
καινούργια αὐθεντία.

Τότε εἶναι ποὺ ξανάδε καὶ τὴν
Καλαμάτα, τὸ λίκνο τῆς παλιᾶς
ζωῆς, ὅμως ἀλλοίμονο ἀπὸ μα-
κρυά, ἀπὸ τὴ θάλασσα, μέσα ἀπὸ
γαλάτα ξένη. Εἶταν αἰχμαλωτὴ
γι' ἄλλη μιὰ φορά, καὶ τώρα τα-
πεινωμένη, τραγικὴ, ἀκόμα καὶ
γιὰ τὴ ζωὴ τῆς.

Τὰ χρονικά τῆς ἐποχῆς μι-
λοῦνε γιὰ τὸ σκοτεινὸ τοῦτο. Οἱ
Φράγκοι φροντίσανε καὶ κατῶρθωσαν, τὸ σι-
δερένιο χέρι τοὺς κάμπους
στόματα, νὰ πνίξουν τὴ φῆμη.
Ὅμως, εἶναι ἀλήθεια πὼς ὕστε-
ρα ἀπὸ κάμποσες μέρες περι-
πλάνησεν στὸ πέλαγο καὶ γύρω
στὸν Καβομαλιᾶ, ἡ πριγκιπέσσα
Ἰζαμπώ ξεμπαρκαρίστηκε μυστι-
κά, μὲ τὴν ἀκολουθία τῆς, ἕνα
πρῶτ' ἡμέρας, στὰ νότια τῆς
Ναυπλίας. Ἐβγαίνε ἀπὸ μιὰ γα-
λέρα ξένη, ποὺ εἶχε στανάρδο ἄ-
γνωστο, καὶ κάποιες παλιές
μπαλλάντες τῆς Ἀραγωνίας μι-
λοῦνε γιὰ τὴν αἰχμαλωσία τῆς
κόρης τῶν Βιλλαρδουίνων ἀπὸ
τὸν ἥρωα κουράσο Ντελούρια,
τὴ μεγαλοφροσύνη τοῦ ἀμειράλη
πρὸς τὴν ὥραία ξένη, κ' ἄκόμα
γιὰ τὴν ἀρρώστεια τῆς καρδιάς
ποὺ κυρίεψε τὸν τραχὺ ἐκείνον
ἄντρα ὕστερα ἀπὸ τὴν μοιραία
συνάντησιν. Μετάνοιά τοῦ ποὺ
δὲν ἐπωφελήθηκε, ἡ μανία
τὸν ἔφεραν ἀμέσως ὕστερα στὸ
σημεῖο νὰ γυρίζει μὲ τὸ σταλὶ
τοῦ ξέφρενος, σάν ἀδικη κατάρρα,
γιὰ μῆνες, χρόνια, μέσα στίς ἀγριεὶς θά-
λασσες δίχως πούθεν νὰ θέλει
ἢ ἀναστατωμένη τοῦ ν' ἀράξει...

Ἔτσι ἢ ἀλλιῶς, στὰ δυὸ πρῶ-
τα χρόνια τῆς ἡγεμονίας τοῦ
Φλωρεντίου ντ' Αἰνῶ, ἡ Ἰζαμπώ
δὲ μπόρεσε νὰ φύγει ἀπὸ τὴν
Ἀνδραβίδα γιὰ νὰ ἐπισκεφτεῖ
τὴν Καλαμάτα καὶ τὸ πατρικὸ
καστρο τῆς.

Στὸ τέλος τῆς δευτέρας χρο-
νιας, μαντατοφόροι κ' ἐράλδοι
ἐκτακτοὶ, σταλμένοι ἀπὸ τὸ νῆο
πριγκιπικῆς στίς ἀκρεῖς τῆς ἐπικρά-
τειας, ἀνέγγειλαν σ' ὅλους τοὺς
λίξιους θαράνους ἱππότες τοῦ
Μοριά πὼς ὁ ἀφέντης καλοῦσε τοὺς θασ-
σάλους τοῦ νὰ συναχτοῦν τὸ γρη-
γορώτερο γιὰ τὴ μεγάλη Κούρτη.
Ἐγινε σὴν Ἀνδραβίδα.

Ἀπὸ μέρες, φήμες παράδοξες
στόματα τοῦ κόσμου. Τὸ μαντάτο
τοῦ Ἑπειρωτικοῦ πολέμου εἶχε
φτάσει κ' ἐδῶ, ὅμως ἀνέβαιο,
γιατὶ στοὺς Φράγκους δὲν ἄρεσε
νὰ γίνονται στὸ λαὸ γνώ-
στα τὰ γεγονότα τοῦ ἐνδιέφεραν
τὴν κεντρικὴ ἐξουσία. Ἀποστρέ-
φονταν τὸ σούσουρο, τὸ κουβε-
νολόγημα, τίς διαδόσεις, ὅτι τὴν
περιέργεια καὶ τὴν φαντασία τῶν
Ρωμηῶν. Τὰ νέα ὅμως, πνιγμένα ἔτσι ἀπὸ θέληση

ἀνώτερη, παίρνανε γιὰ τοὺς ντό-
πιους μιὰν ἐκφραση πρὸς ἀκόμα,
πρὸ αἰνιγματικῆς. Μιλοῦσαν γιὰ καινούργια πάλι
σταυροφορία, γιὰ ἐκστρατεία ὁ-
λάκερης τῆς Φραγκίας, γιὰ νὰ
Ρωμανία, γιὰ νὰ Βασιλεύουσας.
Ὅπως καὶ νάχει τὸ πρᾶμα, τὸ
θέμα γιὰ τὸ ὅποιο ἡ Μεγάλῃ
Κούρτη συναζόταν, ἔμενε ἀγνω-
στο καὶ στοὺς καλύτερα πληρο-
φορημένους. Ἡ ἀγωνία κ' ἡ πε-
ριέργεια τοῦ ποὺ γέμιζε
τὴ μέρα κείνη τοὺς δρόμους τῆς
Ἀνδραβίδας, εἶχε φτάσει στὸ ἔ-
πακρο.

Εἶχαν ἔρθει γιὰ νὰ τὸ
μεγάλον θέαμα ἀπὸ γύρω, τὰ
χωριά, ἀπὸ πολιτείες κοντινές,
ὅπως ἡ Γλαρέντζα, ἀπὸ μοναστή-
ρια, στάνες, ἐρημητήρια. Ἀρχον-
τες ντόπιοι καὶ τσοπάνηδες, κα-
λογέροι καθολικοὶ κ' ἔμποροι
καλοῦρεμένοι, Ἑβραῖοι τοκιστές,
Ναπολιτάνοι ναυτικοὶ, χωριάτες,
μαστόροι, μαγαζάτορες, στριμώ-
χνονταν στὰ πλαγία τῶν δρόμων,
σκαρφάλωναν τοὺς φράχτες,
πῆζανε στὰ παράθυρα, ἐξεχίλι-
ζαν τοὺς ἐξώστες τῶν σπιτιῶν,
στημένοι ἐκεῖ ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἡμέ-
ρας, τὸ θουητὸ ὅλου αὐτοῦ τοῦ
πλήθους ἀνέβαινε ἐπιμόνο, μονό-
τονος, πλατύ, μαζί μὲ μιὰ μπόνα
ἀπὸ ἀνασαιμιεὶς πηχτές, μυρωδιά
κοπαδιοῦ καὶ σταύλου. Πρὶν πρῶ-
τα, ζωντανὰ τῶν μακρυνοφερμέ-
νων, βοσκίζανε σὴν κουρεμένη
γῆ, σαλεύοντας τὰ κουδούνια
τοὺς, χλιμιντρίζαν κ' ἀναβρου-
χίζαν.

Σκυμμένοι ὁ ἕνας σ' αὐτὸ τοῦ
ἄλλου, ἀνάμεσα στίς σκληριές
τῶν παιδιῶν ποὺ χωρατεύανε καὶ
τὰ ξεφωνητὰ ἐκείνων ποὺ φιλο-
νεϊκούσαν, οἱ θουρηγέσοι προφη-
τεύανε πρᾶματα φοβερά. Ἡ κά-
ποια εὐτυχία ποὺ ἀκολούθησε
τὸν ἐρχομὸ τοῦ καινούργιου πριγ-
κηπα, δὲν εἶτανε γιὰ νὰ θαστά-
ξει. Ἀνθρώποι σπουδαγμένοι, ἐ-
ρημίτες ποὺ εἶχαν ἀπὸ θεοῦ
προμαντεύουν, εἶχαν σὲ πολλοὺς πὼς συμφορὴς
μεγάλες θάπεφταν μὲ
τὸν καινούργιον χρόνον. Σημάδια
φωτεινά, ἀνάβανε
στὸν οὐρανὸν κατὰ τὸ μεσονύχτι
καὶ τάφοι ἀνοίγανε ἐρ-
νώντας τὰ κοιφάρια τῶν ἀνό-
μων. Ἡ γῆ εἶχε ἀπὸ αἶμα
ἀνθρώπινο. Κάθε πρῶτ', χα-
ράματα, πέρα κατὰ τὴν ἀνατολή,
λαμπάδιαζαν φωτιὲς μεγάλες, θά-
φοντας κόκκινο τὸν οὐρανόν. Στὸ
καλὺθι κάποιου ξωμάχου, ἐδῶ σ' ἄν-
τικρυνὰ θουνά, ἔβρεξε
νύχτα αἷμα, ζεστό, ἀχνιστὸ
αἷμα. Ἀστρολόγοι
φερόμενοι ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς Οἰ-
κουμένης ἔλεγαν πὼς ἕνα ἔθνος

δαίμονικό, ἀρίφητο, ὁ
ἄνθρωπος τῆς θάλασσας, ἐτοιμαζό-
ταν ὁλοένα νὰ ἐξεχίλισει τὴν
Ἀσία καὶ νὰ περάσει σὴν ἐδῶ
στερία, φέρνοντας τὴ Συντέλεια
τοῦ Κόσμου κατὰ πὼς προφη-
τεύσαν ἀπὸ αἰῶνες οἱ Γραφεῖς.
Ἀνάμεσα σ' ὅλην αὐτὴν χλα-
λὴ, τὴν κίνηση καὶ τὴν ἀνυπο-
μονησία, σταλάξαν ἀργοί, πραῦν-

Ἰσπανία

Ἰνδία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

Ἰσπανία

τους, ένα λουλούδι από τὰ στήθια τους, ένα μαντήλι βγαλμένο από τὸ μυρωμένο κόρφο.

Τέλος, μὲ τὶς πλήθεις κωδονοκρουσίες γιὰ ὑπόκρουση καὶ τὸ χιλιόφωνο σάλπισμα ἀπ' ὅλα τὰ θούκινα, κέρατα καὶ σαλπίγγια, ἡ Αὐλὴ τῶν πριγκηπῶν πρόβαλε στὴν πλατεία, ὀδεύοντας μέσ' ἀπὸ τὶς ὑψωμένες λόγχες καὶ τὰ γυμνά σπαθιά. Προβάδιζε ὁ Φλωρέντιος, ἔχοντας δεξιὰ του τὸ μαρσιάλιο Νικόλαο ντὲ Σαιντομέρ, ἕνα παιδί δεκαπέντε μόλις χρονῶν μ' αὐστηρὸ καὶ κλειστὸ πρόσωπο, κι' ἀριστερά του τὸ μεγάλο κοντόσταυλο Ἀγκλιβέρτο ντὲ Λιντερκέρκε. Εἶτανε κ' οἱ τρεῖς τοὺς νέοι, ὁ Φλωρέντιος εἰκοσιόχτ' ἡμερῶν, ὁ μέγας κοντόσταυλος πεντέξη χρόνια μεγαλύτερος ἀπὸ τὸ μαρσιάλιο. Εἶτανε κ' οἱ τρεῖς ξανθοί, σὲ τόνους μονάχα διαφορετικούς, πυρρὸς ὁ Φλωρέντιος, λευκόξανθος ὁ Λιντερκέρκε, μελὴς ὁ Σαιντομέρ. Εἶτανε κ' οἱ τρεῖς ὡραῖοι, μόνο πού ἡ σοβαρὴ ὠμορφιά, κ' ἡ χαρούμενη, ἔκαναν κἀκόρ στὴν ἀνήσυχη, τὴ μεσιανή, ἕνα μάτι κι' ἀρπαχτικό, μιά ζάρα ἐγνοίας φιλόδοξης πού ἔσκαβε δυσάρεστα τὸ ριζομῦτι.

Ἀκολουθοῦσαν ἀπὸ κοντὰ τὸν πρίγκηπα ὁ καντιλιέρης Λεονάρδος κι' ὁ Κολινέτος ~~...~~ ὁ Βενέδικτος, ἀρχιεπίσκοπος Πατρῶν κι' ἐξάρχος Ἀχαΐας, ὁ Γουλιέλμος ντὲ Μομπέλ, ὁ Γοδοφρείδος ντὲ Τουρνάι, κι' ὅλοι οἱ πρῶτοι ἐπίσκοποι τῆς Αὐθεντίας.

Ξοπίω, περιστοιχίζοντας τὴν πριγκηπέσσα, ἔρχονταν οἱ κυράδες καθαλλικεμένες σὲ φαριὰ ἄσπρα, μὲ στρώσιδια γαλάζια κι' ἀσημιά.

Πέζεψαν μπροστὰ στὴν ἐκκλησιά. Ἡ Ἰζαμπώ, ἔχοντας ἀριστερά της τὴν ἀδερφή της Μαργαρίτα τῆς Ἀκοθας, πέντασε πρῶτη μαζί μὲ τὸ Φλωρέντιο, ἀνάμεσα στοὺς παραταγμένους ἱππότες. Ἀκολούθησαν σὲ σειρά προτεραιότητας οἱ βασινοὶ, λαϊκοὶ κι' ἐκκλησιαστικοί, οἱ φλαμπουριάρηδες, οἱ Ναῖτες, οἱ Ἰωαννίτες. Ἀπὸ τὴν ψηλὴ πύλη τῆς ἐκκλησίας, τὸ ~~...~~ αὐτὸ ~~...~~ πού ἀστραποβολοῦσε ἀπὸ χρώματα κι' ἔλαμπε ἀπὸ ἀτσάλι, καταγωνίστηκε στὴ χνουδωτὴ σκιά. Ἦπτε ἡ πύλη ὡς πού ξεχειλίσσε. Καὶ τότε, οἱ τέσσεροι ἐράλδοι, βγαίνοντας στὸν ~~...~~, σημάνανε σηκώνοντας ψηλά στὸν ἥλιο τὰ σαλπίγγια τους, τὴν ἐναρξὴ τῆς Κούρτης.

Εἶχανε προσκληθεῖ μέσα, στὴ συνέλευση, μονάχα οἱ ἀνώτατοι ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες τοῦ πριγκηπάτου. Τὸ πλῆθος ἱππότες περίμενε ἀπ' ἔξω, στὴν πλατεία, καὶ θάλεγε πὺς εἶχανε κουβαληθεῖ ἐδῶ ~~...~~ γιὰ τὴν παράτα ἢ γιὰ τὴν ἀκροαστοῦνη τὴν τελειωτικὴ ἀπόφαση. Ὅμως, σὲ λίγο, κι' ἐνῶ βαθεῖα ~~...~~ εἶχε ~~...~~ τὰ σαλπίσματα τῶν ἐράλδων, μιά μικρὴ ὀμάδα ἀπὸ πέντε ἀνθρώπους φάνηκε νὰ διασχίζει τὸ λαὸ τῶν παραταγμένων ἱπποτῶν καὶ ν' ἀνεβαίνει τὰ σκαλοπάτια τῆς ἐκκλησίας.

Δὲν εἶτανε Φράγκοι. Οἱ φορεσιές τους μοιάζανε ρωμέικες. Ἡ πύλη τῆς ἁγίας - Σοφίας ἀνοίξε μπροστὰ τοὺς παρευθὺς καὶ τοὺς κατάπτε κι' αὐτοὺς σὲ μελανὸ τῆς στόμα. ~~...~~ Ἰανάκλεισε.

Μπαίνοντας μέσα σὲ τὸ ναὸ οἱ πέντε ξένοι, σταθήκανε μιά στιγμή, νὰ συνηθίσουν σὲ σκοτάδι. Τεφρὸ κι' ἀκριβὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας γλυστροῦσε μέσ' ἀπὸ ψηλότερα παράθυρά. Στὶς πλάκες χάμου τὰ σαντάλια τοὺς σοῦρθηκαν ἀθέβαια, δισταχτικά καὶ

προχώρησαν ἀνάμεσα στὰ θρανία μὲ τοὺς καθισμένους ζερβόδεξά ἱππότες. Προχώρησαν ἴσα μὲ τὸ βάθος, ~~...~~ σὲ τὸ ἱερό, ὅπου δυὸ θρόνοι ἐξώροιοι στηρίζοντας τὶς ράχες στὶς κολῶνες, ὑψώνονταν ἀντικρυστοί. Ἀνάμεσα τοὺς στάθηκαν. Στὸ δεξιὸ εἶτανε καθισμένος ὁ πρίγκηπας Φλωρέντιος. Ἔσκυψαν καὶ τὸν προσκύνησαν. Ὑστερα στράφηκαν στὴν πριγκηπέσσα.

Τότε, λύνοντας τὴ σιωπὴ, ὁ ~~...~~ σηκώθηκε ~~...~~ μ' ἀργή, ~~...~~ φωνή, πού ἀντιβούζε ~~...~~ τοὺς θόλους τῆς ἐκκλησίας.

Ἐμεῖς, Φλωρέντιος ντ' Αἰνῶ, πρίγκηπας τῆς Ἀχαΐας, καὶ Ἰζαμπώ, πριγκηπέσσα τῆς ἰδίας τούτης χώρας, κηρύσσουμε ~~...~~ τὴν ἐναρξὴ τῆς Κούρτης καὶ καλοῦμε ὅλους τοὺς ἐδῶ παρόντες ἀγαπημένους καὶ πιστοὺς βασίλους μας νὰ μᾶς ἀκροαστοῦν ~~...~~ καὶ νὰ μᾶς συμβουλέψουνε σὲ ὅ,τι ~~...~~

Σήκωσε τὸ ~~...~~ δεξι, κ' οἱ τέσσεροι ἐράλδοι, οἱ τοποθετημένοι στὶς τέσσερις ἄκρες τῆς συνέλευσης, ξανάπαν ἕνας - ἕνας καὶ στὴ σειρά τὰ ἴδια τούτα λόγια.

Ἄφησε, ὁ πρίγκηπας, νὰ σθύσουνε κάτω ἀπὸ τοὺς θόλους κ' οἱ τελευταῖοι ἀντίλαλοι ἀπὸ τὶς ἐραλδικές φωνές πού ἀντιχτυπιάνταν ἀταχτά, ~~...~~ ἀπὸ τὸν ἕνα στὸν ἄλλο ~~...~~ καὶ ~~...~~ τοὺς ~~...~~

Στοὺς ἀποσταλμένους τοῦ σεβασμιώτατου Δεσπότη τῆς Ἡπείρου κι' ἀγαπημένου θεοῦ μας Νικηφόρου εὐχόμεσθε τὸ καλὸς ὠρίσαν στὴ γῇ τῆς Ἀχαΐας.

Βαθεῖα οἱ πρεσβευτές. Ὁ πρῶτος, ~~...~~ γέροντας μὲ ἄσπρα μακρὰ γένεια, ~~...~~ ψηλὸς καὶ καμπουριασμένος τόσο πού ἡ γενειάδα του ~~...~~

νὰ κρουελιάζει κρεμαστὴ κατὰ τὴ γῇ, ζύγωσε μὲ μικρὰ θήματα σὲ τὸν θρόνο ~~...~~ τοῦ πρίγκηπα καὶ στάθηκε ἀναδλέποντας, μὲ μάτι τρεμουλιάρικο, τὸ νεαρὸ ἀφέντη. Τὸν ἀντιγαίρησε ἀπὸ μέρος τοῦ κυρίου του, τοῦ διαβίβασε τὸ στοργικὸ του ἀσπασμὸ καὶ τὴν ἀδελφικὴ του θεβαίωση φιλίας. Μά, θὲς ἀπὸ τὴν γερατειά, θὲς ἀπὸ τὴν ταραχὴ, ἡ γλῶσσα του μπερδεύονταν καὶ τὰ λόγια του λάθευαν. ~~...~~ ρωμέικα, γλῶσσα πού ὁ Φλωρέντιος ἀγνοοῦσε ὁλότελα καὶ πού μονάχα ἡ πριγκηπέσσα, ἀπὸ τοὺς πῖο κοντινοὺς, εἶτανε σὲ θέση νὰ καταλάβει.

Ὅμως, ἐκεῖνη στεκόταν ~~...~~. Ἀσπρὴ καὶ στητὴ στὸν ψηλὸ τῆς θρόνου, κοίταξε τοὺς ἀποσταλμένους τούτους πού ~~...~~ στὶς φλέβες τοὺς ~~...~~ συννεκὸ μὲ τὸ δικό της, ἀπὸ τὴ σῖζα τῆς μητρικῆς, καὶ συλλογιζόταν αὐτὸν τὸν θεῖο τὸ μακρυνὸ, πού δὲν εἶχε ποτὲ τῆς ἰδεῖ καὶ πού ποτὲ του δὲν τὴ νοιάστηκε ὅσον καιρὸ εἶτανε δέσμια στὰ χέρια τῶν Ἀνζοῦ τῆς Ἀπουλίας.

Ἐμεινε τὸ ἴδιο ἀδιάφορη κι' ὅταν ὁ γέροντας, βγάζοντας ἀπὸ τὸν κόρφο του ἕνα λιγνὸ ρόλο περγαμνῆς σφραγισμένο μὲ τὴ βούλα τοῦ Δεσποτάτου, τὸν πρότεινε γονατίζοντες στὸν πρίγκηπα κι' ἐκεῖνος, σπάζοντας τὴ σφραγίδα, τὸν παρέδωσε στὸν ~~...~~ νὰ τοῦ τὸν μεταφράσει. Ὁ Δεσπότης Νικηφόρος, πού πάλευε ἀπεγνωσμένα ~~...~~ σαραντατέσσερις χιλιάδες ἀντρες τοῦ αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικου, ζήτησε τὴ στρατιωτικὴ ἐνίσχυση τοῦ μεγαλόθυμου ἀφέντη τοῦ Μοριά καὶ πολυαγαπημένου ἀνηψιοῦ του. Δὲ θάφηνε νὰ χαθεῖ θέβαια

μαντομίζω
ἀπὸ π' ἔδει το καὶ διὰ
φραγὴν ἱμαμιά
τὸ ἔγγραφο πρῶτο αὐτο.

ἡμέ προσχ
ισταδεὶ χρεῖα.

πέντε

προσείναι

τά

μυαδε

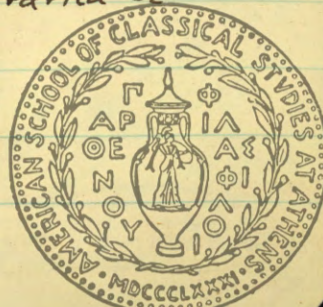
ἀσάγωνι α' ἄνε σάν
δῖν.

νέσα

ἔτρεχε

κανταμῖερν

ἰεράνα σί

54

10 Νικηφόρος

— Ελεγε — από τὸ πρόσωπο τῆς γῆς τὸ εὐσεβέστατο αὐτὸ Δεσποτάτο τῆς Ἡπείρου γιὰ νὰ χορτάσει τὴν ἀπληστία του ὁ ἄνομος κι' ἐπίορκος βασιλέας τῶν Ρωμαίων. Δὲ θάπρεπε νὰ ἐπιτρέψει στὰ φροσάτα τοῦ Ἀνδρόνικου ν' ἀπλωθοῦνε ἴσαμε τὴν Πρέβεζα καὶ νὰ κατέβουνε κάτω ὡς τὸ Γαλαξειδί. Αὐτὸ θὰ εἶτανε κίνδυνος ἄμεσος γιὰ τὴ φράγκικη αὐθεντία τοῦ Μοριά κι' ἀκόμα κι' ὁ κόντης τῆς Κεφαλωνιάς, ὁ γενναϊότατος Ρικάρδος, θάπρεπε νὰ τὸ καλοσυλλογιστεῖ τί κίνδυνο μεγάλο διατρέχει. Καὶ δὲ μποροῦσε τέλος — ἔγραφε ὁ Νικηφόρος — νὰ ἐγκαταλείψει ἑλλόγου του, ὁ μεγαλῶτατος πρίγκηπας τοῦ Μοριά, ἀνυπεράσπιστο ἀπέναντι στὸν ἐχθρὸ, τὸ θεῖο του, τὸν ἀδερφὸ τῆς μάνας τῆς ~~_____~~.

Ὁ ~~_____~~ ἀπόσπασε τὸ διάβαγμα καὶ ξαναδίπλωσε τὸ ρόλο. Βαθεῖα σιωπὴ ἀκολούθησε τὰ τελευταῖα λόγια τῆς γραφῆς. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἱππότες τῆς συνέλευσης κοιτάζανε μὲ περιέργεια τὴν πρίγκηπέσσα, προσμένοντας ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς μιὰν ἐξήγηση γιὰ τούτῃ τὴν ἀναπάντεχη πρόταση τοῦ Δεσπότη. Ἀλλοι, σκύβοντας πίσω ἢ πλάι, ἀρχιζαν νὰ κρυφομιλοῦνε μὲ τοὺς ~~_____~~.

Ἡ Ἰζαμπώ, μὲ μάτια χαμηλωμένα, ἔμενε πάντοτε βουδῆ. Στράφηκαν κ' οἱ ἀποσταλμένοι καὶ τὴν κοιτάζαν. Στὰ μάτια τους τρέμιζε ἡ δειλὴ φλόγα τῆς ἱκεσίας, τῆς ἀπόγνωσης. Ἡ θέση τοῦ Δεσποτάτου εἶτανε δεινὴ. Τὰ Γιάννενα εἶχανε πέσει στὰ χεῖρα τῶν αὐτοκρατορικῶν, κι' ἐξήντα γαλέρες γενοβέζικες, ναυλωμένες ἀπὸ τὸν Ἀνδρόνικο, εἶχανε πάρει διαταγὴ νὰ μποῦνε στὸν Ἀμβρακικὸ κόλπο. Σὲ τίποτε δὲν εἶχε ὠφελήσει ἡ συμμαχία τοῦ Νικηφόρου μὲ τὸν δούκα τῶν Νέων Πατρῶν. Λὲς καὶ μιὰ Δικαιοσύνη ἀνώτερη, Πρόνοια ἐκδικητικὴ, τιμωροῦσε τώρα, ξεθεμιλιώνοντας καὶ κουρεῦντας τὴν Ἡπειρο, γιὰ τὴν παλιὰ προδοσία τῆς βασιλισσῆς τῆς.

Ἡ Κούρτη ἀκροάστηκε τὴν παράκληση τοῦ Δεσπότη Νικηφόρου, εἶπε ὁ Φλωρέντιος. Ζητῶ πάνω σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα τὴ γνώμη καὶ τὴ συμβουλὴ τῶν λιζίων μου ἀνθρώπων, τῶν ἀδερφῶν καὶ φίλων ~~_____~~ ποὺ ~~_____~~ βρίσκονται σήμερα ~~_____~~ ἐδῶ... Νὰ ὁδηγήσουν ἔξω τὴν πρεσβεΐα, πρόσθεσε κοιτάζοντας τὸν καντσαλιέρη.

Οἱ πέντε ρωμιοὶ ~~_____~~ προσκύνησαν καὶ θγῆκανε πάλι ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. ~~_____~~

Ἀρχισε τότε ἡ συζήτησις μὲ θέμα τὸ κατὰ πόσο θὰ συνέφερε στὸ πρίγκηπάτο ἕνας πόλεμος μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρόνικο Παλαιολόγο. Μίλησε πρῶτος, μὲ πείσμα καὶ ἱταμότητα, ὁ Γουίδας ντὲ Σαρπινύ, κηρύσσοντας τὸν ἑαυτοῦ του ὁπαδὸ τῆς ἄμεσης καὶ δίχως κανένα δισταγμὸ δράσης. «Ἡ παράδοσις τῆς οἰκογενείας μου ἰδιαίτερα, εἶπε, ~~_____~~ δ' ἡσυχίας τῆς ἱπποσύνης γενικά, εἶναι ἡ προστασία τοῦ ἀδύνατου σὲ κάθε στιγμή καὶ μὲ κάθε τρόπο. Ὁ βασιλέας τῶν Ρωμαίων κρατᾷ ~~_____~~ τὴ στιγμή ἕνα θρόνο ποὺ δικαιοματικὰ ἀνήκει στὸ εὐγενικὸ ἔθνος τῶν Φράγκων. Κατακτήσαμε τὸ Βυζάντιο ἐδῶ κι' ἐννενηντα περίπου χρόνια μὲ τὴ δύναμη τῶν ~~_____~~ μας. Ἀν ἀπὸ τότε δὲ σταθῇκαμε πάντα ἀρκετὰ τυχεροὶ καὶ φτάσαμε! οἱ ἀπόγονοι ἐμεῖς, νὰ χάσουμε ὅ,τι μὲ τὸν πρόγονοι κερδίσει, δὲ πῶς πρέπει καὶ ν' ~~_____~~»

1088
1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

τὴς εὐκαιρίας ποὺ μᾶς προσφέρει ὁ Οὐρανὸς γιὰ νὰ στήσουμε καὶ πάλι, τελειωτικά, τὰ φλάμπουρά μας ~~_____~~ στὴς τάπιες ~~_____~~. Κάθε δισταγμὸς καὶ κάθε διαφωνία μ' αὐτὴ τὴν ~~_____~~ θὰ εἶναι προδοσία ~~_____~~ νὰ συζητήσουμε ἐδῶ: Τὸ πότε θὰ ἐκινήσουμε! Αὐριο; Σήμερα; ~~_____~~ Ἐμπρός, δίχως ~~_____~~ συζήτησις ~~_____~~ δισταγμοὺς γιὰ μιὰ καινούργια σταυροφορία!...»

Εἶχε μιλῆσει ~~_____~~ καὶ χτυπώντας ~~_____~~ στὴς πλάκες τὸ σιδερένιο πόδι. ~~_____~~ Τὸ κοκκινωπὸ τοῦ πάντα μούτρο εἶχε γίνε! μελανό. «Ἐνὰς φανατισμὸς πανάρχαιος, κληρονομικός, ~~_____~~ ξυπνοῦσε μέσα στὸ καθολικὸ αἷμα του καὶ κόχλαζε ἀνταριασμέν. Γύρισε τὰ γουρλωμένα μάτια του, ποὺ τίναζαν λάμψεις ~~_____~~ σ' ὅλη τὴν καθιστὴ ὁμήγυρη καὶ ζήτησε ἔτσι, βουβά, τὴν ἐπιδοκιμασίαν τῆς. Σαράντα ἱππότες, κάθε ἡλικίας καὶ τάξης, σηκώθηκαν ὀρθοὶ χειρονομώντας καὶ φωνάζοντας ἐπιδοκιμαστικά. Ἡ βουὴ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοὺς συγκλόνισε τοὺς θόλους κι' ἔφτασε ἴσαμ' ἔξω, στὸ πλήθος ποὺ περίμενε στὴν πλατεῖα ἀκούγωντας μ' ~~_____~~ τοὺς πνιγμένους, μακρόσυρτους ἀντίλαλους.

Οἱ θαρῶνοι, μέσα στὴν τόση βουὴ κι' ἀντάρα ποὺ τοὺς ~~_____~~ εἶχανε μείνει καθισμένοι. Ὅχι πῶς ἡ δικὴ τους γνώμη εἶτανε διάφορη, πῶς δὲ θὰ ἤθελαν κι' αὐτοὶ ν' ἀπαξοῦν τὴν εὐκαιρία τούτῃ, τὴν ἀνέλπιστη, νὰ χυμῆξουν στὴ δράση ἑνὸς πολέμου, τὸ σίφουνα ~~_____~~ ζωῆς ποὺ νοσταλγοῦσαν κι' ~~_____~~ οὐνεύονταν παθιάριακα, τόσα καὶ τόσα χρόνια θαλτωμένοι στὰ βουβά τους κάστρα. Μὰ ἡ ἐγωπάθειά τους, ἡ ἀχαλίνωτη, ζητοῦσε μιὰ ἐξέγερση, ἀνεξάρτητη εὐκαιρία νὰ ἐκδηλωθεῖ, κι' ὅχι τὴν κοπαδιαστὴ ἐπικρότηση τῆς πρότασης τοῦ Ἰωσήμου τοὺς ἄρχοντα τῆς Βοστίτζας.

Περίμεναν νὰ κοπάσει ὁ σῶλος, νὰ καθήσουνε πάλι οἱ τελευταῖοι θερμῶνται καὶ τότε σηκώθηκαν ἕνας - ἕνας καὶ μίλησαν ξεχωριστά, δίχως καμμιάν ἀναφορά στὴ γνώμη τῶν προηγούμενων. Ὁ ἄρχοντας τῆς Καρύταινας πρότεινε ἐπίθεση συνδυασμένη, στὴν Ἡπειρο καὶ στὸ Μυστρά. Ὁ ἄρχοντας τῆς Χαλαντρίτσας σύμπραξη ὁλῶν τῶν Φράγκων τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ Δούκα τῆς Σετίνας, τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Κεφαλωνιάς. Καὶ ὁ κομπὸς ~~_____~~ ὡμορφος ἄρχοντας τῆς Βελιγοστής, ὁ ξανθὸς Ἰάκωβος Ντελαρός, συμμαχία μὲ τὸ Νικηφόρο κ' ὕστερα προδοσία ~~_____~~ προσάρτηση τῆς Ἡπείρου καὶ τῶν Νέων Πατρῶν στὴς χώρες ποὺ ὀρίζουν ἀνεξέλεγκτα οἱ μοραῖτες Φράγκοι.

Χαμογελώντας βουβά πάνω στὸ θρόνο του, ὁ Φλωρέντιος ἀκούγε τοῦτες τὶς ὁμιλίες, τὶς προτάσεις ποὺ ~~_____~~ ὄνειρα παράφορα, κι' ἐνῶθε αὐρες χαδιάρες, πειρασμοὺς ἐλκυστικούς νὰ τοῦ δροοῖζουν τὴν ψυχὴ! Τὰ λεπτά, σὰν κέρβια, ρουθοῦνιὰ του πεταλουδίζανε γοργά, ἀνασταίνοντας φιλήδονα τὸν ταραγμένο ἀέρα. Δὲν κουραζότανε ν' ἀκούει, δὲν ἔβαζε στὴς ἐξέφρενες ὁμιλίες τῶν θαρῶνων χαλινά. Ἀφῆνε τὸ νοῦ του νὰ παρασέρνεται πίσω ἀπὸ τὶς τρελλές τους ἐξορμήσεις κι' ἔβλεπε νὰ περνοῦν, μπροστά σ' ἀσπρογάλανα γυαλιστερά του μάτια, δράματα ζαλιστικά, ὁ αὐτός του κατακτητὴς ~~_____~~ ἡγεμόνας ὑπέρτατος πάνω στὸν ἴδιο ἐκεῖνο θρόνο ποὺ εἶχε χάσει γιὰ πάντα ὁ Βαλδουῖνος ντὲ Κουρτεναί.

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

1088

från

17, αρένας,

1912

φυχόρμητο,

форма:

σα

141' επεσε

Παυλός,

1. ύστερα από 94

17η Δευτέρα.

ἀφ' οὗ τοι καὶ παρὲν ἡ

Στραυρὸς

fui?

ἰαμαδορῖον καὶ γυμνάσιον.

Г. пр. ...
... лагута

ῥη' Ὡμως, ἡ φιλοδοξία τοῦ ~~_____~~
~~_____~~ ἀν εἶταν ~~_____~~ καὶ καταλυτι-
κή, δὲν εἶχε καὶ τίς ἀφάλειε τῆς
ἀγνότητος ποῦ ὀδηνοῦν στὸ ἀ-
συλλόγιστο ξεσκέπασμά της. Τὰ
μάτια του, ἀναπηδώντας με ζωη-
ρὰ ἀσύλληπτη, πετούσαν ἀπὸ
τὸν ἕνα στὸν ἄλλο του λῆζο, ἐπώ-
πτευαν κ' ἐρευνούσαν τὴ μεγάλη
ἐκείνη ἀνθρωποσύναξη. Κρατού-
σε λογαριασμό γιὰ τὴν κάθε ἔκ-
φραση, τὴν κάθε χειρονομία, τὸν
κάθε μορφησμό. Ὅταν κ' ὁ τε-
λευταῖος θαρῶνος ἐκάθισε, κατὶ
τοῦ ἔλεγε, μέσα στὸ ἀσφαλτοῦ του
~~_____~~, πὼς ~~_____~~ μέσα ἐ-
δῶ κ' ἐκείνι ποῦ ἔχουν ἀντιπ-
ρήσεις, διαφωνίες ἀνομολόγητες.
Χαμογέλασε ἀδιόρατα, με τὰ λε-
πτά, του, σχεδὸν ἀνύπαρκτη χεῖλη,
~~_____~~ εἶπε καθαρὰ μὲ ~~_____~~ ἀδελ-
— Μὲ τὸν αὐτοκράτορα Ἀνδρό-
νικο Παλαιολόγο μᾶς δένει συν-
θῆκη εἰρήνης ἀπαράβιαστη. Δὲν
ἔχουμε τὸ δικαίωμα νὰ τὸν χτυ-
πήσουμε κατὰ πρόσωπο, εἰσβά-
λοντας στὶς χῶρες του τῆς Λα-
κρεμονίας καὶ τὸν Μυστῶ.

Μιά σιωπή στενόχωρη ἀκολού-
θησε τὸς ἀχρωμένους τούτους λό-
γους. Πίσω, στὶς τάξεις τῶν κα-
τώτερων θασσάλων, ἔγινε μιὰ κί-
νηση, σὰν ἀνυπομονησία, σὰν ὑ-
ποουλὴ ἀγανάκτηση γιὰ τὴν ἀπο-
θαρρυντικὴ τούτῃ ἀπόκριση, στὸ
ζήλο τους ποὺ ἔδωσε ὁ ἀφέντης.
Ὅμως, ἡ ἀντίδραση, δὲν ἐπερίμε-
νε πρὸς μόνον αὐτὴ τὴν ἐξοκα-
ρία γιὰ νὰ ζωντανέψει. Ἕνας θα-
ρῶνος γέρος, ὁ Γοδόφρεϊδος ντὲ
Τουρναί, σηκώθηκε κι ἔφερε γύ-
ρω τὸ μεγαλόπρεπο ~~κεφάλι~~ του.
Ἀνάμεσα στ' αὐστέρη του μάτια
μὴ ζάρα θαθεῖα, χαματιάκι ἀλ-
λακωτὴ, τοῦ χάριζε τὸ μέτωπο.
Ἐφερε τὸ χέρι στὸ μάγουλό του.
Ἐκεῖ, μιὰ μαχαίριὰ ἀνήμερη,
ἐπιπολωμένη κι ὅπως αὐστέρη

του οπάραιε τὸ μάγουλο φά-
ναντας ἴσαμε τὸ σαγόνι.
— Ἀνίσως τοῦτο δῶ, εἶπε μὲ
τῇ θαεδαί του σταθερῇ φωνῇ,
μπορεῖ νὰ πείσει τὸν ἀδερφεὸ ἄρ-
χοντα τῆς Βοστίτζας πῶς ἡ προ-
δοσία δὲν ἔμεινε ποτὲ ὡς τώρα τὸ
αἷμα μου, τότε, ὕστερα ἀπὸ τὴν
ὀρμητικὴ φωνῇ τῆς [redacted]
μποροῦνε καὶ τὰ γερατειὰ νὰ
ποῦνε τὸ ~~δὲν~~ λόγο ~~700~~

Σώπασαν και τὸν κοιτάξαν.
Ἡ ψηλὴ του, ἀλύγιστη κορμο-
πλασιά, μὲ τὴν κρουστή γενειά-
δα, ξεχώριζε πάνω ἀπὸ τὰ κεφά-
λια σὰν ἀγαλμα, σὰν ἀνδριάντα
κάποιας μορφῆς ἀθανάτισμέ-
νης μέσα στὸ πάνθοε ἄλλων,
παρμυθένειον ἐποχῶν. Εἶχε πολε-
μῆσει στὴν Πελαγονίᾳ καὶ τὴν
Ἠπειρο, εἶχε ἀκολουθήσει σὰν ἕ-
νας ἀπὸ τοὺς τετρακόσιους ἐπί-
λεκτους τοῦ Γουλιέλμου Βιλλάρδου-
ϊνο στὴ μάχη τοῦ Ταλιακῆτος.
Ἀρχοντας τῶν Καλαβρυτῶν κλη-
ρονομικός, κρατώντας ἀπὸ τὸν
παλιόν ἐκεῖνον Ὅθωνα ντὲ Τουρ-
ναί, τὸ συμπολεμιστὴ τοῦ Σαμ-
πλῆτι, ἀντιπροσώπευε μὲ τὰ γε-
ρατειά του τὰ ἄλκιμα, μέσα στὴ
μαραμμένη τούτην ἐποχῇ, τὴ φλο-
γερὴ κι' ἀνήγηρη ψυχῇ τῶν πρῶ-
των σταυροφόρων.

Μίλησε. Κ' εἶπε γιὰ τ' ἀγαθὰ
τοῦ πολέμου καὶ γιὰ τὴν δυστυχί-
αν του, τὴν χαρὰ τῆς νίκης καὶ τὴν
λύπην τῶν ἡττημένων. Τὰ εἶχε γνωρίσει ὅλα, τὴν
πληγὴν, τὸ μῖσος, τὸ θρίαμβο, τὴν
τροπικὴν, τὸ φθόνο. Ἐξόμνησε τὴν
ὀρμὴν τῆς νιότης καὶ τὴν χάριν της.
Ὁμνησε τὴν πείρα τὴν πικρὴν τῶν
γερατειῶν.

Εἶπαν, ὁ τραχὺς κι' ἀντρίκι-
ος ραφωδὸς, μὲ τὴν ἁγνή αὐ-
στηρή, πελεκημένη σὲ γρανίτη.
—... Ἐδῶ καὶ τριανταδύο χρό-
νια, ὁ ἀλησμόνητος ἐκεῖνος
πρίγκιπας, ὁ μεγάλος Γυλιάνος
Βίλλαρδουίνος, ξεκίνησε ἀπὸ
τοὺς ἴδιους τούτους τόπους μ' ἄ-

Spaña

ΣΥΝΟΨΙΣ

τῇ συντριβῇ
τῶν τυχευόντων.

lyuxin

τράνταχτη στρατιά νά ἐνισχύσει
 τὸ Μιχαήλ, Δεσπότη τῆς Ἡπεί-
 ρου, ποὺ θρῑσκότανε σὲ πόλεμο
 μὲ τὸν ὑμεινθὸν του ~~_____~~
~~_____~~ Παλαιολόγο. Βαδίζανε μα-
 ζὶ του τὰ φουσατά τοῦ Ἑγρίπου
 καὶ τοῦ Ἀρχιεπάγου, ὁ Ρικάρ-
 δος κόντης τῆς Κεφαλληνιάς, ὁ
 Θωμᾶς, ἀφέντης τῶν Σαλώνων,
 καὶ ὁ μαρκεζὸς τῆς Βοδονίτζας
 κι ὁ Ὁθωνᾶς ὁ Ντελαρός. Ποτέ
 φουσατό παρόμοιο δὲν εἶχε ὡς ἐ-
 κείνη τῇ στιγμῇ περάσει τοὺς
 δρόμους τῆς Ἑλλάδας. Τὸ πῶς
 ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη τέλειωσε, τὸ
 ξέρεται. Μιά μονάχα λέξη θά
 πῶ, κι αὐτὴ ἀρκεῖ νὰ σᾶς θυμί-
 σει: «Πελαγονία!... Ὁ κάμπος
 ὁ θαμνένος μὲ τὸ αἶμα τῶν ἡρώων
 τοῦ Μοριά, ὁ ἀνθὸς τῆς ἱπποσύ-
 νης ποὺ θερίστηκε ἀσπλάχνα ~~_____~~
~~_____~~ πελεκημένος ἀπὸ
 τοὺς Οὐγγρους καὶ Κομάνους μι-
 σθοφόρους...

Ἐνα μουγκρητὸ πλατύ, ~~_____~~
~~_____~~, ἀνατάρραξε τις τάξεις τῶν
 θασσάλων.

— Ναι, ναι, θρονόφωνησε ὁ γέροντας θαρώνας ὑψωνοντας τὸ δάκτυλο. Ἡ σύνεση δὲν εἶναι προδοσία, κι' ἄς μὲ συχωρέσει ὁ ἄδερφός καὶ φίλος ἀρχοντας τῆς Βοστίτσας. Τὸ Μιχαήλ διαδέχτηκε ὁ Νικηφόρος καὶ τὸν ἄλλο Μιχαήλ ὁ Ἀνδρόνκος. Ὅμως οἱ κάμποι τῆς Πελαγονίας προσέμειναν πάντα, ἀξεδίηστοι, τὸ αἶμα τῆς Φραγκίας. Θυμήθηκε, λέω, τὴν Πελαγονία! Ἀδερφοί καὶ φίλοι! Ὁρᾶτε!

Κάθισε. Όμως, κι' αφού είχε πιά σωπάσει, ή τρομερή φωνή του θαρρείς κι' ακόμα αντιδούζε κάτω από τους ίσκιερους και κρύους θόλους της έκκλησιās, ας σάλπιγγα στεντόρεως τής Δεύτερης Παρουσίας. Μιά σιωπή βαρεία και σκυθρωπή ακολούθησε τά λόγια του. Οί Φράγκοι ιππότες δέν αγαπούσαν να τους θυμίζουν τις ήττες τους. Όμως, η φωνή του γέροντα ευπατρίδη, κανένas δέν τολμούσε νά ύψώσει εναντίον του. Ο πρίγκηπας Φλωρέντιος, μετανοιωμένος τώρα για την τροπή που είχε συζήτηση, άναθεύωταν πάνω στο θρόνο ανυπόμονα, μορφαίζοντας φευγαλέα καί νευρικά.

Τέλος, τὰ μάτια του, πού μοιά-
ζανε, παίζουνε πάντα τὸ ἀρπα-
κτικό παιχνίδι τους, νὰ γυρεύουν
ἐναγώνια ἕνα ἀντιστῆλι, σταμάτη-
σαν ἀντίκρου, πάνω στὴν πριγκι-
πέσσα, τὴ γυναῖκα του. «Αὐτρα-
ψαν γρήγορα, μιά στιγμή, καὶ
σκέπασαν πάλι, θιαστικά, τὴ φα-
νερὴ τους τοῦτη σκέψη.

— Στὸν τόπο τοῦτο, εἶπε σκυ-
θώντας μπροστὰ τὸ ~~_____~~ λαϊμό
τοῦ, ~~_____~~ εἶμα-
στε κληρονόμοι μιᾶς παράδοσης.
Τὴν παράδοση τοῦτη, καλύτερα
ἀπὸ τὴ δική μας ἐξουσία, ἀντι-
προσωπεύει ἡ ζωντανὴ ὑπαρξὴ
τῆς ἁμεσης κληρονόμου καὶ κυ-
ράς μας. Κόρη τῶν Βιλλαρδουί-
νων! φώναξε ἀποτεινόμενος μ'
ἔμφαση στὴν Ἰζαμπώ,... πές μας
κ' ἐσύ τὴ θέλησή σου. Ποτὲ ἱπ-
πότες δὲν ἔμειναν ἀσυγκίνητοι ἀ-
πὸ τὶς ἐπιθυμίες μιᾶς γυναίκας!
Στράφηκαν ὅλοι καὶ τὴν κοί-
ταζαν. Εἶχε σηκώσει τὰ μάτια
τῆς, γοργὰ καὶ σταθερά, καὶ εἶχε
ρίξει ἓνα βλέμμα ~~_____~~
στὸν ἄντρα ποὺ τῆς μιλοῦσε. Εἶ-
τανε μιὰ ματιὰ ἀπὸ κείνες, τὶς
σπάνιες, ποὺ ἤξερε νὰ ρίχνει μο-
νάχα αὐτὴ καὶ πού, μολοντὶ γε-
μάτες ~~_____~~ ἔννοια, σοῦ εἶτανε τε-
λειωτικὰ ἀδύνατο νὰ τὶς ξεδια-
λύνεις. Χαμήλωσε πάλι τὰ ματό-
φυλλα κ' ἄφησε τὴ σωπὴ θαραί-
α νὰ τὴν τὸλίξει.

— Πές τὴ θέλησή σου, πριγκι-
πέσσα Ἰζαμπώ! εἶπε κ', ὁ Γοδο-

Πρὸς ~~τοὺς~~ ἰσχυροὺς τῆς πόλεως
 πάντες τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ (οὗτοι καὶ
 οἱ Μαργαρίτα τῆς Αἰλίου) καὶ
 τῆς Κεφελίου. —

φρέδος ντὲ Τουρνάι.
Τὴν ἴδια στιγμή μιὰ κίνηση θιαστική ἔγινε στὴν εἴσοδο, οἱ φρουροὶ παραμέρισαν κι' ἕνας σεργέντης, διασχίζοντας θιαστικός τὸ διαδρόμο πού ἔμενε ἐλεύθερος ἀνάμεσα στὰ θρανία τῶν βασσάλων, ἦρθε νὰ λυγίσει τὸνα τοῦ γόνατο μπροστὰ στὸν πρίγκηπα. Τοῦ ἔδωσε κάποιο ἔγγραφο τυλιγμένο σφιχτὰ σὲ ρόλο καὶ κατὶ εἶπε πού δὲν ἄκουσε σχεδὸν κανεὶς.

Ὁ Φλωρέντιος ἄρπαξε τὸ ἔγγραφο, ἔσπασε τὴ σφραγίδα καὶ διάβασε ἀπληρῶτα. Ὑστερα, ἀφήνοντας νὰ πέσει στὰ γόνατά του ἡ περγαμνὴ, ἀναστέναξε μ' ἀνακούφιση. Τὸ πρόσωπό του ἔλαμψε ἀπὸ ἀγαλλίαση.

— Νέα ἀπὸ τὸ Μυστρά! φώναξε θριαμβεύοντας. Ἡ διαταγὴ τοῦ Παλαιολόγου νὰ μᾶς χτυπήσουνε στὰ νῶτα οἱ Ρωμιοὶ τῆς Λακρεμονίας ἀν' ἐκινούσαμε γιὰ τὴν Ἡπειρὸν, δὲν ἔφτασε στὸν προορισμό της! Μᾶς γράφει ὁ φίλος μας ὁ πρωτοστάτορας Σγουρομάλλης.

Σὰν ἕνα σῶμα, οἱ βασσάλοι τοῦ πρίγκηπάτου ὁρῶν.

— Ποὺ εἶναι! ποὺ εἶναι!... φώναξαν πολλοὶ, ἀπλώνοντας ἀνυπόμονα τὰ χέρια.

— Ἀρχοντες φίλοι κι' ἀδερφοί! εἶπε ὁ Φλωρέντιος ἐπίσημα καὶ σηκώθηκε κι' αὐτός. Οἱ δρόμοι τῆς ἐκστρατείας μᾶς εἶναι ἀνοιχτοί. Ὁ θύρανὸς ἄς εὐλογεῖ τὰ ὅπλα μᾶς! Φεύγουμε γιὰ τὴν Ἡπειρὸν!...

Οἱ λαγὲς τοῦ θριάμβου ἴσαμε ἔξω, στὴν πλατεία. Οἱ πύλες τῆς ἐκκλησίας ἀνοίχτηκαν διάπλατα κι' ὅλοι εἶδαν, μέσα στὸ μισοσκόταδο, τοὺς ἐπισκόπους νὰ προχωροῦν κατὰ τὸ ἱερὸ γιὰ τὴν ἐκείνη.

Ὁ πρίγκηπας Φλωρέντιος καθῆκε ἀπὸ τὸ θρόνο του. Ἦρθε στὴν Ἰζαμπώ, τὴν πῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὴν ὠδήγησε, ὅπως τὴ μέρα τῶν γάμων τους, μπροστὰ στὸ θωμό. Σὲ παράταξη πλατεία, ξοπίσω, οἱ σιδερόφρακτοι βασσάλοι τοὺς ἀκολουθοῦσαν.

— Βλέπετε, κυρά μου, εἶπε χαμηλόφωνα ὁ πρίγκηπας στὴ γυναίκα του, πῶς κάνουμε τὸ πᾶν γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουμε τὸ γένος σας καὶ τοὺς συγγενεῖς σας. Θὰ πολεμήσουμε στὴν Ἡπειρὸν γιὰ τὸ θεῖο σας.

Τὰ μικρά του κι' ἀνήσυχτα μάτια ἀστράφταν καὶ γελοῦσαν μὲ πονηριὰ θριαμβική.

Ὁμως ἡ Ἰζαμπώ δὲ μίλησε. Μόνο εἶτα ἄσπρη, λίγο χλωμή, καὶ τὰ δάχτυλά της πού κρατοῦσανε τὰ δικά του μοιάζανε ξένα κι' ἄψυχα, ὅπως τὰ κρύα δάχτυλα ἐνὸς εἰδώλου μαρμαρένιου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ.

ΠΟΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Ὅταν ἡ Κούρτη διαλύθηκε κι' ἡ συνοδεία τῶν πρίγκηπων γύρισε στὸ παλάτι, ὁ Φλωρέντιος δὲν ἀποσύρθηκε στὰ ἰδιαιτέρως δωμάτιά του ν' ἀναπαυτεῖ. Σπάνια ἀναπαυόταν αὐτός ὁ ἄνθρωπος. Τ' ἀνήσυχτα μάτια του, μὲ τίς φωσφοριστὲς ἐκείνες κόρες πού ἱρρίδιζαν ἀδιάκοπα, λὲς καὶ στὰ θάθη τοὺς ἔπεφτε πάντα μιὰ ἀσημένια ἀστράφταν σήμερὰ μὲ μιὰ σκληρὴ, κράτησε γύρω του πέντε ἀπὸ τοὺς πιδ, στενοὺς κι' ἔμπιστους τοῦ καὶ κλείστηκε μαζί τους στὴ μεγάλη κάμαρὰ τοῦ παλατιοῦ, ἐκεῖ πού γί-

νονταν τὰ μυστικὰ συμβούλια τῆς Αὐθεντίας κι' οἱ αὐλικὲς θεγγέρες στὶς μακρυνὲς χειμωνιάτικες βραδυές.

Οἱ πέντε σύμβουλοι τοῦ Φλωρέντιου εἶταν ὁ καντσαλιέρης Λεονάρδος, ὁ Κολινέτος ὁ πρωτοβεσιτάριος, ὁ δεκαπεντάχρονος σενοσάλος Νικόλαος Σαιντομέρ, ὁ μέγας κοντόσταυλος Ἀγκλιβέρτος τοῦ Λιντερκέρκε κι' ὁ γέρο-ἱππότης Γουλιέλμος ντὲ Μονπέλ.

Τὸ συμβούλιο θάσταξε τρεῖς ὀλάκερες ὥρες. Ὅταν ὁ Φλωρέντιος ἐγῆκε πάλι ἀπὸ τὴν αὐστηρὰ φρουρημένη πόρτα, ἀκολουθούμενος ἀπὸ τοὺς, ὁ ἥλιος εἶχε ἀρχίσει νὰ γέρνει. Τοὺς ἀποχαιρέτησε μὲ τὸ θιαστικό του, ἀφαιρεμένο χαμόγελο, καὶ τράβηξε ἴσια γιὰ τὰ δώματα τῆς πρίγκηπέσσας.

Βρῆκε τὴν Ἰζαμπώ γερμένη στὸ κρεβάτι, ἔτσι καθὼς συνήθιζε τ' ἀπομνησήμερα. Ἀλαφιασμένες οἱ γυναῖκες σκορπίσανε στὸν ἔρχομό του κι' ἡ πρίγκηπέσσα ἀνακάθησε τυλίγοντας θιαστικά τὸ λευκὸ κορμί σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς μανδύες της.

— Κυρία, εἶπε μὲ τὸ εὐγενικὸ χαμόγελό του ὁ Φλωρέντιος, ὁ πόλεμος ἀποφασίστηκε καὶ μεθαύριο τὸ πρωὶ φεύγω.

Ἡ Ἰζαμπώ ἔμεινε ἀσάλευτη, δίχως νὰ ὑψώσει καν τὰ μάτια.

— Ἡ ἀναχώρησή μου ξέρω πῶς δὲ θὰ σᾶς λυπηθεῖ. συνέχισε ὁ πρίγκηπας. Εἶναι ἀλήθεια πῶς γιὰ σᾶς δὲ στάθηκε ποτέ μου πολὺ τρυφερός, ποτέ μου γέματος ἀπὸ τὴ φροντίδα ἐκείνη πού θάβριζε στὴν ὁμορφιά σας.

Τὰ μάτια καὶ τὸν κοίταξε, σμίγοντας ἀδιόρατα τὰ φρύδια. Δυὸ ἀνάλαφρα ροδίσματα τῆς χρωμάτισαν τὰ μάγουλα. Ἡ θωριά της εἶχε πάρει τὴν ἐκφραση ἐκείνη πού τὸ μυστικὸ της μονάχα αὐτὴ γνώριζε, τὴν εὐγενικὰ πληγωμένη περηφάνεια, τὴν ἔνταση τῆς θουβῆς διαμαρτυρίας, τὴ σοβαρὴ καὶ μελαγχολικὴ σεμνότητα. Ὅταν ὁ ἄντρας τοῦτος τῆς μιλοῦσε δὲν ἤξερε κι' αὐτὴ ἂν τῆς ἔκαναν μιὰν ἱπποτικὴ φιλοφροσύνῃ ἢ ἂν τὴν κοροῖδευαν. Τὸ κοφτό του, ἄκαρδο γέλιο, ξυπνοῦσε στὴν ψυχὴ της πάντα ἀντίπαλους πνιγμένης ἀγανάκτησης.

— Δὲν ἔρχομαι γιὰ μιὰ σπαρτική σκηνὴ ἀποχωρισμοῦ, εἶπε χαμογελώντας πάντα ὁ Φλωρέντιος, σκηνὴ τόσο ἀπίθανη ἀνάμεσα μᾶς. Θὰ σᾶς ἀπαλλάξω ἀπ' ὅλες αὐτὲς τίς ἐνοχλητικὲς καὶ παιδικίστιες τρυφερότητες. Ξέρετε πῶς δὲ μοῦ ταιριάζουν οἱ θαθεῖες κι' ἐγκάρδιες συγκινήσεις. Εἶμαι ἕνας ἄνθρωπος ψυχρὸς, πολὺ λογικὸς, πολὺ ἀτάραχος. Ἡ γυναίκεία καρδιά σας θέβαια θὰ μ' ἀποδοκιμάζει, μὰ — τί νὰ γίνεῖ! — δὲν εἶμαι ἀπὸ κείνους πού ἔχουνε πάρει τὸ δῶρο τ' οὐρανοῦ νὰ συγκινοῦνε τίς κυράδες, νὰ τοὺς χαϊδεύουνε μ' ὠραία λόγια τὴν ἀκοή, νὰ τοὺς γράφουνε κρυφὰ στίχους ἐρωτικούς.

— Δὲ σᾶς κρίνω, κύριέ μου, εἶπε ἡ Ἰζαμπώ μ' ἀδύναμη φωνή, χαμηλώνοντας τὰ βλέφαρα. Σᾶς ὑπακούω μονάχα.

— Λαμπρὴ ἀπάντηση στὰ χεῖλη μιᾶς ἀληθινὰ τρανῆς ἀρχόντισσας κι' ἀπὸ μεγάλο γένος! φώναξε ὁ Φλωρέντιος γελώντας ἐνθουσιασμένος. Ἐτσι κι' ἐγώ, ὑπολογίζοντας στὴ γενναιοφροσύνῃ τῆς

συμβολατορες

πμ

καὶ πορ,

σχεδόν

ἀσούρη

ἐκίωσε

καὶ τὰ παρβόρια. Εἶμαι ἕνας ἄξεστος ἀδρ. ρόμος παρβόρια.

πατάχτηαν

ἡ γραφή;

γραφή

ἀναβαλίζαν

δένση.

μικρά, θριαμβική.

συμβολατορες

γράφη

ψυχής σας.—Πού ξέρω όσο ίσως
δεν τὸ πιστεύετε νὰ ἐκτιμῶ—ἐρ-
χομαι ἐδῶ νὰ σᾶς ζητήσω μιὰ
δύσκολη καὶ μεγάλη ἐκδούλευση.

Δὲν τὸν ἐκοίταξε, μονάχα λίγο
χλώμιασε, κ' ἴσως αὐτὸ νὰ εἶταν
ἡ μεγαλύτερη ~~ἐκδήλωση~~ ἐκδήλωση
ἀνισυχίας στὴν κλειστὴ καρδιά
της.

—...Μιὰν ἐκδούλευση—νὰ συνεν-
νοῦμαι ~~αὐτὴν~~ ὄχι γιὰ μένα προσω-
πικά, ~~γὰρ~~ γιὰ τὴν ὠραία τούτη
χώρᾳ πού μᾶς ἔλαχε νὰ κυβερ-
νοῦμε οἱ δυὸ καὶ πού εἶναι ἡ ἰδι-
αίτερή σας πατρίδα.

—Σᾶς ἀκούω, κύριε, ψιθύρισε
πάλι ἡ Ἰζαμπά.

Ζύγωσε περπατώντας ἡσυχᾶ
κι' ἀργὰ κι' ἀπλώνοντας τὰ χέρια
του τῆς ~~πῆρε~~ τὰ δικά της.

—Τί θὰ λέγατε ἂν ἡ ἐκδούλευ-
ση αὐτὴ εἴτανε κάπως...μιὰ στα-
λιά νὰ ποῦμε... ἐπικίνδυνη.

Περίμενε ἀμίλητη.

—Σᾶς ζητῶ, τῆς εἶπε σταθερά,
νὰ φύγετε αὐριο γιὰ τὴν Καλα-
μάτα.

Σήκωσε τὸ θολὸ της βλέμμα
καὶ τὸν κοίταξε. Δὲν καταλάβαι-
νε. Περίμενε τὴ συνέχεια αὐτῆς
τῆς πρότασής του.

Μὰ ὁ Φλωρέντιος φαινότανε
νὰ χεῖ ἀποσώσει τὴν κουθέντα του.
Τὰ γκριζογάλανα μάτια του, πού
ἀστραφταν πάντα μὲ μιὰ διαύ-
γεια τόσο ἐνοχλητική, τὴν κοίτα-
ζαν στυλά, γεμάτα χαρούμενη ἀ-
μεριμνησία.

—Λοιπὸν; ἔκανε παγερή, ἀφή-
νοντας νεκρά τὰ χέρια της μέσα
στὶς χλιαρές του χουφτες.

—Αὐτὸ εἶναι ὅλο! φώναξε ὁ
Φλωρέντιος. Δὲ σώνει αὐτό;...Ἡ
γενναιοφροσύνη σας, μὰ τὴν ἀ-
λήθεια, μὲ ξιπάζει!

—Εἶπατε «ἐκδούλευση ἐπικίνδυ-
νη» νομίζω, κύριε.

—Ὡ!... Θέ μου! πού ἔχω τὸ
νοῦ μου!... Μὰ βέβαια, λησμονή-
σα νὰ σᾶς ἐξηγήσω...

Χτύπησε τὸ μέτωπό του καὶ κά-
θισε δίπλα της, στὸ παχὺ στῶ-
μα τοῦ κρεβάτιο.

—Φοβόσαστε καθόλου τοὺς Ρω-
μιοὺς; ρώτησε παίζοντας μὲ τὴ
μαλαματένια ἀλυσίδα πού κρε-
μότανε γύρω στὸ λαιμό του.

—Τοὺς Ρωμιοὺς;...

—Ναί. Εἶναι πατριῶτες σας.
Ἀπὸ τὴ μητέρα σας, θέλω νὰ
πῶ. Μὰ κάποτε, ἂν δὲ γελιέμαι,
μοῦ εἶπαν ὅτι ὁ βασιλεὺς κυρ-

Ἀνδρόνικος σᾶς ζήτησε σὲ γά-
μο... Εἶν' ἀλήθεια;

—Ὡ ναί, εἶπε κοκκινίζοντας
ἐκεῖνη. Μὰ ἤμουν τόσο μικρὴ ἀ-
κόμα, σχεδὸν παιδί.

—Καὶ τοῦ ἀρνηθήκατε τὸ χέρι
σας;

—Ὁχι ἐγώ. Ὁ πατέρας μου.
Δὲν ἤξερα κἄν τίποτα ἐγώ. Ἀρ-
γότερα τὸ ἔμαθα, ὅταν μεγάλω-
σα, ἀπὸ τὴ δόλια μου τὴ θάγια.

Ἀναστέναξε, ὅπως κάθε φορὰ
πού ἀναθυμῶταν τὴν τώρα πεθα-
μένη ψυχομάννα της.

—Φεύγοντας γιὰ τὴν Ἡπειρο,
εἶπε ὁ Φλωρέντιος κι' ἄλλαξε
τώρα τόνο, παίρνω μαζί μου—κα-
θὼς θὰ τὸ ὑποθέτετε—ὄλους τοὺς

~~καὶ~~ θαρῶνους, ἱππότες ~~καὶ~~
καὶ σεργέντες. Τὰ μέρη ἐκεῖ κά-
τω μοῦ εἶναι ἀγνωστά. Θάχω ν'
ἀντιπαλαίσω μ' ἓναν ἐχθρὸ ἴσως
ἀνώτερο σὲ πλῆθος, γνώστη τοῦ
τόπου κι' ~~ἐκπαιδευμένο~~ ἐκπαιδευμένο. Τὸ πριγκη-
πάτο θὰ ὀφρανεῖ γιὰ κάμποσο
καιρὸ, δὲν τὸ νομίζετε; Λοιπὸν...

—Λοιπὸν;
—Λοιπὸν οἱ Ρωμιοὶ τοῦ Μυ-
στρά, πού θὰ τὸ μάθουνε, μπο-
ροῦν νὰ ~~ἐκπαιδευτοῦν~~ ἐκπαιδευτοῦν στὸ πριγκη-
πάτο.

Ἀπορημένη, τὸν ἐκοίταξε. Ποιά
εἴταν ἡ σκέψη του; Τῆς εἴταν ἀ-

/ποι βγαδσε

/στὶς χουφτες

/ἀγίασμα

/ἀρα

/εἰσάγει

/μασάζηται

/τοῦτον δὲν

/τοῦ Ἀχαιῶς.

/ἐπὶ τοῦ αἵματος

/δωρὸν καὶ σφρί

δύνατο νὰ καταλάβει. Τῆς ἔλεγε
νὰ φύγει γιὰ τὴν Καλαμάτα αὐ-
ριο πρῶτ, νὰ μείνει ἴσως ἐκεῖ ἐ-
νόσω αὐτὸς θὰ πολεμοῦσε πάνω,
στὴν Ἡπειρο, νὰ μείνει στὴν Κα-
λαμάτα πού εἴτανε βέβαια τὸ πιὸ
κοντινὸ καὶ πιὸ ἐκτεθειμένο στὶς
ἐπιθέσεις τῶν Ρωμιῶν μέρος τοῦ
πριγκηπάτου, κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη
μεριά φοβότανε μιὰν εἰσβολὴ ἀπὸ
τοὺς Βυζαντινοὺς τοῦ Μυστρά.

Ἀκατανόητος συλλογισμός!

—Δὲ σᾶς καταλαβαίνω, τοῦ εἶ-
πε ἀπλοϊκά.

Γέλασε γέλιο πλατὺ ὁ Φλωρέν-
τιος.

—Μιὰν «ἀποστολὴ ἐπικίνδυνη»
δὲ σᾶς ἐζήτησα; ἔκανε ὀρθώνον-
τας τέλος τὸ ψηλόλιγνο νεανικὸ
κορμί του. "Ε! αὐτὴ νὰ λοιπόν!
Ἡ παρουσία σας στὴν Καλαμά-
τα θ' ἀποκοιμήσει τοὺς Ρωμιοὺς.
«Ἀφοῦ ἡ πριγκηπέσσα τῆς Ἀχαι-
ας βρίσκεται τόσο κοντά, θὰ
ποῦν, τὸ πριγκηπάτο δὲ μπορεῖ
ποτέ νὰ μένει ἀφρούρητο, ὅλη του
ἡ ἐνοπλὴ δύναμη δὲν ἐφυγε γιὰ
τὴν Ἡπειρο. Ὁ πριγκηπὸς Φλωρεν-
τιος δὲ μπορεῖ ποτέ ν' ἀφήσει
ἐρημὴ κι' ἀνυπεράσπιστη τὴν ἀ-
κρίβη του πριγκηπέσσα!»...

Σηκώθηκε καὶ τῆς ἐπῆρε πάλι
τὰ χέρια.

—Χαίρομαι πού συμφωνεῖτε μα-
ζί μου, ~~ἐγὼ~~ γελώντας μὲ τὸ
κοφτὸ τοῦ γέλιου, τὸ σύντομο. Αὐ-
ριο τὸ πρῶτ θὰ ἔρθω νὰ σᾶς ἀπο-
χαιρετήσω.

Ἐσκυψε, τὴ φίλησε στὸ μέτω-
πο, καὶ βγήκε ἀπὸ τὴν κάμαρα
μὲ τὸ μεγάλο, σβέλτο βάδισμά
του.

Δὲν εἶχε καταλάβει. Στὸ νοῦ
της μέσα μιὰ θαμπάδα ~~ἐκπαιδευμένη~~
εἶχε χυθεῖ, σκιά πυκνὴ πού τῆς
ἐδέσμευε κάθε προσπάθεια γιὰ
σκέψη. Μιὰ πρόφαση, σχέδιο γιὰ
νὰ ἐξαπατήσουνε τοὺς Ρωμιοὺς,
αὐτὴ εἴταν ἡ δικαιολογία πού τῆς
πρότεινε. Μὰ, Θεέ μου, μπορεῖ ἄ-
ραγε νὰ εἴτανε τόσο ἀπλὸς τοῦ-
τος ὁ συλλογισμός, τόσο εὐκόλη
καὶ παιδιὰστικὴ ἡ ἐξήγησή του;

Ἐμεινε ἀφαιρεμένη κι' ἀτονὴ
ὅλο κείνο τὸ δέιλι. Ἐδῶσε στὶς
γυναῖκες τῆς διαταγὴ νὰ ἐτοιμά-
σουνε τ' ἀπαραίτητα γιὰ τὸ ταξί-
δι καί, δίχως θέληση, δίχως καμ-
μιὰ πρωτοβουλία, στάθηκε ἀπὸ
τὴν πολυθρόνα της νὰ παρακο-
λουθεῖ μηχανικὰ τὸ σῦρε κι' ἔλα-
τῆς προετοιμασίας πού γινότανε
μὲ θάλασσο γύρω της. Ἐκεῖ κατὰ
τὰ λυχναράματα, καθὼς ἔγερνε
στὸ κρεβάτι νιώθοντας τὸ κορμί
τῆς λυμένο καὶ βαρὺ ἀπὸ ἀνεξή-
γητον κόπο, ἔφερε στὸ νοῦ της
τὴν πατρίδα, τὴν Καλαμάτα, τὸ
πατρικὸ τὸ κάστρο πού νὰ, θὰ
τῆς δινότανε τώρα ἡ εὐκαιρία νὰ
ξαναδεῖ. Ὅμως ἀπόρησε πού οὐ-
τε κ' ἡ σκέψη ~~τῆς~~ τῆς ἔφερε
τώρα τὴν ἀλλοτινὴ λαχτάρα κι'
ἀνυπομονησία.

Τῆς εἴτανε ἔτσι, γραφτὸ θάλε-
γες, ὄλους τοὺς πόθους της τοὺς
φλογερούς, τοὺς σπάνιους, νὰ
τοὺς γεύεται πραγματοποιημέ-
νους σὲ κάποιαν ὥρα πού, εἴτε
ἀπὸ τὴν ἀτέρμητο ἀργητὰ, εἴτε
ἀπὸ τὴν ἀτυχία, κάθε ζωντανὸς
παλμός της εἶχε σταματήσει καὶ
κάθε θέλησή της νεκρωθεῖ...

Ἡ ἄλλη μέρα πού ξημέρωσε
εἴτανε κρύα καὶ συννεφιασμένη.
Τὸ φθινόπωρο εἶχε κιόλας προχω-
ρήσει. Κιτρίνιζε καὶ μαραινόταν
ὁ ὠραῖος, ὁ σγουρὸς κάμπος τῆς
Ἀνδραβίδας κ' οἱ δημοσεῖς ἐρη-
μώνονταν κάτω ἀπὸ τὴν ~~ἐκπαιδευμένη~~
ἀνάσσα τοῦ βορριά.

Κάτω στὴν αὐλὴ τοῦ παλατιοῦ
μιὰ συνοδεία ἀπὸ εἴκοσι ἱππότες,
κιόλας καθαλλικεμένους στὰ φα-
ριά τους, πρόσμενε. Δὲν ἄργησε
νὰ φανεῖ ἡ πριγκηπέσσα. Συνο-
δεύονταν ἀπὸ ἑπτὰ γυναῖκες τῆς

/καὶ δὲν

ρανού.

Ἡ πριγκηπέσσα Ἰζαμπώ σηκώσε τὸ χέρι της. Ἀπαγόρευε νὰ τοξεύουν. Ὁ καθ'αλλήλους, ἀφοῦ στάθηκε λίγες στιγμές νὰ κοιτάξει τὴ συνοδεία, ἀρχισε ἀργά-ἀργά νὰ κατεβαίνει τὸν κατήφορο. Τότε τὸν ἀναγνώρισαν. Εἶταν ἕνας νέος ξανθόμαλλος, ντυμένος σ' ἀρματωσιά ἱππότη. Ζύγωσε κρατώντας σφιχτὰ τὰ ρέτενα τοῦ φαριού του, πέζεψε κ' ἦρθε νὰ λυγίσει τὸ δεξιὸ γόνατο μπροστὰ στὴν πριγκηπέσσα. Ἕνα χαμόγελο ἀγνὸ τοῦ χάραζε τὰ χεῖλη.

—Εὐγενικέ μου Ἰάκωβε!

Μὲ φανερὴ εὐχαρίστηση ἡ Ἰζαμπώ ἀπλώνοντάς του τὸ χέρι.

Ὁ Ἰάκωβος ντὲ Τουρναί φίλησε τὰ δάχτυλα τῆς πριγκηπέσσας καὶ σηκώθηκε. Εἶτανε παλληκάρι καλοκαμωμένο, ~~ἐννέα~~

ἴσαμε εἰκοσιδύο χρονῶν.

—Γυρίζεις ἀπὸ τὸ προσκύνημά σου, ἱππότη; ρώτησε ἡ κυρά τοῦ Μορέως χαμογελώντας στὸ παιδάριο. Μιά πρόθεση ἀνάλαφρα πειραχτικὴ χρωμάτιζε τὴ φωνή. Χαμήλωσε τὰ μάτια ὁ νέος καὶ ~~κοκκίνισε~~.

Στὰ χεῖλη του, ποὺ μισάνοιγαν γιὰ νὰ μιλήσουν, ἡ ἀπόκριση ξεψύχησε.

—Ἀνέβα στὸ φαρί σου κι' ἀκολούθει με, εἶπε γελώντας διασκεδασμένα ἡ Ἰζαμπώ. Πηγαίνουμε στὴν Καλαμάτα.

Ὑπάκουσε. Πήδησε στὸ φαρί του τὸ ἄσπρο κι' ἀστεράτο καὶ πέρασε σ' ἀριστερὰ τῆς πριγκηπέσσας.

Εἶτανε γιὸς τοῦ Γοδεφρέδου ντὲ Τουρναί, θαρώνου κι' ἀρχοντα τῶν Καλαθρύτων. Τὸν ~~ἡ~~ ρεβεστίζει ἱππότη σὲ ἡλικία δεκαοχτῶ χρονῶν ὁ ἴδιος ὁ ρήγας τῆς Φράντσας Φίλιππος κι' ἀπὸ τότε, ἴσαμε τὴν ἡμέρα ποὺ πρωτοφανερώθηκε στὴν Αὐλὴ τοῦ Φλωρέντιου, ἡ ζωὴ του καὶ τὸ μέρος ποὺ κατοίκησε εἶχανε μείνει ἀγνωστα σὲ ὅλους. Λιγόλογος ἀπὸ φυσικοῦ του καὶ μοναχικός, ἔδινε εὐκαιρία ἐλάχιστη ~~ἐρωτή~~σεις. Κ' εἶταν ἀκόμα καὶ κάποια παρθενικότητα παράδοξη, ἕνα εἶδος ἀγριωπῆς κι' ὅμως γεμάτης εὐγένεια, γαλήνης, ποὺ τὸν θωράκιζε ἀπέναντι στὰ κουβεντλόγια καὶ τὶς ἀδιακρίσεις τῆς Αὐλῆς. Ἐκεῖ κάτω, στὸ παλάτι τῆς Ἀνδραβίδας, οἱ γυναῖκες τῆς ἀκολουθίας, παραμέριζαν ταραγμένες μπροστὰ του σὰν περνοῦσε ~~ἐννέα~~ δίχως γι' αὐτὸ νὰ παύουν καὶ νὰ ὀνειρεύονται εἰς νύχτες τὸ κρυσταλλένιο φῶς ποὺ ἀντιφέγγιζαν τὰ οὐράνια του μάτια, τὰ ὑγρά, παιδιακίσια χεῖλη του.

—Σὲ σαγίτεψαν, εὐγενικέ μου Ἰάκωβε, εἶπε μὲ μιὰν ἀπόχρωση φαιδρῆς συμπίνας στὴ φωνή ἡ πριγκηπέσσα. Ἐλπίζω νὰ μὴ σ' ἀγγίξαν. Ἡ ἀρματωσιά σου τούτη, φοβάμαι πὼς δὲ θὰ σὲ κάνει ἄτρωτον, καθὼς ἡ ἄλλη.

Χλώμιασε ὁ νεαρὸς ἱππότης καὶ κοίταξε μὲ μάτι ἀνήσυχον τὴν Ἰζαμπώ.

—Τί θέλει νὰ πεῖ ἡ κυρά μου; ρώτησε μὲ χεῖλη ποὺ τρέμιζαν. Καμμιά ἀρματωσιά δὲν μὲ κάνει ἄτρωτο...

Εἶχαν ἀνέβει τὸ ἀνηφόρι καὶ τραβοῦσαν τώρα ἀκολουθώντας τὸ ρεῦμα τοῦ Ἀλφειοῦ. Βιάζανέ τ' ἄλογα νὰ φτάσουνε στὸ μοναστήρι ὅπου θὰ περνοῦσαν τὴ νύχτα γιὰ νὰ ξεκινήσουνε πάλι μὲ τὴν αὐγή.

—Μοῦ λένε πὼς ἔχεις μιὰ - κάποια ἀρματωσιά περίφημη, ὅλο ἀσῆμι... καὶ περικεφαλαία φτερωτή, εἶπε μὲ πονηριὰ γελοῦμενη ἡ πριγκηπέσσα. Εἶναι ἀλήθεια;

—Θεέ μου! ποῖός σ' εἶπε τέτοιο πράγμα;

Ἡ φωνὴ του ἔτρεψε καὶ μιὰ

ζάρα ἐγνοίας τοῦ τσάκιζε τὸ μέτωπο, τὸ ἄλλοτε τόσο φωτεινὸ.

—ὦ! μὴν ξεχνᾷς πὼς εἰμαι γυναῖκα, ἡ πριγκηπέσσα φοβερίζοντάς τον μὲ τὸ δάχτυλο. Δὲν ξέρεις πὼς εἶναι οἱ γυναῖκες;

Χαμήλωσε τὸ κεφάλι καὶ δὲν τῆς ἀποκρίθηκε. Ἡ κουβέντα τούτη εἶτανε φανερὸ πὼς δὲν τὸν εὐχαριστοῦσε.

—Πηγαίνει ἡ κυρά μου στὴν Καλαμάτα;

—Ναί, ἀποκρίθηκε ἀφαιρεμένα ἡ Ἰζαμπώ. Μὲ στέλνουνε στὴν Καλαμάτα.

—Σ' ἀς στέλνουνε;

Γύρισε τὸ κεφάλι/καὶ τὸν κοίταξε.

—Δὲν ξέρεις ὅτι ὁ πρίγκηπας Φλωράν φεύγει γιὰ τὸν πόλεμο ποὺ γίνεται στὴν Ἠπειρο;

—Θεέ μου! ἔκανε ἀνήσυχος. Λεῖπω ἀπὸ τὴν Ἀνδραβίδα ἕνα ὀλάκερο μῆνα. Γιατί δὲ μοῦ τὸ λέγατε πρὶν;

—Ξέρω πὼς δὲν ἀγαπᾷς τὸν πόλεμο. Ἀρνήθηκες πάντα νὰ κατέβεις σὲ κονταροχτύπημα, ἀκόμα καὶ σὲ τζούστρες.

—Ἕνας ἱππότης δὲν εἶναι ποτὲ δειλός, τῆς παρατήρησε θαρεῖα, δαγκώνοντας τὰ χεῖλη του.

—Εγὼ νὰ σὲ πῶ δειλός; φώναξε ἡ Ἰζαμπώ. Εὐγενικέ μου Ἰάκωβε, θαρρῶ πὼς ἔχεις πολὺ κακὴ ἰδέα γιὰ μένα. Ὅχι, ποτὲ δὲν πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ μου ἡ σκέψη πὼς εἶσαι δειλός. Ξέρω μονάχα πὼς ~~ἡ~~ κάποιος ὄρκος...

—Κυρά μου! τὴν ~~ἡ~~ παρακλητικὰ κι' ἀνήσυχον.

—Μὴ φοβάσαι. Δὲν ξέρω τίποτα... Ὑποψιάζομαι μόνο. Ἐμεῖς οἱ γυναῖκες ἀγαποῦμε νὰ μαντεύουμε. Γιατί νὰ μᾶς θάξεις σὲ πειρασμὸ μὲ τὴ σιωπὴ σου;

Ἐσκυψε γι' ἄλλη μιὰ φορά τὸ κεφάλι καὶ δὲν τῆς ἀποκρίθηκε.

—Σοῦ εἶναι δυσάρεστο μήπως ποὺ σὲ παύουν τὴν ἀκολουθία μου ~~ἡ~~ Καλαμάτα;

Στὰ παιδικὰ του μάτια ποὺ τὴν ἐκοίταξαν, γυάλιζε ~~ἡ~~ ἕνα δάκρυ.

—Δυσάρεστο; ἔκανε μὲ φωνή ~~ἡ~~. Ἀλλάζοντας ὅμως ἀμέσως τόνο καὶ, αὐστηρὸς: Ὅχι, δὲν μοῦ εἶναι δυσάρεστο. Γιατί ἀγαπᾷ ~~ἡ~~ πάντα/νὰ μὲ πειράζει;

Χοντρές σταγόνες ἔπεσαν πάνω στὰ μέτωπά τους. Ὁ ὁδηγός, κρατώντας τὸ φαρί του νὰ σταθεῖ στράφηκε καὶ φώναξε πνιγμένα:

—Ἐρχεται ἡ βροχή!...

—Ἐλα μαζί μου, Ἰάκωβε, στὴν Καλαμάτα, εἶπε ἀφαιρεμένα ἡ Ἰζαμπώ. Ἐλα γιατί πηγαίνω τούτῃ τὴν φορά στὴν πατρίδα μου μὲ τὴν καρδιά θαρεῖα. ~~ἡ~~ εἶμαι ἐξόριστη.

Τὴν κοίταξε γιὰ πολὺ, γιὰ πολὺ, κι' ὕστερα, ἀποστρέφοντας τὸ κεφάλι:

—Θὰ μάθετε μιὰ μέρα, τῆς εἶπε, πὼς εἰμαι ἐξόριστος κι' ἐγώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε.
Ο ΣΙΦΟΥΝΑΣ

Ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς κάμαρας του, ὁ Σγουρός, εἶχε ἰδεῖ τὴν Ἰζαμπώ νὰ φεύγει καθάλλα στὸν Ἀστρίτη.

Τὸ σπαθί ποὺ εἶχε θγάλει πρὶν λίγο, γιὰ νὰ ὑπερασπίσει τὸ φαρί του, κοιτότανε χάμου, πεσμένο στὰ πόδια του. Τὸ παιδί τοῦ πανδοχείου ποὺ ἦρθε νὰ τὸν εἰδοποιήσει, ἀφοῦ τοῦ μίλησε κάμποσο δίχως νὰ παίρνει ἀπόκριση, δίχως νὰ κατορθώνει νὰ τὸν ἀποσπάσει ἀπὸ τὸ ἀλλόκοτο θάμπε ποὺ τὸν συνείχε, ἔφυγε ἀπελπισμένο, κλεί-

ἀποφίδι
ἀποφίδι

ἔκανε

της

της

ἔνας-
ἀντίστροφος

ἔχε

στην

μοναχ.

μέ

μάν σαν

ἡ εὐγονία σας

μαί

Γιατί, ἡ

σὰ νὰ

ἔτσι
ἡ ἀπὸ φαίνεται

νοντας την πόρτα σιγά - σιγά. Σκύβοντας στο παράθυρο εκείνος, άλλος και σά μαρμαρωμένος, κοίταζε τη συνοδεία να ξεμακραίνει τριποδίζοντας μέσα στο γαλατένιο φώς του φεγγαριού.

Ξάφνου, ανασείστηκε. Τι έκανε εδώ; τί περίμενε όταν τό άπιαστο κείνο δράμα έφευγε γι' άλλη μία φορά από κοντά του;... Έτρεξε πίσω, σκουντούφλησε στην πόρτα, ψηλάφισε στο σκοτάδι να βρή την κλειδωνιά και θυμήθηκε τό σπαθί του. Στράφηκε, χύμηξε, τό πήρε. Γυμνό καθώς εΐτανε τ΄οσφίξε στο χέρι του κι' άνοίγοντας τό πορτόφυλλο ~~πρηνή~~ στο διάδρομο. Τό σκοτάδι εΐταν άδιαπέραστο. Στάθηκε ζαλισμένος μία στιγμή και πάσχισε να προσανατολιστεί όπως μπορούσε. Οί θυμής του εΐτανε υπερδεμένες, σκοτεινές. Τις κάλεσε στο ~~κέντρο~~ του έναγωνία, θυμήθηκε κάποιες μεγάλες κάμαρες, άδειες, πού είχε περάσει, κάποιες πολύπλοκες σκάλες πού είχε ανέβει, και άρχισε να βαδίζει στά τυφλά, ζητώντας ~~μετέξωθεν~~ ~~το~~ τ΄ωο, να βρεί τό δρόμο.

Δέ σκεπτόταν τίποτα. Μέσα στο νοΰ του βασίλευε ένα κενό άνήσυχο, θουερό και στοιχειωμένο χάος. "Ενοιώθε κάτι άκαταγώνιστο να τόν κυβερνάει, δύναμη ξένη κι' ως τώρα στή ζωή του άγνωστη. Την ένοιώθε μέσα στο αίμα του ν' ανάβει και να σπιθίζει, στους ώμους του να έχει γαντζωμένα τά χέρια και να τόν σέρνει, στά μυϊγγια του να χτυπάει, στίς σφιγμένες γροθίες του, στήν καρδιά. Ολάκερος τούτος ό χώρος, ό μελανός, ό δίχως άπάνω και δίχως κάτω, δίχως σχήμα, χρώμα, διάσταση, πού μέσα του κολύμπουσε τό κορμί του, θαρρείς και ζωντάνευε λίγο - λίγο, έμψυχωνόταν ~~πρηνή~~. Τεράστιο κύμα μαύρο τόν τύλιγε μέσα ~~στο~~ ~~αίμα~~, τόν ανασήκωνε, τόν στροβίλιζε και τόν θροντοχτυπούσε μέσα σέ παφλασμούς άτέλειωτους. Κόντηνε ή άνάσα του, τεντώθηκαν τά μάτια. Στο ίδρωμένο του κρανίο κυμάτισαν και λύγισαν σά ~~φίδια~~ τά μαλλιά.

Τό κορμί έχει κάποτε, στίς πιό μεγάλες του στιγμές, στοχασμούς άσχετους με τό πνεΰμα. Είναι ή ψυχή του ή ιδιαίτερη, ή σάρκινή και φθαρτή, πού ξυπνάει από τό Βουίζει και μιλάει με φωνή υποχθόνια, καθώς ό σεισμός στά σω- ~~θωτά~~ ~~πρωταρχικά~~ ~~είδη~~. Θιτικά της γής. Τούτη ή φωνή είναι πού ρεκάει κείνη τή νύχτα μέσα στο αίμα του Σγουρού. Θαρρείς και ~~πρηνή~~ χρόνια και χρόνια, από την ίδια ~~πρηνή~~ της ζωής, μέσ' από ~~αυτή~~ τή μήτρα της μάννας του, γιά νάρθει ή στιγμή της να μιλήσει. Κ' ή φράση πού εΐπε δέν εΐτανε σχήμα λογικό, καθώς ό στοχασμός του ανθρώπου. Δέν είχε είρμό, συνέπεια, έκφραση. Εΐτανε προσαγή μουγκή.

Ο άνεμος ό πλατός πού θαρρείς πού ~~από~~ ~~αυτή~~ ~~δύση~~, ή θύελλα πού γιγατώνει τά κύματα, τό δαιμόνιο της φωτιάς πού άνοιγ- ~~δαί~~ ~~άρπάζει~~ και καταβροχθίζει έχουνε μέσα τους την ίδια προ- ~~σά~~.

Πάλαιψε π' όλο τοΰτο τόν ά- ~~γνωστο~~ ~~κόσμο~~ της σκιάς, όρα και όρα, δίχως να έβρει ποσό. Χτυπήθηκε στίς τοίχους, στίς πόρτες, σιά σκάλα, ζητώντας να ξεφύγει μέσ' από τόν άσφυκτικό λαβύρινθο πού άνοίγkλεινε, πα- ~~ραμύονε~~, ώρμούσε, πασχίζοντας να τόν συντρίψει στά μάσελες του. Κολύπηκε άπειρές φορές χα-

μου κι' άπειρές άλλες φορές ώρ- ~~θήθηκε~~, θρόντηξε με σφιγτές γροθίες στίς τοίχους, μουγκρί- ~~σε~~ ~~αυτή~~ ~~μερα~~, κυματίσac. Οί πόρ- ~~τες~~, ό σκάλες, σά να πληθαΐαν γύρω του να πολλαπλασιάζονταν και πιά δέν είχαν κατεύθυνση και τέλος. Και μέσα στο κέντρο του έαυτού του, σε κάποια άδυ- ~~τη~~ κι' άπρόσιτη γωνιά, ένας λυ- ~~γμός~~ ~~τεράστιος~~ ~~ανάβραζε~~, καθ- ~~μός~~ ~~δίχως~~ ~~σχηματισή~~ κι' άδύνα- ~~μία~~, παρά μονάχα μία λάβρα καταλυτική, θεόρατη, πού λαμ- ~~παδίζει~~ ~~αντιφεγγίζοντας~~ ~~λαμ-~~ ~~ψεις~~ ~~πορρές~~, φωτίζει πού δάχνει ψυχή και νόημα σε κάθε μυστι- ~~κή~~ ~~αποκρυφιστική~~.

Στήν έρημωμένη σάλλα, κάτω πού εΐτανε τό εστιατόριο, έφτασε έτσι, άγνώριστος, ~~μυστικός~~, με τά μάτια άστραφερά, τά μαλλιά όρθια, γυμνό τό σπαθί στο χέρι. Εΐχανε σβύσει τούς λύχνους και μονάχα μία καντήλα, κρεμασμέ- ~~νη~~ πάνω από τό τεζάχι, φωτίζει γύρω άδύναμα και τρεμουλιαστά. Ένας άνθρωπος χοντρός, γεμέ- ~~νος~~ πάνω στο μπράτσο του, λα- ~~γοκοιμόταν~~. Αναπήδησε και κάρ- ~~φωσε~~ ~~τρομαγμένα~~ τά μάτια στον ξένο πού είχε προβάλει έτσι από τή σάλα σαν κακό δνειρο. Μέσα στο κίτρινο θαμπόφωτο, τό παρα- ~~λογισμένο~~ παιδάριο στάθηκε, κοι- ~~ταξε~~ γύρω του την άδεια σάλλα, έκανε δυό - τρία ζήματα μεθυ- ~~σμένα~~, κι' άνοίγοντας τά σκέλια άναστηλώθηκε. Ζητούσε κάποιαν έξοδο, εΐτανε φανερό.

Τή βρήκε. Τότε, σκύβοντας τό κεφάλι, σά να ριχνόταν σ' άόρα- ~~τη~~ μάχη, χύμηξε κατά κεΐ, άρπα- ~~ξε~~ τό βαρύ πορτόφυλλο, τό τράν- ~~ταξε~~. Τό χοντρό κλειδί θρискότα- ~~νε~~ στή θέση του. Με δάχτυλα σπαρταριστά τό άρπαξε και τό γύρισε. Η σκουριασμένη κλειδα- ~~ριά~~ ~~αντιστάθηκε~~, προσθέτοντας κι' αυτή την αντίστασή της στον πόλεμο πού του εΐχανε στήσει μέ- ~~σα~~ στο σκοτάδι τ' άψυχα. Άπελ- ~~πισμένος~~, πάλαιψε, ζορίστηκε, κα- ~~τάλαβε~~ πώς τό σπαθί του τόν έμ- ~~πόδιζε~~ και, ρίχνοντάς το πέρα, χούφτιασε με τά δυό τά χέρια τό κλειδί. Τώρα, ή κλειδωνιά ~~πρηνή~~. Την έφερε μισή θόλτα, ~~άπελπίσθηκε~~ νιώθοντας πώς ή ώ- ~~ρα~~ σ' όλο τοΰτο τό άναμεταξύ ~~φεύγει~~, πετάει, και με τή λύσσα την τυφλή ~~και~~ ~~ξέφρενη~~, ~~πρηνή~~ ~~ρίχτηκε~~ πάνω στο πορτόφυλλο, τό ~~πρηνή~~ με τίς γροθίες, τό κλώτσησε. Πίσω του, κάποιος μι- ~~λούσε~~, όμως τ' αϋτιά του δέν ά- ~~κουγαν~~ πιά τίποτα.

—Ε, άνθρωπε!, έκανε άγανα- ~~κτισμένος~~ ό ξενοδόχος, ζυγώνον- ~~τας~~ με τά χοντρά του ποδαρικά πού συναλλάζονταν περπατώντας γρήγορα και κρτά. Θά ξυπνή- ~~σεις~~ όλους του ~~πρηνή~~!...

Άπελπισμένος έρριξε γύρω μα- ~~τιές~~ ~~σαστισμένες~~, παλαβές. Ξά- ~~φνου~~, τό αίμά του πάγωσε...

Εκεί, σέ μία γωνιά σκιερή, κα- ~~θισμένος~~ πίσω από ένα ~~πρηνή~~, ό γιγαντόκορμος καλόγερος του Μυτζηθρά τόν κοίταζε άτάραχος με τά μεγάλα, μαύρα και λαμπε- ~~ρά~~ του μάτια.

Πιάστηκε ή άνάσα του κι' άφη- ~~σε~~ τά χέρια του να πέσουν από τό κλειδί. Σε μία γυροβολή ζαλι- ~~στική~~, άπίθανη, λές και τά τω- ~~ρινά~~, κι' οί θυμής, έφερναν γύ- ~~ρω~~ μία μεγάλη θόλτα γιά να συν- ~~αλλαχτούνε~~ μέσα στο σκοτισμένο του νοΰ. Τό μακρυνό ξενοδοχείο του Μυτζηθρά, τό ισόγειο μαγε- ~~ρειό~~ με τούς καλογέρους και τούς σπαθοφόρους, ό μαντατοφό- ~~ρος~~ πού μπαίνει ξεθεωμένος από την τρεχάλα και τή βροχή, ό μαύρος τέλος εκείνος άνθρωπος πού έρχεται να σταθή μπροστά στο τραπέζι του γιά να πάρει άν- ~~τίκρυ~~ στον ξενοδόχο τό μέρος του.

/κέντρο

/νοΰ

/ψυχρότητα, /μαδύς

/ανατριχιαστικά.

/βαδύ και πρωταρχικό πν
ύπνο.

/πρόσμενε

/λίγψε.

/βρόντηξε

/πγάις!

/τραπίζε.

στο σπθισμα μέσα στο αίμα, πνοή ζωής που άπαλοπλανιέται πάνω σε θάλτο με βαθύσκια, λαγοκοιμώμενα νερά.

— Πού πάμε; ρώτησε ταραγμένος τον καλόγερο που πήδηξε στο ένα άλογο.

— Στην Άνδραβίδα. Δεν ξέρεις;!

— Ά, ναι... στην Άνδραβίδα. Έτσι είχε πει κι' ο προδότης. Άνάθεμα στη γενιά σου Σγουρομάλλη!... Καλά του τ'όχανε πει πώς είτανε γασμούλος. Όχι όχι, δεν είτανε συγγενής του, δεν είτανε θείος του. Τόνομα άλλως-τε το έδειχνε... Αύτος ο Νικηφόρος, δόξα νάχεις Θεέ μου, είτανε Ρωμιός.

Για πρώτη φορά, αυτή τη σκέψη, στύλωσε το κεφάλι. Ρωμιός! Παράδοση κι' ακατανόητη ράτσα! Τη γνώρισε εξευτελισμένη, τρισάθλια, να σκύβει το κεφάλι χαμογελώντας σκλαβόψυχα κάτω από το ποδάρι του κατακτητή, κι' όμως, δε μπορούσε ποτέ να πει πώς τη γνωρίζει πέρα για πέρα. Κάτι αλλόκοτο έκρυβε, κάποιο σπαρτάρισμα αίνιγματικό, μία λυγεράδα και μία σβελητόσυμ που έκαναν τη ράχη της να μην τρώει καθόλου χώμα, ανασκελωμένη τελειωτικά στη γη. Άναδευότανε στην ύγρη σκιά κι' αιώγατιζε, σαν κισσός τυλιγότανε γύρω στο χοντρό κορμό, ρουφούσε τη δροσιά του από τις ρίζες και με τη νιότη της, την αγέραςτη κι' ακατάβλητη, τον έσφιγγε, τον έντυνε, του έδινε χρώμα κι' έκφραση, μία χλοερή θωριά, ενώ, από μέσα, του νέκρωνε τη ζωή, οργανιστικό αγκάλιασμα της. Βουβός πόλεμος!... Η ιδέα άστραψε για πρώτη φορά μέσ' το κρανίο του και τον έθάμπωσε. Παράδοση νύχτα ή αποψινή!... Τον έκανε να στοχάζεται πράματα που άλλη φορά ποτέ δεν είχε ή σκέψη του γνωρίσει.

— Πώς;...

— Άκουσε τον καλόγερο που από ώρα του μιλούσε ενώ, αύτος, παραδομένος στην έξαψη του, δεν έδινε ακρόαση. Είχανε βγει από την πύλη και κατηφόριζαν τώρα στη λοφοπλαγιά. Πηγαίνανε δίπλα-δίπλα σ'α μαύρα τους άλογα, και πίσω καθάλλικεμένος σ' ένα μουλάρι, ακολουθούσε σιγοβλαστημώντας ο άλλος με τη χωριάτικη φορεσιά. Το φεγγάρι, λαμπρό, στοίχειωνε τον τόπο. Ένας ένθουσι-σμός άνεξήγητος, ή εύλογα της όνειρεμένης γυναίκας που είχε περάσει, φούντωνε την καρδιά του Σγουρού. Η διάφανη, κρουσταλλένια νύχτα, μύριζε χορτάρι θρεμένο, θυμάρι, λυγαριά.

— Πούθε πέφτει ή Καρύταινα; ρώτησε στην τύχη, με παλμό φαιδρότητας στη φωνή, για να πεί κάτι.

— Ίσια, έδειξε ο καλόγερος. Κείθε πάμε.

— Ά! ώστε λοιπόν ή Καλαμάτα είτανε πίσω. Έπρεπε να ξεμπερδεύει το γρηγορότερο.

— Έρριξε το ταμπάρο του πίσω στη ράχη, για να έχει τα χέρια λείψτερα, και μαζί ένιωσε πάνω στο στήθος του, μέσ' από το χιτώνιο, να χτυπάει ο κύλιντρος με τη γραφή του Σγουρομάλλη. Τον είχε ξεχάσει... «Στο σενεσάλο Νικόλαο Σανταμέρη...». Άμ όχι, μου!... Δε θα τον έδινε. Άς πήγαινε να κόψει το λαϊμό του ο πρωτοστράτορας. Τώρα είτανε φωτισμένος πιά.

— Κρατώ γραφή του άρχοντα Σγουρομάλλη, έκανε στον καλόγερο πονηρά. Έδω την έχω.

— Τό ξέρω.

— Τό ξέρεις; Έκείνο "Ήσouvα χτές τη νύχτα στο Μυτιληθρά;

— Όχι. Μου το παράγγειλαν. Πρόσμενα κάτω, στην Λακρεμονία.

— Ά!... Θυμήθηκε τη Μονεμβασία. Ύστερα από το φόνο, ο καλόγερος, είχε κρυφτεί κάτω, στην πολιτεία. Το πιττάκιο του μαντατοφόρου που είχε κλέψει το έστειλε θέβαια μ' άλλον άνθρωπο στο Σγουρομάλλη. Αύτος πρόσμενε κάτω στον κάμπο τις οδηγίες του. — Όστε ταξιδέψαμε για δώ την ίδια νύχτα, μαζί, από τον ίδιο δρόμο...

— Έσείς μπροστά, έγω ξεπίσω, γέλασε ο καλόγερος.

Σώπασε. Μιά άπορία έμενε άκόμα στο νοῦ του:

— Γιατί δεν έστελνε, τότε, σε σένα τούτη τη γραφή, να την πäs στο Σανταμέρη;

— Ός που να θυγώ από τις χώρες της Λακρεμονίας δεν έπρεπε να κρατώ τέτοιο ντοκουμέντο άπάνω μου. Έξέρεις; της νύχτας, στο καπηλειό...

Γέλασε βουβά ο καλόγερος, άφήνοντας άσυμπλήρωτη τη φράση. Η ψυχραιμία του κι' ή άδιαντροπία, σε τούτο τον υπαινιγμό για το έγκλημα, κόρωναν τη λύσσα του παιδαριού.

— Ένα μου κάνει έντύπωση, είπε κρατώντας με κόπο τον έαυτό του ο Σγουρός για να φανεί ήρεμος. Πώς μπόρεσε ή ένδοξότητά του να μπιστευτεί έμένα...

— Βρίσκεται σε καλά χέρια, άποκρίθηκε με βαθύ γέλιο ο καλόγερος, κι' άνοιγοντας τάχα στην τύχη τ' άπλόχωρο ράσο του άφησε να φανεί, περασμένο στη ζωή του, ένα γυμνό μαχαίρι.

Τότε, το άπεφάσισε. Το ταμπάρο του, ριγμένο πίσω, στη ράχη του, δεν του έμπόδιζε πιά τα χέρια. Άριστερά, στο μερί του, χτυπούσε με το θηματισμό τ' άλόγου το σπαθί. Λόξεψε το μάτι, κι' από τη σκιά, από τον κρότο που έκαναν τα πέταλα του μουλαριού, κατάλαβε πώς ο δεύτερος συνοδός θρискότανε το λιγώτερο σε δέκα βήματα άπόσταση πίσω. Τον καλόγερο τον είχε ξερωβά του. Άφησε το ταμπάρο του να πέσει άριστερά και να του σκεπάσει τον ώμο, το μπράτσο, όλόκληρο. Έφτανε ίσαμε το γόνατο. Τότε, σιγά, με τρόπο, έφερε το χέρι στη λαβή του σπαθιού.

— Άπλωσε τ' άριστερό χέρι κι' έδειξε ξερωβά. Ο καλόγερος στράφηκε κείθε, χαμογώντας με όλο.

— Πού; ρώτησε.

Μά, σύγκαира, σαν άστρίτης που τινάζεται, σαϊτεύει, ή γαλάζια λεπίδα σύρθηκε, και κάτω από το ύψωμένο μπράτσο με το φτερό του κρεμασμένου ταμπάρου, ήρθε να του στο πλευρό.

— Όχι! θόγκηξε βαρεία και τσακίστηκε από τη μέση.

Τα σπιρούνια του Σγουρού χώθηκαν στην κοιλιά τ' άλόγου, ένα σάλτο άγριο τον έφερε πέρα και μαζί ένιωσε γύρω του την έρημιά του υπαίθρου, τη μόνωση, τη λεφτεριά.

Σκυμμένος πάνω στο λαϊμό του ζώου του, έτρεχε, κάλπαζε, πετούσε.

— Όχι, δεν είτανε θέβαια ο άλλος, με το μουλάρι, που θα τον έφτανε ποτέ. Άντίκρυ ο κάμπος άνοιγότανε πλατύς, λείψτερος. Κάτω από το φως του φεγγαριού μεγάλοι λάκκοι με νερό της πρωινής βροχής γυάλιζαν σαν πλάκες άσήμι. Τους δρασκελούσε με το φαρί του, πάνωθέ τους ανάλαφρος σαν το πουλί. Η δροσερή κ' ύγρη πνοή της νύχτας, ή νοτισμένη από φυτών, τον μεθούσε.

/αυτουν,

/του.

/μέσα

/τά

/σύμ

/να μή μένα /πότε

/ρυθμικά

/μπορεί ή

/έβαια τα περιστασια

/κ' ή λαγαρότητα, κείθε πέρτα;

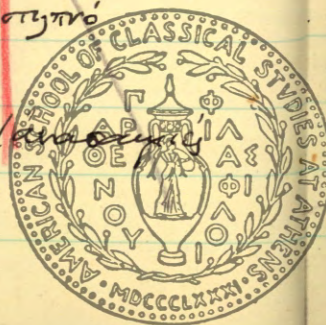
/άστραψε

/μπηχτά

/στην

/πετούσε

/ροσπόν

τας τὸ βλέμμα του στυλωμένο στὸ ἴδιο ἐκείνο σημεῖο δίχως παρέκκλιση, σὰ σὲ ἀστρο πού εἶχε ἀνατείνει γιὰ νὰ τὸν ὀδηγεῖ. Ἐφτάσε ἔτσι, δίχως νὰ καταλάβει πῶς, ἴσως ἐπὶ ριζὰ τοῦ κάστρου. Πρέπει νὰ εἶχε σταματήσει ἀπὸ ὥρα ἐκεῖ, κοιτάζοντας τὴν κλειστή μεγάλη σιδερόπορτα, γιατί κάμποσα μικρὰ παιδιὰ εἶχανε συναχθεῖ γύρω του καὶ τὸν περιεργάζονταν μὲ ἀπορία. Πάνω ἀπὸ τὴν πόρτα, ἕνας ἄνθρωπος τῶν ἀρμάτων φαίνότανε κάπου-κάπου ν' ἀργοπερνᾷ, φυλάγοντας σκοπός.

Ἡ ψηλὴ λόγχη του, μὲ τὴ δρεπανωτὴ ἀπὸ τὴ μιά μεριά κόψη, πῆγαινε κι' ἐρχόταν ἀστράφτοντας στὸν ἥλιο λές καὶ χάραζε μὲ τὴν αἰχμὴ τῆς τὸν τεταρτισμένον οὐρανό.

Χαμήλωσε τὸ βλέμμα του κι' εἶδε μιά γριὰ καμπουριασμένη, μὲ ραβδί, πού ζύγωνε βαδίζοντας σὺρριζα στὸ τειχί.

—Ἐ, κυρούλα, τῆς φώναξε, φαῖδρά. Ἦρθε ἡ πριγκιπέσσα;

—Ἦ κυρά-Ζαμπέα;

—Ἦ, ἔφτασε χαράματα. Ἐνός εἶσαι, γιέ μου;

Δὲν τῆς ἀποκρίθηκε. Ἐμαθε ὅτι ἤθελε νὰ ξέρε. Ἦρθε τὸ φαρί του καὶ κατηφόρισε ἀργὰ στὴν πολιτεία, στρέφοντας πίσω του τὸ κεφάλι κάθε τόσο.

Ἐπιάσε μιά μικρὴ κάμαρα, στὸ ἀνώγειο ἐνὸς μαγέρικου. Τὰ πέριπυρα πού εἶχε θάλει τὸ θράδυ τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ στὸ περσίκι του ἡ Μπιάνκα, τοῦ ἐξασφάλιζαν τὰ μέσα γιὰ κάμποσου καιροῦ νοίκι καὶ τροφή. Πού νάξερε ἡ ἐρωτευμένη Γενοθέα, ἡ τόσο ἀγέρωχη καὶ ζηλόφθονη, γιὰ ποῖο σκοπὸ θὰ μεταχειρίζονταν τώρα τὸ δῶρο τῆς ὁ καλὸς τῆς. Δὲν τὴ θυμήθηκε καθόλου, δὲ θυμήθηκε κείνη τὴν ἡμέρα κανένα, τίποτα, ἐνῶ, σταματημένος ὄρθιος μπροστά στὸ παραθύρι του, κοίταζε ἀδιάκοπα τὸ κάστρο. Δὲ θυμήθηκε οὔτε καὶ τὸν καλόγερο, πού εἶχε ἀφήσει λαθωμένον ἴσως θανάσιμα ἐκεῖ-κάτω, στὸν κάμπο τῆς Μεσαρέας.

Μονάχα τὸ θράδυ, σὰν ἐβασίλευε ὁ ἥλιος, κι' ἡ νύχτα τοῦ χειμῶνα ἦρθε νὰ σβύσει σύντομη τὴ ροδισμένη εἰκόνα πού εἶχε μπροστά του, καθὼς ξεντυνότανε γιὰ νὰ πλαγιάσει καὶ νὰ δνειρευτεῖ, εἶδε τὸν κύλιντρο μὲ τὴ γραφή τοῦ Σγουρομάλλη πού, πέφτοντας ἀπὸ τὸ στήθος του, κυλοῦσε κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι.

Τὸν μάζεψε καὶ κάθησε στὸ κρεβάτι του.

Λοιπὸν, ὁ ὄρος τοῦ ἀπαραβιάστου πού εἶχε ἀπαιτήσει ὁ πρωτοστράτορας, τώρα εἶταν ματαιωμένος. Ἦ γραφή τούτῃ ἐκρῦβε προδοσία. Ποιὸς ξέρε τί ἀτιμες προτάσεις ἔκανε ὁ Σγουρομάλλης στοὺς Φράγκους μὲ τὸ μαντάτο αὐτό. Ἦ κόκκινη βούλα, ἡ κρεμασμένη ἀπὸ κορδόνι ὁμοίω-χρωμο, εἶταν ἀνέπαφη. Αὐτός, εἶχε κρατήσει τὴ βουβὴ τοῦ ὑποσχεσῆς νὰ μὴν ἀνοίξει τὸ ἐννοαφο. Ὅμως ὁ ἄλλος;...

Ἐπιάσε τὴ σφραγίδα κι' ἔκανε νὰ τὴν τσακίσει στὰ δύο τοῦ δάχτυλα. Ἐάφνου ὅμως μιά φράση τοῦ ἦρθε στὸ νοῦ: «Δὲ θὰ σπάσεις τὴ βούλα του. Ἄν κάνεις τέτοιο πράμα, εἶσαι νεκρός...» Τὰ λόγια τοῦ Σγουρομάλλη ἀντὶλαλούσανε στ' αὐτιά του. Κοίταξε τὸν κύλιντρο, τὸν στριφογύρισε στὰ δάχτυλά του, σκέφτηκε πῶς, τὸ νὰ ὑπακούσει σὲ μιά τέτοια φοβέρα, θὰ εἶτανε τώρα πιά δειλία καθαρὴ. Πρέπει νὰ ξέρω! Ἄτιμη ἀποστολὴ! Ἄτιμη συλλογίστηκε. Συγκαίρως σχεδὸν, κάποια ἄλλη κουβέντα, θολή, τὴν κι' ἀθέβαι, ἦρθε στὸ μνημο-

/πν

νικό του: «Θὰ τὴ γνωρίσεις τὴ γραφή. Ἐχει στὴν ἀπάνω δεξιὰ γωνία/δὺο σταλαγματιές αἷμα»... Πού εἶχε ἀκούσει τὰ λόγια τούτα; Ἐσκυψε τὸ κεφάλι καὶ πάσχισε, ἀγωνίστηκε νὰ θυμηθεῖ. Τοῦ φαίνότανε σὰν καὶ νὰ θγαίνανε, μουγκὰ καὶ κούφια, μέσ' ἀπὸ τὴ θολούρα κάποιου ὕπνου, κουβέντες πού εἶχε ἀκούσει σὲ ὄνειρο... Ἄ! ἔκανε κι' ἀναπήδησε. Στὴν κάμαρα τοῦ πανδοχείου, ἐκεῖ-πάνω, στὴ Μεσαρέα... Εἶχανε μιλήσει στὴ διπλὴν κάμαρα, προτοῦ τὸν πάρει ὁ ὕπνος... Ὁ καλόγερος κι' ὁ χωριάτης... Λοιπὸν, αὐτὸ εἶταν! Τὴν ἤξεραν, ἐκείνοι, τὴν γραφή. «Ὡστε ταξιδέψανε τὴν ἴδια νύχτα μαζί, ἀπὸ τὸν ἴδιο δρόμο; Ἐσεῖς μπροστά, ἐγὼ ὀπίσω», τοῦ εἶχε ἀποκριθεῖ γελώντας ὁ καλόγερος.

Ἐσκυψε πάλι τὸ κεφάλι καὶ ἔβλεπε τὸν καλόγερο, κείναι ἐκεῖ-κάτω, σὲν κάμπο, μὲ μιά λαθωμένη βαρύνουσα, δεξὴ πλευρὰ, τὴν γραφή εἶχε στὴν ἀπάνω δεξιὰ γωνία τοῦ κεφαλοῦ. Τὸς αἶμα... Πρέπει νὰ τὴν ἀναγνώ-καὶ νὰ ἴδω. Ὅμως, ὁ πρῶτος στρατόρας, εἶπε: «Ἄν κάποιος πρὸς πρῶτα, ἂν σπάζεις τὴν σφραγίδα, νεκρός. Ὁποῦ κι' ὅταν παρὶς ὁπότεν, ἂν κανένας, καὶ ὁποῖος κυτὰν ὑπάρχει, τὴν σφραγίδα, δὲ θὰ πιάσεται, ξέρετε;» Εἶσαι γαμάρω... Πρὶν τὸν τσακίσεις!... Προβέβαια καὶ καὶ καὶ καὶ τὸν εἶχε περάσει γιὰ τὸ χεῖρ μὲ τὸν σφραγιστὴ. Ποιὸς εἶ-ταν αὐτὸς πού θὰ τὸν ἐκτελέσει; Ἦ νὰ ἐκτελέσει τὴν σφραγίδα τοῦ Σγουρομάλλη.

Ἐπιάσε τὸν καλόγερο καὶ τὸν σφρά-γισε κι' ἔκανε νὰ τὴν τσακίσει τὴν ἴδια δεξιὰ σελίδα, σὰν ἀπὸ κρύου καθεστέρμενη, ἀπὸ τὴν σφραγίδα τοῦ καλόγερος. Αὐ-τὸς εἶπε, καὶ δεξὴ χεὶρ τοῦ πρῶτου στρατοῦ... Ποιὸς ξέρε τί φέτος ἔπρεπε νὰ γινε τὸ λαθωμένον τοῦ.

Κοίταξε γύρω του. Ἀπὸ τὸ παράθυρο, ἔξω, δὲ φαίνότανε τίπο-τα, μονάχα σκοτάδι. «Ἰσως μ' ἔ-χουνε παρακολουθεῖ, σκέφτη-κε. Σίγουρα ξέρουνε πού εἰμαι. Στὸν κάμπο τῆς Μεσαρέας μὲ εἶ-δανε νὰ κάνω τὴ μεγάλη βόλτα καὶ νὰ γυρίζω κατὰ τὸ νότια. Κατάλαβαν θέβαια πῶς τραβῶ γιὰ τὴν Καλαμάτα... Κ' εἰμαι μο-νάχος, σὲ ξένον τόπο, μέσα σὲ χώρες τῆς Φραγκιάς. Οἱ Φράγ-κοι εἶναι σύμμαχοι τοῦ Σγουρο-μάλλη»...

Ἐσκυψε βιαστικὰ καὶ φύσηξε τὸ λυχνάρι πού ἔκαιγε πάνω στὸ τραπέζι του. Ἀπ' ἔξω, ἀπὸ τὸ δρόμο, μπορούσανε νὰ τὸν ἴδουν. Τί... Τόσην ὥρα, νὰ στέκεται ὄρθιος μέσα στὸ φῶς, κρατώντας τὸν ἀναθεματισμένο τοῦτον κύλιντρο στὰ χέρια!... «Ὁ Ἰλαρίωνας εἶχε δίκιο, συλλογί-στηκε. Εἰμαι ἀκόμα δλότελα ἀ-πραγός... Παιδί!... Στάθηκε μπρο-στὰ στὸ παράθυρο κι' ἔψαξε λί-γες στιγμὲς μὲ τὸ βλέμμα τὸ σκο-τάδι. Κανείς δὲ φαίνόταν. Ὁ Σγουρομάλλης ὅμως εἶχε... συλλογίστηκε. Ἐχει πολλοὺς ἀνθρώπους στὴν ὑπηρε-σία του, ἀφοῦ τὰ κατάφερε τόσο καλὰ, μέσα στὰ χέρια τῶν Ρωμι-ῶν, νὰ ἐμποδίσῃ τὸ μαντατοφόρο νὰ μπεῖ τὴ νύχτα ἐκεῖνη στὸ Μυ-τσηθρὰ, νὰ τὸν δολοφονήσει καὶ νὰ τοῦ πάρει τὴ γραφή δίχως κα-νέναν νὰ τὸν μωριστεῖ πῶς εἶναι αὐτός ὁ αἴτιος. Κάποιαν ὑπόθεσιν... κάποιο σκοτεινὸ σχέ-διο... Ποιὸ ὅμως;... Νὰ πληρῶνε-

/Αμ πῶς δὲν ἦρθε!

/Γύρισε

/εξοφλήθηκε

/εξοφλήθηκε

/εξοφλήθηκε!

/εξοφλήθηκε,

/Γιὰ

/Γιὰ ποῖον

/μὲ προορίζω, /δαγώνει

ται άρά γε από τούς Φράγκους;...—Τό πράμα τού φάνηκε άπίθανο. 'Ο πρωτοστράτορας είτανε πλούσιος. 'Ολοι οι άρχοντες τής Ρωμανίας είτανε πλούσιοι, και στο σπίτι αútουνοϋ έτρεχε ποτάμι τó μάλαμα και τó μετάξι. Τά είχε ιδεί μονάχος του τήν προχτεσινή θραδιά. ~~Τότε...~~

«Έμπρός! Είναι δειλία, συλλογίστηκε. Πρέπει νά τή σπάσω τήν άτιμη τούτη θούλα. Μά γέλασαν, κι' όφείλω νά ξέρω τί λέει μέσα ή γραφή. "Αν τή διαβάσω, όλα τότε θά εξηγηθούν. Μονάχα μ' αútό τó μέσο θά ξέρω ύστερα τί πρέπει νά κάνω και πώς νά φυλαχτώ»...

Κάθισε πάλι στο κρεβάτι, ψηλάφισε τόν κύλιντρο. «'Ισως αútή τή στιγμή ό σενεσάλος Σανταμέρης νά έχει μάθει πώς τó μήνυμα τού Σγουρομάλλη, πού περιμένει, ξεστράτισε μαζί μου και θρίσκει εδω. 'Ο σενεσάλος είναι στην Άνδραβίδα, μά ή πριγκηπέσσα ήρθε στην Καλαμάτα και κάμποσοι ίππότες τήν ακολουθούν». 'Η πριγκηπέσσα!... 'Η καρδιά του χτύπησε και γλυκοσφάλισε τά μάτια του. 'Η πριγκηπέσσα, οι Φράγκοι... Λοιπόν είναι έχθροί του, κι' εκείνη τó ίδιο!... Χριστέ μου πώς έρχονται καμμιά φορά έτσι τά πράματα!... «'Αν τούτο πού έκανα τούς φέρνει θλάθη μεγάλη στα συμφέροντά τους—κι' ό τρόπος πού μου έδινε τίς οδηγίες του ό Σγουρομάλλης δείχνει πώς ή γραφή πού κρατάω είναι πολύ σημαντική—τότε... τότε ή τιμωρία μου κατά τήν κρίση τους πρέπει νά είναι άληθινά ό θάνατος»...

Σηκώθηκε. 'Ο θάνατος,... σέ τούτη τή στιγμή,... τώρα πού έφτασε πιά νά τήν ιδή σχεδόν, νά τήν άγγίζει, τή φευγαλέα όπτασία τού μακρινού όρθρου!... 'Ο θάνατος. Νά κλείσει τά μάτια, για πάντα, και πιά νά μή τήν ξαναδεί, ποτέ του νά μή μπορέσει νά τής μιλήσει!... "Όχι, όχι, Χριστέ μου. Είναι πολύ άδικο. ~~Δέν πεθαίνει έτσι κανείς πάνω στη στιγμή άκριβώς πού ή του αρχίζει ν' άποχτάει ένα νόημα.~~

Είτανε τόσο ανούσια ~~ώς τά σήμερα~~. Δέ μπορεί νά γεννιέται σέ τούτον έδω τόν κόσμο κανείς για ένα τίποτα. Πάντα του είχε τή μυστική πεποίθηση πώς μέσα στο βάθος τού άγνωστου αύριο κρύβεται κάτι εξαίσιο και μεγάλο. Καί, νά, τώρα, μοιάζει νά θαμφογγεί κάποια αύγη... "Αν είναι νάρθει ό θάνατος, άς έρθει τότε από κεί, με τά πουλιά τού όρθρου...

Πήγε στο βάθος τής κάμαρας, στηρίχτηκε στον τοίχο με τή ράχη κι' ανάγυρε χαμογελώντας τó κεφάλι του. 'Αφού είτανε γραφτό, τόσο νέον κι' άγουρο νά τότε ζώσει τó σκοτάδι, τότε άς άποφάσιζε ή ίδια. 'Αλήθεια,... νά μία ιδέα περίφημη! Τή γραφή τούτη τήν ένοχοποιητική, αντί νά τή δώσει στο σενεσάλο, μπορούσε νά τή βάλει μέσα στα χέρια της. Δέν είταν ή πριγκηπέσσα;... Κι' είταν από τή μάνα της Ρωμιά... Αútή άς άποφάσιζε. "Αν τó φράγκικο αίμα είτανε δυνατότερο μέσα στις φλέβες της από τó ρωμείο, θά έδινε διαταγή νά τόν σκοτώσουν. "Αν όχι, τότε... Τότε...

Στάθηκε ζαλισμένος, άνίκανος νά παρακολουθήσει τή σκέψη του στους άπρόσιτους ~~που~~ πού έφευγε και στροβιλιζόταν.

Χύμηξε στο κρεβάτι, ρίχτηκε πάνω μπρούμυτα κι' έχωσε μέσα στα προσκέφαλα τó μούτρο! "Ενα γέλιο παράδοξο, ύστερικο, γέλιο χαράς άκράτητης και λυγμός καταπιεσμένης άγωνίας, τού τράνταξε τó κορμί. Γέλασε κι' έκλαψε, γέλασε κι' έκλαψε για ώρα, ως πού τά νεύρα του τσακίστηκαν και λύθηκαν οι άρμοί του. 'Ο ύπνος, ήδονικός κι' ανάλαφρος, ήρθε σιγά-σιγά νά τόν τυλίξει στην άπαλή του ζάλη. 'Αφέθηκε νά γλυστρήσει μαζί του ~~στη σκιά.~~

Τήν άλλη μέρα, πρωί-πρωί, ήρθε νά παρουσιαστεί στη σιδερόπορτα τού κάστρου. Είταν άνοιχτή. Μπήκε στην πανύψηλη θολωτή πύλη κι' ανέβηκε θαρρετά στον περιφερικό δρόμο τών τειχιών. 'Εκεί όμως τόν σταμάτησαν. Φράγκικα ήξερε λίγα μά και με τούτα κατάλαβε άρκετά τήν απαγόρευση τών φρουρών. «Θέλω νά παρουσιαστώ στην πριγκηπέσσα», τούς έζήγησε. Τόν κοίταξαν άπορημένοι. "Όχι, αútό δέν είτανε δυνατό. Πώς λεγόταν; Τί ήθελε;

Στάθηκε σαστισμένος. 'Αλήθεια, είταν άγνωστος, κανείς έδω δέ μπορούσε νά τόν ξέρει. 'Αναθυμήθηκε τήν ανάλογη σκηνή εκεί-κάτω, στο Μυτζηθρά, όταν ζητούσε νά μπει στο διοικητήριο. Μά έτσι λοιπόν, πάντα, θά χτυπούσε μάταια τίς πόρτες αútός;... Φουρκίστηκε. «Θέλω νά ιδω τήν ίδια τήν πριγκηπέσσα!», έκανε έντονα. Στα βλέμματα κείνων πού τόν κοίταζαν κατάλαβε πώς τόν περνούσαν για τρελλό.

Τότε, δίχως νά έπιμένει περισσότερο—είταν ή μόνη γνώση πού άπόχτησε από τήν ως τά τώρα πείρα του—άποσύρθηκε ~~πικραμένος. Τί θά γινότανε τώρα;...~~ "Αν πραγματικά είτανε τόσο δύσκολο νά ιδεί κανείς τήν πριγκηπέσσα, πές πώς είτανε κι' αδύνατο. Ποιά ή διαφορά γι' αútόν; Βρισκότανε σέ ξένον τόπο, δέ μπορούσε νά ύπολογίζει σέ κανένα για φίλο, ίσα ίσα, τού είταν αδύνατο νά ξέρει άν, στον κάθε διαβάτη πού περνούσε δίπλα του, δέν κρυβότανε γι' αútόν ένας έχθρος.

Γύρισε στο μαγειρείο και κάθισε σκοτεινός σέ μία γωνία. Τό μαγαζί είταν άδειο, στο βάθος τσιταίριζε ή φωτιά και θράζανε οι χύτρες για τó μεσημέρι. 'Ο μαγαζάτορας και σποιτονοικόκυρης του, ένας θεόρατος άντρας ίσαμ' εκεί-πάνω με μαύρα άράπικα μαλλιά κι' ένα μικροσκοπικό ακουφι κόκκινο στην κορυφή τούς, ήρθε νά τόν άγγίξει στον ώμο γελώντας καλόκαρδα:

—Κάτι σκεφτικός!...

Σήκωσε τó κεφάλι και τόν κοίταξε χαμένος. 'Η ~~τον~~ τόν εξαλίζε.

—Σκοτούρες, έ;...

—Έγνεψε άφαιρέμένα ναί. 'Ο μαγαζάτορας ακούμπησε τ' άνασκουμπωμένα του μπράτσα στο τραπέζι και κάθισε σ' ένα σκαμνί.

—Ποῦθε είσαι;

—Έκανε νά τού πεί μά, οι χτεσινές σκέψεις, ήρθανε στο νοϋ του και τόν σταμάτησαν.

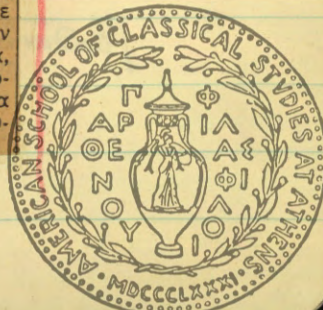
—Ξένος, είπε άόριστα.

—Δέν είσαι μωραίτης;

—"Όχι.

—'Από πού; 'Από τήν 'Αθήνα;

—Έγνεψε πώς ναί. Για μία στιγμή, τήν πρώτη, ή καρδιά του, ζητώντας κάτι πού τής είτανε σχεδόν άγνωστο ως τώρα, έναν άνθρωπο έμπιστο, ένα στήριγμα, είχε φουντώσει για μιάν όμολογία, μία διεξοδική κι' εγκάρδια εξομολόγηση. Οι χτεσινές άνου-χίες τόν έβούβαν.

— Καί πώς από δω;
— Έψαξε κάτι να βρεί, ένα γώ-
νια.
— Περαιστικός, είπε με δυσκο-
λία. Πάω σέ... κάποιο μοναστή-
ρι!
— Μοναστήρι;! Πās να γίνεις
καλόγερος;
— Όχι... Έχω έναν αδερφό
καλόγερο καί... πάω να τον ιδω.
— Ο άνθρωπος έξυσε με κάποιαν
άπορία τὸ κεφάλι του.
— Από τὴν Ἀθήνα... Καί πās
σέ μοναστήρι;... Τότε θά ἦρθες
με πλεούμενο.
— Ναι, με πλεούμενο, ἔκανε
στὴν τύχη.
— Εἶναι μέσα, στὸ ἐσωτερικό,
τὸ μοναστήρι; Έδω τὰ κοντινά
τὰ ξέρω.
— Ἀ, εἶναι μέσα, στὸ ἐσωτερι-
κό..., πολὺ μακριά, ἐξήγησε με
βίαση.
Σώπασαν.
— Θες νὰ σοὺ φέρω τίποτα νὰ
τσιμπήσεις; ρώτησε με συμπόνοια
ὁ μαγαζάτορας. Τὸ παιδιάτικο
τοῦτο πρόσωπο φανερό πὼς τοῦ
κινούσε τὴ συμπάθεια.
— Όχι, δὲν πεινάω.
— Ἀκουσε, τοῦ εἶπε βάζοντας
προστατευτικά τὴ χοντρή παλάμη
του πάνω στὸ χέρι τοῦ Νικηφό-
ρου,... κείθε πού θά πās, μιά κι'
εἶναι μακριά τὸ μοναστήρι, νὰ
προσέχεις στοὺς δρόμους. Δὲν εἴ-
ναι, ξέρεις, καθόλου σίγουροι.
Φαίνεται γερό παλληκάρι κι' ἔ-
χεις καὶ σπαθί, μὰ στὰ θουνά τῆς
Μεσαρέας φάνηκαν, ἀκουσα, λη-
στάδες. Ἐπείσε πείνα πάλι στὸν
τόπο καὶ ὤγηκε πολλοὶ ἀνθρώ-
ποι στὸ κλαρί. Ἐπειτα, τώρα πού
ὁ πρίγκηπας Φλωράν ἔφυγε γιὰ
τὸν πόλεμο μαζί με κάμποσους
ἄρχοντες Φράγκους, ἡ χώρα ἔ-
μεινε ἀπροστάτευτη. Τὰ δυ-
ναμάρια δὲν ἔχουν τὴν πρεπούμε-
νη γαρνιζὸν (φρουρά) κι' ἔτσι
οἱ ροβολατόροι δίνουνε καὶ παίρ-
νουν...
— Ἐφυγε γιὰ τὸν πόλεμο;... ὁ
πρίγκηπας Φλωράν; ρώτησε τὸ
παιδάριο σαστισμένο. Ποιὸν πόλε-
μο;
— Τὸν πόλεμο πού γίνεται πά-
νω, στὴν Ἠπειρο! Δὲν ἔμαθες;
— Ο δεσπότης κυρ - Μιχαήλ πο-
λεμᾷ με τὸν κυρ - Ἀνδρόνικο
τὸν Παλαιολόγο.
— Ἡ καρδιά του ἄρχισε νὰ χτυ-
πάει δυνατά. Ὁ πρίγκηπας ἔφυγε
γιὰ τὴν Ἠπειρο;... Ἀναθυμήθη-
κε, δίχως νὰ καλοξέρει γιατί, τὰ
τελευταία λόγια τοῦ δολοφονημέ-
νου μαντατοφόρου, τὰ αἰνιγματι-
κά: «Ὁ Φράγκος ἀνεβαίνει!»...
— Ὁ πρίγκηπας... στὸν πόλε-
μο...; ψιθύρισε σαστισμένος. «Ὡ-
στε οἱ Φράγκοι πολεμοῦνε στὴν
Ἠπειρο!... Καί με πᾶν τοῦ μέ-
ρος;
— Με τοῦ κυρ - Μιχαήλ, με τί-
νος ἄλλου!... Τὸ πράμα ἀκόμα
δὲν ἔγινε γνωστό, οἱ Φράγκοι τὸ
κρατᾶνε μυστικό, ἔκανε σκύδον-
τας ἐμπιστευτικά στ' αὐτὸ τοῦ
Σγουροῦ, γιατί φοβόνται μήπως
καί, βρίσκοντας καιρὸ πού λεί-
πουνε ἀπὸ τὴ χώρα, τοὺς
ριχτοῦνε οἱ ~~Μυτση-
θρά~~ τοῦ Μυτση-
θρά. Ὁμως ἐγὼ τὸ ἔμαθα ἀπὸ
ταξιδιώτες πού ἦρθαν σήμερα
χαράματα ἀπὸ τὴν Ἀνδραβίδα.
Ὅλα τὰ μαθαίνω ἐγὼ! ἀπόσωσε
μ' ἀπλοϊκὴ αὐταρέσκεια καὶ τεν-
τώθηκε μεγαλόπρεπα κοιτάζον-
τας τὸ συνομιλητὴ του με καμάρι.
Ξαφνικά στὸ νοῦ τοῦ Νικηφό-
ρου, εἶχε γίνῃ φῶς. Αὐτὸ εἶτανε
λοιπόν! Ὁ δεσπότης τῆς Ἠπεί-
ρου βρίσκεται σὲ πόλεμο με τὸ
βασιλιά τῆς Ρωμανίας, οἱ Φράγ-
κοι ~~Μυτση-
θρά~~ τὸν πρῶτο κι' ὁ
βασιλικὸς στρατὸς ἔστειλε μαν-
τάτο στοὺς Ρωμιούς τοῦ Μυτση-
θρά νὰ ~~Μυτση-
θρά~~ ἴσως χτυ-
πώντας τὸ πριγκηπάτο πού ἔμεινε
δίχως προστασία. Κι' ὁ Σγουρο-

μάλης, ὁ προδότης, κατῶρθωσε
νὰ ἐμποδίσει τὸ μαντάτο ~~Μυτση-
θρά~~ νὰ
φτάσει στὸν προορισμὸ του...
«Θὰ τὴ σπᾶσω τὴ θούλα!» συλ-
λογίστηκε ὁ Σγουρὸς καὶ δίνον-
τας μιά τινάχτηκε δρόμῳ.
— Τί ἔπαθες; Ποῦ πās; ρώτη-
σε ἀπορημένος ὁ ταβερνιάρης.
Στάθηκε δίβουλος, στύλωσε τὰ
μάτια του στὸν ἄερα. Δίχως νὰ
τοῦ δίνει ἀπόκριση, κοίταξε πέρα
με βλέμμα πού θόλωνε, καὶ συλ-
λογιζόταν: «Ἄν ὅμως τὴ σπᾶσω
πὼς θά μπορέσω νὰ δώσω τὴ
γραφὴ στὴν πριγκηπέσσα; Κ' εἴ-
ναι ὁ μόνος τρόπος, ἡ μόνη δικαι-
ολογία νὰ τὴν ιδω... Ὡστε,... κι'
ἐγὼ προδότης...! Κρατῶ τὴ γρα-
φή ~~Μυτση-
θρά~~ πού ἔχει μέσα πράματα
πολυσήμαντα, καὶ ἔτσι κάνοντας
βλάβτῳ τοὺς Ρωμιούς πού ἔπρε-
πε νὰ τὴν ξέρου... Ἄν ξαναγύ-
ριζα στὸ Μυτσηθρά, νὰ ιδῶ τὸ
στρατηγό;...» Ἀγανάκτησε. «Δὲ
με δέχτηκαν τότε, οὔτε καὶ τώρα
θὰ με δεχτοῦν... Ἄφησε πού, προ-
τοῦ φτάσω καν, θὰ μ' ἔχουνε
ξεμπερδεμένον οἱ ~~Μυτση-
θρά~~ τοῦ
Σγουρομάλλη... Βλάβτῳ τοὺς
Ρωμιούς... Μὰ τί τοὺς χρωστῶ
ἀρὰ γε; Μὲ διώξαν ἀπὸ τίς πόρ-
τες τους σάν τὸ σκυλί, με θάλανε
στὰ σίδερα... Βλάβτῳ ὅμως καὶ
τοὺς Φράγκους! Τὴ γραφὴ τούτη
ἔπρεπε τώρα νὰ τὴν ξέρου, καὶ
τώρα πᾶει πιά... Φύγανε γιὰ τὴν
Ἠπειρο δίχως νὰ τὴ μάθουν...
Ἡ σκέψη τούτη, ἡ τελευταία,
κάπως τὸν καθησύχασε. Ξανα-
κάθησε. Ἀκουσε τὸν ταβερνιάρη
νὰ τοῦ κουβεντιάζει ἀκόμα, ἀλ-
λά, αὐτός, δὲν τοῦδινε πιά προ-
σοχή. Ἀκολουθοῦσε με μάτι θολό
τὴ σκέψη του. Παράδοξες καὶ φο-
βερές συνέπειες σχεδιάζονταν σὰ
συμπεράσματα τοῦ λογισμοῦ του.
Ἄν εἶτανε νὰ μάθουνε ποτὲ οἱ
Ρωμιοὶ τοῦ Μυτσηθρά τὸ πιθανὸ
περιεχόμενο τοῦ μαντάτου πού
κρατοῦσε, κι' ἔκαναν ἐισβολὴ
στὶς χώρες τοῦ πριγκηπάτου, τό-
τε ἡ πριγκηπέσσα πού εἶχε κατέ-
θει ἔδω, στὴν Καλαμάτα, θὰ βρι-
σκότανε σ' ἐμεσο κίνδυνο... Μιά
καὶ τῶς ἔβλεπε αὐτὸ οἱ Φράγ-
κοι γιὰ τὴν ἀποστολὴν ἔδω;...
Ἄν δεῦτερο μαντάτο ἀπὸ τὴν Ἠ-
πειρο, πού αὐτό, δὲ θὰ κατῶρθω-
νε ἴσως νὰ πιάσει ὁ Σγουρομάλ-
λης, ἔφτανε στὸν προορισμὸ του
ἐκεῖ στὸν Μυτσηθρά καί...
— Πές μου κάτι, ἔκανε ξαφνι-
κά, ἀρπάζοντας τὸ χέρι τοῦ κά-
πελα. Ἐσὺ πού εἶσαι ντόπιος θὰ
ξέρεις βέβαια: Μὲ τί τρόπο μπο-
ρεῖ νὰ ιδεῖ κανεὶς τὴν πριγκηπέ-
σα;
— Ὁ ἄνθρωπος γούρλωσε τὰ μά-
τια του.
— Τὴν πριγκηπέσσα;! ἔκανε
τραβώντας τὸ κορμί. Τὴν κυρά
Ζαμπέα;
— Ναι, τὴν κυρά Ζαμπέα!
Στάθηκε καὶ τὸν κοίταξε σα-
στισμένος, δίχως νὰ καταλαβαί-
νει, λίγες στιγμές.
— Μά... ~~Μυτση-
θρά~~ δὲ εἶπες πὼς πās
σὲ μοναστήρι;...
— Ναι, ναι, σὲ μοναστήρι πᾶω...
μὰ πές μου αὐτὸ πού σὲ ρωτῶ.
— Ποῦ θες νὰ ξέρω, ἔκανε ἄθυ-
μος ὁ κάπελας, ἴσως κ' ὑπονοια-
σμένος. ~~Μυτση-
θρά~~ ἀπὸ τὸν τόπο, τὴν ἔχουνε γιὰ κα-
λόκαρδη, καὶ καταδεχτική. Μὰ
τίποτ' ἄλλο δὲν ξέρω νὰ σοὺ πῶ.
Στοὺς Φράγκους, ~~Μυτση-
θρά~~ δὲν
πολυαρέσουνε τὰ πάρε-δῶσε με
τὸ μικρὸ λαό, ~~Μυτση-
θρά~~ νὰ τὴν ξέρω.
Καὶ λέγοντας ~~Μυτση-
θρά~~ ἔκανε νὰ
σηκωθεί, νὰ φύγει.
— Στάσου! φώναξε μ' ἔξαψη
ὁ Σγουρὸς καὶ τὸν κράτησε ἀπὸ
τὸ χέρι τόσο ἄγρια πού τὸν ἀνάγ-
κασε νὰ μείνει, τοῦλάχιστο προ-
σωρινά. Δὲ θγαίνει ποτὲ τῆς ἔ-
ξω;!
— Σοὺ εἶπα πὼς ἦρθε χτές.
— Ἀ, ναι! ἔκανε ἄτογα τὸ πα-

/τοῦτο

/τοῦτο

/ἐξηγοῦντο

/λόγια

/τό

/Ρωμιοί

/μὴν

/ἔχει χρόνια πὺν αἶπει
μὴν χτεῖς γανάρδε.

/ἔτσι

/βανδάνε

/πὺν παρασταθεῖν,

/πίν άροπία άμείδι
ριά τω!

/μ!

/Χαράχτηκε

τόν κάμπο τόν 'Αργολικό. Κάτι
θηλυκό κι' ευαίσθητο είχε χυθεί
μέσα στο αίμα του, γλιστρίνοντας
Είχε σπι-
γμές μανίας άγρίας πού, σάν
ξαφνικά λαμπαδιάσματα φωτιάς,
έρχονταν νά τόν πυρπολήσουν.
Τότε αποζητούσε άσυγκράτητα
τό πιστό του τό φαρί, νά τό κα-
θαλλικέψει και νά χυθεί μα-
ζί του ακράτητος στην άπεραν-
τοσύνη του υπαίθερου. Μά οι έ-
ξάψεις τούτες, πού φούντωναν
ξαφνικά, κατάπεφταν σύντομα
σέ καταστάσεις λιπόθυμης, σπα-
ραχτικής αδυναμίας. Ντρεπότα-
νε κ' υπόφερε διπλά γιά τούτη
τήν κατάντια του, τό λύγισμα
της ψυχής πού ή άγέρωχ ή του
συνείδηση δέν έλεγε νά υποφέ-
ρει. Στην παρθένα καρδιά του
τά γονατίσματα τούτα είτανε
πρωτόγνωρα, άφόρητα. Πάλευε
νά τό υπερνικήσει, άπεγνωσμέ-
να, κι' έτσι, πολεμώντας τόν έ-
αυτό του, χαντάκωνε τρισευρό-
τερα τά νεύρα του. Κι' αναρω-
τιότανε γιατί νά μπλέξει σέ τού-
το τό σίφουνα, γιατί νά ξεριζώ-
θει από τόν τόπο του, την άφρον-
τισιά του, γιατί νά βρεθεί άναγκασμένος νά έρ-
θει στον άφιλόξενο τούτον τόπο,
γιατί νά ξεκινήσει, γιατί νά γεν-
νηθεί...

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ. ΟΝΕΙΡΟ ΠΟΥ ΞΕΔΙΑΛΥΝΕΙ

Ο καιρός είναι ένα άγαθό δι-
κοπο γιά τις θареιές άρρώστειες.
Έξοικειώνει και χειροτερεύει.

~~...~~
~~...~~
~~...~~

Ο Σγουρός, στους δυό μήνες πού πέ-
ρασαν από τόν έρχομό του στην
Καλαμάτα, είχε χάσει την πρώτη
του, την παιδιάτικη δροσιά. Τό
άγέρωχο κ' ύγρό του μάτι στέ-
γνωσε κι' έγινε σκληρό, άντρί-
κειο. Η μέτωπό του, χωνέ-
ψανε τά μάγουλα. Δέν είναι
οι στιγμές της δύναμης πού κά-
νουνε τ' άγόροι άντρα, είναι οι
στιγμές της αδυναμίας.

Μιά μέρα, κατεβαίνοντας από
τήν κάμαρά του γιά τή συνηθι-
σμένη πρωινή του περιπλάνηση,
άκουσε τόν κάπελα νά τόν φω-
νάξει:

—"Ε! άφέντη...

Στάθηκε. Ο άπλός αυτός άν-
θρωπος, βλέποντας μέ τόν καιρό
τό νοικάρη του νά στρώνεται γιά
καλά στο σπίτι, αντί νά φεύ-
γει γιά τό πολυθρύλητο μονα-
στήρι, είχε καταλήξει στο συμ-
πέρασμα πώς είτανε δίχως καμ-
μιάν άμφιβολία ευγενικόπουλο,
άφοι είχε πέρπυρα νά ξοδεύει,

πώς άδερφός και μοναστήρι εί-
τανε ψέμματα, κι' ο λόγος της
παρουσίας του κάποια σπουδαία και
μυστική πολιτική υπόθεση ή τό
πολύ - πολύ καμμία έρωτο-
δουλειά μ' άρχόντισσες της σει-
ράς του.

Καλόβολα και διακριτικά εί-
χε άποδεχτεί γιά τόν έαυτό του
τήν πιθανή τούτην εξήγηση κι' έ-
νοιώσε άθέλητα γιά τόν ξένο έ-
να είδος συμπάθησής κι' άπλοι-
κού σεβασμού.

—"Αρχόντά, τάμαθες;... Ο πό-
λεμος έκεί - πάνω στην "Ηπειρο
παίρνει τέλος. Ο πρίγκηπας Φλω-
ράν του τάσπασε τά μούτρα,
λέει, του κύρ - "Ανδρόνικου του
Παλαιολόγου. Καπνός γενήκανε
τά φουσάτα του βασιλέα, πρό-
βάσαν μπροστά τους οι κα-

/σόν Καγαμάτα

/μς,

/μς

θαλλαρέοι του Μοριά. Νόστιμο
πράμα μά την
Κι' έσκασε σ' ένα πλατύ, θρον-
τερό γέλιο.

~~...~~
~~...~~
~~...~~

Ο πόλεμος... τελειώνει; ρώ-
τησε άφαιρεμένος ο Σγουρός.
Τόν τελευταίο τούτον καιρό έ-
πεφτε σ' άφηρημάδες
Θάμνη μεγάλα θολώνανε τό νο
του και συχνά περπατούσε γιά
ώρες μέ τό βλέμμα χαμένο, στυ-
λό, δίχως νά νιώθει ν' άκούει
τίποτα από τόν γύρω του κόσμο.

—Ναί, ναί! Κι' ο πρίγκηπας
Φλωράν γυρίζει όπου νάναι στην
"Ανδραβίδα.

Τινάχτηκε. Γυρίζει ο πρίγκη-
πας;... Η φράση τούτη άντήχησε
σά σάλπισμα, σπαραχτική, σί-
αυτιά του. Γυρίζει ο πρίγκηπας;
Τότε κ' οι Φράγκοι του κάστρου
θά φύγουνε γιά την πρωτεύουσα,
νά πάνε νά τόν προϋπαντήσουν,
και μαζί τους κι' ή "Ιζαμπά.

Στράφηκε γύρω του, κοίταξε
σά χαμένος και τό μάτι του γυά-
λισε, ~~...~~ παγάδι.

—"Εχεις κανένα φαρί; ρώτησε
ξανασμένος τόν κάπελα. Κανένα
φαρί καλό και γρήγορο νά μου
δανείσεις;...

—Φαρί;... Τόν κοίταξε κατά-
πληκτος γιά την άπότομη τούτην
άλλαγή. Φαρί;... Πώς!... Εχω έ-
να φαρί, μά δέ μου φαίνεται νά
κάνει γιά την άφεντιά σου. Είναι
τό ζω πού ζεύω στο κάρρο. Κου-
βαλάει μούστους, τό άμοιρο...

Μόρφασε άνυπόμονα, νευρια-
σμένα, και χτύπησε τή γροθιά
του στο τεζάχι.

—Οχι! Φαρί της καθάλλας γυ-
ρεύω! θροντοφώνησε. "Ενα γερό
και γρήγορο φαρί!

—Μά... πληρώσεις μπορεί
και νά βρείς. Βέβαια, δέ σο
λέω, είναι λιγάκι δύσκολο... Ο-
λα τά μαζεύουνε γιά λογαριασμό
τους οι Φράγκοι, ώστόσο...

—Νά ψάξεις! Θέλω ίσαμε τού-
το τό θράδι νά μου έχεις βρεί.
Θά πληρώσω καλά, θά
δώσω ό,τι ~~...~~ κ' άν έχω...

Η φωνή του, ένόςω μιλούσε,
είχε ψηλώσει, είχε τσακίσει και
στο τέλος άντήχησε σπαραχτική.

—Καλά... Θά ψάξω, έκανε σα-
στισμένος ο άνθρωπος κι' άκο-
λούθησε μέ βλέμμα άπορημένο
τό παιδάριο πού έβγαίνε όρμη-
τικά από τό μαγαζί.

Οι δρόμοι παρουσίαζαν σήμε-
ρα άσυνήθιστη κίνηση. Ένα χαρ-
μόσυνο βουητό ανέβαινε από τους
μικρούς δρόμους, τά άνοιχτά πα-
ράθυρα, τις αύλές και τις πόρτες.
Μοναχικοί ή σέ μικρά μπουλού-
κια, οι Καλαματιανοί, τραδούσα-
νε τόν άνήφορο κουβεντιάζοντας
ζωηρά, κι' ο πρωϊνός ήλιος της
έάστερης χειμωνιάτικης ήμέρας
έμοιαζε νά χύνει λαμπικαρισμένο
χρυσάφι πάνω σέ τούτο τό άνε-
ξηγτο πανηγύρι.

Καμπάνες σημαίνανε πέρα, κι'
άλλες, πιο κοντινές, τους ~~...~~

—Τί τρέχει; ρώτησε ο Σγου-
ρός σταματώντας από-
τομα τό δρόμο του.

—Σημαίνει ή δοξολογία.
—Η δοξολογία; Ποιά δοξο-
λογία;

—Οί Φράγκοι πανηγυρίζουνε.
Τό μαντάτο ήρθε χαράματα. Ο

/ζύνδια!

/ουχρές.

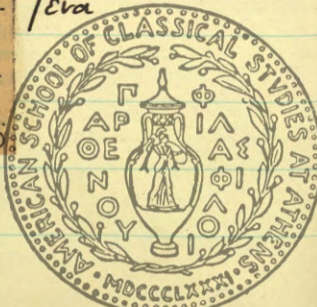
/η

/άνθρωπε!
/σάν έχεις νά

κ' άν έχω...

/απουμένονταν.

/ένα

πρίγκιπα Φλωράν νίκησε τον κύρ
Ανδρόνικο και ξεκινάει τούτες
τις μέρες από την "Ηπειρο γυρί-
ζοντας στην Ανδραβίδα.

Οι καμπάνες σημαίνανε τώρα
πληθεις, από τη γάλη της γιορτής, γελο-
σε κι έτρεχε, πασχίζοντας να
προλάβει το θέαμα της πομπής
που έβγαине από το κάστρο.

~~Ο Σγουρός στήθηκε δίπλα του.~~
~~Να μαζί με το~~
~~κόπαδι; Να παραταχτεί κι' αύ-~~
~~τός μπροστά στο περασμα της~~
~~φράγκικης Αύλης; Είτατε~~
~~μια εύκαιρία, ή μοναδική ύστερα~~
~~από τόσο~~, να ξαναδεί την
'Ιζαμπώ...

Κι' όμως, ή ψυχή του ή τσακι-
σμένη αντιστεκόταν. Τι όφελος;
"Ένα καινούργιο στρίψιμο του
μαχαριού μέσ' την πληγή/-και
τούτη μάλιστα τη στιγμή που ό
μισέμος της λατρεμένης γυναι-
κας κινδύνευε να του στερήσει
και την ελάχιστη
αθέατος κι' άγνωστος, κοντά της.

"Εσκυψε πεισματερά το κεφά-
λι και τράβηξε κόντρα στο λαό,
πρός την αντίθετη διεύθυνση.
Μέσ' από τὰ σοκάκια, όλο και
πληθαίνοντας, πρόσβαλλαν μπου-
λουκία-μπουλούκια, κρουνέ-
λασαν σαν ποτάμι γύρω του, έ-
νώ αυτός παλευό να πάρει ά-
νάστροφα.

Λόζεψε, έπεσε σέ χαντάκια,
χώθηκε στις φωχογειτονίες και
ζύγωσε κατά κεί που μιά
γέφυρα. Έδω όι διαβάτες, ά-
ραίωσαν. Τάχυνε το θήμα. Τώρα
που είχε πάρει πιά την απόφαση,
φλεγότανε από τη μανία να φύ-
γει όσο μπορούσε πιο γρήγορα,
πιο μακριά, να θάλει ανάμεσα
του και στην πολιτεία τόση άπό-
σταση που κάθε μετάνοια να του
είναι αδύνατη. "Έξω, στο λεύ-
τερο ύπαιθρο, τὰ χωράφια, τον
περίμεναν.

Η καρδιά του μεθούσε από τον πό-
θο άγριας μοναξιάς.
Περνούσε τώρα τὰ τελευταία
σπίτια της πολιτείας, κάτι φω-
χοπαράγκες στημένες πάνω στο
βούρκο της ποταμιάς, μαύρες
και στρεβλές, με φιδωτά κι' ά-
κανόνιστα δρομάκια όταν, εκεί
στο στρίψιμο μιάς γωνιάς, το
κορμί του τινάχτηκε μ' ένα σπα-
σμό και τὰ πόδια του ριζώσανε
στο χόρτο.

Αντίκρου, έκκοι θήματα ά-
πόσταση, είχε ιδεί έναν άνθρωπο
σταματημένο κοντά σέ χαμηλό
φράχτη, δίπλα στην κώχη ενός
οπιτιού, και που τον κοίταζε ά-
σάλευτος.

Τό έξωτερικό του
δέν είχε τίποτα το καθα-
τό ανησυχαστικό ή ύποπτο. Ψη-
λός και πλατύστερνος, φορούσε
χιτώνιο ίσαμε τὰ γόνατα, σταχτί,
κάλτσα ψηλή και κολλητή, κί-
τρινη, κι' ένας μαν-
δύας μαύρος, ριχτός, κρεμότανε
στη ράχη του. Τό κεφάλι του, με-
λαχροινό και σγουρόμαλλο, εί-
τανε ξέσκεπο. Στο σάγονι
ψαλλιδισμένο μαύρο γένι.

"Εμοιαζε από τη φορεσιά του,
φράγκος, όχι θέβαια
άρχοντας κι' ούτε καν πλούσιος.
"Η στάση του ή ατάραχη, παρ'
όλο του το μπόι, άφινε άδιά-
φορο κάθε άλλον διαβάτη
από το Σγουρό. Τό μάτι του ό-
μως, τό μαύρο και κορτερό, έ-
κανε τό εύγενικόπουλο άναπη-
δήσει.

Πού τό είχε ιδεί τό μά-
τι;

Πού τό είχε ιδεί τό μά-

Ιξυεπαρκένος
το ήχος

Ιραβύζε τον άνιόρο

Ιούτι

Ιθα' έταν,

Ιραβύζε τον άνιόρο

Ιοι βουρμίστοι,

Ιραβύζε τον άνιόρο

Ιατέραντα, όσο πού γράνα
το μάτι.

Ιξένου

Ιτου φύτρωσε

Ιβαρμυσίος

Ιαδπο

τι;... Ο θαμπωμένος νοός του
διαστικά, σέ δυο τρείς βόλ-
τες, όσες μπορούσε να θρεί πρό-
χειρες θύμησης. Τὰ ρούχα
ο μανδύας του είταν άγνω-
στα. Τό άνάστημα, ή κορμοστα-
σία, ναι, κάπου να τὰ
θυμόταν.... Μά για τό θλέμμα
είτανε σίγουρος! Αυτό είχε καρ-
φωθεί κάποτε στο μνημονικό του
πολύ βαθειά. "Έκανε δυο-τρία
θήματα, ξαναστάθηκε και του
φάνηκε παράδοξο/πως στην ψυ-
χή του είχε ξαφνικά κι' άδικαιο-
λόγητα χυθεί τέτοια παγομάρα.

Ντροπιασμένος ώστόσο από
την ξαφνική δειλία του,
που δέ μπορεί παρά θά είχε γί-
νει φανερή, ξανάρχισε να περπα-
τάει τραβώντας ίσια προς τον
ξένο άφού ό δρόμος του περνού-
σε αναγκαστικά από κεί. "Η
γειτονιά είταν έρημη. Οί άνθρω-
ποι, φεύγοντας όλοι για τό θέα-
μα της πομπής, είχανε θαρρείς
κλειδώσει τὰ σπίτια τους κι' ό-
τε μιά γάτα δέν περνούσε από
την μιά μεριά του δρόμου στην
άλλη. Λές και θάδιζες μέσα σέ
νεκρούπολη. Ξάφνου, ό ξένος
που στεκότανε κοιτάζοντας πάν-
τα κατάμματα το Σγουρό, έ-
στριψε και, με μιά γρηγοράδα
άπίστευτη, σά σκιά, γλύστρησε
και χάθηκε πίσω από τό σπίτι.

Τό περιστατικό τούτο, αντί να
καθησυχάσει τό παιδάριο, του
φάνηκε, δίχως να ξέρει γιατί,
άκόμα πιο παράδοξο. Στο έδε-
ξαπτη τώρα του κάθε τι
που έμοιαζε ασυνήθιστο, ξυπνού-
σε ταραχή μεγάλη. "Ανοιξε τό
θήμα, έφτασε τη χανιά και χύ-
μηξε να ιδεί που πάει ό ξέ-
νος. Απορημένος βαθειά τον εί-
δε να φεύγει πέρα, σ'
άπόσταση μεγάλη.

Θαρρείς κι' ό άγνωστος αυ-
τός δέν είχε τό θήμα καθώς όι
άλλοι άνθρωποι. Σβέλτος έκ-
πληκτικά κι' άνάλαφρος, παρ'
όλο του το μπόι, τινάζόταν έμ-
πρός στο κάθε πάτημα μ' ένα
λαστιχάρισμα γουστέρας και έ-
φευγε πάνω από τό χώμα όχι θα-
δίζοντας αλλά χαμοπετώντας.
Είταν ίσως όι άκρες του μανδύα
του που, ανεμίζοντας πίσω του
σά μελανά φτερά, έδιναν την άλ-
λόκοτη ατήν έντύπωση τεράστιας
νυχτερίδας. Κυριεμένος από πε-
ριέργεια πυρετική, άδάμαστη, ό
Σγουρός χύθηκε θιάζοντας τό
θήμα και σαλτάροντας ξοπίσω
του, με μάτι φρενιασμένο.

"Όμως, ή καταδίωξη τούτη,
δέν είταν προωρισμένη να θαστά-
ξει για πολύ. Αφού περιπλανή-
θηκαν για κάμποσο μέσα σ' ένα
δίχτυ από δρόμους, σωστό λαβύ-
ρινθο, γειτονίες που άλλοτε πο-
τέ ό Σγουρός δέν είχε ξαναπε-
ράσει, ό ξένος, κερδίζοντας φα-
νερά άπόσταση, θρέθηκε ξάφνου
μπροστά σέ μιά χαμηλή θολωτή
πόρτα. Στάθηκε κόβοντας την
φόρα του μ' άπότομη στροφή που
έκανε τό του να
γύρισε τό βαρύ χερούλι,
μπήκε μέσα κι' έκλεισε.

"Έκανε να τον προλάβει ό
Σγουρός, γέρνοντας τό κορμί
μπροστά κι' απλώνοντας τό πόδι
για να τρέξει, μά ξάφνου, μιά
άστραπή του νοού του τον στα-
μάτησε. Τό χέρι εκείνο που ten-
τώνεται και χουφτιάζει γερά τό
χερούλι, τό ντουρο μπράτσο, ή
κορμοστασία..., ναι, ναι, εκεί-
κάτω, στο πανδοχείο της Μεσα-
ρέας... Καί τό μάτι...

"Ο καλόγερος!..
Τό είχε θρεί. Αυτός είταν!...
"Η τουλάχιστον μ' εκείνου
τό θλέμμα έμοιαζε και τούτο τό ση-
μερινό. Μά, αν είταν ό ίδιος, πό-
σο είχε αλλάξει! Άδύνατο να

ανάδωξε

Ιαδρά,

Ιο

Ιουμυό

Ιορμυό

Ιμπερδισίος,

Ιαμπαρο / Ιορμυό,

σταση και να γλυστράει πάνω από τις έκτασεις μακρόσυρτο, παλμικό. Μαζί γαυγίσματα σκυλιών απάντησαν. Στη γη, που είχε ακουμπισμένο το κεφάλι του, θρόντοι πυκνοί ~~...~~ Τους γνώρισε, είτανε ποδοβολητό αλόγων. Κράτησε την ανάσα του και ~~...~~ τ' αὐτί.

Τώρα τὰ θούκινα σάλπιζαν πλήθια, απανωτά. Ἡ πολυάριθμη καθαλλαρία πού τὰ κρατοῦσε ἔμοιαζε νάρχεται ἀπὸ πέρα, ἀριστερά, νὰ περνάει ἀγνάντια του, στήν ἀπόσταση, νὰ στρίβει φεύγοντας πρὸς τὸ βάθος, ὅστερα νὰ ξανάρχεται. Δὲν εἴτανε συνοδεία πού ταξίδευε κανονικά, ἀπὸ ἴσιο δρόμο. Τὸ ποδοβολητό ~~...~~ ἡ θουή πήγαινε, ἐρχόταν, ἔσθηνε, ξάναβε, σὰν ἐπέλαση παλαστή πού γράφει βόλτες τεράστιες πάνω στὸν ἀπλωτὸ κάμπο. Τὸ κυματερό ~~...~~ σάλπισμα ἀνεμιζότανε σὰ φλάμπουρο γιγάντειο, τὰ σκυλιά γαυγίζαν μὲ μανία.

Ἀνασηκώθηκε στὸν ἀγκῶνα, ὕστερα στὰ γόνατα, ~~...~~ ὄρθος καὶ κοίταξε πάνω ἀπὸ τὰ σπάρτα.

Εἴταν ἐκεῖ-κάτω, στὴ γυμνή κι' ἐπίπεδη ἔκταση: Μία συνοδεία μεγάλη, ~~...~~ κάλπαζε ἐξέφρενα, ~~...~~ σιγίζοντας κροτὰ τὸν κάμπο. Ἀπὸ τὶς λαμπρὲς φορεσιές, τ' ἀστραφτερά ἀτσάλια, τὶς πνιγμένες κι' ἀλλόκοτες φωνές, ὁ Σγουρός τὴν ἐγνώρισε. Εἴτανε Φράγκοι. Μ' ἓνα μεγάλο χτύπο ἡ καρδιά του σταμάτησε. Ἀνάμεσα στοὺς ἄντρες πού φοροῦσαν τὰ ~~...~~ γιορτινά τους ροῦχα κι' ὄχι τὶς πολεμικὲς ἀρματωσιές, μερικὰ φουστάνια καὶ μανδύες γυναικῶν ἀνεμίζονταν. Μὲ τὸ γυαλιστερό του βλέμμα ὁ νεαρὸς Ρωμιὸς ἔψαξε τὸ πλῆθος ἐκεῖνο πού πύκνωνε, ἀπλωνόταν, μάκραине μὲ μιὰν ἐλαστικότητα φιδιοῦ. Μπροστά, στήν κεφαλὴ τῆς παγανιάς, δευτέρη ἢ τρίτη ἀπὸ τοὺς καθαλλάρους, τὴν ξεχώρισε. Εἴταν ἡ πριγκηπέσσα.

Ἡ φράγκικη ~~...~~ κυνηγοῦσε. Στ' ἀπλωμένα χέρια τῶν καθαλλάρων, ἄκρη-ἄκρη, πάνω στὴ γροθιά, γαντζωμένα σφιχτά μὲ τὰ γυχοπόδαρά τους, στέκουσαν ~~...~~ κι' ἀσάλευτα τὰ γεράκια. Κάπου-κάπου, μὲ μιὰν ἀπότομη στροφή, ἡ κεφαλὴ τῆς συνοδείας ἔστριβε, σταματοῦσε μ' ἓνα τινάγμα καὶ τότε, κάποιο γεράκι, λευτερωμένο ἀπὸ τὸ καπεροῦνι του, τηδοῦσε ἀπὸ τὴ γροθιά, ~~...~~ σάιτεψε τὸν ἀέρα, ἐύριζε τὴ γῆ κι' ὕστερα γράφοντας κύκλους ἀνηφορικοὺς, ψήλωνε, ψήλωνε, ὥς πού νὰ χαθῇ πάνω στὸ θάμπος τοῦ γαλανοῦ οὐρανοῦ. Ἀσάλευτη, σὰν καρφωμένη, ἡ συνοδεία περίμενε. Μὲ τὰ κεφάλια ὑψωμένα οἱ ἀρχόντισσες κι' οἱ ἱππότες κατασκόπευαν τὸ στερέωμα. Ἀπλώνοντε τὰ χέρια, ἐδείχναν κατὰ πάνω, σκύθαν ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, κάτι σιγομουρμούριζαν, κρατοῦσαν θαρρεῖς τὶς ἀνάσες καὶ ἔαφνου, ~~...~~ στριγγὰ καὶ σφυριχτὰ ~~...~~ ἐρχότανε νὰ τοὺς ~~...~~ χυμώντας τότε μὲ ἄγριο ποδοβολητό, ἓνα κουδάρι ἀπὸ καλπαμοῦς, κραυγές, γαυγίσματα, ἡ παγανιά ριχνότανε πρὸς ἓνα σημεῖο, κοντοστεκόταν, λαχάνιαζε, ἐκεينوῦσε πάλι, στρίβοντας ἄλλοτε ἐδῶ, ἄλλοτε ἐκεῖ, ἔτρωγε μὲ τὸ μάτι τὸν ἀέρα, ~~...~~

Κι' ἔτσι, ὥς πού ἓνα πουλί, λαβωμένο, καὶ κατρακυλώντας ἀπὸ τὰ μεσοῦρανα σὰν πέτρα, θάρχότανε νὰ πέσει κάπου, σὲ μιὰ θημωνιά. Τὰ λαγωνικά τὸ ξετρώπωναν. Ἡ πολυάριθμη συνοδεία, πυκνώνοντας γύ-

ἀνεμίζαν.

φωναίαν

πῆρα

τὰ ξεφωτιστά

ἡ γροθιά

ἡνα ξεφωτιστό

ἡγία,

ἡι' παῖ δουρίζαν ἄγρια.

Μπορεῖ

ἐξομύση

ἡ ἡγεμόνο

αἶπα

ἡδῶτες

ἡ ἡγία αἶ τ' ἡγία

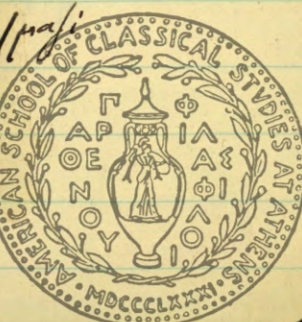
ἡ ἡγεμόνο

ἡ ἡγεμόνο

ἡ ἡγεμόνο

ἡ ἡγεμόνο

ἡ ἡγεμόνο

του 'Αστρίτη, πού και
σάν ευχαριστημένος τον έ-
αυτό του, είχε ξεκινήσει και την
έφερνε κοντά, ακόμα πιο κοντά.
Κράτησε μισοσφαλισμένα τα
βλέφαρα κι' αφέθηκε να οδηγη-
θῇ έτσι στο αναπάντεχο του-
το λόξεμα του δρόμου.

~~Τὸν κοίταξε σαστισμένη, με τὰ
χειλὴν μισανοιχτά.
— Δικό σου τὸ φάρ; ψιθύρισε
δύσως νὰ καταλα-~~

Ο 'Αστρίτης πάτησε τις ξε-
ραγκιαστές, σηκώνοντας κομπά
καὶ με καμάρι τὸ γόνατο ψηλά,
κι' ἤρθε νὰ σταθῇ μπροστά στὸν
ἀφέντη του με τὸ πολύτιμο φορ-
τίο ~~στη~~ στη ράχη. Κούνησε
πάνω, κάτω, τὸ κεφάλι φιλικὰ
καὶ χαμήλωσε χαμηλόφωνα σὰ
νὰ μουρμούριζε. Ζαλισμένος καὶ
με πιασμένη τὴν ἀνάσα, ὁ Σγου-
ρός, σηκώθηκε.

Πρώτη φορά πού τὴν ἔβλεπε
ἀπὸ τόσο κοντά. Στις λίγες στι-
γμές τῆς ἀπορίας καὶ τῆς σιωπῆς
πού μεσολάβησαν, τοῦ δόθηκε ἡ
εὐκαιρία νὰ τὴν προσέξει ὄχι
με τὸ νοῦ του, πού ἔμενε θαμπω-
νένος, ἀλλὰ με τὴν ψυχὴ. Τὴν
εἶχε ἰδῇ ὡς τώρα θιαστικά μέσα
στὸν ἀνεμο τῆς φυγῆς, ἢ στὸ θο-
λὸ φεγγάρι. Με τὴ φαντασία του,
ἀθέητα, εἶχε συμπληρώσει μὴν
εἰκόνα τῆς πού πού εἶτανε κάμ-
ποσο διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ἀλή-
θεια. Τὴν ἔλεγε πολὺ νέα, καὶ
τώρα τοῦ παρουσιαζότανε μεγα-
λύτερη, ἴσως εἰκοσιπέντε - εἰκο-
σιέξη χρονῶν, ἄρα πρεσβυτέρη
του. Τὴν ὅψη τῆς τὴν ἐλογάρια-
ζε πιὸ ἄτονη, παρθενικὴ. Εἶτανε
θαρεῖα καὶ αὐστηρὴ στὴν ἀκίνη-
σία τῆς, με βλέμμα βαθύ, ἀλαρ-
γινὸ μέσ' ἀπὸ τὰ ματόκλαδα.
Ἰσως εἶχε κάτι τὸ ξένο καὶ τὸ
σχεδὸν ἀπάνθρωπο στὴν ἀσυγκί-
νητη περηφάνειά τῆς. Τὸ δέριμα
εἶταν ἀσπρὸ καὶ θαμπό, λίγο
πυκνὸ, καθὼς τὸ θελοῦδο, κι' ἀπὸ
πάνω τῆς ἀναδινόταν ἕνα μύρο
ἀδιόρατο, ἀχνινὸ λιθάνισμα κορ-
μιοῦ γυναικείου, λαχανιασμένου.

Ξάφνου, σὰ νάχε σπάσει ὁ
κύκλος τῆς μαγανείας πού τοὺς
ἔδενε, ἐκείνη τίναξε πίσω τὸ κε-
φάλι. "Εσφίξε τὰ ρέτενα τοῦ
ζώου, ἔσμιξε τὰ φρύδια κι' ἔφε-
ρε γύρω τὸ ἀργόσυρτο καὶ θα-
ρυκτὸ βλέμμα τῆς.

Ἡ συνοδεία παρασυρμένη ἀπὸ
τὴν ὁρμὴ τοῦ καλπασμοῦ, ἀχο-
λογοῦσε τώρα καὶ σάλπιζε πέρα
δεξιὰ, σὲ κάμποση ἀπόσταση
ἀπὸ τὰ δέντρα. Δὲν εἶχανε
καταλάβει με τὸ πρῶτο τὸ ξε-
στράτισμά τῆς, μπορεῖ καὶ νὰ τὸ
νόμισαν θεληματικὸ. Ἀπόστρεψε
τὸ πρόσωπο ἀπὸ τὸ παιδάριο,
πού στηριγμένο με τὴ ράχη σ'
ἕναν κορμό, τὴν κοίταζε κατά-
χλωμο, καὶ ζήτησε νὰ ξεμακρύ-
νῃ.

Μὰ ὁ 'Αστρίτης δὲν τὴν ὑπά-
κουε. ~~στη~~ στη γῆ,
κοίταξε τὸν ἀφέντη του. Τὸ ἄ-
σπρὸ χέρι τοῦ τίναξε τὰ ρέτενα,
τὸ πόδι χτύπησε τὴν κοι-
λιά του, τέλος τὰ ἀνυπόμονα δά-
χτυλα ἤρθαν νὰ τοῦ κρούσουνε
παρακλητικὰ τὸ λαιμό. Τίναξε
πίσω τὸ κεφάλι του σὰ νάγνεφε
πὼς ὄχι.

Τότε τὰ μάτια τῆς πριγκηπέ-
σας, διαπλατωμένα κι' ἐκπληκτα,
ἤρθαν νὰ στηλωθοῦνε στὸ Σγου-

ἀτάραχος
του

ποδο

πάνω

πρωτότισε.

τότε.

προσεχτικα

κουτι.

σου

τώρα

Ριζωμένος
μυρσιν

ρό. Στὴν παιδικαῖσια ἀμηχανία
τοὺς ἔφεγγε γιὰ πρῶτὴ φορά
μιά ἀνθρώπινη ἀχτίδα.

Δύσως νὰ νιώθει τί κάνει, ἐκεῖ-
νος, γονάτισε.

— Συχώρεσέ μου, κυρά μου,
τῆς εἶπε μεθυσμένος καὶ τρέμον-
τας, ~~ὡς~~ ὡς τὰ τώρα σὲ κοίτα-
ζα ὀρθίος. Σὲ ξέρω πὼς εἶσαι ἡ
πριγκηπέσσα. Ἀκόμα καὶ ἂν
ποτέ μου δὲν σ' εἶχα ἰδεῖ, τώρα
θὰ τὸ καταλάβαινα... Μὴ ζητᾷς
ἀπὸ τὸ ἄξιο τοῦτο φαῖ
νὰ σὲ πάρει μακριά. Δὲ θὰ
σ' ἀκούσει, ~~ἀγαπάει~~ ἀγαπάει ἔμέ-
να πιὸ πολὺ, ἀφοῦ εἶναι δικό
μου!

Τὸν κοίταξε σαστισμένη, με τὰ
χειλὴν μισανοιχτά.

— Δικό σου τὸ φάρ; ψιθύρισε
~~δύσως~~ δύσως νὰ καταλα-
βαίνει.

— Ναι, δικό μου! ἔκανε τὸ
παιδάριο ἔντονα, παίρνοντας
θάρρος. Μοῦ τὸ πήρες τὴ νύχτα
κείνη, τὴ φεγγαροθεραδιά, πού
πέρασες ἀπὸ τὸν κάμπο τῆς Με-
σαρέας. Σὲ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυ-
ρο μιᾶς κάμαρας, κ' εἶταν ἡ δεύ-
τερη φορά. Τὴν πρώτη εἶταν ἕνα
πρωτὶ, ἐδῶ καὶ χρόνια, στὴν πα-
τρίδα μου, Ἄνάπλι.

Τὸν ἄκουγε νὰ τῆς μιλάει λα-
χανιασμένα, με τὴν πνοή του πού
ὅλο ἔσθηνε, καὶ τὸ πρόσωπό τῆς
ἔδειχνε θαθεῖα ἀπορία. Στὰ τε-
λευταία του λόγια τὸ μέτωπό τῆς
συγνέφιασε.

— Τ' Ἀνάπλι, ἔκανε πάλι σι-
γανά, σάν κάτι ν' ἀναθυμῶταν.

Σώπασαν. Τὰ μάτια τῆς εἶχα-
νε σιγά-σιγά πάλι μισοκλείσει,
φαίνονταν τώρα νὰ ξαναπαίρ-
νουν τὴν ψυχραιμία τους.

Τὴ φοβήθηκε κείνος τούτῃ τῇ
στιγμῇ κι' ἄρχισε πάλι, γρήγο-
ρα, νὰ μιλάει:

— Κυρά μου, μὴ φύγεις! Ξε-
στράτισα ἀπὸ τὸ δρόμο πού μοῦ
εἶχανε τάξει, ξεστράτισα με κίν-
δυνο ζωῆς, κ' ἤρθα στὴν Καλα-
μάτα μονάχα γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ.
Ἄλλη εἶταν ἡ μοῖρα μου, ~~ἡ~~
ἡ πάλι μπορεῖ, δὲν ξέρω, νὰ εἶ-
τανε καὶ τούτῃ δῶ... ἤρθα στὴν
πόρτα τοῦ κάστρου σου καὶ
θρόντηξα, ὅμως οἱ ἀνθρώποι
σου μ' ἐδιώξαν.

Τριγυρίζα ἀπ' ἐξω, νύχτες καὶ
νύχτες, σάν ~~κολασμένη~~ κολασμένη ψυ-
χή. Μῆνες καὶ μῆνες περίμενα,
~~δύσως~~ δύσως νὰ ξέρω κι' ἐ-
γὼ τί περιμένα. Ἐλεγα πὼς δὲ
μπορεῖ ἡ μοῖρα τῶν ἀνθρώπων
νὰ εἶναι τόσο ἀκαρδῆ, ~~ἡ~~

Τριγυρίζα ἐδῶ στὰ χωρά-
φια, κάτω στὸ γιαλό, με ἥλιο καὶ
με θροχή, καὶ σὲ ζητοῦσα. Σὲ
πρόσμενα γιὰ ~~ἀρθεῖς~~ ἀρθεῖς
με τὸ ἀγέρι τοῦ βουνοῦ, με τὴν
ἀνάσα τοῦ πελάγου. ἤρθες κ'
εἶσαι αὐτοῦ χάμου καὶ σὲ θωρῶ.
Μὴ φύγεις, ~~ἡ~~ γιὰ τ' ὄνομα τῆς
Παρθένας.

... Μὴ φύγεις!

~~Μὴ φύγεις!~~

Τὸν ἄκουσε προσεχτικὰ, ἀμί-
λητη, με τὰ μάτια χαμηλωμένα.
Δυὸ ροδίσματα ἀνάλαφρα ἀχνί-
ζανε τὰ μάγουλά τῆς. Σάν ἔπα-
ψε κείνος νὰ τῆς μιλάει, ἀφέθηκε
νὰ γλυστρήσει ἀνάλαφρα, με
θρόισμα μεταξωτὸ, ἀπὸ τὴ σέλλα
τοῦ φαριοῦ καὶ πάτησε με τ' ἀ-
παλὰ σαντάλια τῆς στὸ χῶμα.

— Βλέπω, εἶπε δύσως νὰ ση-
κώσει τὸ βλέμμα, γιὰτὶ ἤρθες
στὴν Καλαμάτα, γιὰτὶ ζητοῦσες
νὰ με ἰδεῖς... Τὸ φαῖ τοῦτο σοῦ
ἀνήκει κ' οἱ ἀνθρώποι μου στὸ

μυρσιν!

ωστόσο

βίπτει

μ' κάποια ερρίμ,

πέρα, στ'

πὸν

χρήμα-

μαί

νὰ μοῦρδου
πὺς νὰ στο πῶ, μωρὰ

τῶ
μάννας τοῦ εὐφρα

πήρανε. Έκαναν πολύ άσχημα, ^{μυλ} θά τους τὸ ^{μαγώσω.} Πάρτο. Είναι δικό σου!

Καί, λέγοντας, ἀνασήκωσε μὲ τὸνα χέρι τὴ φούστα τῆς καὶ τράβηξε βιαστικῇ, ἀθόρυβη, νὰ φύγει μέσ' ἀπ' τοὺς θάμνους.

Τινάχθηκε ὀρθῶς, σαστισμένος.

— Κυρά μου! τῆς φώναξε σπαραχτικὰ. Στάσου!... Γιά τὸ νομα τοῦ Χριστοῦ!... ~~ἐπὶ τῆς~~

Εἶχε κοντοσταθεῖ καί, μισοστραμμένη πάνω ἀπὸ ἀπὸ τὸν ὤμο, τὸν ἄκουγε. Μὰ ἡ μυλιά του εἶχε πιαστεῖ. Στὰ στήθια του μέσα θρόντουσε ἀγρία ἡ καρδιά καὶ τοῦκοθε τὴν ἀνάσα.

— Τὸ φαρί εἶναι δικό σου, τοῦ εἶπε μὲ ἡρεμὴ περηφάνεια. Σὲ γνώρισε πού ἦσαν ἐδῶ - κάπου χωμένος καὶ ¹⁵ ~~ἀπὸ~~ τῇ συντροφιά. Ἐκεῖνο, μόνάχο του, μ' ἔφερε ἐδῶ. Οἱ ἀνθρώποι μου θὰ μὲ γυρεύουν.

Ἐκανε πάλι νὰ ξεκινήσει μὰ, ἴσως μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ματιοῦ, εἶδε τὰ χέρια του πού ἀπλώνονταν μ' ἀπόγνωση, ἄκουσε τὸν πνιγμένο λυγμὸ πού τοῦ σπάραζε ¹⁵ ~~ἐπὶ τῆς~~

Μισόσκυψε κι' ἔκανε πὼς σιάζει τὸ μακρὺ τῆς φουστάνι πού εἶχε μπλέξει στὶς ξεραγκαθιές. Εἶτανε δίκρωμο, καθὼς κι' ὅλο τὸ φόρεμα, μισὸ γαλάζιο, δεξιὰ, μισὸ λευκό. Μιά κάθετη γραμμὴ τὸ χώριζε καί, μπροστά, ἀπὸ τὸ στέρνο στὴν κοιλιά, εἶχε γαζωμένο ἀπὸ χρυσὸ ὕφασμα τὸ οἰκόσημό τῆς μὲ τὸν μαῦρο, στὴ μέση, ἀγκυρωτὸ σταυρό. Μιά λευκὴ σκουφίτσια, μάλινη, τῆς ἔκρυβε τὰ μαλλιά κι' ἔρχότανε ¹⁵ ~~ἀπὸ~~ τὸ μικρὸ σαγόνι. Στὰ πλάγια δὲ μως, ἀπὸ δυὸ ἐπιτήδεια γαστραγμένες σχισμές, δυὸ πλεξοῦδες καστανές, χοντρές, ἔβγαιναν καὶ κρέμονταν ἴσαμε τὸ λαιμὸ, ἀναδιπλώνονταν πάλι, σὲ κύκλο, ¹⁵ ~~καὶ~~ καὶ κρύβανε τὶς ἄκρες τοὺς μέσα στὸν κεφαλόδεσμο. Φοροῦσε πάνω στὸ κεφάλι τὸ καπελλάκι ἐκεῖνο τὸ ἐξάγωνο καὶ χαμηλὸ πού τῆς εἶχε ἰδεῖ γιὰ πρώτη φορὰ στ' Ἀνάπλι.

Ὁρθώνοντας τὸ κορμί του μὲ προσπάθεια σκληρῇ, στυλάνοντας τὰ πόδια του, τὴν εἶχε σιμώσει. Στάθηκε στὴ μικρὴν ἀνηφοριά, πού τοῦδινε ἀπέναντί τῆς ἀκόμα πιο ψηλὸ ἀνάστημα, καὶ πιάστηκε ἀπὸ ἓνα κλαδί τοῦ θάμνου. Στὰ χεῖλη του τρεμόπαιξε ἓνα πικρὸ ¹⁵ ~~καὶ~~ χαμόγελο.

— Δὲν εἶμαι ζητιανός, κυρά μου, τῆς εἶπε μὲ περηφάνεια, καὶ λάθος κάνεις ἂν θαρρεῖς πὼς σὲ ζητοῦσα γιὰ νὰ μοῦ δώσεις πίσω τὸ φαρί. Εἶμαι στὸν τόπο μου εὐγενικόπουλο καὶ μάλιστα ἀπὸ ¹⁵ ~~μὲ~~ μεγάλη! Ἀπὸ τὸ Λέοντα τὸ Σγουρὸ κρατάω, ἂν ἔχεις ἀκουστά, τὸν ἀρχόντα τοῦ Ἀναπλιοῦ καὶ τ' Ἀργούς... Τ' ὄνομά μου Νικηφόρος • Σγουρός. Νά, δές... ἔχω στὸ πουκάμισό μου κεντημένο τὸν προστάτη μου αἰ - Θεόδωρο, μεγάλη του ἡ χάρη! Λάβε τὸν κόπο νὰ κοιτάξεις, ἀρχόντισσα!...

Ἀνοίξε στὸ στήθος του τὸ χιτῶνιο. Κι' ἐκεῖνη, ἀκούγοντάς τον, δὲν ἤξερε ἂν ἔπρεπε ν' ἀπορήσει ἢ νὰ γελάσει. Μιά παράδοση παιδρότητα τῆς ἔμπνοῦσε μέσα στὴν ψυχὴ ἡ κουθέντα του καὶ τὰ παιδιακίσιο παίνεμά ¹⁵ ~~καὶ~~ Γύρισε, τὸν κοίταξε, καὶ στὰ μάτια τῆς ἀστραφετὴ ἡ ἀγνώρη ὥς τώρα καὶ γιὰ τὴν ἴδια ¹⁵ ~~ἐκεῖνη~~ ἐκεῖνη, ἡ νεανικῇ.

Ὅμως, ἡ ἔκφρασή του, αὐτοῦ, εἶχε μὲ μιᾶς ἀλλάξει. Τέντωσε τὰ μάτια, πασπάτεψε νευρικά τὸ στήθος του καί, μέσ' ἀπὸ τὸν κρόφο ¹⁵ ~~καὶ~~ τράβηξε μὲ

χέρι τερμάμενο τὸν κυλιντρο μὲ τὴ γραφὴ τοῦ Σγουρομάλλη. Τώρα μόλις, πού τὸν ἀγγίζει, τὸν εἶχε θυμηθεῖ

— ὦ, θε μου!, ἔκανε θραχνά... νά, νὰ γιατί ἔρχομαι!

Ἐβγαλε τὸν κυλιντρο, τὸν κοίταξε ζαλισμένος καὶ τῆς τὸν πρόσφερε ἀπλώνοντας τὸ χέρι, δίχως νὰ σιμώσει πιο πολὺ.

Παραξενευμένη, τὸν κοίταξε μὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸν παίρνει.

— Πάρε..., πάρε, κυρά μου!... Αὐτὸ εἶναι κάτι πού σ' ἐνδιαφέρει. Μοῦ τόδωσε ὁ πρωτοστράτορας Σγουρομάλλης, στὸ Μυτζίθρα, καὶ «στὸ σενεσάλο Νικόλαο Σαντομέρη νὰ τὸ δώσεις», μοῦ εἶπε. Μὲ φοβέρισε καὶ μὲ θάνατο ἂν τ' ἀνοίγα στὸ δρόμο, μὰ ἐγὼ προτίμησα νὰ τὸ φέρω σὲ σένα. Προτίμησα ἔτσι... γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ. Πάρτο... Βλέπεις; ἡ ¹⁵ ~~βοῦλα~~ εἶναι Πάρτο... ¹⁵ ~~τοῦτο~~ τοῦτο θὰ σοῦ φανερώσει πὼς δὲν εἶμαι ζητιανός, καθὼς νομίζεις, καὶ θὰ καταλάβεις γιατί ἦρθα στὸ κάστρο νὰ σὲ ἰδῶ...

Δισταχτικῇ πάντα, ¹⁵ ~~μὲ~~ ἀπορία βαθεῖα, ἀπλώσε τὸ χέρι τῆς καὶ πῆρε τὸν κυλιντρο ἀπὸ τὴν ἄλλη ἄκρη, δίχως ν' ἀγγίζει τὸ χέρι τοῦ παιδάριου. Ἐσπασε τὴ σφραγίδα, ξεδίπλωσε τὴ γραφὴ. Ἐρρίξε στὶς ἀράδες μιὰ ματιά, κοίταξε τὸ Σγουρὸ καὶ φέρνοντας πάλι τὸ βλέμμα στὴν περγαμνὴ ἄρχισε νὰ διαβάξει.

Ὅμως κι' αὐτὸς εἶχε, ἀπὸ τὴ θέση του, κασφωμένα τὰ μάτια στὴν ἀνάποδη ἐπιφάνεια τῆς γραφῆς. Ἐνα χέρι παγωνιένο, σκληρό, τοῦτφιγγε τὸ λαρυγγί, τοῦ γούφτιζε τὴν καρδιά. Ἀναθυμήθηκε τὴν κουθέντα τοῦ καλόγερου καὶ τοῦ ἄλλου, μέσα στὴ διπλανὴ κάμαρα, ἐκεῖ - κάτω, στὸ πανδοχεῖο τῆς Μεσαρέας. Ἀπάνω - ἀπάνω, στὴ δεξιὰ γωνιά τῆς περγαμνῆς, μαυρισμένες καὶ σὰν ἀχνάσια ἀπὸ σκουριά, εἶχε ξεχωρίσει δυὸ σταλαματιές αἶμα...

Ἐνα ποδοβολητὸ ἀλόγου ἀκούστηκε, ζύγωσε, κι' ἓνας νεαρός Φράγκος, μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά στὸν ἄνεμο, φάνηκε νὰ περνάει μπροστά ἀπὸ τὴ θημωνιά, στὸ μονοπάτι. Κοίταξε ἀνήσυχτα δεξιὰ - ζερβά. Σὰν εἶδε τὴν πριγκηπέσσα, σταμάτησε τὸ φαρί του στὸν τόπο καὶ πήδηξε κάτω. Σέρνοντάς το ἀπὸ τὰ ρέτενα παραμέρισε τοὺς θάμνους καὶ σίμωσε.

Ἡ Ἰζαμπὼ εἶχε σηκώσει τὰ μάτια. — Ἐμένα ζητᾷς, Ἰάκωβε; ρώτησε ἡσυχά - ἡσυχά. Μὰ κι' ὁ Σγουρός κοίταξε τὸ νεαρὸ ἱππότη, καὶ τὰ μάτια του εἶχανε τεντωθεῖ. Στὸ παιδικό, λίγο χλωμὸ πρόσωπο, ἀναγνώριζε τὸν ὑπερασπιστὴ πού τὸν ἐγλύτωσε ἀπὸ τοὺς διωχτές του ἐκεῖ - κάτω, στὸ γιὰλὸ, ἀντίκρου ἀπὸ τ' Ἀνάπλι.

Ὁ Ἰάκωβος ντὲ Τουρναὶ μίλησε στὴν πριγκηπέσσα φράγκικα. Ἀπὸ τὸ ταραγμένο ὕφος του, τὰ λίγα λόγια πού εἶπε μὲ χαμηλόφωνο σεβασμὸ, ὁ Νικηφόρος κατάλαβε πὼς ὀλάκερη ἡ συνοδεία, ἀναστατωμένη ἀπὸ τὴν ἐξαφάνιση τῆς ἀρχόντισσας, εἶχε σκορπιστεῖ γύρω κι' ἔψαχνε τὸν κάμπο. Ἀπ' ὅλα δμως τοῦτα, ἐκεῖνο πού ἔκανε τὴν πιο μεγάλη ἐντύπωση εἶτανε πὼς ὁ παράδοξος φίλος του δὲ φαινότανε καθόλου νὰ τὸν ἀναγνωρίζει. Τὰ μάτια του, χαμηλωμένα μπροστά τὴν πριγκηπέσσα, δὲν τὸν κοίταζαν οὔτε γιὰ μιὰ στιγμή. Βέβαια, μόλις πρωτόρθε, τὸν εἶχε ¹⁵ ~~καὶ~~ καὶ τοῦ εἶχε φανεῖ μάλιστα τοῦ Νικηφόρου πὼς, στὴ ματιά ἐκεῖνη, ξεχώρισε μιὰ λάμ-

15 εἶοφε

τὰ στήθια.

15 ἄγματος δὲ πρὸς ἄνω κατω

15 καὶ πορευμένο

15 ἔντα.

15 καὶ

15 τὸν.

15 ὡς εἶα

15 ἀπ' ἄρα.

15 τὸν

με' χρώματα χλωρά,

ἔβλεπε στὸν ἥλιο, τὴν ἀναζήτη-
 σε. Τὴν εἶδε ναὶ προσβάλλει πάνω
 ἀπὸ τὰ κεφάλια, καθὼς ἀνέβαινε
 τὰ σκαλοπάτια τῆς πύλης γιὰ νὰ
 μπεῖ στὸν πύργο τῆς. Ἔχει στα-
 θεῖ μία στιγμῇ, ἔστρεψε πίσω τὸ
 κεφάλι, γέροντάς το στὸν ὄμο
 ἀρμονικά, κι' ἔφερε τὸ θλέμμα
 γύρω. σάν κάτι ν' ἀναζητοῦσε μέ-
 σα σ' ὅλον ἐκεῖνο τὸ λαό. 'Η
 καρδιά του χτύπησε δυνατὰ κι'
 ἕνας κόμπος φούσκωσε τὸ λαιμό
 του. Στὰ χεῖλη τῆς πριγκηπέ-
 σας πλανιόταν ἕνα χαμόγελο

Ὅμως τὴν ἴδια στιγμήν, τρεῖς ἀκόλουθοι ἱππότες, παραταγμένοι θαρεῖς κατὰ μέτωπο, ἀνέβη-

καν τὸ πρῶτο σκαλοπάτι καὶ
 μετὰ κεφάλαια, τοὺς πλατεῖς ὡ-
 μους, τὴν ἔκρυσαν ἀπὸ τὸ Σγου-
 ρό. Ἔταν σὰν ἓνα φράχτης ποῦ
 ὑψώθηκε καὶ τοὺς χώρισε. Στὴ
 σκιερὴ καμάρα τῆς πύλης, ση-
 κωμένος καθὼς εἴτανε στὰ νύχια,
 τὴν εἶδε ~~καὶ~~ νὰ φύγει, νὰ
 χάνεται. Καὶ ἡ συνοδεία, ἀργή
 κι' ἐπίσημη τὴν ἀκολουθοῦσε.

Βιάστηκε κι' αὐτὸς νὰ τρέξει, νὰ μπεῖ μαζί μὲ τοὺς τελευταίους, σὰ νὰ φοβόταν μήπως ἡ πόρτα κλείσει καὶ τὸν ἀφήσει ἔξω γιὰ πάντα. Στὸ μεγάλο καὶ δροσερὸ διάδρομο ποὺ περνοῦσαν τώρα, ἡ ἀκολουθία διαλυοῦταν σιγοκουθεντίζοντας. Ἀπὸ τὴν πέτρινη σκάπα τοῦ θάβους ἔβλεπε τοὺς ἱππότες καὶ τὶς ἀρχόντισσες ν' ἀνεβαίνουν, ἐνῶ οἱ σερ- ζεὺς καὶ οἱ σκουραράτοι λό- ζευαν σὲ διαδρόμους παρακλα- δωτοῦς. Ὁ πύργος, μέσα, ἔμοια- ζε πολὺ μεγαλύτερος ἀπ' ὅ,τι τὸν ἐνόμιζες ἀπ' ἔξω. Στους ψηλοὺς θόλους ἀντιλαλοῦσαν φωνίζον- τας οἱ κουέντες καὶ τὰ διακρι- τικά σύντομα γέλια τῶν γυναι- κῶν. Μία σκιά ἀπότομη, παρά- δοξη ὕστερα ἀπὸ τὸ μεγάλο φῶς τοῦ ὑπαίθριου, βασιλεὺς ἔδω, καὶ σὲ κάποιες γωνίες, μπροστὰ σὲ δρύϊνες πόρτες, ἔκαιγαν δαυ- λοὶ στερεωμένοι στὸν τοῖχο μὲ κρικέλλια σιδερένια. Μία πόρτα δίφυλλη ἄνοιξε ἀπὸ θάβους καὶ τὸ μελίσσοιδο τῶν ἀκολουθῶν χύ-θηκε ἀργὰ σὲ πλατειὰ φωτεινὴ σάλλα.

Μπήκε κι' αὐτὸς ἀγνώστος μέ-
σα σ' ἄγνωστους, καί σταθήκε ἁ-
λμος διπλά στὸν παραστάτη.
Μιά δειλία πρωτογενῶρη γιὰ τὴν
πεισματερή ψυχὴ τοῦ τόν συνει-
χε. Ἀνήσυχος ἐκείνη στά-
νωχια, κοίταξε πάνω ἀπὸ τὰ κε-
φάλια, ἀναζητήσε τὴν πυργοδέ-
σποινα. Οἱ ἄρχοντες εἶχανε σκορ-
πίσει σέ μικρά μπουλούκια, συ-
κοφεντιάσαν. Ζάρωσε στενοχω-
ρεμένος κι' ἀναρωτήθηκε τί ἔξ-
~~αποδομολόγησε~~
Κανείς δέν τὸν ἐζύγωνε.
Κάποιοι ἵπποτες, κοντινοὶ πρὸς τὴν
γωνία ποῦ στεκόταν, τὸν κοιτά-
ξαν μ' ἑκπλαγῆ δυσαρעσημένη.
Ένα παιδόπουλο, ασάλευτο σαν
κολάνη διπλά του, δὲ στρέφε-
ναν καθόλου νὰ τὸν κοιτάξει.
Κ' οἱ ματιές τῶν πρώτων, κ' ἡ
περιφροντικὴ ἀδιαφορία τοῦ δεύτερου,
τοῦ φάνηκαν τὸ ἴδιο, ἀ-
φόροτητα, προσθλητικές.

Κοκκίνησε, κοιτάχτηκε, είδε
γιὰ πρώτη φορά τὰ χάλια τῆς
φορεῖσας του κι' ἔσφιξε τὰ δόν-
τια. Ἀληθινά, ὅλο τὸν τελευταῖον
καιρὸ εἶχε φοιχτὰ παραμελεῖσαι
τὸν ἑαυτὸ του. Κυρίζοντας νύχτα
καὶ μέρα στοὺς δρόμους, στὶς
λάσπες, στὴ σκόνῃ, στὴ βροχῇ,
εἶχε στρατασάρει ὁλότελα τὰ
πρὶν ἄλλωςτε φτωχικά του
ροῦχα. Ὁ πορτοκαλλὶς τοῦ χι-
τώνας εἶχε ξεθάψει, τὸ ~~φουλάκι~~
τοῦ τρῦπῃσε. Τὸ φτηνὸ ~~ἑλμάκι~~
λω-
ρίκι, τὸ κετοεδένιο, ζάρωνε σάν

ἀόρατος ὁρατός.

170000

1 Το καπνιστό ρετσίνι π.
πέρφε τον αέρα η ερωδία
σαρώει, ξεδιπλώνει.

1892

πρὸ-
τῶν τῶν τῶν τῶν.

σταμπάρο

nah

παλιοπροβιά, τὰ σαντάλια του
ταίριαζαν μονάχα σὲ πόδια Διαμονάρη.

ΠΙ ΤΟΘΕΛΕ ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΟΠΑ-
ΘΙ ΣΤΟ ΠΛΑΪ, ΕΪΤΟ ΠΟΥ ΕΪΧΕ ΚΑΤΑΝ-
ΤΗΣΕΙ... ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΤΑΝΕ ΠΩΣ ΑΥ-
ΤΟ ΕΙΝΑΙ ΠΟΥ ΤΟΝ ΚΑΝΕΙ ΠΕΡΙΣΣΟ-
ΤΕΡΟ ΥΕΛΟΪΟ. ΣΚΟΝΙΣΜΕΝΟΣ, ~~ΕΪΤΟ~~
~~ΕΪΤΟ~~, ΑΔΕΪΙΟΣ, ΣΤΕΚΟΝΑΣ ΕΚΕΪ
ΣΤΗΝ ἄκρῃ καί, θλέποντας τίς
μεταξέως φορεσιές τῶν Φράγ-
κων, τίς λεπτές μέρες μέ τά σφι-
χτά, κοντά χιτῶνια, τά κομπά
πόδια μέ τήν τεταριστή ψηλή
κάλτσα καί τά σαντάλια τοῦ
συρμού, τά μακρομύτικα, ἐνω-
θε τήν ψυχή του νά σπαράζεται
γιά τόν ξεπεσμό, τή φτώχεια, ~~ΕΪΤΟ~~
~~ΕΪΤΟ~~ τῶν Ρωμιῶν/ Κί' ΕΪΤΟ
εἶτανε πού τόν εἶχε πρωτοδεῖ ἡ
πριγκηπέσσα! ~~ΕΪΤΟ~~ Εἶτο στεκό-
μεν/αὐτοῦ - χάμου καί τήν περί-
μεν νά τόν ξαναδεῖ!...

Ἄχ ὄχι! Αὐτὸ δὲν τὸ θαστοῦ-
σε...

Στράφηκε απότομα, χύμξε στη διπλανή πόρτα, έκανε να βγει άπό, την ίδια στιγμή, μία συνοδεία άπό ύπηρέτες, μιά μπαί- νανε στη σειρά, τών έσταμάτησε. Κρατούσανε στά ψωμένα τών χέρια μεγάλες πιατέλες με άνι- σιάτ φαγιά. Με τόν πρώτο πού έρχόταν, βαδίζοντας άθόρυβα πάνω στά σκορπισμένα χαίμα καί σ' όλο τό πάτωμα μυρωδικά χόρτα, τούόγκρισε τό ρωμιόπου- λο καί κινδύνεψε νά τόν ξαπλώ- σει χάμω μαζί με τό φορτίο του (*). Πισωπλάτισε ζαλισμέ- νος, πιάστηκε άπό την πόρτα, ζάρωσε. "Άκουσε πίσω του τούς άρχοντες νά γελούν ξεκαρδισμέ- νη. Κοκκίνησε, κι' άπό παλιά συνήθεια χούφτισε τη λαβή τού σπαθιού του. Όστόσο οί ύπηρέ- τες περνούσαν άτάραχο μπρο- στά του, διασχίζανε τη σάλλα καί πηγαίνανε ν' αποθέσουν τούς δίσκους στό μεγάλο, μακρύ τρα- πέζι πού είτانه στρωμένο μπρο- στά στ' άριστορο παράθυρο, πά- νω σέ ~~καμιά~~ βάθρο. Ένα θρο- νί δεσποζοντας σέ ύψος τ' άλλα, είτانه βαλμένο στη μέση της άν- τικρυνης πλευράς. Οί άρχοντες αιμόωσανε στό τραπέζι άργοβα- δίζοντας, ή δεξιά πόρτα άνόιξε κι' όλο παραμέρισαν.

Τότε, δὲ ὑπόρεσε πιά νὰ κρα-
τήσῃ. Χύμηξε ἔξω, σκούνητρε σ'
ἔναν τοῦ, σάθηκε στὴ σκία
τοῦ διαδρόμου. Ἡ θολωτὴ πέ-
τρινη σκάλα εἶτανε δεξιά. Κον-
τοστάθηκε μιά στιγμὴ καί, κοι-
τάζοντας μέσα, εἶδε τὴν πριγκι-
πέσσα νὰ περνάει χαμογελαστὴ
ἀνάμεσα στοὺς ἱππότες. Ἀκο-
λουθοῦσαν οἱ γυναῖκες της.
Ἠτροπιασμένοι, κρύφτηκε δίπλα
σὲ μιά κολώνα καὶ σάθηκε νὰ
κοιτάζει, ἀνίκανος νὰ φύγει, ἀ-
νίκανος νὰ ξαναπτεῖ.

Ἐξάνθη ἐνίωσε, στή σκιά, κά-
ποιον νὰ τὸν ἀγγίξει στὸ μπρά-
τσου. Τινάχτηκε ἀλαφιασμένος.
Μέσα στὸ θαμπόφωτο ξεχώρισε
μιὰ ἀγνώστη μορφή πού τὸν ἐ-
κόιταζε. Ἐπείδωκε. Ἦταν ἄντρας
ψηλός, μὲ γενειάδα. Ἦρθε κοντά
αὐτοῦ καὶ μίλησε χαμηλόφωνα,
σὲ γλῶσσα πράγκικη.

— Δὲν πρέπει νὰ μένεις ἐδῶ,
ἐπειδὴ ἔχεις ἀποφασίσαι νὰ
φοῦδεις τὴ σκάλα.

Τὸ αἷμα ~~τοῦ ἁγίου~~ τοῦ ἀ-
νέβηκε μὲ μιᾶς στὸ πρόσωπο.
Σὰ μαστιγωμένη ἀπὸ τὴν προ-
σταχτική τούτη φωνή, ἡ παλιά
του ὀξυθυμία ξυπνοῦσε.

— ~~Εἶμαι~~ Εἶμαι ὁ Νικηφόρος Σγουρός, ἐφώνασε, προσκαλεμένος τῆς πριγκηπέσσας!

Τοῦ φάνηκε πῶς εἶδε στὰ χεῖ-
λη τοῦ Φράγκου νὰ χαράζει ἕνα
εἰρωνικὸ χαμόγελο.

Ἀντὶ γὰρ ἄλλῃ ἀπαρέσβισεν τὸ χέ-
ρι· ξανασηκώθηκε καὶ ἔδειξε κα-
θὼς πρὶν τὴ σκάλα.

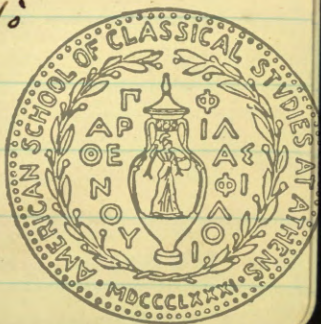
(*) Οι Φράγκοι ἄρχοντες, στὴ
σάλα τῶν πύργων τους, συνήθιζαν ἔτσι
γὰ σκορπίζουνε χάμου μυρωδικὰ χόρτα.

575r oug'd'bur.

1 ханго.

1/2 apn.

10

Στάθηκαν λίγες στιγμές ἀμύλητοι, ὄρθιοι, μὲ τὰ μᾶτια χαμνλωμένα. Κάποιο συναισθημα ἀνάμειχτο ἀπὸ ἀγανάκτηση, σεμνότητα καὶ ντροπὴ φαινότανε νὰ συνέχει, σὲ θαυμούς καὶ τόνους διάφορους, τὶς ψυχές τους. Ἐνα πουλὶ πού ἦρθε νὰ χτυπήσει μὲ τὸ φτερό του τὸ γυαλὶ τοῦ παρραθύρου ἀντήχησε σὰν πέτρα μέσα σ' ἐκεῖνὴ τὴν ἀγρία σιωπὴ. Ἀνατρίχιασαν. Κι' ὁ Ἰάκωβος μίλησε πάλι πρῶτος:

—Τί ἤρθατε νὰ κάνετε ἐδῶ; Παράδοξο. Στὸ ἀσυνήθιστο σὲ τούτῃ τῇ γλῶσσᾳ αὐτὴ τοῦ Ρωμιοῦ, ἐκεῖνο πού ἔκανε ἀκόμῃ πιὸ ψυχρὴ ἐντύπωση κι' ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν ἐρώτηση, εἶταν ὁ πληθυντικός ἀριθμὸς τῆς. Οἱ πατριῶτες οἱ δικοὶ του, ἀκόμα κι' ὅταν εἶταν φίλοι, ἢ ἐχθροί, μιλούσανε στὸν ἐνικό.

—Αὐτὸ δὲ σὲ νοιάζει, ἀποκρίθηκε θάνασσα. Εἰμαι ὁ ξένος τῆς πριγκηπέσσας!

Ὁ Ἰάκωβος σήκωσε μιά στιγμή τὰ μᾶτια καὶ στὸ θλέμμα του μέσα ἔλαμψε μιά τρομερὴ ἀστραπή.

—Τῆς πριγκηπέσσας, ἔκανε χαμηλόφωνα κ' ἡ φωνὴ του θόλωσε. Πέρασε ἀργοθαδίζοντας μπροστὰ στὸ Σγουρό, πῆγε στὸ παράθυρο καὶ στάθηκε νὰ κοιτάξει ἔξω.

—Σήμερα τὸ θράδυ, εἶπε μισοστρέφοντας τὸ κορμὶ του σὲ λίγο, εἶναι πιθανὸ νὰ σὰς γίνει μιά πολὺ δυσάρεστη σκηνή.

—Σκηνή;... Τί σκηνή;

—Κρατᾷτε πάντα πάνω σας τὸν κύνιτρο μὲ τὴ γραφὴ ἐκεῖνη;

—Ὅχι. Τὸν ἔδωσα στὴν πριγκηπέσσα, ἀποκρίθηκε τὸ ρωμιόπουλο ἀποϊοκά.

—Ἀ! Ὡστε τὸν ἔδωσατε! Εἶτανε τόσο εὐγλωττὴ ἡ ἐκπληξὶς τοῦ Ἰάκωβου πού ὁ Νικηφόρος ἐκατάλαβε ἀμέσως πῶς εἶχε πέσει σὲ κάποιο λάθος φοβερό. «Θέ μου!... τῆς ἔκανα κακό», συλλογίστηκε πανώνοντας.

—Δὲν ξέρω τί ἔλεγε μέσα αὐτῇ ἡ γραφὴ, ἔκανε διαστικὰ, σὰ νὰ μπορούσε μ' αὐτὸ τὸ ψέμμα νὰ διορθώσει τὸ προηγούμενο σφάλμα.

—Ἐννοια σας καὶ δὲν τὸ ξέρει οὔτε ἄλλος κανεῖς. Κανεῖς... ἐκτός ἀπὸ τὴν πριγκήπισσα, τόνισε ὁ Ἰάκωβος.

—Ἀ! ἔτσι...

—Ἀκούστε, εἶπε καὶ μὲ μιά ξαφνικὴν ἀπόφασιν στράφηκε ὀλότελα κ' ἦρθε νὰ σταθεῖ ἀντίκρου στὸ Σγουρό. Συναντήθηκαν, τὸ θυμόσαστε, γιὰ πρώτη φορὰ ἐκεῖ-κάτω, στὸ θάθος κάποιου λιμανιοῦ, κοντὰ σὲ μιά πολιτεία πού λέγεται τ' Ἀνάπλι.

—Εἶναι ἡ πατρίδα μου!

—Ἦσασταν σὲ θέση κάπως δυσκολη κι' ἐγώ, ὑπακούοντας σὲ κάποιους νόμους γιὰ μᾶς τοὺς Φράγκους ἱερούς, τοὺς νόμους τῆς ἱπποσύνης, ἤρθα νὰ σὰς βοηθῶ.

—Ἀ! τὸ θυμᾶσαι λοιπόν; ἔκανε μὲ κάποιαν εἰρωνεία τὸ ρωμιόπουλο.

Ὁ Ἰάκωβος φάνηκε πῶς δὲν πρόσεξε τὸν ὑπαινιγμό. Ἡ φωνὴ του εἶτανε μαλακεία καὶ γαλήνια μ' ὄλο πού τὸ κορμὶ του κρατοῦσε μὴν ὑπερήφανη στάση.

—Δὲν λέω στὴ ζωὴ μου ψέμματα ποτέ, συνέχισε ὁ ἱππότης μὲ κάποιον τόνον τώρα ἐπίσημο. Στὴν ἀρχὴ σὰς ἐβοήθησα γιὰτὶ τέτοιο εἶτανε τὸ καθήκον μου. Ὑστερα, ἔνωσα πῶς σὰς βοηθῶ γιὰτὶ μοῦ φανήκατε γενναῖος. Δὲν πιστεύα ἴσαμε κείνῃ τῇ στιγμή πῶς μπορεῖ νὰ ὑπάρχει κανένας Ρωμιὸς ἱκανὸς ν' ἀντιμετωπίσει ἕνα Φράγκο.

—Ἐχεις λάθος! Οἱ Φράγκοι εἶτανε δύο, παρατήρησε μὲ τὴν παλιά του ἔπαρση ὁ Νικηφόρος.

Τὸ ἀχνὸ χαμόγελο πού χάραζε τὰ χεῖλη τοῦ Ἰάκωβου ἔδειχνε ἔαφνον πῶς ἡ ψυχρότητα ἐκεῖνη πού τοὺς ἐχώριζε ἴσαμε κείνῃ τῇ στιγμῇ ἀρχίξε ν' ἀργολυώνει.

—Σὰς ἐβοήθησα ἀπὸ καθήκον καὶ σεβασμό, ἔκανε σταθερὰ καὶ σοβαρὰ ὁ ντὲ Τουρναί. Ἀρτερα, ὅταν συνεχίσαμε γιὰ κάμποσο τὸ ταξίδι μαζί, κι' ἀκόμα περισσότερο ὅταν χωρίσαμε, κατάλαβα ὅτι, γιὰ σὰς, εἶχα ἀρχίσει νὰ δοκιμάζω καὶ κάτι περισσότερο...

—Κάτι περισσότερο; φώναξε μὲ πρόσωπο φωτεινὸ ὁ Σγουρός. —Ναί, ἀποκρίθηκε ὁ Ἰάκωβος καὶ χαμηλόωσε μὲ μιά στενωχωρημένη σεμνότητα τὰ μᾶτια. Κατάλαβα πῶς εἶχα ἀρχίσει νὰ νιώθω καὶ φίλια.

—Ὡ!... Ἐπὶ τέλους... σὲ ξαναθρίσκω!, φώναξε συνεπαρμένο ἀπὸ τὴν χαρὰ του τὸ ρωμιόπουλο κι' ἀρπάξε διαχτυτικὰ μὲ τὶς δύο χουφτες του τὸ μπράτσο τοῦ νεαροῦ Φράγκου.

Ὁμως ἐκεῖνος, στὴν ξαφνικὴ ἔκρηξη τούτῃ, στάθηκε ψυχρός,

—Σὰς ἐμίλησα κάμποσο, συνέχισε, στὸ ταξίδι ἐκεῖνο πού κάναμε διπλά-διπλά. Σὰς ἐμίλησα περισσότερο ἀπ' ὅσο εἰμαι συνηθισμένος νὰ μιλῶ. Ἴσως μάλιστα νὰ σὰς εἶπα καὶ πράγματα γιὰ τὰ ὁποῖα μετάνιωσα ἀργότερα.

—Δὲ θυμοῦμαι τίποτα... Δὲ θυμοῦμαι.

—Μιά μέρα, ἂν σὰς βοηθήσει ἡ τύχη ὅπως σὰς βοηθεῖ ἴσαμε τώρα, θὰ καταλάβετε

—Βοηθεῖ ἡ τύχη... ἔμένα!...Θὰ κοροιδεύεις θέβαια, ἔκανε πικρὰ ὁ Νικηφόρος.

—Ναί, σὰς βοηθεῖ, ἀποκρίθηκε ἔντονα ὁ ἱππότης καὶ βύθισε τὸ φωτεινὸ του θλέμμα στὰ μᾶτια τοῦ Ρωμιοῦ. Ἡ πριγκηπέσσα ἔξαφάνισε τὴ γραφὴ πού φέρνατε.

—Τὴν... ἔξαφάνισε;...

—Σήμερα τὸ πρωῒ, εἰδικὸι ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τὴν Ἀνδραβίδα, κι' ἀπὸ τοὺς μεγαλειτέρους τοῦ πριγκηπάτου ἄρχοντες, ἤρθανε στὴν Καλαμάτα γιὰ νὰ τῆς τῇ ζητήσουν.

—Ἀ!... Ἡ κυρὰ τῆς Ἀκοθας; —Ἡ κυρὰ τῆς Ἀκοθας εἶτανε ἕνα πρόσχημα. Οἱ ἄρχοντες πού μπήκανε σήμερα τὸ πρωῒ στὴν κάμαρα τῆς πριγκηπέσσας εἶναι ἐκεῖνοι πού, ὕστερ' ἀπὸ τὸν πριγκηπα Φλωράν, κρατοῦνε στὰ χέρια τους τὶς τύχες τοῦ πριγκηπάτου.

—Καὶ λοιπόν;

—Λοιπόν... ἡ πριγκηπέσσα τοὺς ἀποκρίθηκε πῶς δὲν τὸ ἔχει πιά τὸ ἔγγραφο ἐκεῖνο.

Ἐνα κύμα ἀπὸ αἶμα, πηδώντας ἀπὸ τὴν καρδιά του, ἦρθε νὰ πορφυρώσει τὸ πρόσωπο τοῦ Ρωμιοῦ, νὰ τοῦ ζαλίσει τὰ μᾶτια. «Χριστέ μου!» ἔκανε μέσα του πνιγμένος ἀπὸ ἀνομολόγητη εὐτυχία «εἶναι ἀρὰ γὰς δυνατόν;!»...

—Ὡ, ναί, εἶπε μὲ φωνὴ θραυχὴ τώρα ὁ Ἰάκωβος καὶ στράφηκε πηγαίνοντας κατὰ τὸ παράθυρο μὲ βῆμα κάπως ἀθέβαιον. Εἷσατε τυχερός... εἷσατε τὸ παιδί τῆς τύχης... Ὅπως ἐγὼ εἰμαι τὸ ἀποπαίδι τῆς, ἀπόσωσε μουγκά.

Ἡ εὐτυχία ἡ ἀνεπάντεχη γεμίζει κάποτε τόσο ἐξέχειλα τὴν καρδιά πού περισσεύει σὲ καλὸ σὺν.

—Εὔσύ;... τὸ ἀποπαίδι τῆς τύχης;! ἔκανε χυμόντας στὸν παρὰδοξο φίλο του ὁ Σγουρός κι' ἀγκαλιάζοντάς του τοὺς ὤμους. Ἐσύ, πού ὁ Παντοδύναμος ἔχει προικίσει μὲ τόσες χάρες, νιάτα, ἀξία, ὡμορφία.

Ὁ Ἰάκωβος ντὲ Τουρναί ἔσκυψε τὸ κεφάλι του κι' ἀκούμπησε τὸ μέτωπο στὸν τοῖχο.

—Τὸ σπαθὶ μου, πού θάπρεπε νὰ μείνει γιὰ πάντα ἄσπιλο καὶ ἀγνὸ, βόαφτηκε ὡς τώρα δύο φορές στὸ αἶμα, εἶπε χαμηλόφωνα, σὰ μέσα του, μὲ φωνὴ παράδοξη. Βάφθηκε δύο φορές στὸ αἶμα, καὶ τὸ γραμμένο εἶναι τώρα ὀλοφάνερο: θὰ θαφεῖ καὶ τρίτῃ... Μόνο πού, τούτῃ, θάνα κ' ἡ στερνὴ.

(Ἀκολουθεῖ)

77

Είτανε τόσο θαθεία, τόσο άπεραντη ή θλίψη πού θόλωνε τη φωνή του, ώστε, για λίγες στιγμές, μ' όλο πού δέν μπορούσε νά τόν καταλάβει, ό Νικηφόρος άπόμεινε θουβός.

Καί, ξάφνου άναθυμήθηκε τη σκηνή εκείνη, τήν άνεξήγητη, όταν ύστερα άπό τήν μονομαχία μέ τόν σεγέντη πού σκοτώθηκε, εκεί - κάτω, άγνάντια στ' Άνάπλι, ό 'Ιάκωθος ντέ Τουρναι, ό νικητής, γονάτισε μπροστά στο πτώμα του έχθρου, δάκρυσε και προσευχήθηκε.

— Χριστέ μου, μουρμούρισε τó ρωμιόπουλο άνατριχιάζοντας άθελα, ένώ κοίταζε κρυφά τόν παράδοξο ίππότη. Χριστέ μου!...

Ξάφνου, σάν κυριεμένος άπό σκέψη καινούργια κι' αϊφνίδια, ό 'Ιάκωθος ντέ Τουρναι άναείστηκε και γυρίζοντας τó πρόσωπο κοίταξε μέ μάτι έξαλλο τó Νικηφόρο.

— Ένας άπό τούς δυό μας είναι γραμμένο νά λείπει, φώναξε θραχνά.

Τό ρωμιόπουλο ταραγμένο, έκανε ένα θήμα πίσω.

— Νά λείπει; ψιθύρισε χαμένο και στύλωσε πάνω στο νεαρό ίππότη τó άνήσυχο βλέμμα του άνθρώπου πού κοιτάζει έναν τρελλό.

Ό 'Ιάκωθος τραθήχτηκε άπό τó παράθυρο, γύρισε μέσα στην κάμαρα, τη δρασκέλισε όρμητικά, πήγε στην πόρτα, στάθηκε και, τρέποντας:

— Έχεις άκουστά για τó Ρογήρο Ντελούρια; ρώτησε μέ φωνή πού θροντούσε.

Ό ρωμιός έπεφτε άπό έκπληξη σ' έκπληξη.

— Τό... Ντελούρια;...

— Ναί, τόν Άραγωνέζο κουρσάρο.

— Ναί... έχω άκουστά.

«Ό πρεβεδούρος τ' Άναπλιού, συλλογίστηκε, είδοποίησε και τούς Φράγκους του πριγκηπάτου για τó καταραμένο εκείνο έπεισόδιο. Μέ θαρρουνε σύμμαχο του κουρσάρου»...

— Μά για τήν αίχμαλωσία της πριγκηπέσσας δέ θάχεις θέβαια άκουστά, συνέχισε σκοτεινός ό 'Ιάκωθος.

Άναπήδησε.

— Τήν αίχμαλωσία... της πριγκηπέσσας;!

— Ναί, έδω κι' έξη χρόνια, όταν κατέβαινε άπό τη Γλαρέτζα για τήν Καλαμάτα μέ πλεούμενο.

— Χριστέ μου!... Λοιπόν έπεσε αίχμάλωτη ή πριγκηπέσσα;! Και τίνος;

— Του Ντελούρια.

Ένας θόγγος θαρύς ξέφυγε άπό τó λαργύγι του Σγουρού. Άτιμη μοίρα!

— Αίχμάλωτη... του Ντελούρια;...

— Για πέντε μέρες! Γυρίζαμε στο πέλαγο, άφωπλισμένοι και δέσμιοι, εκείνη κι' έμείς, ή ακολουθία της... θύματα της τρέλλας του κουρσάρου. Γυρίζαμε κ' ή καρδιά μας έτρεμε για κείνην, τήν άπροστάτευτη κι' έκτεθειμένη στην κτηνωδία του ληστή.

Μ' ένα μούγκρισμα θηρίου, ό Σγουρός, έσφισε τίς γροθιές του και χύθηκε στον ίππότη. Τόν άρπαξε άπό τούς ώμους, τόν έτράνταξε και, μέ τó πρόσωπο κολλημένο στο δικό του:

— Λοιπόν; μούγκρισε.

Γέλασε παγερά ό 'Ιάκωθος.

— Τίποτα. Μήν τρομάξεις. Ό Άραγωνέζος στάθηκε μεγαλόψυχος. Τήν ξεμπαρκάρισε άθιχτη, κι' έμάς μαζί, μιá νύχτα έξω άπό τ' Άνάπλι.

Ξάφνικά, στο νοϋ του Σγουρού είχε γίνει φως. Στ' Άνάπλι... μιá νύχτα... πρós τόν όρθρο... Ά! τ' όραμα τó μακρινό!

— Χριστέ μου έψιθύρισε.

— Μας άφησαν στους θράχους σά ναυαγούς, οί ναύτες πού μας είχανε θγάλει μέ τη θάρκα. Ύστερα μας πετάξανε τά όπλα μας και ξεκίνησαν. Ήμουν ξετρελλάμένος, παλαβός. Άρπαξα τó κοντάρι μου κι' ώρμησα θουτώντας στα κύματα, μέσα στο σκοτάδι. Ξάμωσα μέ τη λόγχη μου και χτύπησα κάποιον. Εκεί είναι πού έκανα τόν πρωτο μου φόνο... Άπό τότε, κάθε χρόνο, στον έρημο θράχο εκείνο, πηγαίνω κάθε θιννόπωρο, τήν ίδια μέρα, μετανιωμένος προσκυνητής.

Βουβά, ό Νικηφόρος, άκουγε. Κρυάδες φευγαλέες, κρυφές, τρέχανε στο κορμί του και τά χείλη του πού σιγότρεμαν είχανε πανιάσει.

— Έτσι είναι πού μ' άπάντησες φέτος, κοντά στον ίδιο τόπο, νά γυρίζω ξαλαφρωμένος, μέ μιάν έλπίδα στην καρδιά μου για τη συγγνώμη της Θείας Χάρης συμέρανε ό 'Ιάκωθος. Και τότε, για νά σοϋ έρθω βοηθός, έβαψα γι' άλλη μιá φορά, τη λόγχη μου στο αίμα...

Είχε γύρει τó κεφάλι του. Στο πρόσωπό του τó παιδικό κι' όμως τόσο άυστηρό, μιá σκιά θαρειά, άπόγνωσης, είχε χυθεί και πιά κάθε όροσιά της νιότης είχε σθύσει.

— Θα μένω πάντα έξόριστος, έξόριστος, είπε μέσ' άπ' τά χλωμά του χείλη. Ποτέ μου πιά δέ θα ξαναντικρύσω τη φωτεινή βουνοκορφή...

Είταν ένα αϊνίγμα άξεδιάλυτο για τó Σγουρό ή θλίψη του. Άπό τά τελευταία του τούτα λό-

για ξέφευγε όλοτελα τó νόημα, όμως είτανε τόσοσ ό σπαραγμό, της φωνής του νεαρού ίππότη πού κι' ό Ρωμιός ένιωθε στα μάτια του κάτι σάν τó μυρμήγκιασμα πού προμηνάει τó δάκρυ.

— Ό Ντελούρια φάνηκε στα νερά μας, είπε τώρα ό 'Ιάκωθος μέ φωνή θαρειά. Πέρασε άνοιχτά άπό τήν Καλαμάτα, κατέθηκε στη Μεθώνη κ' ύστερα άνέθηκε δυτικά, ακολουθώντας τó γιáλό.

— Λοιπόν;

— Λοιπόν; Μέ ρωτάτε; Έκανε ό ίππότης στυλώνοντας τó βλέμμα του στο Σγουρό. Θέλετε νά μάθετε;... Θα σάς πώ. Γι' αυτό άλλωστε ήρθα.

Σίμωσε, στάθηκε όρθιος κι' αλύγιστος, μέ τήν ψηλή κορμοστασιά του κ' είπε:

— Έχω όρκιστεί, — ίσως θα μάθετε μιá μέρα — νά μη μονομαχώ ποτέ. Όστόσο, αν ήσασταν ίππότης, θα σάς καλοϋσα σέ άγώνα μέχρι θανάτου, κι' ως είτανε νά πατήσω τόν όρκο μου. Έτσι κι' έτσι χαμένος για χαμένος. Σας τó είπα: Ένας άπό τούς δυό μας πρέπει νά λείπει. Είναι γραφτό.

— Γραφτό;!... Μά γιατί; γιατί;... ρώτησε σαστισμένος ό Σγουρός. Μου στάθηκες κάποτε βοηθός, μου έσωσες τη ζωή, σοϋ είμαι ευγνώμων, είπες πώς μέ νιώθεις φίλο σου, κ' έγώ τó ίδιο. Τί μας χωρίζει;

— Μιá γυναίκα άποκρίθηκε σκληρά ό ίππότης και θύθισε τó άστραφτερό βλέμμα σά λεπίδα άτσάλινη στα μάτια του ρωμιόπουλου.

— Ω!...

Έπ' τέλους. Άρχιζε νά καταλαβαίνει.

— Όστε... έτσι!, ψιθύρισε άργά.

— Έτσι! Μιá γυναίκα μας χωρίζει. Και τίποτα, ποτέ, δέ θα μπορέσει νά μας ένώσει πάλι στη ζωή. Πιστεύω στο άστρο σου. Ένας άγγελος σπαθοφόρος έχει άπλώσει πάνω σου τά φτερά του. Θα ύποφέρεις, ύπεφες, μά κάτι μου λέει πώς, τελικά, θα νικήσεις!... Για μένα, ω!... είναι άκριβώς τó αντίθετο.

Γύρισε κατά τήν πόρτα, θημάτισε λίγο, νευρικά, πήγε, ήρθε, ξαναστάθηκε.

— Έγώ... είμαι καταραμένος, είπε μέ συντριβή.

Τόν κοίταξε ό Σγουρός και πιά δέν έδοκίμαζε νά τόν ρωτήσει, νά του ζητήσει κάποιαν εξήγησι. Καταλάβαινε πώς θάτανε μάταιο. Περιοριζότανε νά τόν παρακολουθεί μέ τó βλέμμα και μέσα του ένιωθε νά φουντώνει, νά θειριεύει ή χαρά για τήν ξαφνική άποκάλυψη πού είχε μεθύσει τήν ψυχή του.

Η εύτυχία ή αναπάντεχη γεμίζει κάποτε τόσο ξέχειλα τήν καρδιά πού δέν άφήνει καθόλου τόπο για τήν καλωσύνη.

— Η γραφή, μουρμούρισε ζαλισμένος... λοιπόν για τη γραφή... είπε... πώς δέν τήν έχει πιά, ή πριγκηπέσσα;

Στὰ μάτια τοῦ ἱππότη ἀναψε μιὰ πράσινη φλόγα μίσους καὶ ὀργῆς.

— Εἴσαστε ἱκανὸς νὰ χτυπηθεῖτε καὶ νὰ πεθάνετε γιὰ μιὰ γυναίκα; ρώτησε σκληρά.

— Νὰ πεθάνω;... ὦ ναί!

— Γιὰ μιὰ γυναίκα ποὺ ἀγαπᾶτε;...

— ὦ ναί, ναί!...

— Ἀκοῦστε. Τὸ μήνυμα μᾶς ἦρθε σήμερα χαράματα: Ὁ Ἀραγωνέζος ἄραξε στὸ Ζόγκλο καὶ θύγηκε στὴ στεριά νὰ πάρει νερὸ πόσιμο καὶ νὰ ξαποστάσει. Δέκα ἄλογα γερά, τρέχοντας ὅλη τὴ νύχτα ἀπόψε, μποροῦνε νὰ τὸν πετύχουν χαράματα ἐκεῖ. Τὸ σχέδιο εἶναι καταστρωμένο. Δέκα ἱππότες Φράγκοι, ἀρματωμένοι γιὰ μάχη, ξεκινοῦμε ἀπόψε καὶ καλπάζουμε ἴσια γιὰ τὸ Ζόγκλο. Ὁ Ντελούρια εἶναι ἀνύποπτος, τὸ πράγμα θὰ γίνεῖ μ' ἀπόλυτη μυστικότητα. Τοῦ πέφτουμε, πάνω, ξαφνικά, χτυπιόμαστε, σκορπίζουμε ἢ σκοτώνουμε τοὺς ἄντρες τοῦ καὶ τέλος πιάνουμε ζωντανὸν ἢ τὸν ξεκάνουμε κι' ἐκεῖνον.

Εἶχε μιλήσει ξαναμμένος, μὲ τὸ μάτι φλογερὸ, καὶ κάποιοι τόνοι ὀρμῆς καὶ μίσους ἀγνωστοὶ ὡς τώρα γι' αὐτόν, εἶχανε θρονήξει ὑπόκωφα στὴ φωνή του.

— Δὲ μπορῶ νὰ μονομαχήσω μαζί σας, δὲ μοῦ εἶναι δυνατό νὰ λύσω μ' ἄλλον τρόπο τὴ διαφορὰ ποὺ μᾶς χωρίζει γιὰ θάνατο καὶ γιὰ ζωὴ. Ὑπάρχει ὅμως ἀκόμα ἓνας τρόπος. Ἡ σύγκρουση ποὺ θὰ γίνεῖ μὲ τοὺς κουρσάρους τοῦ Ντελούρια, ἔστω κι' ἀνειδοποίητους, θὰ εἶναι τρομερή. Ἀπὸ τοὺς δέκα ἐμᾶς ἐλάχιστοι θὰ ἐπιζήσουν. Ἐρχόσαστε μαζί μας; Θὰ πολεμήσουμε μαζί, ὅχι ὁ ἓνας κατὰ τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ κ' οἱ δυὸ μὲ τρίτον, κοινὸ ἐχθρό. Ἡ προσβολὴ ἢ θανάσιμη ποὺ ἔγινε μιὰ φορά στὴ πριγκηπέσσα πρέπει νὰ σθυστεῖ μὲ τὰ σπαθιά μας. Ἀπὸ τοὺς δυὸ μας, εἶμαι θέσβαιος, μονάχα ὁ ἓνας θὰ ἐπιζήσει. Κι' ἔτσι τὸ δάχτυλο τῆς δικαιοσύνης ποὺ θὰ τὸν δείξει, θὰ εἶναι τὸ δάχτυλο τοῦ Θεοῦ!

Σταμάτησε νὰ μιλάει καὶ κοίταξε, περιμένοντας, τὸ Σγουρό. Στὰ μάτια τοῦ ρωμιόπουλου, γιὰ μιὰ στιγμή, εἶχε ἀνάψει ἡ φλόγα τῆς ὀρμῆς, τοῦ ζήλου. Ἀπλώσε τὰ χέρια του, σηκώθηκε στὰ νύχια κι' ἔκανε νὰ θρονήσει: «Ναί!»

Μὰ ξάφνου, μιὰ ἄλλη σκέψη, ἦρθε νὰ σταθεῖ μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ παιδάριου κ' ἡ σκέψη αὐτὴ εἶτανε τόσο φωτεινὴ, ποὺ τοῦ κοψε τὴν ὀρμὴ του. «Νὰ τρέξω στὸ θάνατο, συλλογίστηκε, τώρα... τώρα ποὺ ἡ ζωὴ γιὰ πρώτη φορά μοῦ ἀνοίγει ἔτσι διάπλατα τὴν ἀγκαλιά της;»!

— Ὁχι! ἔκανε σκληρά. Ὁχι, ποτέ. Δὲ θέλω νάρθω μαζί σας.

Στὰ χεῖλη τοῦ Ἰακώβου ντὲ Τουρναι ἀνέθηκε ἓνα περιφρονητικὸ χαμόγελο.

— Φοβόσαστε τὸ θάνατο, εἶπε καταφρονετικά, Ἔστω καὶ γιὰ

τὴν τιμὴ τῆς γυναίκας ποὺ ἀγαπᾶτε!...

— Εἶμαι προσκαλέσμενος ἐδῶ τῆς πριγκηπέσσας. Θὰ μείνω μαζί της.

— Ἡ πριγκηπέσσα δὲ μπορεῖ πιά, ὕστερ' ἀπ' αὐτὸ ποὺ θὰ γίνεῖ, νὰ μείνει στὴν Καλαμάτα. Καταλάβετε με: Ἄν νικηθοῦμε... ὅλοι, ἂν κ' οἱ δέκα, ἢ οἱ ἔντεκα, μείνουμε ξαπλωμένοι γιὰ πάντα ἐκεῖ, στὸ γιαλὸ τοῦ Ζόγκλου, ὁ Ντελούρια θὰ γυρίσει πλὴρῃ ἀμέσως τ' ἄλλο πρωῒ γιὰ τὴν Καλαμάτα. Ἡ πολιτεία θὰ χτυπηθεῖ ἀπὸ θάλασσα, κ' ἡ πριγκηπέσσα εἶναι χαμένη.

— Χριστέ μου!... Λοιπὸν; ρώτησε παγωμένος ὁ Σγουρός.

— Λοιπὸν, ἀπόψε κιόλας, μιὰ ὥρα νωρίτερα ἀπὸ μᾶς, δίχως κανέναν νὰ ξέρεῖ τίποτα στὴν πολιτεία κάτω, ἡ πριγκηπέσσα μὲ τὴν ἀκολουθία της θὰ φύγει γιὰ τὴν Ἀνδραβίδα.

— Τὴν Ἀνδραβίδα;

— Ναί. Ἐκεῖ ὅμως, ἐσεῖς, δὲ θὰ μπορεῖτε πιά νὰ τὴν ἀκολουθήσετε. Ἄν δοκιμάσετε κάτι τέτοιο, οἱ θαρῶνοι θὰ σᾶς τελειώσουν στὸ δρόμο. Τοὺς εἰσαστε κιόλας ἀρκετὰ ὑποπτος γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς γραφῆς τοῦ Μυτζηθρά. Τὸ ἴδιο θὰ σᾶς γίνεῖ κι' ἂν ἀπομείνετε μονάχος σας ἐδῶ.

— Ὡστε... ὥστε δὲν ἔχω νὰ διαλέξω...

— Τὸ βλέπετε. Στὴν Ἀνδραβίδα, ναί, θὰ μπορέσετε νὰ πάτε κάποτε, ἀλλὰ μ' ἓνα μονάχα τρόπο: Σὰ νικητῆς τοῦ Ντελούρια! Ἄν, ἐννοεῖται ἐπιζήσετε σεῖς καὶ ὄχι ἐγώ.

Τὸ πράγμα, τώρα, εἶταν ὁλοφάνερο. Ὁχι, δὲν εἶχε νὰ διαλέξει. Στὸ κατῶφλι τῆς εὐτυχίας, ἔπρεπε νὰ παλαίψει ἀκόμα μιὰ φορά, κι' ὡς τὸ θάνατο, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ τὴν κατακτήσει...

Πῆγε πρὸς τὸ παράθυρο, στάθηκε, κοίταξε ἔξω κ' ὕστερα, στρέφοντας στὸν ἱππότη:

— Θάρθω μαζί σας ἀπόψε, εἶπε.

Ὁ Ἰακώβος ντὲ Τουρναι ἀνάσανε θαθειά. Ἐνα χαμόγελο εὐτυχίας, γιὰ πρώτη φορά, φώτισε τὸ πρόσωπό του.

Ἦρθε κοντὰ στὸ Σγουρό, σήκωσε τὸ χέρι του, τοῦ ἀγγίξε μὲ τὸνα δάχτυλο τὸ μέτωπο, ἔκανε ἐκεῖ-πάνω τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ καὶ εἶπε:

— Ἐχθροὶ στὴ ζωὴ καὶ φίλοι στὸ θάνατο!

Ὑστερα τὸν ἀγκάλιασε σφιχτὰ καὶ τὸν φίλησε στὸ στόμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.'

ΙΣΑΒΕΛΛΑ

Ἡ ὑπόλοιπη μέρα πέρασε μέσα στὸ θάλαγο καὶ τὸν πυρετὸ τῆς προετοιμασίας. Ὁλάκερο τὸ κάστρο κ' ὁ πύργος εἴταν ἀνάστατα. Εἴχανε κλείσει τὴ σιδερόπορτα ἀπὸ τὸ μεσημέρι, δὲν τὴν ἀφήσαν ἀνοιχτὴ ἴσαμε τὸ ἡλιοβασιλέμμα καθὼς τὶς ἄλλες μέρες, καὶ θάλανε διπλοὺς σκοποὺς στὶς τάπιες. Δὲν ἔπρεπε — καθὼς τὸ εἶχε πεῖ κι' ὁ Ἰάκωθος στὸ Νικηφόρο — κανέναν στὴν πολιτείᾳ κάτω νὰ μάθει τὸ μυστὸ τῆς πριγκηπέσσας. Φοβόντανε τοὺς κατασκόπους, τοὺς προδότες, τοὺς πληροφοριοδότες τοῦ Ντελούρια, ὅλα, ἀκόμα καὶ τὴ σκιά τους, οἱ Φράγκοι. Εἴτανε ἔθνος πολὺ ἐπιφυλαχτικὸ κι' ἐχέμυθο.

Στὴν αὐλὴ τοῦ κάστρου σελώνανε τ' ἄλογα, φορτώνανε τὰ μουλάρια. Οἱ σκουταράτοι πηγαινόρχονταν θιαστικοί, τρέχανε φορτωμένοι οἱ σταυλίτες, οἱ γυναικες τῆς πριγκηπέσσας ἐπιστατούσανε στὶς μεταφορές. Ἐκεῖ κατὰ τὸ σούρωπο, ὁ γνωστὸς σταυλίτης τοῦ Νικηφόρου, μπηκε στὴν κάμαρα τοῦ Ρωμιοῦ λαχανιασμένος, ξεκλέβοντας μιὰ στιγμή ἀπὸ τὴ δουλειά του καὶ τοῦ ἀνάγγειλε:

— Ἡ δέσποινά μας ἡ πριγκηπέσσα εἶπε νὰ σοῦ δώσουμε πίσω τὸ φαρί σου.

Ὁ Σγουρός, ποὺ στεκότανε πάντα μπροστὰ στὸ παράθυρό του θυμισμένος σὲ θαθεῖα συλλογὴ, τινάχτηκε ξαφνιασμένος.

— Νὰ μοῦ τὸ δώσετε; !...

— Ναί. Ἐτσι ἔδωσε, ἡ ἴδια, διατάγῃ. Ἐκείνη θὰ καθαλλικέψει στὸ δικό της.

«Λοιπὸν μὲ θυμᾶται πάντα!», συλλογίστηκε ἐκστατικὸ τὸ παιδάριο κι' ἔσφιε μετὶς τῶν δυὸ χούφτες τὸ στῆθος του ποὺ μέσα ἡ καρδιά του τινάζοταν ἄγρια.

Δὲ μπορούσε πιά νὰ μείνει κλεισμένος στὴ μικρὴ τούτη κάμαρα, ὁ τόπος δὲν τὸν χωροῦσε. Βγῆκε ἔξω, ὑπὸ προαύλιο, ἔφερε βόλτες ἀνάμεινα στοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ποὺ τρέχανε πολυάσχολοι, πῆγε στὰ τεῖχη, χάζεψε ἔξω, ξαναγύρισε. Δὲν ἔβλεπε πουθενὰ κανέναν ἀπὸ τοὺς ἱππότες. Κλεισμένοι στὰ δωμάτιά τους ἐτοιμάζονταν δίχως ἄλ-

λο γιὰ τὸ ταξίδι ἢ γιὰ τὴ μάχη. Ἡ νύχτα ἐρχόταν σύντομη.

Εἴτανε μιὰ περίφημη φεγγαροβραδιά. Ἦρεμο καὶ ζωηρὸ τὸ σεληνόφως πλημμύριζε τὴν αὐλὴ, ξεκόβοντας μαῦρο πάνω στὸν κατακάθαρο οὐρανὸ τὸ πολυέδρο τοῦ πύργου. Χαμηλόφωνες καὶ θιαστικὲς κουθέντες τῶν ἀνθρώπων σέρνονταν γύρω, ζυγώναν, μακραίναν σ' ἓνα ἀδιάκοπο σούρτα—φέρτα. Δὲν εἴχαν ἀνάψει πουθενὰ κανένα δαυλὸ. Ψηλὰ, σὲ μιὰ κάμαρα τοῦ πύργου, ἓνα λυχνάρι ἀδύναμο ἔκαιγε. Ὁ Σγουρὸς ἔνιωσε τὴν καρδιά του νὰ πλημμυρίζει ἀπὸ τὸν πόθο νὰ ἰδεῖ τὴν Ἰζαμπώ.

Πῆρε πάλι τὸ δρόμο ποὺ ἤξερε, πασχίζοντας νὰ μὴ γίνεи ἀπὸ κανένα ἀντιληπτὸς, ἀνέθηκε τὴ στενὴ πέτρινη σκαλίτσα κι' ἔφτασε στὸν περιφερικὸ δρόμο. Οἱ ψηλὲς τάπιες ρίχνανε πάνω στὸ πλακόστρωτο μεγάλα κομμάτια σκιᾶς. Ζάρωσε σ' ἓνα ἀπ' αὐτά, γονάτισε καὶ στάθηκε νὰ σκεφτεῖ πῶς θάπρεπε νὰ καταπιαστεῖ γιὰ νὰ φτάσει στὸ σκοπὸ του.

Μπροστὰ του ὕψωνόταν ὁ τοῖχος τοῦ πύργου πέτρινος καὶ τυφλός. Πιὸ πέρα ὅμως, δεξιὰ, ἓνα στενὸ καὶ ψηλὸ παράθυρο, κοντὰ στὴ στροφή ποὺ κάνει τὸ τεῖχος, ἤξερε πῶς θλέπει στὴ μεγάλη σάλλα. Κατὰ κεῖ θάπρεπε πρῶτα νὰ τραθῇ. Ἀνασηκώθηκε μὲ προφύλαξη, ἔσκυψε, σούρηκε καὶ, περνώντας γιὰ μιὰ στιγμή μὲς ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ, ἔφτασε τὴ διπλανὴ τάπια καὶ ξαναζάρωσε. Γὴν ἴδια στιγμή ἄκουσε τὸ θῆμα κάποιου σκοποῦ νὰ ξεμακραίνει. «Τυχερὸς εἶμαι, σκέφθηκε. Εἴταν ἐδῶ — δὰ καὶ δὲν τὸν εἶχα ἰδεῖ. Οὔτε κι' αὐτὸς μὲ εἶδε».

Ξεθαρρεμένος ἀπὸ τοῦτο τὸ περιστατικὸ, ἀνασηκώθηκε, προχώρησε πρῶτα μετὰ τέσσερα, ὕστερα ὅρθιος, ἔφτασε δίπλα στὸ παράθυρο, κόλλησε στὸ πλάι καὶ πάσχισε δίχως νὰ σκυψεῖ μέσα, λοξὰ, νὰ ἰδεῖ.

Ἡ σάλλα εἴτανε κατασκότεινη. Ὅμως, στὸ βάθος, πάνω ἀπὸ τὸ τραπέζι, ἔκαιγε ἓνα μικρὸ λυχνάρι. Τὸ παράθυρο εἴταν εὐτυχῶς ἀνοιχτὸ, ὁ καιρὸς εἶχε ἀρχίσει νὰ γλυκαίνει. Μετὰ ἀπὸ τὴν προσοχὴ πρόβαλε τὸ πρόσωπο τοῦ καὶ κοίταξε.

(Ἀκολουθεῖ)

“Ορθιος μπροστά σὲ μιὰ πολυθρόνα ἕνας ἄντρας στεκότανε μὲ τὴ ράχη στραμμένη πρὸς τὸ μέρος τοῦ παράθυρου καὶ φαινότανε μὲ κάποιον νὰ μιλάει πού θρискόταν ἄντικρύ του. Εἶτανε ψηλὸς καὶ πλατύστερνος. Ἡ στάση του, ἂν καὶ γεμάτη ζωὴ καὶ εὐρωστία, ἔμοιαζε εὐλαβική.

Παραμέρισε μιὰ στιγμή καὶ τότε, στὸ κενὸ πού ἄφησε, ὁ Σγουρὸς ἀναγνώρισε καθιστὴ τὴν πριγκηπέσσα.

Μιλούσανε χαμηλόφωνα. Δὲ σαλεύανε τὰ χέρια, ἢ κουβέντα τους ἔμοιαζε ἥρεμη μὰ καὶ ψυχρή. “Ὁμως, στὴ μεγάλη ἄδεια κάμαρα οἱ φωνὲς τους σιγοβούιζαν κι’ ἀντηχοῦσανε μπερδεμένες κι’ ἂν ἤθελε κανεὶς νὰ βάλει προσοχὴ θὰ μπορούσε νὰ ξεχωρίσει κάποιες λέξεις.

Βλέποντας πὼς δὲν τὸν κοιτάζουν, ὁ Σγουρὸς ἔσκυψε στὸ παράθυρο.

— Λοιπὸν τὴ γραφὴ τὴ διάβασε ἢ ἐνδοξότητά σου; εἶπε ἡ βασιλεῖα φωνὴ τοῦ ἄντρα.

— Τὴ διάβασα.

— Εἶτανε, καθὼς τὸ λέω, μὴνυμα τοῦ βασιλέα τῶν Ρωμαίων πρὸς τὴν «κεφαλὴ» τοῦ Μυτζηθρά;

— Δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ ρωτᾷς ἐσὺ ἀλλὰ ἐγώ, ἔκανε μὲ ψυχρὴ ὑπερηφάνεια ἡ πριγκηπέσσα.

“Ὁ διάλογος γινόταν ἐλληνικά.

— Συχώρεσέ με, δέσποινα, ἀλλὰ οἱ βαρῶνοι σου μὲ κατηγορησαν πὼς ἐστάθηκα ἀπρόσεχτος στὶς ὁδηγίες τοῦ Σγουρομάλλη.

— Καὶ τώρα γιατί ἔρχεσαι σὲ μένα;

— Δὲν ἔρχομαι. Μὲ στέλνουν.

— Ποιός;

— Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι.

— “Α! ἔκανε σιγανὰ ἡ πριγκηπέσσα καὶ χαμογέλασε μὲ περιφρόνηση.

— Θαρροῦνε πὼς τὴν ἔχεις τὴ γραφὴ καὶ δὲ θέλεις νὰ τοὺς τὴ δώσεις.

— Κι’ ἂν εἶταν ἔτσι; Δὲν εἶμαι ἡ πριγκηπέσσα;

— Ναι, μὰ εἶσαι καὶ ρωμιά.

— Λοιπὸν;

— Συχώρεσέ με μὰ, φαίνεται πὼς σὲ ὑποπεύονται.

Ἡ πριγκηπέσσα σηκώθηκε ὀρθία.

— Δὲν τὴν ἔχω τὴ γραφὴ, εἶπε ψυχρά.

— Τότε τί νὰ τοὺς πῶ;

— Αὐτὸ πού σοῦ εἶπα.

— Κι’ ἐγώ... ἐγώ πού εἶχα κι’ ἔχω τὴν εὐθύνη;

— Τώρα πιά ὅλα τελείωσαν.

Ἡ γραφὴ δὲ χρειάζεται.

— Τότε θὰ πεῖ πὼς τὴν ἔχει αὐτὸς ἐκεῖ-κάτω, ὁ Ρωμιός. “Α! τὸ σκυλί...

— Σιωπὴ! εἶπε ἡ Ἰζαμπώ. Μπορεῖς νὰ πηγαίνεις.

Καὶ τοῦδειξε τὴν πόρτα.

“Ὁ ξένος στράφηκε καὶ τότε ὁ Σγουρὸς ἀναγνώρισε κατάπληκτος τὸν ἐχθρό του. Εἶταν ὁ ψευτοκαλόγερος τοῦ Μυτζηθρά καὶ τῆς Μεσαρέας ἀλλὰ ντυμένος φράγκικα, ὅπως τὸν εἶχε ἰδεῖ ἔδῳ, στὴν Καλαμάτα.

Ζαλισμένος, ἄλαλος, ἔκανε πίσω ἕνα βῆμα καὶ πιάστηκε ἀπὸ τὴν τάπια, τὴν ἀνοιχτὴ πάνω στὸ γκρεμνὸ.

Οἱ φωνὲς ἔρχονταν πάλι μπερδεμένες, στ’ αὐτιά του. Ζύγωσε θιαστικός στὸ παράθυρο κι’ ἄκουσε.

—...καὶ θὰ τοὺς πῶ ὅ,τι μοῦ εἶπες, ἔλεγε ὁ ἄντρας.

— Δηλαδή;

— Πὼς τὴ γραφὴ τὴν ἔχεις ἐσὺ.

Τὸ αἷμα ἀνέβηκε στὸ κεφάλι

τοῦ Σγουροῦ. Εἶτανε τόσο ἀπότομος, τόσο θάναυσος ὁ τόνος τῆς φωνῆς τοῦ κατάσκοπου τοῦ Σγουρομάλλη, πού τὸ παιδάριο δυσκολευότανε νὰ πιστέψει πὼς εἶναι δυνατό νὰ ὑπάρχει ἄνθρωπος στὸν κόσμον ἱκανὸς νὰ μιλήσει τόσο πρόστυχα στὴν ἐξαίσια ἐκείνη γυναίκα. “Εσφίξε τὶς γροθιές του καὶ κράτησε μὲ κόπο τὴν ὀργὴ πού ἔβραζε στὰ στήθια του.

— Θὰ εἶπεις λοιπὸν ἕνα ψέμμα, ἔκανε ἥρεμα κι’ ὅμως μὲ κάποια πίκρα ἡ Ἰζαμπώ.

— Θὰ πῶ τὴν ἀλήθεια.

— Τὴν ἀλήθεια;

— Ναι. Δὲ μὲ γελάς, κυρά μου.

Τὴν γραφὴ τὴν ἔχεις ἐσὺ καὶ ξέρεις καλὰ τὴ σημασίαν της. Εἶναι μαντάτο τοῦ βασιλικοῦ στρατοῦ πού λέει στοὺς Ρωμιούς τοῦ Μυτζηθρά νὰ χτυπήσουν ἀπὸ τὰ νῶτα τὸ πριγκηπάτο. Λέει ἀκόμα μέσα — γραμμένο τοῦτο ἀπὸ τὸ χέρι τοῦ ἄρχοντα Σγουρομάλλη — ὅποιος τὴ λάβει πρῶτος, νὰ θανατώσει τὸ φορέα της. Κι’ ὁ σκύλος πού τὴν ἔφερε βρίσκεται ζωντανὸς μέσα στὸ κάστρο σου κι’ ἀπὸ διαταγὴ σου. Δὲν ξέρω τὸ γιατί. Ἴσως θέλεις νὰ εὐνοήσεις τοὺς Ρωμιούς. Ἴσως θέλεις νὰ εὐνοήσεις τὸν ἀπεσταλμένο τους. Δὲ μὲ νοιάζει. Οἱ βαρῶνοι ὅμως — νὰ τὸ ξέρεις — ἔτσι κι’ ἀλλιῶς θὰ τὰ μάθουν ὅλα τοῦτα, κι’ ἀπὸ τὸ στόμα μου. Εἶμαι ἀποσταλμένος τοῦ πρωτοστράτορα καὶ θὰ τὸν ὑπηρετήσω παντοῦ καὶ πάντα ὅπως πρέπει.

— Καὶ θὰ συνοφαντήσεις μιὰν ἄθῳα γυναίκα;

Τοῦ φάνηκε τοῦ Σγουροῦ πὼς βλέπει μπροστά του τὸν κατάσκοπο πού χαμογελοῦσε σαρκῶνια.

— Θὰ κάνω τὸ χρέος μου, εἶπε ξερά.

Τὸν ἄκουσε νὰ θαδίζει μέσα στὴ σάλα, νὰ ζυγώνει στὴν πόρτα, νὰ ἔρχεται πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐξώστη. “Ὁμως, ὁ Σγουρὸς, δὲ σάλεψε. Ἡ λύσσα, ἡ μανία, τοῦ σάλευαν ὁλότελα τὰ φρένα. “Ἐνας τέτοιος ἀχρεῖος καὶ νὰ μιλάει ἔτσι, μὲ τέτοιο ἐκβιαστικὸ τρόπο, στὴν πριγκηπέσσα, τὴν Ἰζαμπώ!...

Στάθηκε ὀρθιος κι’ ἀσάλευτος, μὲ τὰ πόδια γερά ριζωμένα χάμου, νὰ περιμένει.

Ἡ πόρτα ἀνοιξε κι’ ὁ κατάσκοπος βγῆκε στὸν ἐξώστη. Πῆγε κατὰ τὴ στενὴ σκάλα, κοντοστάθηκε μιὰ στιγμή, κοίταξε γύρω του κι’ ἔκανε νὰ κατέβει. Μὰ δὲν πρόλαβε.

Ταχὺς καὶ ἄγριος, ὁ Σγουρὸς, τοῦ ρίχτηκε στοὺς ὤμους.

Βουβοί, μανιασμένοι, οἱ δυὸ ἄντρες ἀρπάχτηκαν ἐκεῖ στὴν ἄκρη τοῦ περιφερικοῦ δρόμου, μπροστὰ στὶς τάπιες πού βλέπανε στὸ γκρεμνὸ.

Στην αρχή, ο κατάσκοπος, είχε θρεθί σε τρομερά μειονεκτική θέση. Πιασμένος πιασγκωνα, μ' ένα πελώριο θάρος στη ράχη, είχε ανάγκαστεί να τσακίσει μπροστά, και τα στήθια του είχανε θαρειά βογκήξει. "Ομως είτανε τέτοιο το ένστικτο στον ύπουλο εκείνον άνθρωπο, τον έτοιμο σε κάθε στιγμή για κακουργία, που ή επίθεση τούτη θαρρείς και δεν τον είχε εξαφινάσει το παραμικρό. Δεν κλονίστηκε, δεν τρόμαξε. "Εγυρε μαλακά, ζυγιάστηκε και ξάφνου τεντώνοντας το γιγάντιο κορμί του, χρόντηξε τον έχθρό του πάνω στη σκληρή πέτρα του τοίχου.

Για μιὰ στιγμή τα μπράτσα του Σγουρού παρέλυσαν. Η ράχη του είχε τρανταχτεί τόσο άγρια που λές και θάπρεπε να χει τσακίσει. Γλύστρησε κάτω στον τοίχο, γονάτισε, ζαλίστηκε μά, συγκεντρώνοντας όλη τη δύναμή του, άρπάχτηκε σφιχτά από τα δυο πόδια που είχε ιδεί να ύψώνονται μπροστά του.

Ο κατάσκοπος πεδικλώθηκε. Βρίσκονταν, έτσι πιασμένοι, στην άκρη της στενής πέτρινης σκάλας. Ένα βήμα εμπρός, ένα λύγισμα, και κυλιόνταν σωρό-κουθάρι κάτω στα σκαλοπάτια. Δίπλα είταν οι τάπιες, όδοντωτές. Κεϊθε τράβηξε τον έχθρό του ο κατάσκοπος. Σπρωγμένος από τα νευροδεμένα εκείνα ποδάρια, με τη μέση άρπαγμένη μέσα στα σιθιβαρά χέρια του κακούργου, ο Σγουρός ένωθε να πηγαίνει στο θέσβαιο χαμό. Στύλωσε τη ράχη του στην πέτρα και τεζαρίστηκε. Βαρύς, πελώριος ο έχθρος του τσάκιζε το κορμί του.

Για λίγες στιγμές, στην τεντωμένη εκείνη ακινησία, μονάχα οι ανάσες τους ακούγονταν. Γρήγορες, λαχανιαστές, μπλέκονταν σ' ένα ρυθμό άταχτο λύσσας. Ξάφνου, ο κατάσκοπος, θέλοντας να τελειώνει, στύλωσε τα ποδάρια, ώρθωσε το κορμί και σηκώνοντας στα χέρια το παιδάριο έκανε να τον περάσει πάνω από την τάπια. Ο σκοπός του είταν όλοφάνερος: να τον τινάξει στην άβυσσο. Μέσα σ' ένα στρουψίμα της ζάλης ο Νικηφόρος νόμισε πως είδε μπροστά του, για τελευταία στη ζωή φορά, ακίνητη και παγωμένη, την 'Ιζαμπά.

Η απόγνωση έχει τις μεγάλες έμπνεύσεις της. Μισοσηκωμένος στον άέρα καθώς είτανε τέντωσε τα χέρια κι' άγκάλιασε από το σθέρκο τον κατάσκοπο. Τον άγκάλιασε τόσο σφιχτά που το πρόσωπο του ανθρώπου ήρθε να ζουλιχτεί πάνω στο στήθος του. "Εσφιξε, γερά, θάναυσα, άπελπισμένα, τόσο που ή ανάσα του αντίπαλου άρχισε να γίνεται θαρειά. Με τη μύτη πεσμένη πάνω στα ρούχα του, το στόμα σφραγιστό, ο πράκτορας του Σγουρομάλλη δέ μπορούσε πιά ν' άνασάνει. Τινάχτηκε άγρια, σά να σπαρταρούσε και χαλάρωσε το σφίξιμο.

Αυτό είτανε που περίμενε κι' ο Σγουρός. Βρίσκοντας αντίστυλι με τη φτέρνα πίσω, στην τάπια, σαλτάρισε μπρός, πέρασε πάνω σχεδόν από τον ώμο του ψευτοκαλόγερου και τον πήρε από δίπλα. Βρίσκονταν τώρα σε θέση σχεδόν ίσαξια. Μά καθώς ο κατάσκοπος μισοστρεφόταν κατά κατά το παιδάριο, κείνο, άδράχνοντάς τον γενναία από τη μέση ένωσε το δεξί του χέρι να σκαλώνει κάπου, σε μιὰ λαβή. Την έσφιξε.

Δέν είχε γελαστεί. Είτανε μα-
αίρι. Το τράβηξε.

Ο ψευτοκαλόγερος κατάλαβε

την κίνηση. Τινάχτηκε πίσω μουγκρίζοντας, μά ή μέση του, χτυπώντας στη γωνιά της τάπιας τραντάχτηκε. Βόγκηξε ε προδότης. "Εγυρε το κορμί του μπροστά, τέντωσε τα χέρια, άρπαξε το Σγουρό και πάσχισε γι' άλλη μιὰ φορά να τον σύρει προς το γκρεμό.

Είταν το τέλος. Άστραπιαίο το μαχαίρι του χώθηκε ανάμεσα λαιμό και ώμο ίσαμε τη λαβή. Τινάχτηκε, μούγκρισε, έκανε να σηκωθεί, πιάστηκε από την πέτρα μά οι δυνάμεις του λύγιζαν. Μ' ένα γερό σπρώξιμο, ο Σγουρός, τον κύλισε στο άνοιγμα της τάπιας.

Το κορμί του χάθηκε στο κενό.

Τότε στάθηκε, τεντώνοντας τα πόδια του, στυλώνοντας το κορμί, λίγες στιγμές να ξανασάνει. Η πάλη είχε γίνει ανήμερη και γοργή τόσο που ο νοῦς του παιδάριου δεν είχε προλάβει καλά καλά να λαγαρεύει. "Ολα είχανε περάσει σά μέσα σ' ένα σίφουνα, έναν έφιαλτη. Πήρε θαθειάν ανάσα, έρριξε πίσω το κεφάλι, άφησε τα μαλλιά του να τα χαϊδέψει ο νυχτερινός άνεμος κι' ένωσε κάτι σαν ένα θάρος πελώριο να του φεύγει από το στήθος. Ποτέ του δεν είχε φαντασθεί πως θα τον βοηθοῦσε ή μοίρα, τόσο γρήγορα, να λυτρωθεί από το μεγάλο έχθρό. Κάτι σαν ένα άέρι αίσιοδοξίας, όρμης κι' άγάπης για τη ζωή γλύστρησε δροσιστικό στα πλεμόνια του.

Γύρισε πίσω, με τα μάτια πλημμυρισμένα από σεληνόφως, έκανε δυο-τρία θήματα, στάθηκε και ξάφνου έπεσε στα γόνατα.

Στητη κι' ασάλευτη, μπροστά του, στεκόταν ή πριγκηπέσσα 'Ι-ζαμπά.

Κατάλαβε με το πρώτο, από το βλέμμα της, πως είχε σταθεί εκεί από ώρα, παρακολουθώντας την πάλη βουβή. Στο άχνό από το φεγγάρι πρόσωπό της κάτι άξεδιάλυτο πλανιόταν, σά ρεμβασμός, σά χαμόγελο, σαν καλωσύνη, σαν ευδαιμονία. Δέ μιλούσε, τον κοίταζε μονάχα. Κι' αυτός, τις πρώτες στιγμές, άλλο δέ μπόρεσε να κάνει παρά να πλέξει τα χέρια του.

"Ενωθε την άνάγκη να προσευχηθεί.

... Και προσευχήθηκε σιγανά, ύστερα πιο θαρρετά, μεγάλοφωνα κι' έκστατικός, μπροστά στο είδωλό της. Της είπε για τη ζωή του, για τις έλπίδες του, τα όνειρά του, τη μεγάλη κι' άξεδίψαστη λαχτάρα της ζωής του. Της είπε για την πρώτη-πρώτη φορά που την είχε ιδεί, για το ταξίδι του, για την άρρώστια της καρδιάς που τόσο και τόσο καιρό του παίδευε τα νιάτα. Της μίλησε φλογερά και παράφορα, ήρεμα και θλιβερά, λυγίζοντας τη φωνή του από τον πόθο στην έκσταση κι' από την έκσταση στον σπαραγμό. ('Ακολουθεί)

— 'Απόψε φεύγω με τούς άλλους, τής είπες, τέλος, γιά νά κυνηγήσω τόν κουρσάρο τόν αντίχριστο πού τόλμησε ν' ἀπλώσει κάποτε χέρι πάνω στο ἅγιο σου χρίσμα. Θά πασχίσω νά τόν θρῶ, νά τόν ξεχωρίσω, ἀνάμεσα στούς συντρόφους του καί θά τόν χτυπήσω με λύσσα, με τρέλλα, ὡς πού νά τοῦ πάρω πίσω μαζί με τὸ αἷμα, καί τήν κλεμμένη σου περηφάνεια. Μοῦ λένε πῶς ὁ ἀγώνας τοῦτος εἶναι θανάσιμος καί πῶς μπορεῖ κανένας ἀπό τούς ἔντεκα πού ξεκίνησμε ἀπόψε νά μὴ γυρίσει ζωντανός. Τότε, θά εἶμαι εὐτυχισμένος καί θά πῶ ὅτι καλὰ κι' ἀξία ἔζησα ἴσαμε τώρα τή ζωή μου ἀφοῦ σέ εἶδα καί σέ γνώρισα. 'Αν ὅμως... ἀν... γυρίσω, θάθελα νά εἶτανε κάποιος τρόπος πού νά με κάνει ἱκανό νά ξαναρθῶ κοντά σου, νά ξέρω πῶς δέ θά με ξαναδιώξουν ἀπό τή ζωή σου σά σκυλί!

Εἶπε καί στάθηκε λαχανιασμένος, τρέμοντας. 'Εκεῖνη ἔμενε πάντα ἀμίλητη, στητή, μπροστά του. Μεσολάβησαν κάποιες στιγμές ἐναγώνιας σιωπῆς. Στό προαύλιο τοῦ κάστρου σήμανε πνιχτά, συνθηματικά, ἕνα βούκινο. Τ' ἄλογα θρόντηξαν ἀνυπόμονα τὰ πέταλά τους...

Τότε, ἡ 'Ιζαμπά, ἔπιασε με τῶνα τ' ἄλλο χέρι της, τράθηξε ἕνα δαχτυλίδι καί, σκύβοντας, πήρε τὸ χέρι τοῦ Σγουρού. Στό μεσάνυ τοῦ δάχτυλο τοῦ πέρασε ἀνάλαφρα κι' ἀπαλά τόν κρίκο τῆς ὑπόσχешς της.

Οἱ ἔντεκα ξεκίνησαν τὴν ὥρα πού τὸ φεγγάρι εἶχε φτασεῖ ἐνάμιση κοντάρι ὕψος πάνω ἀπὸ τίς τάπιες τοῦ πύργου τοῦ μεσιανοῦ. Πέρασανε καλπάζοντας σάν τὸν ἄνεμο, ἴδιοι δαιμόνοι, τὴν κοιμισμένη πολιτεία, τὸν κάμπο, ἀνέθηκαν θόρεια κ' ὕστερα στρίψανε δυτικά! 'Η νύχτα μύριζε μελισσόχορτο, λυγαριά, στούς

βάλτους κροάζανε τὰ βατράχια. Τραθήξανε πέρα, τρέχοντας, καλπάζοντας, πετώντας, ὅλο δυτικά. Ταξίδεψαν ἔτσι ὅλη τὴ νύχτα.

Τὸ φεγγάρι εἶχε ἀπὸ ὥρα βασιλέψει ὅταν, περνώντας μπροστά ἀπὸ μιὰ καλύβα, ἀκούσανε νά λαλάει τ' ὄρνιθι τῆς αὐγῆς. Τότε, ὁ ἐπὶ κεφαλῆς, τοὺς ἔκανε νόημα νά σταθοῦνε.

Μακρὰ, ἀντίκρυ, κάτι εἶχε ἀρχίσει δροσερὸ ν' ἀναπνέει, τὸ ἀγιάζι δυνάμει ολόενα καί, πάνω στὰ κρουσταλλένια φτερά του, ἔφερνε ἕνα μακρυνὸ μύρο, τὴν ἀνάσα τῆς θάλασσας.

Οἱ ἱππότες πέζεψαν, ἐπιθεώρησαν τὰ φαριά τους, σιάξανε τίς ἀρματοσιές, τὰ ὅπλα τους, σφίξανε τὰ λουριά.

Ὁ 'Ιάκωβος ντὲ Τουρναί ἔγνεψε στὸ Σγουρὸ νά τὸν ἀκολουθήσει καί περνώντας δεξιά τὸ δρόμο κάθησε στὴν ἥρεμη πλαγιά.

— Κοντεύουμε, εἶπε μιλώντας χαμηλόφωνα καί μετὸ θῆμα χαμένο πέρα. Σέ λίγες στιγμές, λίγην ὥρα, δίτι εἶναι γραμμένο νά γίνῃ θά γίνει κ' ἡ θέληση τοῦ Θεοῦ θά πληρωθεῖ.

'Εκανε κάτι νά πεί ὁ Σγουρός μὰ ὁ νεαρὸς ἱππότης τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ μπράτσο.

— 'Ἦρθε ἡ στιγμή νά σοῦ μιλήσω, ἔκανε σοδαρός κι' ἐπίσημος. Πρέπει νά μιλήσω σέ σένα ἀφοῦ εἶσαι ὁ μοναδικὸς καί τελευταῖος μου φίλος. Ὁ ὄρκος πού με δένει με ὅ,τι μοῦ ἐξάγγιζε ὡς τὰ τώρα τὴ ζωὴ πᾶει, ἔσπασε. 'Αμάρτησα τρεῖς φορές κ' εἶμαι γιά πάντα, ἀθεράπευτα χαμένος. 'Αμάρτησα μετὸν πόθο τῆς σάρκας καί μετὸ ἄλλο, θανάσιμο, σφάλμα, τὸ φόνο ἀδελφού. 'Αγάπησα μιὰ γυναῖκα κι' ἔβαψα τὴ λόγχη μου στὸ αἷμα. Οἱ πόρτες τοῦ ἁγιασμένου δρους μοῦ εἶναι γιά πάντα κλειστές.

Σώπασε λίγο, ἀνάσανε τὸν ἄερα τῆς νύχτας καί συνέχισε:

— 'Υπάρχει κάπου, σ' ἀπάτητη κι' ἄγνωστη στοὺς ἀμαρτωλοὺς τοῦ κόσμου θουνοκορφή, ἕνας ναὸς τεράστιος, πελώριος μαυσαλεῖο, ἀφιερωμένο στὸ ἅγιο καί μαρτυρικό αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Μὴ ζητήσεις νά μάθεις πού βρίσκεται, δέ θά στὸ πῶ κι' οὔτε κανεὶς ποτὲ θά στὸ πεί γιατί ὅσοι τὸ ξέρουνε εἶναι ὑποχρεωμένοι ἀπὸ θέληση ἀνώτερη, νά παίρνουνε μαζί τους τὸ μυστικὸ τοῦτο στὸν τάφο. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἱππότες ἄγνοι καί ἄσπιλοι, διαλεγμένοι ἀπὸ χάρη θεῖα ἀνάμεσα σ' ὅλους τοὺς ἐνάρετους τοῦ κόσμου, ἔχουνε γιά προορισμό τους νά φυλάνε στὸ ἀπρόσιτο ἐκεῖνο ναὸ τὸ ἅγιο δισκοπότηρο ὅπου ὁ Σωτῆρας τοῦ Κόσμου εὐλόγησε τὴν νύχτα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου τὸ κρασί πού ἤπιαν οἱ μαθητές του. Εἶναι τὸ ἴδιο ἐκεῖνο ἅγιο δισκοπότηρο ὅπου ὁ 'Ιωσήφ ἀπὸ τὴν 'Αρρημαθεία σὺναξε τίς σταγόνες τὸ αἷμα πού κύλησαν ἀπὸ τίς πληγές τοῦ 'Ιησοῦ στὴν 'Αποκαθήλωση. Τὸ ἱε-

ρὸ αὐτὸ κύπελλο λέγεται «Τὸ ἅγιο Γκράαλ», καί τὸ ἴδιο πάλι ὀνομα ἔχουν οἱ ἱππότες τοῦ τάγματος πού ἔχουν ἀφιερωθεῖ στὴ φύλαξή του...

»... Σοῦ εἶπα πῶς εἶναι ἄγνοι κι' ἐνάρετοι, ἄσπιλοι κι' ἀμόλυντοι ἀπὸ κάθε ἁμαρτία καί πόθο σαρκικό, καί τέτοιοι ὀφείλουνε νά μείνουν ἴσαμε τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους. 'Αν ποτέ, μετὸ νοῦ ἢ τὸ σῶμα κανένας τοὺς ἀμαρτήσῃ, τότε τὰ ρούχα πού φοροῦνε, τὰ πέδιλα κ' ἡ ἀρματοσιὰ, γίνονται φωτιά, φωτιά ἀνήμερη πού τρώει καί γλύφει πληγιάζοντας τὸ κορμὶ τους. Μιά μονάχα σωτηρία ὑπάρχει γι' αὐτοὺς : Νά φύγουν. Οἱ πόρτες τῆς ὑπεράγιας μονῆς εἶναι ἀνοιχτές σ' ἐκεῖνον πού θέλει νά φύγει, μὰ πρέπει νά ξέρεῖ ὅτι ποτέ του, ποτέ πιά στὴ ζωὴ του δέ θ' ἀξιώθεῖ νά ξαναγυρίσει στὴ φωτεινὴ θουνοκορφή.

» Ἀπὸ κεῖ λοιπὸν εἶναι πού ἐρχομαι κι' ἐγώ. Ἀπὸ κεῖ εἶναι πού κατέβηκα ἐδῶ καί κάμποσα χρόνια ὅταν, μιὰ νύχτα τῆς ἀνοιξῆς, ζαλισμένος ἀπὸ τὸ λιθανωτὸ τοῦ Στανά, ὄνειρεύτηκα γιά πρώτη φορὰ τὴ γυναῖκα.

» Πῶς ἔζησα ἀπὸ τότε, πόσο ὑπέφερα, σὲ τί θασανιστήρια ὑπόβαλα τὸ κορμὶ μου γιά νά μὴ μὴ μὴ μὴ μετανιωμένος, νά ἐξλιεθῶ, δὲν εἶναι ἡ ὥρα οὔτε χρειάζεται νὰ σοῦ πῶ. 'Η ἁμαρτία εἶναι κύκλος τῆς Κόλασης, μαγικός, πού ὅταν σὲ ζῶσει, δέ σ' ἀφήνει πιά εὐκόλα νά ξαναβγεις. 'Αγάπησα κι' ἐσκοτώσα. Εἶμαι γιά πάντα ἐξόριστος καί καταδικασμένος...».

('Ακολουθεῖ)

ΙΔΡΥΜΑ ΚΟΙΝ. ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ

Τὸ 'Ίδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων προκηρύσσει τακτικὸν μειοδοτικὸν διαγωνισμόν ἐνεργηθισόμενον ἐν 'Αθήναις καὶ ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Γεν. Διευθύνσεως (Στουρνάρα 28) τὴν 4ην Φεβρουαρίου ἔ. ἔ. ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς Προμηθειῶν διὰ τὴν ἐκτύπωσιν καὶ διελθοδέτησιν 100.000 διελθιαρίων ἡσφαλισμένων καὶ 20 χιλιάδων διελθίων μησολογίων.

Τῶν ὅρων τῶν σφραγισμένων δύνανται νὰ λαμβανῶνται ὡς ἀντικείμενα ἐνδιαφερόμενοι κατὰ τὴν 11 π. μ. — 1 μ. π. πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Γεν. Διευθύνσεως.

Ἐν 'Αθήναις τῇ 28ῃ Ἰανουαρίου 1938.

(Ἐκ τοῦ 'Ίδρυματος Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων).

Ὁ ἱππότης πού εἶχε δώσει τὸ σύνθημα νὰ πεζέψουν, καθαλλίκεψε τώρα στ' ἄλογό του κι' ἔδωσε τὸ σύνθημα τοῦ ξεκινήματος.

— Εἰδαί ὁ ἀδερφός μου στὸν ὕστατο ἀγώνα, εἶπε μὲ φωνὴ θλιθερὴ ὁ ἔκπτωτος ἱππότης, κι' ἐπειδὴ ὁ κίνδυνος πού μᾶς περιμένει εἶναι κίνδυνος θανάτου ἔπρεπε νὰ σοῦ ξομολογηθῶ. Θὰ τραθῆξω ἔτσι τὸ μοιραῖο μου δρόμο, ἂν ὄχι ἐξίλεωμένος, τοῦλάχιστον πιὸ ἐλαφρός. Ἐμπρός, πᾶμε τώρα! Καὶ δῶσε μου τὴν ὑπόσχεση πῶς, ἂν εἶσαι σὺ κείνος πού θὰ ἐπιζήσει, ὅπου κι' ἂν θρεθεῖς, σ' ὅποιον κι' ἂν σὲ ρωτήσει, δὲ θὰ προδώσεις ποτὲ τὸ μυστικὸ αὐτῆς μου τῆς ἐξομολόγησης.

Ἄνοιξε τὰ χέρια του, στάθηκε λίγο περιμένοντας μὲ θλέμμα ἀπέραντα θλιθερὸ τὸ ρωμιὸ τοῦ φίλου καὶ τέλος τὸν δέχτηκε στὴν ἀγκαλιά του.

Οἱ δυὸ νέοι φιλήθηκαν ἀδερφικά.

Ἡ αὐγὴ ἄρχιζε νὰ χαράζει....

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἡ πριγκηπέσσα Ἰζαμπὼ δὲν εἶχε θελήσει νὰ συνεχίσει τὸ ταξίδι τῆς Ἰσαμὲ τὴν Ἀνδραβίδα. Στους ἔντεκα, πού εἶχανε φύγει γιὰ τὸν μεγάλο ἀγώνα, εἶχε πεῖ ἡ ἴδια πῶς θὰ περίμενε τὸ γυρισμό τους ἢ τὸ μαντάτο τους στὸ μοναστήρι τῆς Ἰσοθας. Ἐκεῖ λοιπὸν σταμάτησε μὲ τὴν ἀκολουθία τῆς καὶ πέρασε τὴ νύχτα. Εἶταν ἓνα ρημάδι χωρὶς στέγη καὶ δίχως κουφώματα ὕστερα ἀπὸ τὴ μεγάλη πυρκαγιὰ πού τόχε κάψει ἐδῶ καὶ χρόνια. Οἱ κουκουθᾶγιες καὶ τ' ἄλλα νυχτοπούλια φωλιάζανε στοὺς τοίχους του. Κάτω ἀπὸ ἓνα πρόχειρο ὑπόστεγο, στημένο ἀπὸ τσοπάνους γιὰ τὶς ἄγριες καὶ θροχερές νύχτες τοῦ χειμῶνα, ἡ Αὐλὴ θολεύτηκε ὅσο μποροῦσε καλλίτερα. Στήσανε μὲ σανίδια ἓνα χώρισμα, στὸ θάθος, κι' ἐκεῖ ἐγκαταστάθηκε ἡ Ἰζαμπὼ.

Πέρασε ἡ νύχτα κι' ἄλλη μέρα ὀλάκερη. Γύρω, στὸν κάμπο πού ἀπλωνόταν ἥρεμος, ξεμύτιζαν τὰ πρῶτα ἀνοιξιάτικα ἀγρολούλουδα. Τὸ ἀπαλὸ ἀγέρι ἔφερνε ἀκαθόριστες, γλυκύτατες εὐωδίες... Ὅμως ἡ πριγκηπέσσα εἶταν ἀμίλητη. Καθισμένη πίσω ἀπὸ ἓνα κούφωμα σκελετωμένο, πού εἶταν ἄλλοτε παράθυρο, ἀγνάντευε τὸν ὀρίζοντα μὲ μάτι θολό, κ' οἱ γυναῖκες γύρω τῆς σωπαίναν. Ἐδῶξε τὰ παιδόπουλα μ' ἓνα γνέψιμο, πού εἶχαν ἔρθει μὲ τὰ λαγοῦτα τους νὰ τὴ διασκεδάσουν, καὶ στάθηκε νὰ κοιτάζει καὶ νὰ συλλογίζεται.

Ὅταν ἡ νύχτα ἔπεσε πάλι κι' ἀνάψανε τὶς φωτιές, οἱ γυναῖκες πού σιμῶσαν γιὰ νὰ τὴ βοηθήσουνε νὰ ξεντυθεῖ καὶ νὰ πλαγιαῖσει τὴ θρήκανε πολὺ χλωμὴ. Συχνά, ὅσο ἡ ὥρα προχωροῦσε, τὴν εἶχαν ἀκούσει νὰ θαραυναστενάξει.

Τραθῆχτηκε στὸ πρόχειρο διαμέρισμά της, μὰ δὲν πλάγιασε. Κάθησε κάτω ἀπὸ ἓνα δαυλὸ μπηγμένο στὸν τοῖχο, ἔπλεξε πάνω στὰ γόνατα τ' ἀχνοδόχτυλά της καὶ περίμενε. Περίμενε ἔτσι γιὰ πολὺ, γιὰ ὧρες.

Οἱ ἄλλες γυναῖκες, καθισμένες δῶθε - κεῖθε, εἶχαν ἀποκοιμηθεῖ ὅταν, ἔξω, στὸ πέτρινο προαύλιο, ἀκούστηκε θόρυβος ἀσυνήθιστος, γρήγορες κουθέντες, κλαγγὴ ἀπὸ ὅπλα καὶ καλπασμὸς φαριοῦ.

Ὅλες στυλώσανε τὰ μάτια, κρατήσανε τὶς ἀνάσες κι' ἀφουγκράστηκαν.

Βήματα θιαστικὰ ζυγώνανε. Ἡ Ἰζαμπὼ σηκώθηκε ὀρθία. Ἐνὰ παιδόπουλο μπῆκε ἀλαφιασμένο καὶ προσκύνησε.

— Κυρά μου, εἶπε μὲ φωνὴ τρεμάμενη, εἶναι ἕξω ἓνας - κάποιος ἄνθρωπος πού ζητάει νὰ σοῦ μιλήσει.

— Ποιὸς ἄνθρωπος;

— Δὲν τὸν γνωρίσαμε. Τὰ ροῦχα του εἶναι κουρελιασμένα καὶ δὲν ἔχει ἄρματωσιά. Τὸ πρόσωπό του... τὸ πρόσωπο εἶναι πηγμένο στὰ αἵματα. Θὰ τρομάξεις ἂν τὸν ἀντικρύσεις.

— Τί θέλει;

— Εἶναι, μᾶς εἶπε, ὁ τελευταῖος πού ἀπόμεινε ἀπὸ τοὺς ἔντεκα...

— Τ' ὄνομά του!... τ' ὄνομά του! φώναξε μὲ χεῖλη κερωμένα ἢ πριγκηπέσσα καὶ στηρίχτηκε ἀπὸ τὸν τοῖχο γιὰ νὰ μὴν πέσει.

— Δὲν τὸ φανέρωσε. Ὅμως μᾶς ἔδωσε νὰ σοῦ δείξουμε τοῦτο. «Θὰ μ' ἀναγνωρίσει», εἶπε.

Ἀπλῶσε τὸ χέρι ἡ Ἰζαμπὼ, πῆρε τὸ πρᾶγμα πού τῆς ἔδινε τὸ παιδόπουλο καὶ, στὸ φῶς τοῦ πυρσοῦ, ἀναγνώρισε τὸ δαχτυλίδι πού εἶχε δώσει ἡ ἴδια χτὲς τὴ νύχτα στὸ Νικηφόρο Σγουρό...

ΤΕΛΟΣ

Τὸ κομπιουτερ εἶναι
 εἶναι περὶ τὴν 280 - 300
 σειδὲς βιβλίων roman (ῥόταν
 "Περσὰς"). -

ὁ Τάμπος
 ὁ Αργίαρ
 οἱ ἑταῖοι τῶν Πάντορας
 { ὁ Καραϊσμός
 { ἡ Μάνδρα
 { ὁ Εὐρυγείων
 { ἡ Παναίνα του
 { ἡ Ψαφὸν χίμα
 { ἡ Μαχὰ περὶ τῶν
 { ἔδωκε τῶν ἑταρῶν
 { τὸ ἔδωκε τῶν ἑταρῶν
 { φῶτα καὶ δαράδες

Τὸ κομπιουτερ
 εἶναι περὶ τῶν
 280 - 300
 σειδὲς βιβλίων
 roman (ῥόταν
 "Περσὰς"). -

Schlent

Μὲ τὰς καλυτέρας μας εὐχὰς
διὰ τὸ Νέον Ἔτος

Δεκέμβριος 1939

Γενική Ἡλεκτροβιομηχανία Α. Ε.
Μνησικλέους 1
Ἀθῆναι

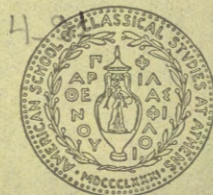
Transcript:

Zapra. (Byronian) paifonay. Arcego u-
ruan xo 1291, ap' go roto gus paifon
adna.)

342
126

276

342

— Σ' έστειλε να με πάρεις πίσω; ρώτησε άργά την αδερφή της.

— Νά σέ πάρω πίσω;... Ποιός; 'Α, μπά!... Ούτε πού τ' σκέφτεται. Τόν ξέρεις. Είναι πολύ περήφανος. Μόνο, καθώς μπαρκάρει στη γαλέρα για την 'Ανάπολη, μου είπε νά...

— Στη γαλέρα για την 'Ανάπολη;!

— 'Α!... Δεν τ' ξέρεις;... Μπα, μά τί λέω! Καί θέβαια πού δέ μπορείς να τ' ξέρεις. 'Εφυγε για τήν 'Ανάπολη, πάει να ιδεί τ' όργα Κάρολο, δέ θυμώμαι τώρα πιά για τί αίτια... 'Α!...

ναί!
'Ετσι, δίχως αίτια πάει, έπρεπε, λέει να πάει να τόν ιδεί. Σωστά. Τί άλλη αίτια θέλεις. 'Εχεις κάτι ιδέες κρυμιά φορά!... Λοιπόν, τί...;

Μά ή 'Ιζαμπά, τώρα, είχε γυρίσει τ' όλόμεμα της αψηχρό στην αδερφή της καί τήν έκοίταξε κατάματα, με προσοχή. Τήν ήξερε καλά τή Μαργαρίτα, κι' άς είχανε ζήσει τόσο λίγο μαζί. 'Η φλυαρία της τούτη, ή όρμητική, δέν είτανε τόσο άνυπόκριτη όσο φαίνονταν. Κάτι έκρυβε στο θάθος, κάποια σκέψη ή κάποια έντολή πού ίσως-ίσως είχε σταθεί καί ή κύρια αίτια γι' αυτό της τ' ταξίδι.

— Πώς ήρθες στην Καλαμάτα; τή ρώτησε λίγο σκληρά με τή φωνή της πού κάποτε, κι' έντελώς άναπάντεχα, ήξερε να γίνεται τραχεία.

— Στην Καλαμάτα; Θέ μου, τί έρώτηση είν' αυτή!... 'Ωραία ύποδοχη μά τήν άλήθεια μου κάνεις! Πεθύμησα τήν αδερφή μου κι' ήρθα να τήν ιδώ. Φαντάζεσαι πώς είμαι τόσο άκαρδη όσο κι' εσύ;... Γελιέσαι, 'Ισαβέλλα, ~~εσύ~~ 'Εγώ...

Τήν έσταμάτησε με μία χειρονομία ψυχρή.

— Τί σου είπε φεύγοντας;

— Ποιός;

— 'Ο πρίγκηπας Φλωράν.

— 'Ο... αυτός;... Τίποτα. Τί ήθελες να μου πεί! Περιέργη είσαι.

— Κι' όμως είχες άρχισει καί να μου λές.

— 'Εγώ; Δέ θάκουσες καλά. Σου είπα πώς έφυγε. Αυτό είναι όλο. Φυσικά, μου είπε καί να σέ φιλήσω, 'Α! αυτό τ' όρκίζομαι. Μου είπε να σέ φιλήσω, λοιπόν κι' εγώ έπειδή τού τ' ύποσχέθηκα...

— Έκανε ν' άγκαλιάσει πάλι τήν αδερφή της, διαχυτική, μά κείνη, τεντώνοντας τ' χέρι, τήν έσταμάτησε.

— Καλά, είπε παγερή κι' άποστρεψε τ' όλόμεμα.

— 'Ηξερε πώς, άπ' αυτό τ' όρόμο, δέ μπορούσε πιά τίποτα να μάθει από τή Μαργαρίτα. «'Ας τήν άφήσω να μιλήσει μονάχη της, όταν νομίσει πώς πρέπει», συλλογίστηκε. Τό πείσμα τού Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου είχε κληρονομηθεί με μεταμορφώσεις παράδοξες στη νεώτερή του κόρη. Τά μαύρα ματάκια της πού παιγνίδιζαν άδιάκοπα μ' άστραφτερή πονηρία, γίνονταν, όταν τ' όθελαν, άπίστευτα άπλοϊκά.

Συνέχισε λοιπόν ή Μαργαρίτα να μιλάει έτσι, άκοπα, συνέχισε άραδιάζοντας τά έξυπνά καί τά κουτά τ' όνα πάνω στ' άλλο ως πού ή άνάσα της πιάστηκε καί τ' όσπρο σάν τού περιστεριού στήθος της άρχισε ν' άνεβοκατεβαίνει άγομαχώντας. Τότε, άνακαθίζοντας στο κρεβάτι, ξεροκατάπιε μία-δυό φορές ξερόθηκε κι' έρριξε μία κρυφή ματιά στην αδερφή της.

— 'Ηρθε μαζί μου κι' ό Λινάρδος, έκανε τάχατες άδιάφορα... ξέρεις, ό συχαμένος αυτός γέροντας πού έχετε για καντσιλιέρη.

«'Εδώ είμαστε λοιπόν», συλλογίστηκε ή 'Ιζαμπά. Κι' άκόμα πού άδιάφορα από τή Μαργαρίτα:

— Μπα; Έκανε μ' άφηρημάδα φυσικώτατη.

Περίμενε ή ~~Μαργαρίτα~~ της 'Ακοθας να τή ρωτήσουνε, περίμενε καί στεκότανε στά καρφιά, νεύριαζε, άνυπομονούσε. Χριστέ μου τί κρύος άνθρωπος αυτή ή 'Ιζαμπά!... Μά όχι δέ θά μπορούσε να θαστάξει τήν ύπομονή της ίσαμε τ' τέλος! Θά έσκαγε, θά πλάνταζε.

— Ναί, ναί, ό μεσιέρ Λινάρδος, ξανάπε ξαναμένη. Κι' ό Κολινέτος, κι' ό ντε Μομπέλ, κι' ό γέροντας ό ντε Τουρναι, ό άρχοντας Γοφρέδος.

— 'Ω! ό! Έκανε ψευτογελώντας μ' άπάθεια θαυμαστή ή 'Ιζαμπά. 'Όλοι αυτοί; 'Όλοι;... Πόση τιμή στην Καλαμάτα!... Καλώς ώρισαν!

Σώπα... 'Η Μαργαρίτα ένιωθε τ' κουράγιο της να τήν προδίνει. Σηκώθηκε, πήγε θαδίζοντας γρήγορα καί νευρικά πρ' ό τ' παράθυρο, κοίταξε έξω, ξαναγύρισε.

— Λοιπόν; ρώτησε κάπως άπότομα τώρα. Δέ θέλεις να τούς ιδείς;

— Μά ναί. Γιατί όχι.

— 'Η άπάθεια της 'Ιζαμπάς είταν άμάλαγη. Χτύπησε νευριασμένη τ' ποδαράκι της στο πάτωμα ή Μαργαρίτα καί στρέφοντας μ' άπόφαση άπότομη πήγε στην πόρτα.

— Μπάστε τούς άρχοντες, πρόσταξε στά παιδόπουλα πού φύλαγαν άπ' έξω.

Οί τέσσεροι άντρες, σά να περίμεναν τούτο μονάχα τ' σύνθημα, μπήκαν έπίσημοι καί σοβαροί στην κάμαρα της πριγκηπέσσας.

— 'Όταν, κοντά τ' μεσημέρι, ή 'Ιζαμπά θγήκε από τ' κουβούκλι της για να παρουσιαστεί στη σάλλα τού Πύργου όπου τήν περίμενε παραταμένη ή Αύλη της, όσοι δέν είχανε παρακολουθήσει ό,τι στο μεταξύ είπώθηκε στην ιδιαίτερη συνάντησή της με τούς τέσσερους μεγάλους άρχοντες τού πριγκηπάτου, παυξενεύτηκαν θαθεία για τ' άσυνήθιστα χλωμό της πρόσωπο, τήν άπίστευτα παγερή θωριά της.

— 'Η πριγκηπέσσα είναι ώργισμένη, είπε φέροντας τ' μαντάτ'ό κάτω στο μαγειρείο, καθώς όλα τά νέα της ήμέρας, ό 'Κοσμάς, τ' παιδόπουλο.

— Πώς τ' κατάλαβες εσύ; ρώτησε περιφρονητικά ή Πελαγία.

— Είναι άσπρη σάν τόν τοίχο. 'Η κυρά μας χλωμιάζει μονάχα όταν όργίζεται.

— 'Ο Σγυρός, πού καθότανε καθώς πάντα άμίλητος σέ μία γωνιά, σηκώθηκε καί θγήκε έξω.

— 'Από ήμέρες, σκοτώνοντας τις ώρες της άργίας του έδώ, είχε έπιδωθεί σέ μία συστηματική έξερεύνηση, έπισταμένο κατατοπισμό του μέσα στο κάστρο καί τόν πύργο. Προφυλαγμένος από κάθε ύποψία, χάρη στην προστασία της πριγκηπέσσας, είχε πλησιάζει φρουρούς, είχε πιάσει σχέσεις με παιδόπουλα, σταυλίτες, ύπνρέτες, φωτίστηκε για πολλά πού ως τότε τά θεωρούσε αινίγματα καί κατάφερε να κινείται άνετα, σά γνώριμος παλιός, μέσα σέ προσούλια καί διαδρόμους.

Σκοπός όλης αυτής της έξερεύνησης δέν είταν άλλος θέβαια από τ' πώς να μπορούσε, σέ κατάλληλη στιγμή, ν' άνταμώσει τήν πριγκηπέσσα. Τόν τελευταίο τούτον καιρό, τις λίγες ήμέρες πού μεσολάβησαν από τ' μεσημέρι κείνο πού άκουσε πώς ό Ντελούρια είχε φανεί στά νερά της Καλαμάτας, μία μεταβολή

παράδοξη είχε γίνει μέσα στην ψυχή του. Τ' όνομα τούτο, «Ντελούρια», σά νάχε σημάνει ένα σήμαντρο κινδύνου στη ζωή του. Είτανε δεμένο γι' αυτόν με τή μοίρα του, ξυπνούσε στο νού του αντίλαλους άλλόκοτους κι' έμοιαζε σάν ή ίδια ή φωνή τού πεπρωμένου.

Κάτι τού είχε πεί πώς, τώρα πιά, όλα τελειώνουν, πώς πρέπει να θιαστεί.

— 'Από μία σκάλα λοιπόν πέτρινη καί στενή πού ήξερε, κολλητή στο έξωτερικό πλευρό τού άνατολικού τείχους, εκεί πού τ' όθονό κόβεται άπότομα καί κατεβαίνει κάθετο στον κάμπο, άνέθηκε καί σήμερα, πήδηξε στον περιφερικό δρόμο, ζύγωσε κλεφτά στά παράθυρα καί, κρυμμένος δίπλα στον παραστάτη, παρακολούθησε άθέατος όλη τή σκηνή τού τραπέζιου.

— 'Η 'Ιζαμπά είταν άντίκρυ, έχοντας δεξιά της καί ζερβά τούς ίππότες της κι' έτρωγε μηχανικά δίχως καθόλου να μιλάει. Δίπλα της, μία γυναίκα άγνωστη, πού ό Νικηφόρος τήν άναγνώρισε από τις περιγραφές πού είχε άκούσει για τήν κυρά της 'Ακοθας, έτρωγε θιαστικά καί φλυαρούσε. Οί άντρες μιλούσανε λίγο καί κοίταζαν άτολμα, κρυφά, τήν πριγκηπέσσα. Οί κουθέντες τους δέν έφταναν ίσαμε τ' αυτιά του, μά τις ένιωθε συγκρατημένες καί τυπικές. 'Από τά φαγιά πού φέρνανε τ' όνα πάνω στ' άλλο τά παιδόπουλα, ή 'Ιζαμπά μόλις πού τσιμπούσε.

Πολύ προτού οί άλλοι τελειώσουν, τήν είδε να σηκώνεται, να διασχίζει θιαστική τή σάλλα καί να μπαίνει στην πόρτα της κάμαράς της.

Οί άρχοντες άπορορημένοι, σηκώθηκαν καί διαλύθηκαν.

Καμιά πόρτα της σάλλας, άπ' όσο ήξερε ό Σγυρός δέν έθγαζε στο στενό πεζούλι πού αυτός στεκόνταν. 'Ακρη-άκρη στη γωνία, κρεμαστό πάνω από τήν άβυσσο, στεκότανε τ' στρογγυλό πυργάκι πού μέσα είτανε τ' κουβούκλι της πριγκηπέσσας. Ζυγιάζοντας τ' κορμί του, με τ' όνα χέρι άκουμπισμένο στο τοίχο, άρχισε να προχωρεί κατά κεί. Μία τρελλή σκέψη τόν είχε κυριέψει πώς, από κεί πού τελειώνει τ' πεζούλι, άν μπορούσε λίγο να σκύψει καί να κρεμαστεί θά έφτανε τ' παράθυρο. 'Υστερα θά πηδούσε μέσα.

— 'Τί θά μου κάνει; συλλογίστηκε ξαναμένος. 'Αν δέν μ' άνοίξει, θά σπάσω τ' τζάμι. 'Αν φωνάξει καί μπουν οί άκόλουθοί της, θά με σκοτώσουν, κι' αυτό είναι τ' προτιμότερο. Τί νύημα μπορεί νάχει πιά μία τέτοια θασανισμένη ζωή!

Σά νάχε άγγίξει πιά τά έσχατα της άνοχής, τ' μυαλό του σάλευε καί παραλογιζόταν.

Ξάφνου, εκεί πού πατούσε τ' πόδι του στο σημείο πού κόβεται άπότομα τ' πεζούλι, ένα χτύπημα άνάλαφρο στον ώμο τόν έκανε ν' άναπηδήσει.

— 'Η θέση του είτανε φοβερά επικίνδυνη. 'Ενα σκύψιμο μπρός, ένα στραβοπάτημα στο πλάι, τόν τίναναν στο γκρεμό. 'Απλωσε τά χέρια, ζαλίστηκε, γραπώθηκε από τήν άγρια, πελεκητή πέτρα τού τοίχου κι' έμεινε σά μετέωρος για λίγες στιγμές. 'Όσο κι' άν έποθοüse τ' θάνατο, ή άνάσα του, τώρα, είτανε κομμένη. Στράφηκε έξαγριωμένος, με όλόμεμα παλαδό.

Πίσω του, ό 'Ιάκωβος ντε Τουρναι, ξεσκούφωτος καί με τά ξανθά μαλλιά στον άνεμο, στεκότανε να τόν κοιτάζει.

— 'Αμίλητοι, οί δυό νεοί, κοίταχτηκαν για λίγες στιγμές. Είχα-

νε να θρεθούν έτσι μονάχοι από τή μέρα κείνη, τή μακρινή, πού άνταμώθηκαν καί συνταξίδεψαν στον κάμπο της Ναυπλίας. Τά όλόμενά τους, τώρα, είτανε παράδοξα κι' άγνώριστα. 'Ελαμπε από άνεξήγητο μίσος τ' όλόμεμα τού Σγυρού. Θόλωνε από σκέψεις σκοτεινές τ' άλλοτε τόσο φωτεινό μάτι τού Φράγκου.

— 'Ο 'Ιάκωβος ντε Τουρναι μίλησε πρώτος.

— 'Ακολούθησέ με, είπε στο Ρωμιό.

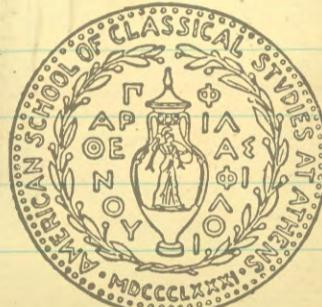
— 'Ανίκανος ν' άντισταθεί στη θέση πού θροισκόνταν εκείνος, άναγκάστηκε να ύπακούσει.

Κατέβηκαν από τή στενή σκάλα πού είχε πριν λίγο μονάχος του ό τελευταίος άνεθεί.

Περάσανε τ' πρώτο διάζωμα, κατέβηκαν στο τείχος, μπήκανε στον περίβολο κι' από τήν κυρία είσοδο τού πύργου γύρισαν μέσα, στο ίσόγειο. Προπορευόταν ό 'Ιάκωβος. Σέ λίγο, άκολουθώντας τον πάντα ό Νικηφόρος, κατάλαβε πώς πήγαιναν στη στρογγυλή κάμαρα πού είταν ή δική του.

Μπήκανε μέσα κι' ό 'Ιάκωβος άφήνοντας τον να περάσει πρώτος, στράφηκε κι' έκλεισε τήν πόρτα.

Είτανε μόνοι.

4-93.

Фак 11 топ 2

221215-1

УЕРААА10 Δ!

Η μοῖρα τῶ φτωχοῦ.

[illegible]

Η γρηνα' δόξα έβλινε γα τῷ τᾷ γιαντοφύρι
καί τᾷ βότῳ. Τῶς, προχωρῶντο τὸ πρῶτ', ὃ ~~ἐπὶ~~ γαν-
τῶς γάμνε κατῶς νᾷ ἡαχα'α. Σαστέρωσε τὸ μυαό
του, ἀνοίτῃ τᾷ μάτια ~~ἐπὶ~~ του καί γίτῃ νᾷ πᾷ
νερὸ. Ὑποφᾷ ἀδίστῃ σ' ~~ἐπὶ~~ ὑπο βαδύ, ^{αὐτὴ} ἀδιατάραχτο.
Ξύπῃ ἡαχα κατᾷ τὸ μεσημέρι.

Τὴν ἴδια ὥρα, ἡ ~~καὶ~~ νεαρή δούα τοῦ γέροντος
συμμεῖν στο' παρ' αὐτοῦ μισθὸν καὶ γὰρ διηγήθη αὐτῇ
να' φύγῃ στο' δρόμο τοῦ πτωχολογίου καὶ θανάτου.

Πέφτε από τό καρφέν το ἄγγο καί προ-
 τὸ πᾶν σὴ μεγάλη πόρτα, ὅςσε κα' ἤρδεν ^{ἐν σταδῷ} προστά'
 σὸ πορτὶ τὸ κήπου πὺ εἶτανε τῶρα ἀδειανό. Τὰ σα-
 νίδια τὸ σπασμένον πορτόφυον τὰ εἶχανε σπᾶσαι, καί
 οἱ ξεκαρρφωμένοι γάτες, ~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ περὶ} τοῦ ράϊσε, φανέ-
 ρωναν τὴν ~~ἐκείνη~~ ^{παραβῆσαν} τὴν χρεσινὴν νύχτας.

Χαρομέσας ἀγύνητα, μέ μὲν πομπό.
 εἶταν ἄντρας γυνοὶ καὶ μεγαλόσωμοι, ^{ἐμὲ} μὲντὰ σπᾶ
 σαράντα. Τὰ μαυρὰ, μέγα το χαρακτισμένα, δὲ τὸν
 ἔδειχναν ἴσως καγορπισμένον ἂν δὲν εἶταν ἡ μὴν το,
~~ἐκείνη~~ ^ἡ γερανωτή, καὶ κορτερή, πὺ μᾶλιν ~~αὐτὴ~~
~~κοιμιστὰ~~, γέρωνας πρὸς τὰ πόδια, καὶ τὰ νύσια
 καὶ ἀγύνητα μαύρα το μαυρὰ, ~~ἐκείνη~~ ^{τὰ} πὺ κρέμονταν σὴ
~~ἐκείνη~~ ^{ἐκείνη} σὸν ὑπότριχες, δεξιὰ-δεξιὰ ~~ἐκείνη~~ ^{πάντα} ~~ἐκείνη~~ ^{στοῖς} ἄρας.

Φοράσε ~~ἐκείνη~~ ^{ταυτί} τὰ πηλινὰ ^{τοῦ} ράχα, ~~ἐκείνη~~ ^{ἐκείνη} ἔταν
 σαγιά μαρού, τέρεβ, καὶ μιά περὶ νῆα ^{τοῦ} γέρου τοῦ ἄρας.
 Το κερὰ το εἶτανε γέαιετο. Ἐπὶ ^{τοῦ} μὴν ~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ} ~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ}
 διού, ~~ἐκείνη~~ ^{ἐκείνη} εἶχε ^{περασμένο} ἓνα κοτό μαχαίρι ^{τοῦ} ~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ} δύνει λασμέ-
 νια σκαλιστή.

Ἦρδε προστά σὴ μεγάλη πόρτα τὸ σπᾶ ^{καί}
~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ} ἀνοιγμέν. ~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ} ἦθισσ ἀπὸ τὸ πορτόφυον
 πρόβαιε προμαχίον, ~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ} μὲντὰ τὸ κατὸ τὴν ραμμένην
 ἔκειρε τὰ γρόδια το ^{καὶ ἀγαρὸς} ~~ἐκείνη~~ ^{τοῦ} κερτίνισε. τὴν
 προσβή, ἡ κόρη τὸ σπᾶ δὲν ~~ἐκείνη~~ ^{κατέβαινε} ἡ

